T. C.

Marmara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAKIN PARTNER İLİŞKİLERİNDE PSİKOLOJİK ŞİDDETİN BAĞLANMA STİLLERİ, TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ VE PARASOSYAL ETKİLEŞİMLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Berra KEÇECİ

(Doktora Tezi)

İstanbul, 2022

T. C.

Marmara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN YAKIN PARTNER İLİŞKİLERİNDE PSİKOLOJİK ŞİDDETİN BAĞLANMA STİLLERİ, TOPLUMSAL CİNSİYET ROLLERİ VE PARASOSYAL ETKİLEŞİMLERİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

INVESTIGATION OF PSYCHOLOGICAL VIOLENCE IN INTIMATE PARTNER RELATIONSHIPS OF UNIVERSITY STUDENTS IN TERMS OF ATTACHMENT STYLES, SOCIAL GENDER ROLES AND PARASOCIAL INTERACTION

Berra KEÇECİ

(Doktora Tezi)

Danışman

Doç. Dr. Durmuş ÜMMET

İstanbul, 2022

Tüm kullanım hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.
© 2022

ONAY

Berra Keçeci tarafından hazırlanmış olan **Üniversite Öğrencilerinin Yakın Partner İlişkilerinde Psikolojik Şiddetin Bağlanma Stilleri, Toplumsal Cinsiyet Rolleri ve Parasosyal Etkileşimleri Açısından İncelenmesi** konulu bu çalışma, **25/11/2022** tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
TEZ DANIŞMANI	Doç. Dr. Durmuş ÜMMET	
JÜRİ ÜYESİ	Prof. Dr. Müge YÜKSEL	
JÜRİ ÜYESİ	Doç Dr. A. Nilgün CANEL	
JÜRİ ÜYESİ	Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem DEMİR ÇELEBİ	
JÜRİ ÜYESİ	Dr. Öğr. Üyesi Seher Merve ERUS	

ETİK BEYANI

Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü Lisansüstü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım çalışmamda;

- Sunduğum bilgileri, dokümanları ve verileri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,

- Çalışmamda yararlandığım eserlerin tamamına atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,

- Elde ettiğim verilerde ve sonuçlarda herhangi bir değişiklik yapmadığımı bildirir, aksi bir durumda aleyhimde doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Berra KEÇECİ

ÖZGEÇMİŞ

2007-2011 İstanbul Vali Muammer Güler Anadolu Öğretmen Lisesi

2012-2016 İstanbul Üniversitesi Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık

2016-2018 Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Yüksek Lisans programı

2017-… Adalet Bakanlığı, Pedagog

2018-2022 Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Doktora programı

2021-… Doğuş Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk

ÖNSÖZ

Sevgi neydi?

Sevgi iyilikti, dostluktu.

Sevgi emekti.

(Selvi Boylum Al Yazmalım, 1977, Atıf Yılmaz)

24 yıllık eğitim hayatımın hiyerarşik olarak son basamağı olan doktora sürecim şu an bu satırları yazdığım tezimle en tatlı meyvesini vererek nihayete eriyor. Bu süreç içerisinde çok şey öğrendim, karşıma çok kıymetli insanlar çıktı. Şimdi heybemi başkalarına dağıtmak üzerine aldığım bilgi, birikim ve öğretme hevesiyle doldurup başka bir yola çıkmak üzere bu yolculuğa son veriyorum.

Doktora tezi sürecinde henüz konumu konuşmaya karar verdiğimde psikolojik danışmanlığı özüyle yaşayan kıymetli hocam Doç. Dr. Durmuş ÜMMET'in ilk günden itibaren bu desteğini ve güvenini arkamda hissetmesem bu süreci bu kadar iyi geçirir ve hasretle anmaktan korkar mıydım bilmiyorum. Sayın hocam Doç. Dr. Durmuş ÜMMET'e akademik birikimi başta olmak üzere, bana ve tezime kattığı her şey için teşekkür ederim.

Doktora tez izlememde teklifi sunar sunmaz komitemde yer almayı kabul eden çok kıymetli hocam Doç Dr. A. Nilgün CANEL'e teşekkürü bir borç bilirim. İki insanın birbirini bu kadar anlaması ve değer vermesinin önemini her bir satırı yazarken yazdıklarımı aynı duygu ve düşüncelerle okuyacak ve anlayacak kıymetli bir hocaya sahip olmanın sevinci sayesinde anlamış oldum.

Tez izleme komitemde yer alan çok değerli Dr. Öğr. Üyesi Çiğdem DEMİR ÇELEBİ hocam, gösterdiği hassasiyet ve ilgi her bir adımımı iki kere atmamı sağladı. Heyecanıma aynı heyecan ve ilgiyle ortak olması yapabiliyor muyum kaygısı yerine Çiğdem Hocam sorularına cevap buluyorsa oluyordur cümlesini güvenle kurmamın yegâne sebebi oldu.

Tez savunma jürimde yer alarak ders dönemindeki katkılarını bir kez daha tezimde de gerçekleştiren kıymetli hocam Prof. Dr. Müge YÜKSEL'e teşekkür ederim.

Tez savunma jürimde yer alma inceliğini gösteren ve katkısını esirgemeyen kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Seher Merve ERUS'a teşekkür ederim.

Bu çalışmayı yaparken en önemli sac ayaklarından biri çalışmaya katılım göstererek görüşlerini paylaşan genç arkadaşlar oldu. Nicel çalışmaya katılım gösterenler ve nitel aşamada bana dünyalarını açan ve çalışmayı zenginleştiren tüm genç arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Çalışmanın başlangıcından sonuna kadar verileri toplamamda, kendimi rölantiye aldığım anlarda çalışma motivasyonu sağlamamda yardımcı olan tüm tanıdıklarım ve arkadaşlarıma teşekkür ederim.

Ve her an yanımda olduklarını ve desteklerini hissettiğim çok kıymetli ailem. Kardeşlerim Furkan KEÇECİ ve Mehmed KEÇECİ, annem ve babam Emine KEÇECİ ve Enes KEÇECİ'ye;

'Dersi var' cümlesini kural haline getirdiğiniz, tüm eğitim hayatımda bana ve yaptıklarıma olan sonsuz güveniniz, saygınız ve ilginize teşekkür ederim.

Berra KEÇECİ

İstanbul, 2022

ÖZET

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin yakın partner ilişkilerinde psikolojik şiddete yönelik tutum ve deneyimlerinin bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyet rolleri ve parasosyal etkileşimleri bağlamında incelenmesidir. Bu doğrultuda karma yöntem araştırma yöntemi desenlerinden biri olarak açıklayıcı sıralı desen yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın nicel aşamasında yordayıcı korelasyon araştırma modeli, nitel aşamasında ise fenomenolojik araştırma yaklaşımlarından yorumlayıcı fenomenolojik analizden yararlanılmıştır.

Araştırmanın nicel aşamasında 18-25 yaş arasında toplam 508 üniversite öğrencisine ulaşılmıştır. Araştırmada veri toplama araçları olarak Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği, Parasosyal Etkileşim Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Oluşumu Ölçeği ve Flörtte Uygulanan Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri ve araştırmacı tarafından oluşturulan kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Nitel aşamada ilişkisinde psikolojik şiddeti deneyimleyen 19-24 yaş arasında toplam 14 üniversite öğrencisi ile görüşmeler gerçekleştirilmiş, görüşmede araştırmacı tarafından oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır.

Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırma grubu uygun örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Araştırmada; betimsel analizler, bağımsız grup t testi, Pearson çarpım moment korelasyon analizi, çoklu regresyon analizi ve yapısal eşitlik modeli (YEM) uygulanmıştır. Elde edilen veriler bilgisayarda "SPSS for Windows 26.0" ve MPLUS6 programında çözümlenmiş, manidarlıklar minimum $p<,05$ düzeyinde sınanmış, diğer manidarlık düzeyleri ayrıca belirtilmiş ve ulaşılan bulgular araştırmanın amaçlarına uygun olarak tablolar halinde sunulmuştur. Nitel aşamada veriler MAXQDA2020 bilgisayar programından faydalanılarak çözümlenmiş, yorumlayıcı fenomenolojik analiz basamakları doğrultusunda analizler gerçekleştirilmiş ve bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Araştırmanın nicel aşamasında gerçekleştirilen analizler sonucunda; üniversite öğrencilerinin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanlarında kaygılı bağlanma, kaçıngan bağlanma, parasosyal empati ve geleneksel ve eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerinin yordayıcı olduğu saptanmıştır. Kadının flörtte uyguladığı

psikolojik şiddete yönelik tutum puanlarında güvenli, kaygılı ve kaçıngan bağlanma stilleri, parasosyal arkadaşlık düzeyleri ve geleneksel ve eşitlikçi cinsiyet rollerinin anlamlı bir yordayıcı etkisinin olduğu saptanmıştır.

Gerçekleştirilen yapısal eşitlik modeline göre kaygılı bağlanma ve kaçıngan bağlanma kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu; kaygılı bağlanma ise erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu yordamaktadır. Dolaylı ve doğrudan etkiler incelendiğinde bağlanma stilleri ve flörtte psikolojik şiddete yönelik tutum değişkenleri arasında geleneksel ve eşitlikçi cinsiyet rolleri ve parasosyal empati değişkenlerinin aracı etkilerinin bulunduğu saptanmıştır.

Nitel aşamada ilişkisinde psikolojik şiddeti deneyimleyen üniversite öğrencilerinin bağlanma stillleri, medya etkileşimleri, toplumsal cinsiyet ve romantik ilişki yaşantılarına yönelik algıları romantik ilişkiler bağlamında yorumlayıcı fenomenolojik analiz gerçekleştirilerek incelenmiştir. Katılımcıların bağlanma stillerine yönelik deneyim ve görüşlerine ilişkin yapılan yorumlayıcı fenomenolojik analiz sonucunda benlik, ilişkilerde tutum, ilişkileri değerlendirme eğilimleri ve ilişki sürdürme biçimleri olarak dört ana tema etrafında şekillendiği; toplumsal cinsiyete ilişkin algılarının kadın erkek eşitliği, ilişki rolleri olarak iki ana tema etrafında toplandığı; medya etkileşimlerinin, etkileşim kurma, sosyal öğrenme etkisi, medyanın ilişkideki konumu olarak üç ana tema etrafında şekillendiği ve son olarak romantik ilişki yaşantılarının ilişki deneyimleri, ilişki beklentileri, ilişkideki problemler ve flört şiddeti olmak üzere dört ana tema etrafında şekillendiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyet, toplumsal cinsiyet rolleri, parasosyal etkileşim, yakın partner şiddeti, flört şiddeti, psikolojik şiddet.

ABSTRACT

The aim of this research is to examine the attitudes and experiences of university students towards psychological violence in close partner relationships in the context of their attachment styles, social gender roles and parasocial interactions. In this direction, explanatory sequential design method was used as one of the mixed method research method designs. In the quantitative stage of the research, the predictive correlation research model was used, and in the qualitative stage, interpretive phenomenological analysis, one of the phenomenological research approaches, was used.

In the quantitative phase of the research, a total of 508 university students between the ages of 18-25 were reached. In the research, Attachment Styles in Interpersonal Relations Scale, Socialization of Gender Norms Scale, Parasocial Interaction Scale, and the Attitudes towards Male Psychological Dating Violence Scale, the Attitudes towards Female Psychological Dating Violence Scale and a personal information form created by the researcher were used as data collection tools. In the qualitative phase, interviews were conducted with a total of 14 university students between the ages of 19-24 who experienced psychological violence in their relationship, and a semi-structured interview form created by the researcher was used in the interview.

Relational screening model was used in the research. The research group was determined by convenient sampling. In the research; descriptive analyses, independent group t test, Pearson product moment correlation analysis, multiple regression analysis and structural equation model (SEM) were applied. The data obtained were analyzed in the computer "SPSS for Windows 26.0" and the MPLUS6 program, the significance was tested at the minimum $p<.05$ level, the other significance levels were also specified and the findings were presented in tables in accordance with the purposes of the research. At the qualitative stage, the data were analyzed using the MAXQDA2020 computer program, analyzes were carried out in line with the interpretative phenomenological analysis steps and the findings were presented in tables.

As a result of the analyzes carried out in the quantitative phase of the research; It was determined that anxious attachment, avoidant attachment, parasocial empathy and traditional and egalitarian gender roles were predictors of university students' attitude

scores towards male psychological dating violence. It was determined that secure, anxious and avoidant attachment styles, parasocial friendship levels and traditional and egalitarian gender roles had a significant predictive effect on the attitude scores of towards women psychological violence in dating.

According to the structural equation model implemented, anxious attachment and avoidant attachment were predicts the attitudes of towards female psychological dating violence and anxious attachment were predicts the attitude towards male psychological dating violence. When the indirect and direct effects were examined, it was found that the traditional and egalitarian gender roles and parasocial empathy variables had mediating effects between the variables of attachment styles and attitudes towards psychological violence in dating.

At the qualitative stage, the attachment styles, media interactions, perceptions of gender and romantic relationship experiences of university students who experienced psychological violence in their relationships were examined by performing an interpretative phenomenological analysis in the context of romantic relationships.

As a result of the interpretative phenomenological analysis of the participants experiences and views on attachment styles, it was determined that it was shaped around four main themes as self, attitude in relationships, tendency to evaluate relationships and ways of maintaining relationships. Their perceptions of social gender were gathered around two main themes as gender equality and relationship roles. It has been determined that media interactions are shaped around three main themes as interaction, social learning effect, and the position of the media in the relationship. and finally, romantic relationship lifes were shaped around four main themes: relationship experiences, relationship expectations, relationship problems and dating violence.

Keywords: Attachment styles, social gender, social gender roles, parasocial interaction, intimate partner violence, dating violence, psychological violence.

İÇİNDEKİLER

ONAY ..i
ÖZGEÇMİŞ ..iii
ÖNSÖZ ..iv
ÖZET ..vi
ABSTRACT ..viii
İÇİNDEKİLER ..x
TABLOLAR LİSTESİ ..xvi
ŞEKİLLER LİSTESİ ..xviii
BÖLÜM 1: GİRİŞ ..1
1.1. Problem Durumu ..1
1.2. Amaç ..6
1.3. Önem ..7
1.4. Sayıltılar ..9
1.5. Sınırlılıklar ..9
1.6. Tanımlar ..10
BÖLÜM 2: KURAMSAL ÇERÇEVE ..11
2.1. Yakın Partner Şiddeti ..11
2.1.1. Yakın Partner Şiddetini Açıklayan Kuramlar ..12
2.1.1.1. Bağlanma Kuramı ..12
2.1.1.2. Sosyal Öğrenme Kuramı ..12
2.1.1.3. Feminist Kuram ..13
2.1.1.4. Güç Teorisi ..16
2.1.1.5. I^3 Teori ..17
2.1.2. Flört Şiddeti ..17
2.1.3 Flört Şiddeti Türleri ..20
2.1.3.1. Fiziksel Şiddet ..20
2.1.3.2. Cinsel Şiddet ..20
2.1.3.3. Psikolojik Şiddet ..22
2.2. Bağlanma ..25
2.2.1. Yetişkinlerde Bağlanma Stilleri ..29
2.2.1.1. Hazan ve Shaver'in Bağlanma Modeli ..29
2.2.1.2. Bartholomew ve Horowitz'in Bağlanma Modeli ..30
Şekil 2.1. Bartholomew ve Horowitz (1991)'in dörtlü bağlanma modeli..31
2.2.1.3. Brennan, Clarck ve Shaver'in Bağlanma Modeli ..31

2.3. Toplumsal Cinsiyet 32
2.3.1. Toplumsal Cinsiyeti Açıklayan Kuramlar 33
2.3.1.1. Psikanalitik Kuram 33
2.3.1.2. Sosyobiyolojik Kuram 35
2.3.1.3. Bilişsel Gelişim Kuramı 35
2.3.1.4. Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı 36
2.3.2. Toplumsal Cinsiyet Rolleri 37
2.3.3. Toplumsal Cinsiyet Kalıp Yargıları 39
2.3.4. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği 39
2.4. Parasosyal Etkileşim 40
2.4.1. Medya Etkileşimi 45
BÖLÜM 3: YÖNTEM 47
3.1. Araştırma Modeli 47
Şekil 3.1. Açıklayıcı Sıralı Desende Temel Prosedür Akış Şeması..……...52
3.2. Nicel Araştırma Aşaması 53
3.2.1. Nicel Araştırma Deseni 53
3.2.1. Nicel Araştırma Grubu 53
Tablo 3.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 53
Tablo 3.2. Sınıf Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 54
Tablo 3.3. Yaş Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 54
Tablo 3.4. Devam Eden İlişki Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 54
Tablo 3.5. Son 1 Yıldaki İlişki Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 55
3.2.1. Veri Toplama Araçları 55
3.2.1.1. Kişisel Bilgi Formu 55
3.2.1.2. Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği 55
3.2.1.3. Parasosyal Etkileşim Ölçeği 56
3.2.1.4. Toplumsal Cinsiyet Oluşumu Ölçeği 56
3.2.1.5. Flörtte Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri 57
3.2.2. Verilerin Toplanması 57
3.2.3. Verilerin Analizi ve Çözümlenmesi 57
3.3. Nitel Araştırma Aşaması 58
3.3.1. Nitel Araştırma Deseni 58
3.3.2. Çalışma Grubu 60
Tablo 3.6. Katılımcı Bilgileri 62
3.3.3. Veri Toplama Araçları 62
3.3.3. Verilerin Toplanması 63

3.3.4. Verilerin Analizi ve Çözümlenmesi 63

3.3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği 64

3.3.6. Araştırmacının Rolü 65

BÖLÜM 4: BULGULAR 67

4.1. Nicel Aşamaya İlişkin Bulgular 67

Tablo 4.1. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri, Toplumsal Cinsiyet Oluşumu, Parasosyal Etkileşim Ve Flörtte Uygulanan Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Değişkenlerine İlişkin Betimleyici Analizler 67

Tablo 4.2. Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği, Parasosyal Etkileşim Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Oluşumu Ölçeği ve Flörtte Uygulanan Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeklerinden Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları 69

Tablo 4.3. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi 71

Tablo 4.4. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi 71

Tablo 4.5. Üniversite Öğrencilerinin Parasosyal Empati Puanlarının Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Regresyon Analizi 72

Tablo 4.6. Üniversite Öğrencilerinin Parasosyal Arkadaşlık Puanlarının Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Regresyon Analizi 72

Tablo 4.7. Üniversite Öğrencilerinin Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri ve Geleneksel Cinsiyet Rolleri Puanlarının Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi 73

Tablo 4.8. Üniversite Öğrencilerinin Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri ve Geleneksel Cinsiyet Rolleri Puanlarının Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi 73

Tablo 4.9. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları 74

Tablo 4.10. Üniversite Öğrencilerinin, Parasosyal Etkileşim Puanlarının (Alt Boyutlarıyla Birlikte) Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları 74

Tablo 4.11. Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Oluşumu Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları 75

Tablo 4.12. Üniversite Öğrencilerinin Flörtte Uygulanan Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları 76

4.1.1. Değişkenlere İlişkin Yapısal Eşitlik Modeli 76

Şekil 4.1. Flörtte Uygulanan Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumun Yordayıcı Değişkenlerine Yönelik Yol Analizi Şeması…….77

Tablo 4.13. Standart Uyum İyiliği Ölçütleri ve Araştırma Sonuçlarının Karşılaştırılması 78

Şekil 4.2. Bağlanma Stilleri, Parasosyal Etkileşim, Toplumsal Cinsiyet Oluşumu ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Değişkenlerine İlişkin Yol Analizi Modeli……..79

Tablo 4.14. Test Edilen Modelin Standardize Edilmiş Regresyon Katsayıları..... 80

Tablo 4.15. Bağımsız ve Bağımlı Değişkenler Arasındaki Toplam ve Dolaylı Etkilere İlişkin Standardize Edilmiş Regresyon Katsayıları 82

4.2. Nitel Aşamaya İlişkin Bulgular 83

4.2.1. Bağlanma Stilleri 83

Tablo 4.16. Bağlanma Stillerine İlişkin Ana Tema, Alt Tema Ve Kodlar 84

4.2.1.1. Benlik 85

4.2.1.1.1. Kişilik Özellikleri 85

4.2.1.1.2. Kendini Değerlendirme 85

4.2.1.2. İlişkilerde Tutum 87

4.2.1.1.2.1. İlişkide Pasiflik 87

4.2.1.1.2.2. Uyum 87

4.2.1.3. İlişkileri Değerlendirme Eğilimleri 88

4.2.1.3.1. İlişki Sistemine Olumsuz Yüklemeler 88

4.2.1.3.2. Pozitif Yaşantılar 89

4.2.1.4. İlişki Sürdürme Biçimleri 90

4.2.1.4.1. Temkinli İlişki Kurma 90

4.2.1.4.2 Fazla Yakın Olma 91

4.2.2. Toplumsal Cinsiyet 93

Tablo 4.17. Toplumsal Cinsiyete İlişkin Ana Temalar, Alt Temalar Ve Kodlar..... 93

4.2.2.1. Kadın Erkek Eşitliği 93

4.2.2.1.1. Eşit Statüde Olma 93

4.2.2.1.2. Kalıp Yargılar 94

4.2.1.2. İlişki Rolleri 95

4.2.1.2.1. Cinsiyet Rolü Beklentileri 95

4.2.1.2.2. Ebeveynliğe Cinsiyet Rolü Yüklemeleri 96

4.2.3. Medya Etkileşimleri 97

Tablo 4.18. Medya Etkileşimlerine İlişkin Ana Temalar, Alt Temalar Ve Kodlar..... 97

4.2.3.1. Etkileşim Kurma 97

4.2.3.1.1. Karakterle Etkileşim 97

4.2.3.1.2. Kurguyla Etkileşim 98

4.2.3.2. Sosyal Öğrenme Etkisi 99
4.2.3.2.1. Doğrudan Etki 99
4.2.3.2.2. Dolaylı Etki..... 100
4.2.3.3. Medyanın İlişkideki Konumu..... 101
4.2.3.3.1. Medya Araçlarını Kullanma..... 101
4.2.3.3.2 İlişkiyi Medyada Paylaşma 102
4.2.4. Romantik İlişki Yaşantıları 103
Tablo 4.19. Romantik İlişki Yaşantılarına Ait Ana Tema, Alt Tema Ve Kodlar..... 104
4.2.4.1. İlişki Deneyimleri..... 105
4.2.4.1.1. Olumsuz Deneyimler 105
4.2.4.1.2. Olumlu Deneyimler 107
4.2.4.2. İlişki Beklentileri 108
4.2.4.2.1. Karşılıklı Beklentiler 108
4.2.4.2.2. Beklenti Olarak Kıskançlık 109
4.2.4.3. İlişkideki Problemler..... 110
4.2.4.3.1. İlişkideki Problemlerin Sebepleri 110
4.2.4.3.2. İlişkideki Problemlere Rağmen Devam Ettirme..... 111
4.2.4.4. Flört Şiddeti 112
4.2.4.4.1. Şiddet Türleri..... 113
4.2.4.4.2. Psikolojik Şiddet Tanımları..... 113
BÖLÜM 5: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER 115
5.1. Nicel Bulgulara İlişkin Sonuç ve Tartışma 115
5.2. Nitel Bulgulara İlişkin Sonuç ve Tartışma..... 125
5.2.1. Bağlanma Stillerine İlişkin Sonuç ve Tartışma 125
5.2.2. Toplumsal Cinsiyete İlişkin Sonuç ve Tartışma 127
5.2.3. Medya Etkileşimlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma 128
5.2.4. Romantik İlişki Yaşantılarına İlişkin Sonuç ve Tartışma 130
5.3. Karma Yönteme İlişkin Sonuç ve Tartışma..... 133
5.4. Öneriler 139
KAYNAKÇA..... 142
EKLER 181
Ek 1:..... 181
Ek 2:..... 182
Ek 3:..... 183
Ek 4:..... 184
Ek 5:..... 185

Ek 6: **186**
Ek 7: **187**
Ek 8: **189**
Ek 9: **190**
Ek 10: **191**
Ek 11: **192**

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 3.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 53
Tablo 3.2. Sınıf Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 54
Tablo 3.3. Yaş Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 54
Tablo 3.4. Devam Eden İlişki Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 54
Tablo 3.5. Son 1 Yıldaki İlişki Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri 55
Tablo 3.6. Katılımcı Bilgileri 62
Tablo 4.1. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri, Toplumsal Cinsiyet Oluşumu, Parasosyal Etkileşim Ve Flörtte Uygulanan Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Değişkenlerine İlişkin Betimleyici Analizler 67
Tablo 4.2. Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği, Parasosyal Etkileşim Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Oluşumu Ölçeği ve Flörtte Uygulanan Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeklerinden Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları 69
Tablo 4.3. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi 71
Tablo 4.4. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi 71
Tablo 4.5. Üniversite Öğrencilerinin Parasosyal Empati Puanlarının Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Regresyon Analizi 72
Tablo 4.6. Üniversite Öğrencilerinin Parasosyal Arkadaşlık Puanlarının Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Regresyon Analizi 72
Tablo 4.7. Üniversite Öğrencilerinin Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri ve Geleneksel Cinsiyet Rolleri Puanlarının Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi 73

Tablo 4.8. Üniversite Öğrencilerinin Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri ve Geleneksel Cinsiyet Rolleri Puanlarının Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi 73
Tablo 4.9. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 74
Tablo 4.10. Üniversite Öğrencilerinin, Parasosyal Etkileşim Puanlarının (Alt Boyutlarıyla Birlikte) Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları 74
Tablo 4.11. Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Oluşumu Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları..... 75
Tablo 4.12. Üniversite Öğrencilerinin Flörtte Uygulanan Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları 76
Tablo 4.13. Standart Uyum İyiliği Ölçütleri ve Araştırma Sonuçlarının Karşılaştırılması 78
Tablo 4.14. Test Edilen Modelin Standardize Edilmiş Regresyon Katsayıları..... 80
Tablo 4.15. Bağımsız ve Bağımlı Değişkenler Arasındaki Toplam ve Dolaylı Etkilere İlişkin Standardize Edilmiş Regresyon Katsayıları 82
Tablo 4.16. Bağlanma Stillerine İlişkin Ana Tema, Alt Tema Ve Kodlar 84
Tablo 4.17. Toplumsal Cinsiyete İlişkin Ana Temalar, Alt Temalar Ve Kodlar..... 93
Tablo 4.18. Medya Etkileşimlerine İlişkin Ana Temalar, Alt Temalar Ve Kodlar..... 97
Tablo 4.19. Romantik İlişki Yaşantılarına Ait Ana Tema, Alt Tema Ve Kodlar..... 104

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 2.1. Bartholomew ve Horowitz (1991)'in dörtlü bağlanma modeli……..31

Şekil 3.1. Açıklayıcı Sıralı Desende Temel Prosedür Akış Şeması.……52

Şekil 4.1. Flörtte Uygulanan Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumun Yordayıcı Değişkenlerine Yönelik Yol Analizi Şeması……..…77

Şekil 4.2. 4.2. Bağlanma Stilleri, Parasosyal Etkileşim, Toplumsal Cinsiyet Oluşumu ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Değişkenlerine İlişkin Yol Analizi Modeli……..…79

BÖLÜM 1: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Toplumsal bir varlık olarak insan dünyaya geldiği andan itibaren diğer insanlarla farklı roller, biçimler ve konumlar doğrultusunda etkileşime geçmekte ve iletişim kurmaktadır. Bu ilişki yaşantıları içerisinde bireylerin hem fizyolojik hem ruhsal sağlığını etkileyen en önemli olumsuz yaşantılarından biri ise şiddettir. Kelime anlamıyla şiddet Türk Dil Kurumu (TDK), tarafından 'Karşıt görüşte olanlara kaba kuvvet kullanma, kaba güç, duygu veya davranışta aşırılık.' olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2011). Dünya Sağlık Örgütü (WHO) (1996), şiddeti 'Kişinin kendisine veya bir başka kişi, kişiler veya gruplara karşı yaralanma, ölüm, psikolojik zarar, gelişme geriliği veya yoksunlukla sonuçlanan veya sonuçlanma olasılığı yüksek olan, kasıtlı olarak fiili fiziksel güç veya gücün tehdit amaçlı kullanımı.' şeklinde tanımlamıştır. Bu tanım doğrultusunda şiddet kişinin kendisine veya karşısındakine yönelik uyguladığı yalnızca fiziki davranışları değil tüm sözlü ve diğer eylemleri de kapsayan ve sonuçları geniş bir spektruma yayılan bir durum haline gelmektedir. Bu davranışların hangi bağlamda gerçekleştiğine yönelik olarak şiddet üç başlık altında toplanabilmektedir (Foege, Rosenberg ve Mercy, 1995):

- *Kendine yönelik şiddet;* intiharla sonuçlanan veya amaçlanan davranışları ve kendini kötüye kullanma olarak iki kategoride tanımlanan davranışları içerir.

- *Kişilerarası şiddet;* iki alt kategoriye ayrılır:

a) Aile içi şiddet ve yakın partner şiddeti: Aile üyeleri veya yakın partner tarafından diğer aile üyesi veya partnere karşı genellikle ev içerisinde gerçekleştirilen şiddet davranışlarıdır (çocuk istismarı, yaşlı istismarı, eşe yönelik şiddet vb.)

b) Toplumsal şiddet: Birbirini tanıyan veya tanımayan bireyler arasında genellikle ev dışında gerçekleşen şiddet davranışlarıdır (yabancılar tarafından taciz/tecavüz, gençler arası şiddet, bakımevi, cezaevi kurumsal yapılarda yaşanan şiddet vb.)

- *Toplumsal şiddet;* sosyal, ekonomik ve politik bağlamlarda karşımıza çıkan şiddet davranışlarıdır. (Terör suçları, nefret suçları, ekonomik faaliyetlere veya temel ihtiyaçlara erişimi engelleyen eylemler vb.) (WHO, 2002).

Bireyler arasında kurulan farklı ilişki biçimlerinden biri olarak kişinin yaşamında erken yaşlardan itibaren çıkan en önemli ilişkilerden biri romantik ilişkiler olmaktadır. Romantik bir ilişki olarak flört ise taraflardan biri veya iki tarafça sona erdirilen veya nişanlılık evlilik, birlikte yaşamak gibi daha resmi bir ilişkiyle devan ettirilen ve sosyal etkileşim içeren bir romantik ilişki biçimidir (Straus, 2004a). Flört ilişkilerinin yapısında bireysel, dini, sosyoekonomik, etnik vb. faktörlere bağlı olarak farklılıklar bulunmakla birlikte; yaygın olarak her iki kişinin etkileşimini, zaman ve enerji harcamasını içeren ikili ilişkilere özgü süreçleri taşıyan bir yapıdır (Straus, 2004a). Flört ilişkileri içerisinde de partnerlerin birbirlerine karşı zarar vermelerine neden olan şiddet davranışları gerçekleşebilmektedir. İlk kez Makepeace (1981, 1983) tarafından üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalarla flört ilişkisi içerisinde partnerler arasında gerçekleşen şiddet davranışlarına dikkat çekilmiştir. Sugarman ve Hotaling (1989), flört şiddetini 'flört ilişkisinde partnere karşı, acı verici veya yaralayıcı fiziksel veya psikolojik güç ve tehdit kullanımını içeren söz, mimik ve davranışların tümü' olarak tanımlamışlardır. Flört şiddeti partnerin fiziksel, psikolojik ve cinsel bütünlüğünü tehlikeye atan veya gelişimine zarar veren tüm davranışları kapsamaktadır (Lavoie, Robitaille ve Hebert, 2000). Flört şiddeti tanımı; halen evli veya boşanma durumunda olan kişiler haricinde, ilk buluşmadan uzun yıllar süren ilişkilere sahip tüm heteroseksüel ve homoseksüel çiftler için kullanılmaktadır (Sugarman ve Hotaling, 1989). WHO 2013 yılı raporunda flört şiddetini yakın partner şiddeti kategorisi içerisinde ele almıştır. Amerikan Hastalık Koruma ve Önleme Merkezi (CDC) (2016), flört şiddetini fiziksel şiddet, psikolojik şiddet, takip etme ve cinsel şiddet şeklinde dört farklı şiddet davranışı içerisinde sınıflandırmaktadır: Fiziksel şiddet, kişinin vurarak, tekmeleyerek veya başka tür bir fiziksel güç kullanarak partnerini incitmesi veya incitmeye çalışması; psikolojik şiddet, partnere zihinsel veya duygusal olarak zarar vermek ve partner üzerinde kontrol sağlamak amacıyla sözlü veya sözsüz iletişimin kullanılması; takip etme (stalking), bireysel olarak mağdur veya mağdura yakın bir kişi için korku ve güvenlik endişesine neden olan mevcut veya eski partner tarafından tekrarlı bir şekilde gerçekleştirilen istenmeyen ilgi veya temas kurulması; cinsel şiddet, partneri cinsel bir eyleme zorlamak veya zorlamaya teşebbüs etmek, rıza göstermediği, rıza gösteremediği veya reddedemediği durumlarda yaşanan cinsel temasların tümüdür. Bunlarla birlikte karşı tarafın izni olmaksızın cinsel içerikli resimlerini veya yazışmalarını yayınlamak veya paylaşmak da fiziksel eylem içermeyen cinsel şiddet davranışları olarak tanımlanmaktadır.

Kişiler arası şiddetin türlerinden biri olarak flört şiddeti, çiftlerin flört ilişkisi sırasında birbirlerine karşı gerçekleştirdikleri sözel, cinsel, duygusal ve fiziksel şiddet ya da şiddet içeren davranışlar ve sosyal kısıtlamaları kapsamaktadır (Aslan, Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Erdost ve Temel, 2008). Partnere yönelik gerçekleştirilen şiddet davranışlarının nedenleri ve risk faktörlerine bakıldığında cinsiyet (Price, Byers, vd., 1999), yaş (Makepeace, 1981, 1983; Straus, 2004a; Thompson, Bonomi, Anderson, Reid, Dimer, Carrel ve Rivara, 2006), bağlanma stilleri (Doumas, Pearson, Elgin ve McKinley, 2008; Follingstad, Bradley, Helff ve Laughlin, 2002; Gormly, 2005; Sharpe ve Taylor, 1999; Sommer, Babcock ve Sharp, 2017), aile içi şiddete maruz kalma (Carr ve VanDeusen, 2002; Lichter ve McCloskey, 2004), alkol ve madde bağımlıkları (Shorey, Stuart ve Cornelius, 2011) toplumsal cinsiyet algıları (Herrero, Torres, Rodríguez, ve Juarros-Basterretxea, 2017; Reyes, Foshee, Niolon, Reidy ve Hall, 2016; Santana, Raj, Decker, La Marche ve Silverman, 2006; Shen, Chiu, ve Gao, 2012) ve medya (Brooks-Russell, Foshee, ve Reyes, 2015; Friedlander, Connolly, Pepler ve Craig, 2013; Mangenello, 2008) gibi pek çok faktörün etkili olduğu görülmektedir. Gençler arasındaki flört davranışlarına bakıldığında bağlanma stilleri, medya kullanımları ve cinsiyet rollerine yönelik tutumlarının ilişkiyi yönlendirmeleri üzerinde etkili olduğu anlaşılmaktadır (Weisskirch ve Delevi, 2012).

Bağlanma, bireyin bebeklik döneminden itibaren diğerleriyle kurduğu sosyalleşme sürecini açıklayan bir kuramsal yaklaşımdır. Bağlanma kuramını ortaya koyan Bowlby (1969), bağlanmanın çocuğun erken dönemden itibaren anne ve sonrasında diğerleriyle kurduğu duygusal bağ olduğunu ifade eder. Bağlanma, yaşamın erken dönemlerinde başlarken ilerleyen yıllarda romantik ilişkilerde de mevcut bulunan bir durumdur (Feeney ve Noller, 1990; Hazan ve Shaver, 1987; Mikulincer ve Shaver, 2005; Simpson, 1990). Çiftlerin bağlanma stilleri romantik ilişkide yaşanan negatif deneyimler ve şiddet üzerinde de önemli bir yordayıcı olabilmektedir (McClellan ve Killeen, 2000). Çiftlerle flört ilişkileri ve bağlanma stilleri üzerine yapılan bir çalışmada bağlanma stillerinin ilişkideki problem çözme becerilerinde etkili olduğu, kaygılı ve kaçıngan bağlanma stillerine sahip partnerlerin daha fazla olumsuz duygu ve davranışta bulundukları saptanmıştır (Simpson, 1990). Erkek üniversite öğrencileriyle yürütülen bir çalışmada kaygılı ve kaçıngan bağlanma stillerinin partner şiddetini kabul etmeye yönelik tutumlarında etkili olduğu bulunmuştur (McDermott ve Lopez, 2013). Evli ve birlikte yaşayan çiftlerle yapılan bir çalışmada erkeklerin kadın partnerlerine uyguladıkları şiddetle hem kendi hem

partnerlerinin bağlanma stillerinin ilişkili olduğu, şiddet uygulamada kaygılı ve kayıtsız bağlanmanın yordayıcı olduğu saptanmıştır (Kesner ve McKenry, 1998).

Bağlanma stilleri bireyin kendisine ve diğerlerine yönelik zihinsel değerlendirmelerini içeren duygusal bir bağ oluşturma ve sosyal etkileşim kurma sürecidir (Bartholomew ve Horowitz, 1991). Bireylerin etkileşim kurdukları alanlarından biri de medya programları ve karakterleri olmaktadır (Rubin ve Mchug, 1987). Yapılan çalışmalarda bireylerin bağlanma stillerinin medya figürleriyle kurduğu etkileşimin düzeyi üzerinde etkili olduğu belirtilmektedir (Cole ve Leets, 1999; Greenwood, Pietromonaco ve Long, 2008; Theran, Newberg ve Gleason, 2010). Medyanın çeşitli kanallarla insan hayatındaki varlığının artması bu etkileşime karşı duyduğu bağlılığı anlamayı da önemli hale getirmektedir.

Kitle iletişim araçlarından biri olarak televizyon günümüzde her bireyin hayatının büyük kısmında vakit geçirdiği aktivitelerden biridir. Haber almak, dizi-film seyretmek gibi keyifli aktiviteler, spor etkinlikleri başta olmak üzere, bireyler pek çok sebeple televizyon programlarını takip etmektedirler (RTÜK, 2018). Bireylerin izledikleri tüm bu programlarda bilgi/olay aktarımı yapısı itibariyle tek taraflı olmakta karşılıklı bir iletişim bulunmamaktadır. Ancak izleyicilerin de izledikleri bu programlara karşı zaman zaman bilişsel, duygusal veya davranışsal tepkileri olmaktadır. Parasosyal etkileşim kavramı ilk kez Horton ve Wohl tarafından 1956 yılında bu etkileşimi açıklamak için kullanılmıştır. Buna göre parasosyal etkileşim takip edilen televizyon karakteri ile izleyici arasında izleyici tarafından kurulan tek yönlü ve izleyicinin kontrolünde olan bir ilişkidir (Horton ve Wohl, 1956). Kurulan bu ilişkinin şekli bireyin bağlanma stillerinin doğasına uygun kurulmakta (Arslan, 2013; Cole ve Leets, 1999; Konwles, 2007; Wang, Fink ve Cai, 2008), parasosyal etkileşimin yoğunluğu ve kurulan karakterin doğası da romantik ilişkideki inanç ve beklentileri etkilemektedir (Erickson ve Dal Cin, 2018; Jin ve Kim, 2015). Yazılı ve görsel medya araçlarında çoğu zaman kadınlar ve erkekler geleneksel cinsiyet rolleri üzerinden temsil edilmektedir (Deaux, 1985; Dietz, 1998; Eisend, 2019; Wilson ve Ertan, 2020). Takip edilen program içeriği özellikle ergenler ve genç yetişkinlerin romantik ilişkilere bakış açılarını etkilemekte, flört ilişkilerindeki davranışlarında rol model olmaktadır (Connolly, Friedlander, Pepler, Craig ve Laporte, 2010; Erickson, Harrison ve Dal Cin, 2018).

Toplum içerisinde yaşayan her insan için içinde bulunduğu kültür çeşitli sorumluluklar, roller ve varsayımlar yüklemekte ve bunlara uygun davranmasını beklemektedir. Toplumsal cinsiyet ise bireyin biyolojik cinsiyetinden hareketle kadın ve erkekten toplum içerisinde gerçekleştirmesi ya da gerçekleştirmemesi istenen tüm tutum, davranış ve eylemleri içermektedir (West ve Zimmerman, 1987). Bireylerin ve toplumların evlilik, flört gibi romantik ilişkiler içerisindeki partnerlerden karşılıklı olarak karşılamasını beklediği toplumsal cinsiyete ilişkin roller bulunmaktadır (Scott, 2006; Sprecher ve Metts, 1989; Vangelisti ve Daly, 1997). Kadına yüklenen pasif roller, toplumsal olarak şiddetin övülmesi, geleneksel cinsiyet rollerinin yaygın olması gibi toplumsal cinsiyetle ilişkili durumlar ilişki içerisinde şiddetin yaşanmasında önemli bir risk faktörü olmaktadır (Jewkes, 2002; Moore ve Stuart, 2005). Üniversite öğrencileri üzerinde partner şiddetine yönelik yapılan bir çalışmada cinsiyet rolü ve cinsiyete dayalı ilişkili tutumlarla partnere şiddet uygulama davranışının pozitif ilişkili olduğu saptanmıştır (Nabors ve Jasinski, 2009). Kadın üniversite öğrencileriyle yapılan bir başka çalışmada geleneksel cinsiyet rollerine sahip olmanın yakın partner şiddetine maruz kalmakla ilişkili olduğu belirtilmiştir (Llano-Suárez, Lana, Gasch-Gallén ve Fernández-Feito, 2021). Kadınlar ve erkeklerin cinsiyet rollerine yüklenen inanış ve beklentiler partner şiddeti yaşanması durumunda kurbanı suçlayan ve faili haklı gösteren bir durumu da getirebilmekte (Scarduzio, Carlyle, Harris ve Savage, 2017), bu da yakın partner şiddetinin ortaya çıkma riskini oluşturmaktadır.

Bireyin gelişim evrelerindeki görevlerinden biri gençlik döneminde romantik ilişkileri içeren yakınlık kurabilmesidir (Erikson, 1968). Ünivesite öğrencileri bu dönemde kurdukları flört ilişkilerinde şiddetle hiç karşılaşmadıkları gibi tek taraflı (kurban/fail) veya çift taraflı olarak partner şiddetiyle karşılaşabilmektedir (Flake, Barros, Schraiber ve Menezes, 2013; Orcutt, Garcia ve Pickett, 2005). Üniversite öğrencileri arasında flört şiddeti, tüm ülkelerde yaygın bir şekilde karşımıza çıkmakta ve sonuçları açısından pek çok riskli durumu beraberinde getirmektedir (Pengpid ve Peltzer, 2020). Yapılan çalışmalarda gençlerin flört ilişkilerinde psikolojik şiddete çok daha fazla maruz kaldıkları (Iconis, 201; Uğur ve Kılıç, 2021), yakın partner şiddetine yönelik tutumlarında bağlanma stilleri (Finkel ve Slotter, 2006), toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algıları (Kerman ve Öztürk, 2022) ve medyanın etkisinin (Wang, 2018), ayrı ayrı veya bütüncül risk faktörleri olarak karşımıza çıktığı görülmektedir (Wang, 2016).

Sonuç olarak tüm bu faktörlerin gençlerin yakın partner ilişkilerinde deneyimledikleri şiddet davranışlarıyla ilişki gösterdikleri, partner ilişkisinde psikolojik şiddetin genelde daha sık görüldüğü tespit edilmekle birlikte yalnızca psikolojik şiddetin bireylerin bağlanma biçimleri, toplumsal cinsiyet rolleri ve medya yapılarıyla kurdukları parasosyal etkileşimlerinden nasıl etkilendiğinin ayrıntılı olarak görülmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu doğrultuda çalışmada nicel ve nitel yöntemler kullanılarak nicel yöntemde değişkenler arasındaki kuramsal teorilerin istatistiksel doğrulaması yapılırken, nicel aşamada elde edilen sonuçların ayrıntılı değerlendirilmesi, genişletilmesi, aykırı durumların doğrudan yakın partner ilişkilerinde psikolojik şiddeti deneyimleyen gençlerin yakın ilişkileri çerçevesinde oluşan görüşleri aracılığıyla sağlanacaktır.

1.2. Amaç

Bu araştırmanın amacı üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyet rolleri ve parasosyal etkileşimlerinin yakın partner ilişkilerinde psikolojik şiddete yönelik deneyim ve tutumlarına etkisinin incelenmesidir. Karma yöntem modeliyle yürütülen araştırmada açıklayıcı sıralı desen kullanılmıştır. Nicel ve nitel çalışma olarak iki aşamada yürütülen çalışmada sırasıyla şu soruların cevaplanması amaçlanmıştır.

Nicel Aşamaya İlişkin Araştırma Soruları:

İlişkisel tarama deseni kullanılan nicel araştırma aşamasında cevaplanması amaçlanan sorular şunlardır:

1. Üniversite öğrencilerinin flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutumları, bağlanma stilleri, parasosyal etkileşim düzeyleri ve toplumsal cinsiyet rolleri ortalama puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

2. Üniversite öğrencilerinin flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutumları, bağlanma stilleri, parasosyal etkileşim düzeyleri ve toplumsal cinsiyet rolleri ortalama puanları tarafından yordanmakta mıdır?

3. Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri, parasosyal etkileşim düzeyleri ve toplumsal cinsiyet oluşumu ortalama puanları ile beraber flört şiddetini kabul düzeylerini yordamakta mıdır?

4. Üniversite öğrencilerinin flörtte psikolojik şiddete yönelik tutumları, bağlanma stilleri, parasosyal etkileşim düzeyleri ve toplumsal cinsiyet rolleri ortalama puanları cinsiyetlerine göre farklılaşmakta mıdır?

Nitel Aşamaya İlişkin Araştırma Soruları:

Yorumlayıcı fenomenolojik analiz kullanılan nitel aşamada araştırmanın temel sorusu 'Üniversite öğrencileri yakın partner ilişkilerinde psikolojik şiddeti nasıl deneyimlemektedirler?' Bu araştırma sorusundan hareketle oluşturulan alt araştırma soruları şunlardır:

1. Üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerine ilişkin görüş ve davranış örüntüleri nelerdir?

2. Üniversite öğrencilerinin yakın partner ilişkilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüş ve deneyimleri nelerdir?

3. Üniversite öğrencilerinin yakın partner ilişkilerinde medya etkileşimlerine ilişkin görüş ve deneyimleri nelerdir?

4. Üniversite öğrencileri romantik ilişkilerini nasıl deneyimlemektedirler?

1.3. Önem

Yakın partner şiddeti vurma, tokat, dayak gibi fiziksel saldırılar dahil olmak üzere sürekli küçümseme, yıldırma ve aşağılama gibi psikolojik taciz veya zorlayıcı cinsel davranışlar gibi çeşitli biçimlerde karşımıza çıkan, genellikle tek başına bir fiziksel saldırganlık eyleminden ziyade bir taciz edici davranış ve kontrol modelinin parçasıdır (Heise, Ellsberg ve Gottemoeller,1999). Psikolojik şiddet sözlü, davranışsal veya tutumsal olarak farklı bileşenleriyle birlikte veya diğer şiddet türlerinin eşliğinde yakın partner şiddeti olarak sık sık karşımıza çıkmaktadır (Rubio-Garay, López-González, Carrasco ve Amor, 2017; Sharpe ve Taylor, 1999). Fiziksel şiddet yakın partner şiddeti türleri içerisinde herkes tarafından bir şiddet kategorisi olarak kabul edilirken diğer şiddet türleri genelde daha az göz önünde bulundurulmaktadır (Rothman, Butchart ve Cerdá, 2003). Psikolojik şiddet, mağdurlar için bireysel ve ilişki bağlamında fiziksel şiddetten daha yıkıcı ve zorlayıcı etkilere sahip olabilmektedir (Follingstad, Rutledge, Berg, Hause ve Polek, 1990). Şiddete

yönelik tutumlar ve şiddetin kabul edilebilirliği, beraberinde şiddetin uygulanabilirliği ve maruz kalınabilirliğini de getirmektedir (Karatay, Karatay, Gürarslan-Baş ve Baş, 2017; Özdemir, 2019; Spencer, Morgan, Bridges, Washburn-Busk ve Stith, 2021). Flört şiddeti yarattığı etkiler bakımından bir halk sağlığı ve toplumsal bir sorun olarak da çözülmesi ve önlenmesi gereken şiddet türlerinden biri haline gelmektedir (Baldan ve Akış, 2017; Taquette ve Monteiro, 2019). Dolayısıyla flört şiddetine yönelik tutum ve eylemin tespit edilmesi, etkili olan faktörlerin belirlenmesi ve önlenmesinin hem akut olarak mevcut zarar görme durumu hem de geleceğe yönelik zarar verme ve zarar görme ihtimalini ortadan kaldırmada büyük önem taşımaktadır.

Flört şiddetine yönelik literatürdeki ilk çalışmalar ergenler üzerine yönelirken, ilk evlilik yaşının giderek ilerleyen yaşlara kayması (Türkiye İstatistik Kurumu, 2022), üniversite eğitiminin ülkemizde giderek yaygınlaşması (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi Verileri, 2022) ve üniversite öğrencilerinde flört ilişkilerinin oranının artması (Akış, Korkmaz, Taneri, Özkaya ve Güney, 2019; Straus, 2004b) flört şiddetine yönelik araştırmalarda üniversite öğrencilerini önemli bir araştırma konusu haline getirmektedir. Farklı ülkelerden ve kültürlerden üniversite öğrencileriyle yapılan çalışmalarda flört şiddetinin her toplumda karşımıza çıktığı görülmektedir (Straus, 2004a; Straus, 2008; Ureña, Romera, Casas, Viejo ve Ortega-Ruiz, 2015).

Flört şiddetine yönelik çalışmalara bakıldığında farklı değişkenler ve demografik özelliklerle birlikte incelendiği görülmekle birlikte, doğrudan yetişkinlik dönemindeki bağlanma stillerine yönelik çalışmaların sınırlı olduğu, medya ve toplumsal cinsiyet gibi değişkenlerin etkisinin genelde tek yönlü olarak incelendiği, etkileşimin nasıl gerçekleştiğine yönelik doğrudan bir çalışmanın bulunmadığı görülmektedir.

Literatür incelendiğinde flört şiddetine yönelik nicel ve nitel çalışmaların bulunduğu ancak yine karma yöntem araştırmalarının sınırlı sayıda bulunduğu görülmektedir. Çalışmada nicel aşamanın doğasına uygun olarak yordayıcılık ilişkisinin tespit edilmesi amaçlanırken, nitel aşamada ise doğrudan deneyimi yaşayan katılımcılara ulaşılarak literatürde ortaya konmuş olan teorik varsayımlar doğrudan katılımcıların görüşleriyle değerlendirilmiş olacaktır. Yapılan çalışmalarda flört şiddetinin psikolojik şiddet boyutunun genelde fiziksel şiddet boyutunda ele alındığı, psikolojik şiddetin etkisi ve örüntüsünü zamana yayan bir şiddet türü olduğu düşünüldüğünde bunu geçmişte ve o esnada deneyimleyen gençlerin

algılarındaki farklılıkları görmenin önem taşıdığı düşünülmektedir. Nitel araştırmaların bireyin hem içsel hem bağlamsal özelliklerine değinmeyi sağlaması sebebiyle de yine şiddet, medya ve bağlanma stillerinde içsel ve dışsal etkenleri bir arada görmemizi sağlayacaktır.

1.4. Sayıltılar

Araştırma bu varsayımlardan hareketle yürütülmüştür:

1. Nicel araştırmada araştırma grubu evreni yeterince temsil etmektedir.

2. Araştırmaya katılan katılımcılar ölçme araçlarındaki sorulara içten ve samimi olarak cevap vermektedirler.

3. Araştırmaya katılan katılımcılar nitel aşamadaki görüşme sorularına kendi düşünce ve görüşlerini açık bir şekilde ifade edecek şekilde cevap vermektedirler.

4. Araştırmada kullanılan ölçek soruları ve oluşturulan görüşme sorularının kapsamı araştırma amacına uygun ve yeterlidir.

1.5. Sınırlılıklar

Araştırmanın yürütülmesi esnasında birtakım sınırlılıklar bulunmaktadır. Bu sınırlılıklar aşağıda belirtilmiştir:

1. Araştırmada toplanan veriler 2021 Nisan-2022 Şubat tarihleri arasında toplanan verilerle sınırlıdır.

2. Araştırma grubu 18-25 yaş arasında olan üniversite öğrencileriyle sınırlıdır.

3. Araştırmanın nicel aşaması, araştırma grubunun veri toplama amacıyla kullanılan ölçeklere ve görüşme sorularına verdikleri yanıtlarla sınırlıdır.

4. Araştırmanın nitel aşaması, çalışma grubunun görüşmelerde yer alan sorulara ilişkin cevap ve ifadeleri ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Flört Şiddeti: Flört ilişkisinde partnere karşı, acı verici veya yaralayıcı fiziksel veya psikolojik güç ve tehdit kullanımını içeren söz, mimik ve davranış ve eylemlerin tümü (Sugarman ve Hotaling 1989).

Psikolojik Şiddet: Kişiye karşı gerçekleştirilen hakaret, tehdit ve aşağılama içerikli kötü söz, davranış ve duyguları üzerinde manipülasyon, izole etme ve kontrol sağlamaya yönelik sözlü ve duygusal davranışların tümü (Follingstad, 2011).

Bağlanma: Bireyin yaşamın erken dönemlerinden itibaren bakım verenle kurduğu bir arada ve ayrı kalma durumuna göre verdiği duygusal ilişki ve tepkilerin tümüdür (Bowlby, 1969).

Toplumsal Cinsiyet Rolleri: Toplumların bireylerden cinsiyete bağlı inanç ve özelliklerine dayandırarak beklediği, davranış ve sorumlulukların tümüdür (Blackstone, 2003).

Parasosyal Etkileşim: İzleyici tarafından kontrol edilen ve medya karakteriyle kurulan tek yönlü etkileşim (Horton ve Wohl, 1956).

BÖLÜM 2: KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde araştırma konusu çerçevesinde bağlanma, parasosyal etkileşim, toplumsal cinsiyet ve yakın partner şiddeti ve flört şiddeti kavramlarına ilişkin literatür taraması yapılarak derlenmiş olan bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Yakın Partner Şiddeti

Şiddet günümüzde her yaştan insanın zaman ve mekân fark etmeksizin faklı türlerde maruz kaldığı, uyguladığı veya şahit olduğu büyük bir problem alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiddet kurbanlarına bakıldığında büyük çoğunluğunun eski veya şimdiki eş, sevgili vb. kadın ve erkek partnerlerinden şiddet gördükleri anlaşılmaktadır (Rennison, 2003). Yakın partner şiddeti; başta kadınlar olmak üzere (Heise, 2011; Heise ve Garcia-Moreno, 2002; T.C. Başbakanlık Aile Araştırmaları Kurumu, 1995; Thompson, Bonomi, Anderson, Reid, Dimer, Carrel ve Rivara, 2006) erkeklerin de farklı şekillerde maruz kaldığı bir şiddet türü olmaktadır (Catalana, 2012; Smith, Basile, Gilbert, Merrick, Patel, Walling, ve Jain, 2017; Coker, Davis, Arias, Desai, Sanderson, Brandt ve Smith, 2002).

Yakın partner şiddeti Dünya Sağlık Örgütü (2002) tarafından, yakın ilişki içerisindeki tokat atma, vurma, tekmeleme, dövmek gibi fiziksel saldırıları; küçümseme, aşağılama, yıldırma benzeri psikolojik taciz; zorla cinsel ilişki veya diğer zorlayıcı cinsel eylemler ve/veya bireyi ailesi ve arkadaşlarından izole etme, davranışlarını sürekli olarak izleme, bilgi ve yardıma ulaşmasını kısıtlama gibi çeşitli kontrol edici davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Amerika'da yakın partner şiddeti ve cinsel şiddet üzerine kadın ve erkek katılımcılarla yapılan araştırmada, temas içeren cinsel şiddet, fiziksel şiddet ve/veya ısrarlı takip dahil olmak üzere yakın partner şiddetini, kadınların %37,3'ü ve erkeklerin %30,9'u hayatlarının bir döneminde yaşadıklarını bildirmişlerdir. Aynı araştırmanın devamında ülke genelinde kadın ve erkeklerin yaklaşık %30'unun partnerleri tarafından psikolojik saldırı ve şiddete uğradıkları saptanmıştır (Smith, Basile, Gilbert, Merrick, Patel, Walling, ve Jain, 2017). Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü'nün (2009), kadına yönelik şiddet temelinde araştırılan partner şiddeti araştırmasında kadınların eş veya birlikte oldukları erkek tarafından fiziksel şiddete uğrama oranları %36 olarak saptanmıştır. Cinsel şiddete maruziyet açısından ise boşanmış/ayrı kadınların %44'ü, eşi olmuş kadınlar için %22, halen evli kadınlar için %14, bekar kadınlar için ise %2 olarak belirtilmektedir. Duygusal

şiddete ilişkin olarak ise ülke geneli kadınların %44'ü duygusal şiddete maruz kaldığını belirtirken, her 4 kadından 1'i son 12 ayda duygusal şiddet türlerinden herhangi birine maruz kaldığını ifade etmektedir. Duygusal istismar içeren davranışlarda birinci sırayı eş/partnerin küfür etmesi alırken, evlenmiş her 5 kadından 1'i küçük düşürüldüğünü ve aşağılandığını ifade ederken yine eş veya birlikte olunan kişi tarafından korkutulma ve tehdit edilme oranının ise %19 olduğu belirtilmektedir. Yine Dünya Sağlık Örgütü (2005)'nün 10 ülkede 24.000'den fazla kadını kapsayan kadın sağlığı ve kadına yönelik aile içi şiddet araştırmasında kadınların partnerleri tarafından %13 ile %61 oranları arasında fiziksel şiddet yaşadığı, %4 ile %49 oranları arasında ciddi fiziksel şiddete maruz kaldığı, %6 ile %59 oranları arasında yaşamlarının herhangi bir döneminde cinsel şiddete uğradığı ve %20 ile %75 oranları arasında hayatları boyunca duygusal olarak kötü niyetli bir davranış gördükleri saptanmıştır.

2.1.1. Yakın Partner Şiddetini Açıklayan Kuramlar

Yakın partner şiddetinin nedenlerine yönelik literatürde farklı teoriler yer almaktadır. Bu teoriler genel olarak bireysel ve sosyal teoriler olmak üzere iki kategoride toplanmaktadır. Araştırmanın bu kısmında yakın partner şiddetini açıklayan bazı teorilere yer verilecektir.

2.1.1.1. Bağlanma Kuramı

Fraley ve Shaver (2000), romantik ilişkilerdeki bağlanmaların erken dönem bağlanmalara benzer şekilde aynı biyolojik sistemleri kullanan, karşılıklı etkileşime dayalı ve geçmişteki bağlanma deneyimlerinin kullanıldığı stabil bir durum olduğunu ifade etmektedir. Hazan ve Shaver (1987), bireyin çocukluktaki bağlanma biçimlerinin ilerleyen yıllardaki romantik ilişkilerinde etkili olduğunu belirtir. Romantik ilişkilerde şiddet içerikli davranışlar bireyin bağlanma biçimlerinde kullandığı stratejileri tarafından yönlendirilebilmektedir (Allison, Bartholomew, Maysless ve Dutton, 2008). Romantik ilişkilerdeki bireylerin bağlanma biçimleri şiddete maruz kalmaları veya uygulamalarında risk faktörü olmaktadır (Doumas, Pearson, Elgin ve McKinley, 2008; Park, 2016).

2.1.1.2. Sosyal Öğrenme Kuramı

Bandura (1969,1977) tarafından ortaya konana sosyal öğrenme kuramı öğrenmenin sosyal bağlam içerisinde gerçekleştiğini açıklayan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşıma göre bireyler

davranışları, model alma veya taklit etme yönüyle çevrelerinde bulunan insanların davranışlarını veya davranışlarının sonuçlarını gözlemleyerek ve değerlendirerek kazanırlar. Bu doğrultuda sosyal öğrenme modeli şiddetin de öğrenilen ve öğrenilme sonucu ortaya konulan bir davranış örüntüsü olduğunu savunur (Mihalic ve Elliot, 1997).

Bandura şiddet davranışlarını öğrenmeyi ve sergilemeyi sosyal öğrenme kuramı doğrultusunda Bobo Doll Deneyi ile açıklamaktadır. Çalışmada bir anaokulunda yer alan 72 çocuk deney ve kontrol gruplarına ayrılmıştır. Deney grubunun yarısına yetişkin saldırgan modeller gösterilirken, diğer yarısına yetişkin saldırgan olmayan modellerin olduğu videolar izletilmiştir. Çocuklar daha sonra modellerin olmadığı ortamda oyuncaklarla bırakılmış ve hareketleri gözlemlenmiştir. Deney sonucunda saldırgan modeli gözlemleyen çocukların, öfkelerini daha taklitçi tepkilerle ortaya koydukları; saldırgan modeller izletilen kız çocuklarının, model erkek olduğunda öfkelerini fiziksel yolla gösterirken, modelin kadın olması durumunda sözel olarak ifade ettikleri, erkek çocukların daha çok erkek modelleri taklit ettikleri, erkeklerin fiziksel öfkeyi kızlardan daha fazla taklit ettikleri, saldırgan model gösterilen çocuklarda, model silah vb. oyuncaklar kullanmamış olsa da bu oyuncakları kullanma eğilimi oluştuğu görülmüştür (Bandura, Ross ve Ross, 1961). Aile içi şiddet uygulayan veya maruz kalan kadın ve erkek yetişkinlerin çocukluklarında aile içi şiddete maruz kaldıkları veya aile içi şiddete tanık oldukları bildirilmektedir (Hotaling ve Sugarman, 1986; Mihalic ve Elliot, 1997). İlişkilerinde şiddeti kurban veya fail pozisyonunda deneyimleyen bireylerin kendi ailelerindeki şiddet öyküleri sosyal öğrenme kuramı açısından şiddetin taklit ve gözlem yoluyla öğrenilebilir olduğu yönünde önemli bir dayanak noktası olmaktadır.

2.1.1.3. Feminist Kuram

Toplumsal ve bilimsel alanda cinsiyete dayalı eşitsizliği ve problemleri ortaya konmak ve çözüm üretmek üzere ortaya konan feminist teori, kadına şiddet başta olmak üzere ilişkilerde şiddete yönelik olarak kendi kuramsal çerçevesini geliştirmiştir. 1970'li yıllarda feminist hareket kadına yönelik şiddette yeni bir farkındalık alanı yaratarak 'eşi dövme', 'eş istismarı' gibi yeni terminolojik kavramları oluşturmaya ve dikkat çekmeye başlamıştır. Aile içi şiddet içerisinde kavramsallaştırılan eş şiddetinin, özellikle aile içi şiddetin farklı aile üyelerinin farklı aile üyelerinden gördüğü şiddet türlerini de kapsamasıyla özgün

olarak tanımlanmasına ihtiyaç giderek artmıştır. 1999 yılında Amerikan Hastalık Merkezi (CDC)'nin ilk kez 'yakın partner şiddeti' olarak terim haline getirdiği bu kavram kadınların evli/bekâr tüm eski/mevcut partnerlerinden gördükleri, romantik ilişkiye dayalı şiddeti açıklamak için kullanılmaya başlanmıştır (Nicolaidis ve Paranjape, 2009).

Feminist teoriler, yakın partner şiddetini, erkeklerin kadınlar üzerinde oluşturduğu tahakküm ve kontrol mekanizması olarak tanımlar (Mithell ve Vanya, 2009). Feminist kuramcılar, yakın partner şiddetinde kadınların erkeklerden daha fazla mağduriyet yaşadığını ve partnere yönelik şiddetin tarih boyunca toplumsal yapılar tarafından izin verilen veya göz yumulan bir durum olduğunu öne sürerler (Kurz, 1989). Feminist bakış açısı kadına yönelik şiddetin münferit olaylardan ziyade sosyal ve kültürel yapıların ve cinsiyetler arasında yaşanan güç eşitsizliğinden kaynaklı meydana geldiğini savunmaktadır. Feminist hareket kadına yönelik şiddette mağdurlara yardım etmekle birlikte problem olan erkek şiddetiyle mücadele etmeyi ve kadının toplumdaki konumunu değiştirmeyi üç temel hedef haline getirmiştir. Bu doğrultuda kadına yönelik şiddeti görünür hale getirmeyi ve toplumun da bu konuda bilinçlendirilmesini amaçlayan feminist teoriler medya, ekonomi, tıp gibi pek çok alanı bu konuda aracı kılmış ve çaba sarf etmeye zorlamıştır (Dobash ve Dobash, 2003). Gelişen insan hakları yaklaşımıyla feminist teoriler, devletin aile içerisindeki şiddete yönelik mahrem alan bakış açısını değiştirmeyi ve aile içi şiddetin bir insan hakkı ihlali olarak değerlendirmesini savunmaktadır (Mithell ve Vanya, 2009).

Kendi içerisinde de pek çok kola ayrılan feminist kuram şiddete yönelik olarak genel tanımıyla birlikte alt yaklaşımları doğrultusunda şiddete yönelik yeni tanımlamalar getirmiştir. Aydınlanmacı hareketler kadına yönelik ayrımcılığı da gündem maddelerinden biri haline getirmiştir. Aydınlanmacı feministlerce bu dönemde hâkim olan doğal haklar teorisi düşüncesi kadınlar için de tartışılarak kadınların da siyasal, sosyal ve toplumsal haklara sahip olmaları gerektiği ancak erkeklerin ve mevcut sosyal yapıların ve kanunların engelleyici rol üstlendikleri ifade edilmektedir. Kültürel feminizm ise anaerkil bir bakış açısıyla kadınların barışçı erkeklerin ise savaşçı doğalarının olduğunu kültürün kadınlaşmasıyla her türlü toplumsal şiddetin son bulacağını savunmaktadır. Psikolojiye dair ilk açıklamaları getiren psikianalitik teoriler feministlerin de tartışma noktalarından birini oluşturmuştur. Freud'un insan gelişiminde cinselliğe ve cinsiyete yönelik kuramsal

açıklamalarına bakıldığında erkekliğe yaptığı vurguyla kadın ve erkek arasında eşitliğin olmayacağını, erkekliğin bir güç olduğunu ve kadınların bu güçten yoksun olduğunu, ahlaki ilkelere karşı kadınların daha duyarsız ve toplumsal düzeni yıkmaya daha yatkın olduklarını savunur. İnsanda iki temel içgüdü olduğunu savunan psikanaliz cinsellikle beraber bilinçdışında yer alan ikinci bir durumdan daha bahseder: Saldırganlık. İnsanın bilinçdışı düzeyde sahip olduğu bu iki temel içgüdü biyolojik temelleri nedeniyle insanoğlundan ayrılmaz bir şekilde varlığını sürdürecektir. Feminist kuramcılar ise Freud'un bu altyapılardan oluştuğunu varsaydığı problemlerin ne kadarının biyolojik olduğunu tartışmaya açmaktadır. Bahsedilen güç ve güce yönelik isteğin penis sahibi olmaktan ziyade toplumun erkeklik organına değil erkekliğe olan sosyal yüklemesi olduğunu savunan feminist görüş pek çok noktada psikanalitik teorinin kadın ve erkeğe yönelik açıklamalarını patriyarkal anlayışın bir açıklaması olarak görmektedir. Son olarak radikal feminizm ise eşitliği savunan ekonomik teoriler veya romantik ilişkiler de dahil olmak üzere mevcut düzende var olan tüm yaklaşımların kadınları tahakküm altına almak üzerine kurulu olduğunu öne sürer. Bu nedenle kadınlar tüm bu baskı kanallarına karşı kadınlar olarak örgütlenmeli ve birlik olmalıdırlar (Donovan, 2012). McPhail, Busch, Kulkarni ve Rice (2007), yakın partner şiddetini açıklamaya yönelik olarak gelişen ve yenilenen feminist teoriler bağlamında bütünleştirici bir feminist model önermektedirler. Buna göre yakın partner şiddetinin açıklanmasında değerlendirilmesi gereken unsurlar şu şekilde sıralanmaktadır (McPhail, Busch, Kulkarni ve Rice, 2007):

- Feminist bakış açısının korunması

- Şiddetin birden fazla nedeninin kabul edilmesi; şiddetin değerlendirilmesinde ataerkil toplum yapısıyla birlikte diğer unsurların da göz önünde bulundurulması (örneğin insanın doğasında var olan saldırganlık dürtüsü)

- Şiddette kadının rolünü kabul etmek; genel feminist teoriler kadınların saldırganlık davranışlarını, savunmaya yönelik davranışlar içerisinde açıklamakla birlikte, kadının partnerine veya çocuklara yönelik olarak aile içerisinde sözlü, fiziksel veya cinsel kötüye kullanım davranışlarının da feminist perspektif içerisinde daha ayrıntılı açıklanması ihtiyacı duyulmaktadır.

- Danışanın kendi kaderini tayin hakkını ve seçim kaybını kabul etme; feminist yaklaşımların pek çoğu temelde kadınların feminist bakış açısını kazanmasını ve bu bakış açısıyla mücadeleci bir davranış örüntüsü geliştirmesini hedefler. Ancak bazı durumlarda özellikle mağdur durumdaki kadınların bazı davranışları sergilemesindeki psikolojik ve diğer özgüllükleri kabul etmek önem taşımaktadır.

- Kurumsal başarısızlıkları kabul etme; feminist bakış açısı şiddet mağduriyeti yaşayan kadınlar için çoğu zaman asli yol olarak hukuk ve ceza sistemi ile ilerlemeyi hedeflemekle birlikte pek çok kurumsal yapı mağdur kadınların ihtiyaç duyduğu destek ve etkiyi sağlayamamaktadır.

Erkekliğin mevcut gücünü kadınlar üzerinde sürdürmeye devam etmek için ihtiyaç duyduğu baskı ve kontrol mekanizması cinsel, ekonomik veya fiziksel şiddet olarak karşımıza çıkmakta, kadınlar üzerindeki şiddetin devamlılığı kadın cinselliğinin ayıplanması, aile içerisinde kadına verilen verici ve fedakâr rol yüklemeleri, medya, hukuk ve kültürel kodlar aracılığıyla sağlanmaya devam etmektedir (Savran, 2012).

2.1.1.4. Güç Teorisi

Güç teorisi aile ve yakın partner şiddetine cinsiyetler arasında yaşanan güç eşitsizliğinin ve çatışmalarının neden olduğunu ifade etmektedir (Coleman ve Straus, 1986). Kadın ve erkeklerin toplum içerisindeki ve konumlarındaki farklılıklar çoğu zaman şiddeti ortaya çıkaran unsurlar haline gelmektedir. Bireylerin romantik ilişkilerinde kendilerinin ve partnerlerinin konumları ve güç durumları partner şiddeti yaşamalarında bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır (Sagrestano, Heavey ve Christensen, 1999). İlişkilerde erkekler toplumda edindikleri otoriter konumları (mesleki, ailevi vb.), korumak veya sürdürmek için şiddete başvurabilmektedirler. Bununla birlikte modern toplumda erkeğe mesleki rolde, kadına ise çocuk yetiştirmede yüklenen baskın roller nedeniyle erkek erkek kimliğini bulmak için kadına saldırırken kadın da bastırılmış kimliğinin faili olarak erkeğe karşı öfke ve saldırganlık duymaktadır. Güç dengesizliklerinin önemli bir boyutu da ekonomik alanda yaşanmakta kadının erkeğe karşı ekonomik bağımlığı çoğu zaman şiddeti kabul edilebilir hale getirmektedir. Kültürel yapıda çoğu zaman erkeğin boşanmış/evli rolleri dışında sosyal rolleri de kabul edilirken kadının evli/boşanmış rollerine iki farklı uçta tepki

verilmesi kadınlar için şiddeti mecburi olarak yaşanan bir durum haline getirmektedir (Starus, 1976).

2.1.1.5. I^3 Teori

I^3 teorisi yakın partner şiddetinde ortaya çıkan saldırganlığı ve saldırganlığın altında yatan süreçleri açıklamak için ortaya konan bir meta teoridir. Bu teoriye göre şiddete yönelik tüm risk faktörleri 'kışkırtma, harekete geçirme, engelleme' yollarından biri ya da birden fazlasıyla ortaya çıkmaktadır (Finkel, DeWall, Slotter, McNulty, Pond ve Atkins, 2012). I^3 teorisinin adını oluşturan bu üç süreç şu şekilde ortaya çıkmaktadır (Finkel, 2014):

Kışkırtma. Kışkırtma saldırganlığın ortaya çıkmasını sağlayan dinamiklerin tümünü kapsamaktadır. Bu faktörler şiddeti uygulayan kişinin genel bağlamda dürtüye hazır olma durumunu özel bağlamda ise belirli kışkırtıcıya tepki olarak bir saldırganlık dürtüsü yaşamaya hazır olma durumunu belirler.

Harekete Geçiren Faktörler. Harekete geçiren faktörler bireyin saldırganlık dürtüsünü ve saldırganlığı deneyimlemesi olasılığını arttıran kışkırtıcı faktörlerin etkisidir. Örneğin kışkırtıcı bir davranışla karşılaşan bireyin, bu davranış karşısında öfke duygusu hissetmesi saldırganlık davranışının ortaya çıkmasında etkili olacaktır. Kışkırtma ve harekete geçiren faktörler arasındaki ayrıma bakıldığında örneğin fiziksel bir saldırı durumunda kışkırtma bireye yönelik kötü bir söz söylendiğinde sözün içeriği, sözü söyleyen kişinin konumu gibi unsurları barındırırken; saldırganın kendisini sözü söyleyen kişiden fiziksel olarak daha güçlü olarak görmesi deneyimlemeye ilişkin harekete geçiren faktörler arasında sayılmaktadır.

Engelleme. Engelleme, insanların kışkırtma ve harekete geçiren faktörlerin etkilerini geçersiz kılma olasılığını veya yoğunluğunu artıran, böylece davranışın olasılığını veya yoğunluğunu azaltan durumsal veya istikrarlı faktörlerin etkilerini kapsar.

2.1.2. Flört Şiddeti

Romantik ilişki türlerinden biri olarak flört çiftler arasında evlilik öncesi ilişki dönemini kapsayan bir kavramdır. Flört; taraflardan biri veya iki tarafça sona erdirilen veya nişanlılık, evlilik, birlikte yaşamak gibi daha resmi bir ilişkiyle devan ettirilen ve sosyal

etkileşim içeren bir romantik ilişki biçimidir (Straus, 2004a). Flört ilişkilerinin kurulması ve devam ettirmesinde farklı ihtiyaçlar ortaya çıkabilmektedir. Bireyler; cinsellik, romantik ilişki kurma, romantizm, eğlence, benlik saygısı, kompliman (iltifat edilen, gönül okşayıcı) davranışlar görme ve flört davranışlarını devam ettirme gibi motivasyonlarla flört ilişkilerini sürdürebilmektedirler (Henningsen, 2004). Flört ilişkilerinde partnerler birbirlerine karşı şiddet veya kötü muamele olabilecek olumsuz tutum ve davranışlar içerisine girebilmektedirler. Yakın partner şiddetinin bir alt türü olarak tanımlanan flört şiddeti (Niolon vd., 2017; WHO, 2012) dünya genelinde karşımıza çıkan yaygın bir sorun haline gelmektedir (Matud, 2007; Straus, 2004a).

80'li yıllardan itibaren aile içi ve diğer şiddet türlerinden ayrılarak, flört ilişkisi içerisindeki partnerlerin birbirlerine karşı şiddet davranışları ayrıca literatürde incelenmeye başlanmıştır (Makepeace, 1981, 1983). Flört şiddeti; 'flört ilişkisinde partnere karşı, acı verici veya yaralayıcı fiziksel veya psikolojik güç ve tehdit kullanımını içeren söz, mimik ve davranışların tümü' olarak tanımlanmaktadır (Sugarman ve Hotaling, 1989). Flört şiddeti; evlilik öncesi ilişkilerde çiftlerden birisinin diğerine veya her iki tarafın birbirine fiziksel, cinsel veya psikolojik saldırı veya eylemlerle uyguladıkları şiddet şeklidir. (Price, Byers ve Dating Violence Research Team, 1999). CDC (2016) ise flört şiddetini; kişinin vurarak, tekmeleyerek veya başka tür bir fiziksel güç kullanarak partnerini incitmesi veya incitmeye çalışması şeklinde fiziksel; partnere zihinsel veya duygusal olarak zarar vermek ve partner üzerinde kontrol sağlamak amacıyla sözlü veya sözsüz iletişimin kullanılması şeklinde psikolojik; partneri cinsel bir eyleme zorlamak veya zorlamaya teşebbüs etmek, rıza göstermediği, rıza gösteremediği veya reddedemediği durumlarda yaşanan cinsel temas sağlanması şeklinde cinsel; bireysel olarak mağdur veya mağdura yakın bir kişi için korku ve güvenlik endişesine neden olan mevcut veya eski partner tarafından tekrarlı bir şekilde gerçekleştirilen istenmeyen ilgi veya temas kurulması şeklinde takip etme (stalking) olarak tanımlamıştır. Takip etme davranışı fiziksel ortamlarda ve fiziksel davranışlarla ortaya çıkabileceği gibi (örneğin kalabalık ortamlarda takip etmek, iş yerine istenmeyen ziyaret, etrafındaki insanlarla iletişime geçme ve rahatsız etme vb.) (Davis ve Frieze, 2000); teknolojik araçların kullanımı ve aracılığıyla da olabilmektedir (örneğin cep telefonundan rahatsız etme, farklı hatlardan sürekli arama, GPS üzerinden takip etme, istenmeyen e-posta yollama, casus yazılım kullanma, gizli kamera vb.) (Southworth, Finn, Dawson, Fraser ve Tucker, 2007).

Flört şiddeti, flört ilişkisini deneyimleyen tüm yaş gruplarında farklı şekillerde, her bir kategori birlikte veya ayrı ayrı karşımıza çıkabilmektedir (Lavoie, Robitaille ve Hébert, 2000; Makepeace, 1981). 2500 üniversite öğrencisiyle flört şiddeti üzerine yapılan bir çalışmada katılımcıların flört ilişkilerinde %29'unun fiziksel şiddet uyguladığı, %22'sinin maruz kaldığı; %54'ünün partnerine psikolojik şiddet uygularken, %52'sinin psikolojik istismara uğradığı saptanmıştır (Gover, Kaukinen ve Fox, 2008). 484 kadın 466 erkek üniversite öğrencisiyle yürütülen bir diğer çalışmada son 12 ay içerisinde romantik ilişkisi olan erkeklerin %26'sının kadınların %15'inin fiziksel şiddete maruz kaldıklarını ifade ettikleri, kadınların %67,3'ünün ve erkeklerin %79,9'unun bu dönemde en az bir psikolojik mağduriyet yaşadıklarını belirttikleri, bu psikolojik şiddet davranışlarının genelde izleme davranışları, duygusal manipülasyon ve kişisel hakaretler şeklinde olduğu (Lehrer, Lehrer ve Zhao, 2009); katılımcıların son 12 ayda cinsel şiddete maruz kalma oranları kadınlar için sırasıyla %17, erkekler için %12 olduğu, cinsel şiddete uğradıkları kişilerin ağırlıklı olarak partnerleri olduğu tespit edilmiştir (Lehrer, Lehrer ve Oyarzún, 2009). Flört ilişkisi yaşamış olan lise öğrencileriyle yapılan boylamsal bir çalışmada kız öğrencilerin tüm sınıf düzeyleri boyunca (6-12. sınıflar arası) en az bir psikolojik şiddet davranışını yaşadıklarını bildirdikleri, erkeklerin daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıklarını bildirirken kız öğrencilerin hem mağdur hem fail olduklarını ifade ettikleri görülmüştür (Orpinas, Nahapetyan, Song, McNicholas ve Reeves, 2012). 14.190 lise öğrencisiyle flört şiddetine yönelik yapılan bir araştırmada kız öğrencilerin ilişkilerinde flört şiddeti deneyimlerinin erkek öğrencilerden daha fazla olduğu görülmüştür. Çalışmada öğrencilerin üçte birinin ya fiziksel ya da psikolojik flört şiddetinden herhangi birine maruz kaldıkları (kadınlar için %37,2; erkekler için %28.7), tüm öğrencilerin %10,6'sının hem fiziksel hem de psikolojik flört şiddeti mağduru, %2.7'sinin psikolojik şiddet olmadan fiziksel flört şiddeti mağduru ve %20,1'inin fiziksel flört şiddeti olmadan psikolojik flört şiddeti mağduru olduğu belirtilmiştir (Coker vd., 2014).

Saldırganlığa ilişkin olarak ortaya çıkan bireysel, çevresel faktörler ve bunlarla yaşanan etkileşimler benzer şekilde partner ilişkilerinde de ortaya çıktığında partnerlerin bu dürtülere karşı kendi kendini kontrol etme gücü ne kadar fazlaysa, eylemlerinin olumsuz sonuçlarını dikkatlice düşünme ve daha düşünceli, saldırgan olmayan bir şekilde davranmayı seçme olasılıkları o kadar yükselmektedir (Finkel, DeWall, Slotter, McNulty, Pond ve Atkins, 2012).

Erkekliğin mevcut gücünü kadınlar üzerinde sürdürmeye devam etmek için ihtiyaç duyduğu baskı ve kontrol mekanizması cinsel, ekonomik veya fiziksel şiddet olarak karşımıza çıkmakta, kadınlar üzerindeki şiddetin devamlılığı kadın cinselliğinin ayıplanması, aile içerisinde kadına verilen verici ve fedakâr rol yüklemeleri, medya, hukuk ve kültürel kodlar aracılığıyla sağlanmaya devam etmektedir (Savran, 2012).

2.1.3 Flört Şiddeti Türleri

2.1.3.1. Fiziksel Şiddet

Yakın partner şiddeti içerisinde fiziksel şiddet partnere yönelik zarar verme amacı taşıyan tekme, tokat, vurmak, dövmek vb. fiziksel eylemleri içeren davranışlardır (WHO, 2012). Kadınların %10 ila %50'si yaşamları boyunca birlikte oldukları bir partnerin fiziksel şiddetine maruz kalmaktadır (Heise, Ellsberg ve Gottemoeller, 1999). Fiziksel şiddet oransal olarak farklılıklar olsa da kadınlar gibi erkeklerin de romantik ilişkilerinde karşılaştıkları şiddet türlerinden biri olmaktadır (Niolon vd., 2017; Smith vd., 2017; Straus, 2004a; Vagi, Olsen, Basile ve Vivolo-Kantor, 2015). Straus (2004a), 16 farklı ülkeden üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada kadın ve erkek öğrencilerin benzer oranlarda fiziksel şiddete maruz kaldıklarını, tüm üniversiteler arasında oranların %17 ile %45 arasında değiştiğini, tüm üniversitelerdeki katılımcılarda çiftler arasında ciddi saldırılar ve yaralanmayla sonuçlanan şiddet saldırıları bulunduğu saptanmıştır. Flört ilişkilerinde fiziksel şiddete maruz kalan kız ve erkek öğrenciler arasında şiddet sonucunda yaralanma ve ölüm riskinin bulunduğu; flört şiddeti mağdurlarının riskli cinsel davranışlar, sağlıksız diyet davranışları, madde kullanımı ve intihar düşüncesi/girişimi olasılıklarının daha yüksek olduğu görülmektedir (CDC, 2006; Vagi, Olsen, Basile ve Vivolo-Kantor, 2015).

2.1.3.2. Cinsel Şiddet

Cinsel şiddet zorla cinsel ilişki başta olmak üzere tüm diğer cinsel davranışları ve cinselliğe de zorlamayı içeren genel bir kavramdır (WHO, 2012). Cinsel şiddet de diğer flört şiddeti türleri gibi ergenler ve genç yetişkinler arasında en sık karşılaşılan şiddet türlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır (Bergman, 1992; Miller, 2017). Partnerlerinden cinsel şiddet gören gençlerin depresyon düzeylerinin daha yüksek olduğu (Kamimura, Nourian, Assasnik ve 2016), partnerinden cinsel şiddet görmenin kendine

zarar verme davranışları ve intihar düşüncesiyle ilişkili olduğu görülmektedir (Chan, Straus, Brownridge, Tiwari ve Leung, 2008). Lise öğrencileriyle flört şiddetine yönelik yapılan bir çalışmada öğrencilerin %4'ü cinsel şiddet yaşadığını, kız öğrencilerin cinsel şiddete maruz kalma oranlarının (%9,1) erkek öğrencilere oranla (%3,1) üç kat fazla olduğu, hiç seks yapmamış olduğunu bildiren gençlerin de farklı cinsel şiddet türlerine maruz kaldıkları saptanmıştır (Khanhkham, Williams, Housman ve Odum, 2020). Üniversite öğrencileriyle yürütülen bir araştırmada kadın öğrencilerin %25'i, erkeklerin %41,8'inin partnerine cinsel şiddet uyguladığı, ilişkideki güç algısı ve memnuniyetin cinsel şiddet uygulamayla ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Cinsel şiddete maruz kalan gençlerin buna ilişkin mağduriyetlerini daha az bildirdikleri, çoğu zaman yakın çevreleriyle paylaştıkları ve utanç, bilgisizlik gibi sebeplerle yardım almaya yönelik atılımlarının düşük olduğu görülmektedir (Sabina ve Ho, 2014).

Cinsel şiddete yönelik araştırmalarda son yıllarda ele alınan rıza inşası yeni bir kavram olarak literatürde tartışılmaya başlanmıştır. Kişiler cinsel bir eylemi yapmayı istediklerinde buna dair istekli olmaları veya istekli olduklarında bunu yapmaları veya yapmamaları istemek ve razı olmak arasındaki ayrımı yapmayı gerekli hale getirmektedir. Cinsel rıza, kişinin belirli bir cinsel davranışa, belirli bir cinsel davranışta bulunmaya gönüllü ve bilinçli ve bilinci yerinde halinde istekliliğidir (Willis ve Jozkowski, 2019). Kavramsal olarak rıza cinsel eylemlere yönelik olarak karşımıza üç farklı anlamda çıkabilmektedir. Kişinin cinsel eyleme yönelik olarak içsel olarak istekli olması, açık olarak rıza vermesi, son olarak davranışları yoluyla rıza verdiğini göstermesi (Muehlenhard, Humphreys, Jozkowski ve Peterson, 2016). Cinselliğin çoğu zaman erkeklerin çalışarak ve kadını ikna ederek sahip oldukları ve bu çalışma sonrasında kadınların borçlu olduğu bir durum olduğu, seks ve sekse yönelik rızanın erkek tarafından kazanılan bir zafer olarak görüldüğü ve erkeklerin sekse kadınları ikna etmeye çalışabileceklerine yönelik algılar bulunmaktadır (Jozkowski, Marcantonio ve Hunt, 2017). Kadın ve erkeklerin ortak olarak sosyal ortamlarda karşılaştıkları yakınlaşmaya yönelik sözlü ve sözsüz davranışları rıza olarak gördükleri; alkol kullanımı, kalabalık ortamdan ev vb. ortama geçiş yapmayı yalnızca erkeklerin kesin olarak cinsel rıza olarak görürken kadınların bunları etkileşim anlamında güçlendirici faktörler olarak değerlendirdikleri görülmektedir (Jozkowski, Manning ve Hunt, 2018). Cinselliğe yönelik olarak rıza kavramına baktığımızda partnerler arasında ikna etmeye yönelik bir süreç olarak görülmesi ve davranışların farklı

anlamlandırılmasının ortaya çıkan eylemlerin de taraflarca farklı değerlendirebileceğini düşündürmektedir.

2.1.3.3. Psikolojik Şiddet

Flört ilişkisi içerisinde yaşanan şiddet türlerinden biri de psikolojik şiddet olmaktadır. Yakın partner şiddeti içerisinde psikolojik şiddet; tehdit/sindirme, gerçeklik algısıyla oynama, tecrit/tekelleşme, aşağılayıcı muamele, reddetme, sözlü taciz/eleştiri, kıskançlık/şüphe, izleme/kontrol, katı cinsiyet rolleri yoluyla kişisel davranışlar üzerinde kontrol, duygusal/fiziksel kaçınma, toplum içerisinde aşağılama, , yalan/aldatma, suçluluk hissi oluşturma manipülasyon ve kişinin kadınlığı/erkekliğine yönelik hakaret gibi davranışları içermektedir. (Follingstad, 2011). Kişiye, çevresine veya kendisine zarar vermeye yönelik tehdit etme davranışları, ayrılmakla tehdit etme, ilgisizlik, bağımsızlığına engel olma veya sosyal çevresiyle iletişimini kopartma ve aşırı kontrol edici davranışlar psikolojik şiddet olarak ele alınmaktadır (Offenhauer ve Buchalter, 2011). WHO (2012), hakaret, küçümseme, sürekli aşağılama, yıldırma, zarar vermeye yönelik tehdit etmeyi psikolojik/duygusal şiddet olarak sınıflandırırken, kişiyi ailesinden ve arkadaşlarından izole edilmesi dâhil; hareketlerini takip etme ve finansal kaynaklara, istihdama, eğitime veya tıbbi bakıma gibi hizmetlere erişimini kısıtlamayı kontrol edici davranışlar kategorisinde ele almaktadır. CDC (2016), flört ilişkisinde psikolojik şiddeti partnere zihinsel veya duygusal olarak zarar vermek ve partner üzerinde kontrol sağlamak amacıyla sözlü veya sözsüz iletişimin kullanılması şeklinde tanımlamaktadır.

Psikolojik şiddet partnere yönelik olarak gerçekleştirilen tahakküm kurma, ilgisizlik, izleme/takip etme, eleştirme, küçümseme, ilgi alanlarını önemsememe ve izole etme/kısıtlama davranışlarını içermektedir (Ureña, Romera, Casas, Viejo ve Ortega-Ruiz, 2015). Partnerlerinden psikolojik şiddet gören kadınlarla yapılan bir çalışmada maruz kalınan psikolojik şiddet türlerine yönelik olarak altı farklı kategori ortaya çıkmıştır: Zarar vermekle tehdit etme, alaya alma/sözlü taciz, kıskançlık, ayrılmakla tehdit etme, kısıtlama ve maddi hasar verme (Follingstad, Rutledge, Berg, Hause ve Polek, 1990). Maiuro (2001), partnere yönelik psikolojik şiddet içeren davranışları dört ana başlık altında sınılandırmıştır:

1. *Partnerin İmaj veya İtibarına Zarar Verme:* Aşağılama, isim takma, alay etme, arkadaş ve aile içerisinde utandıracak şekilde aşağılama, davranışa değil kişiye odaklı negatif yorumlarda bulunma vb.
2. *Duygusal Destek ve İlgilenmekten Mahrum Bırakma (Pasif agresif tutum sergileme):* Cezalandırma amaçlı gerçi çekilme, surat asma, sessiz kalma, duygusal olarak yalnız bırakma vb.
3. *Açık ve Örtülü Olarak Tehdit Etme:* Yaralamak veya öldürmekle tehdit etme, ayrılmakla tehdit etme, çocuklar üzerinden tehdit etme, yalan vb.
4. *Kişisel Alan ve Özgürlüğü Kısıtlama:* Arkadaş ve aileden izole etme, hareketlerini izleme ve takip etme, kontrol etme, kendi başına hareket etmesini engelleme, cinsiyet kalıp yargılarını kullanma vb.

Psikolojik şiddet, yaygınlığı açısından ele alındığında diğer şiddet türlerinden daha sık karşımıza çıkmaktadır (Açıkgöz, Açıkgöz, Karakoyun, Yüksel, Akca, Akca ve Ayoğlu, 2018; Coker vd., 2014; Foshee vd., 2009; Lehrer, Lehrer ve Zhao, 2009). Ortaöğretim okuluna devam eden 26.009 öğrenci ile gerçekleştirilen araştırmada gençlerin %22'sinin fiziksel şiddet, %53'ünün sözel şiddet, %36,3'ünün duygusal şiddet ve %15,8'inin cinsel şiddet ile karşılaştığı; şiddet uygulama oranlarına bakıldığında %35,5'inin fiziksel şiddet, %48,7'sinin sözel şiddet, %27,6'sının duygusal şiddet ve %11,7'sinin ise cinsel şiddet uyguladığı saptanmıştır (TBMM Araştırma Komisyonu, 2007). Türkiye geneli kadına yönelik şiddet araştırmasında kadınların %44'ünün eş/partnerleri tarafından psikolojik şiddete maruz kaldıkları, en yaygın şiddet davranışının %37 ile hakaret ve küfür, korkutma/tehdit ve aşağılama/küçük düşürme davranışlarının sırasıyla %21 ile %20 düzeyinde olduğu, son 12 ay içinde belirtilen şiddet biçimlerinden en az birine maruz kalmanın %26 oranında gerçekleştiği saptanmıştır (Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, 2015). Lise öğrencilerinde flört şiddetine yönelik bir çalışmada erkeklerin %85'i ve kızların %92'si partnerlerine karşı en az bir psikolojik saldırganlık davranışında bulunduklarını bildirmiştir. Erkeklerin yaklaşık %85'i ve kızların %88'i geçtiğimiz yıl içinde en az bir psikolojik saldırganlık davranışına maruz kaldıklarını bildirirken, her iki cinsiyet tarafından bildirilen en yaygın davranışın somurtmak/konuşmayı reddetmek olduğu saptanmıştır (O'Leary, Slep, Avery-Leaf ve Cascardi, 2008).

Psikolojik şiddetin sonuçları bakımından diğer şiddet türlerine benzer şekilde bireyler üzerinde etkileri bulunmaktadır. Partnerine psikolojik şiddet uygulayan ergenlerle yapılan bir çalışmada psikolojik şiddet uygulamayla flört şiddetini kabul, düşmanlık, depresyon ve anksiyete ile ilişkili olduğu, şiddete yönelik tutumun ruh sağlığına etkisinde aracılık etkisinin olduğu saptanmıştır (Temple vd., 2016). Lise öğrencileriyle flört şiddetine yönelik yapılan bir çalışmada en sık karşılaşılan şiddet türünün psikolojik şiddet olduğu, psikolojik şiddetin uygulanmasında cinsiyetler arasında farklılık bulunmadığı, diğer şiddet türlerinin uygulanmasında zamanla azalmalar görülmekle birlikte psikolojik şiddet uygulamanın doğrusal olarak arttığı belirtilmektedir (Foshee vd., 2009). Flört şiddetine maruz kalan ergen ve genç yetişkin kadınlarla yapılan nitel bir çalışmada katılımcıların tüm şiddet türlerinin ilişki içerisinde bir kontrol ve manipülasyon aracı olarak kullanıldığını, flört şiddetine bağlı yaşanan duygusal acının ilgililer (yetişkinler, yetkililer, sağlık çalışanları) tarafından doğrudan bir zarar olarak görülmediğini, maruz kalınan şiddet sonrasında acı, hayal kırıklığı ve kendini suçlama duygularını yoğun olarak yaşadıklarını, fiziksel ve ruhsal sağlıkları konusunda problemler yaşadıklarını ifade ettikleri görülmektedir (Ismail, Berman ve Ward-Griffin, 2007).

Romantik ilişki içerisinde yaşanan şiddet ve istismar çoğu zaman daha kabul edilebilir bulunmakta yaşanan tartışma ve olumsuz deneyimler romantik ilişkinin bir yansıması olarak görülebilmektedir (Henton, Cate, Koval, Lloyd ve Christopher, 1983). İlişkide psikolojik şiddete yönelik davranışlar içerisinde kıskançlık davranışları sınıflandırılmakla birlikte aynı zamanda romantik ilişkide kıskançlık literatürde ayrıca yer almaktadır. White (1981 s.296), romantik kıskançlığı *'Hayali veya gerçek bir rakip tehlikesiyle karşılaşıldığında ortaya çıkan benlik saygısına yönelik tehditleri ve/veya ilişkinin varlığına veya kalitesine yönelik tehditleri takip eden bir düşünce, duygu ve eylemler bileşkesidir.'* şeklinde tanımlamaktadır. İlişkide kıskançlık, kişinin partneri tarafından başka biri nedeniyle terk edilmesine yönelik tehdit algılaması durumuna yönelik verilen tepkileri içermektedir (Sharpsteen ve Kirkpatrick, 1997).

Romantik ilişkilerde yaşanan aşk biçimlerinin farklı olduklarına etkin bir teori Lee tarafından öne sürülmüştür. Lee (1973), aşkın tanımlarına ilişkin olarak kıskançlık, fiziksel çekicilik ve sadakat başlıklarına göre sınıflamalar yapmış ve altı farklı aşk tipi ortaya koymuştur (Lee, 1977): *Mania, Eros, Ludus, Storge, Agape ve Pragma.* Eros tipi aşkta kişi

için partneri özelken, sahiplenici bir tutumu yoktur ve rakiplerden korku duymaz. Ludus tipi aşkta ise kişi için partneri özel bir konumda değildir ve sahiplenici olmadığı gibi başka bir ilişkiye/rakibe karşı da yönlendirici olabilir. Storge tipi aşkta kişi sahiplenicidir ancak ilişkide gerçek bir tehdit durumu hissedene kadar kıskançlık tepkileri vermez. Mania tipi aşkta ise kişi aşırı sahiplenicidir ve partnerine karşı sürekli tetiktedir. Pragma tipi aşkta ise kişi kendisine uygun bulduğu partnere karşı oldukça sahiplenciyken kıskançlık içeren davranışlardan kaçınır. Partnerin sadakatsiz olduğunu düşünmesi durumunda ise ilişkiye son verebilir (Lee, 1973 s.25-27). Bu aşk stilleri, bireyin ilişkiyi başlatma ve sonlandrma evrelerindeki davranışları, dolayısıyla ilikinin işlevselliği ve sağlıklı bir ilişki kurulması üzerinde etkili olmaktadır (Raffagnino ve Puddu, 2018).

Flört ilişkisi içerisinde ergenler ve genç yetişkinler başta olmak üzere flört ilişkisini deneyimleyen pek çok birey farklı flört şiddeti türlerine maruz kalmaktadırlar. Flört şiddeti türleri tek başına ve birlikte görülebileceği gibi, psikolojik şiddete yönelik davranışların çoğu zaman diğer şiddet türlerine de eşlik ettiği görülmektedir. Cinsiyetler arasındaki yakın oranları ve şiddet tanımındaki davranışların örüntü olarak daha fazla ortaya çıkmaya yönelik davranışlar olduğu, bu anlamda psikolojik şiddetin flört ilişkisindeki yerinin ve etkilerinin anlaşılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

2.2. Bağlanma

Bowlby (1969, 1973, 1980) tarafından ortaya konan bağlanma kuramı insanın bebeklikten itibaren yaşam boyu diğerleriyle kurduğu tüm ilişkileri kişinin kendisi ve karşısındakilere yönelik algısı bağlamında açıklamaktadır. Shaver ve Mikulincer (2009), bağlanma kuramının yapısı itibariyle başarılı bir kuram olmasında üç temel neden olarak psikanaliz, bilişsel süreçler ve insan ve diğer canlıların ilkel sosyalleşme süreçlerine ilişkin ilk kuram olması, Bowlby'nin diğer psikanalistlerden farklı olarak açık ve derin bir kuram ortaya koyması ve son olarak ampirik yöntemlerle kuramının teorisini desteklemesini saymaktadır. Bu anlamda bağlanma kuramı, insanın diğer insanlarla bağ kurmasında bilişsel ve duygusal süreçleri davranışları ve gösterdikleri tepkilerle açıklayan önemli bir kuram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bağlanma erken dönem deneyimleriyle oluşarak yaşam boyu etkileri devam eden bir süreçtir (Fraley, 2002). Bowlby (1969), bağlanmanın bebekte yaşamın ilk yılından itibaren

en çok bakım veren (anne/bakıcı vb.) kişiyle kurulan bağlarla başladığını belirtir. Bağlanma davranışının insanlarda da hayvanlardaki gibi mevcut olan, evrensel nitelikte ve bebeklikten itibaren başlayan ve yaşam boyu devam eden bir davranış örüntüsü olduğunu ifade etmektedir. Bowlby (1969), bebek ve anne arasında ağlama, gülümseme, izleme, fiziksel teması kesmeme ve emme gibi davranışlarla bağlanma kurulduğunu öne sürer. Sinyalleme ve yaklaşma davranışı adı verilen bu davranışlar çocuk ve anne arasında birbiriyle etkileşim ve bağlanmayı sağlayan davranışlar olarak tanımlanır. Bowlby'ye göre çocuk bu bağlanma davranışıyla biyolojik, fizyolojik, güven duygusu, korunma gibi faydalar sağlamaktadır. Bebekliğin ilk dönemlerinden itibaren anne figürünü tanımaya başlayan çocuk, anneyi bir güven ve keşif üssü olarak kullanarak çevresini tanımaya ve sosyalleşmeye başlar. Çocuk bağlandığı kişinin yanında mutlu ve iyi hissederken anneden ayrıldığında karşı gelme (protest), çaresizlik (despair) ve kopma (detachment) şeklinde üç tür tepki göstermektedir (Bowlby, 1969). Ainsworth, Bleher, Waters ve Wall (1978) Bowlby'nin kuramından hareketle anne ve çocuk arasındaki bağlanma stillerine ilişkin deney gerçekleştirmişlerdir. Bu deneyde bebek ve anne aynı ortamda alındıktan sonra anne odadan ayrılmış, çocuğun anne olmadan bir yabancıyla aynı ortamda kalması ve tekrar anneyle bir araya gelmesi sağlanmıştır. Bu deney sonucunda ortaya güvenli kaygılı/kararsız ve kaçıngan olmak üzere üç tip bağlanma şeklinin çıktığı saptanmıştır. Güvenli bağlanan bebeklerin anne ilk ayrıldığında kısa süreli üzüntü yaşadıkları, anneyle temas aradıkları, anne döndükten sonra kolayca sakinleştikleri ve oyun davranışına devam ettikleri görülmüştür. Kaygılı/kararsız bağlanma gösteren bebeklerin anne ilk ayrıldığında yoğun bir kaygı, gerilim ve öfke yaşadıkları, yabancı ile iletişimi reddettikleri, anneyle tekrar bir araya geldikten sonra da kolaylıkla sakinleşmedikleri, oyun yerine annelerine sıkıca yapıştıkları gözlenmiştir. Son olarak kaçıngan bağlanma gösteren bebeklerin ise ayrılmadan etkilenmedikleri, ortamdaki yabancıya annelerinden daha fazla yakınlık gösterdikleri, yeniden birleşmeden sonra anneleri ile temas kurmaktan kaçındıkları ve oyunlarına devam ettikleri görülmüştür (Ainsworth, Bleher, Waters ve Wall, 1978). Bowlby (1969, 1973, 1980), bu üç tip bağlanmanın sınıflandırılmasını sağlayan karakteristik özellikleri olduğunu belirtir. Güvenli bağlanan bebekler annesini güvenli bir üs olarak kullanıp, uzaklaşma esnasında anneyi takip ederken, yine anneye yönelerek bağlanma ve keşfetme arasında dengeli bir seyir izlemektedir. Kaygılı ve kaçıngan bağlanan bebekler ise daha pasif olma ve daha az keşfetme, kısa süreli temas gösterirken,

keşfetme esnasında sık sık annenin mevcudiyetini kontrol etmekte, anneyle temas kurduklarında bu temastan bu mutlu olduklarını göstermemekte, çoğu zaman daha öfkeli davranışlar sergilemektedirler.

Bowlby (1973), bebeğin ilk bağlanma figürüyle etkileşimi sonrasında kendisine ve diğerlerine ilişkin zihinsel temsiller oluşturduğunu ifade etmektedir. İçsel çalışan modeller adını verdiği bu temsiller kişinin yaşam boyu sürecek bağlanma stillerine ilişkin sabit ve değişmez kurallar bütünü olarak yer alır. Bu modele göre temsillerin oluşturulmasında ilk olarak bebeğin tehlike anında bir bağlanma figürünün olup olmadığı, yani kaygı verici bir durumda erişilebilir ve duyarlı bir bağlanma figürü bulup bulmayacağına dair duyduğu güven duygusu belirleyici bir özellik olmaktadır. Bireyin bu figürün mevcut olması durumunda ise erişilebilirliğine dair güven ise kişinin iki farklı değerlendirme yapmasına yol açar: (a) bağlanma figürünün, genel olarak destek ve koruma çağrılarına yanıt veren türden bir kişi olduğuna karar verilip verilmediği; (b) benliğin, herhangi birinin ve özellikle bağlanma figürünün, muhtemelen yardımcı olacak şekilde yanıt vereceği türden bir kişi olduğuna karar verilip verilmediği. Bu değerlendirme sonucunda bir çocuk ebeveynleri tarafından sevilmediğinde ya da ilgilenilmediğinde kendisinin sevilmeye layık biri olmadığını düşünürken, ebeveynlerince sevilen ve değer gören çocuk diğer insanlar tarafından da sevilmeye değer biri olduğunu düşünme eğiliminde olmaktadır (Bowlby, 1973).

Klein (1946), nesne ilişkileri kuramıyla bireyin yaşamın erken dönemlerinde anneyle ilişkisiyle oluşturmaya başladığı kendisi ve diğerlerine ilişkin zihinsel temsillerin yaşam boyu diğer kişilerle gerçekleştireceği bağlanma şekillerini oluşturacağını öne sürer. Bebeğin nesneyle ilişkilerinin gelişimini iki dönemde inceleyen Klein bu dönemleri paranoid ve depresif konum olarak açıklamaktadır. Paranoid evrede bebek, kendisinde olan olumsuz özellikleri, kendisinin dışında bir nesneye/anneye yansıtır. Depresif evrede ise bebek artık nesnede (annede) iyi ve kötü özelliklerin ayrı ayrı değil bir bütün olarak bulunabileceğini fark eder. Paranoid evrede ego bölünmüş haldedir ve kötü özellikler aşırı yansıtma yoluyla nesneye yanısıtılır. Bu durumda yansıtıldığı nesneyi bebek kendisine zulüm eden olarak hisseder. Depresif dönemde ise annenin iyi veya kötü özellikleri bir arada bulundurabildiğini fark eden bebek annenin iyi ve kötü özellikleri arasında

gerçekleşen sevgi ve saldırganlık duyguları arasında suçluluk duygusu hisseder (Klein, 1946).

Shaver ve Mikulincer (2002), bağlanmanın bireyin içsel veya dışsal tehdit hissettiği anda aktive ettiği bir sistem olduğunu ifade eder. Bağlanma sistemi ilk olarak tehdit edici durumu algılamayı ve değerlendirmeyi sağlar. Sonrasında birey kendisine destek ve koruma sağlayacak bir bağlanma figürünün varlığını ve cevaplandırma olasılığını değerlendirir. Son olarak bireyin kendi duygularını ifade edebilme ve düzenleyebilme becerisi doğrultusunda bağlanmaya karşı güvensizlik ve yakınlık arayışını oluşturmasını sağlar. Bağlanma sisteminin güvenli, güvensiz veya kaçıngan yapılanması ise bireyin tehdit altında hissettiği durumda ortaya koyacağı başa çıkma stratejilerini etkilemiş olmaktadır (Shaver ve Mikulincer, 2002).

Fraley (2002), bağlanmanın sürekliliğini literatürden yola çıkarak iki modelle değerlendirmiştir. Prototip bakış açısı olarak tanımlanan ilk bakış açısı, bebeklikte oluşturulan bağlanma stillerinin yaşamın ilerleyen dönemlerinde de korunduğunu ve gelecekteki ilişkileri de etkilediğini savunmaktadır. Buna göre bireyin kurduğu her yeni etkileşimde erken dönem bağlanma şemaları ortaya çıkar ve yetişkin ilişiklerinde de çocukluktaki bağlanma biçimlerini yanıştan davranışlar sergiler. Revizyonist bakış açısı olarak tanımlanan ikinci bakış açısı oluşturulan bağlanma şemalarının yeniden biçimlendirilebilir, etki edilebilir ve yeni etkileşimlerle değişebileceğini savunur. Revizyonist bakış açısına göre bağlanma biçimleri, yeni deneyimlere göre değişebilir, birey çocukluğuna benzer veya çocukluğundan farklı bağlanma davranışları sergileyebilir. Bu durumda birey farklı deneyimlerle karşılaştığında bağlanma stillerini değiştirmek yerine ilişkisinin bağlamına göre farklı bağlanma stillerinin davranış örüntülerini gerçekleştirebilir (Fraley, 2019).

Psikanalitik gelenekten gelen Bowlby, kuramının temelini oluşturan gözlem ve çalışmalarını da genel olarak bebeklik ve ilk çocukluk dönemindeki çocuklar üzerinden gerçekleştirmiştir (Bowlby, 1960; Ainsworth ve Bowlby, 1991). Kişisel değerlendirmeler ve sosyalleşme süreçlerine ilişkin algıları açıklayan bir kuram olarak bağlanma kuramı için ilerleyen yaşlara ilişkin çalışmalarında romantik ilişkiler önemli bir araştırma konusu olmuştur (Fraley, 2019). Çalışmanın bundan sonraki kısmında yetişkinlerde bağlanma stillerine ilişkin çalışmalara yer verilmiştir.

2.2.1. Yetişkinlerde Bağlanma Stilleri

2.2.1.1. Hazan ve Shaver'in Bağlanma Modeli

Hazan ve Shaver (1987), Bowlby'nin kuramından hareketle yaptıkları çalışmada yetişkinlerin de çocuklara benzer şekilde güvenli, kaygılı/karasız ve kaçıngan bağlanma bağlanma stilleri gösterdiklerini belirtmişlerdir. Romantik ilişkiler üzerine yapılan bu çalışmada katılımcıların güvenli, kaygılı ve kaçıngan bağlanma stillerine göre ilişkilerini değerlendirdikleri görülmüştür. Güvenli bağlananların romantik ilişkilere yönelik daha olumlu inançlara sahip oldukları, ilişki deneyimlerini özellikle mutlu, arkadaş canlısı ve güvenilir olarak tanımladıkları, kusurlarına rağmen partnerlerini kabul edip destekleyebildiklerini vurguladıkları ve ilişkilerini daha uzun süre devam ettirme eğiliminde oldukları görülmüştür. Kaygılı/kararsız bağlananlar ilişkilerinde kıskanç ve saplantılı olduklarını, duygusal iniş ve çıkışların yaşandığı deneyimlere sahip olduklarını belirtmişlerdir. Kaçıngan bağlananların yakınlık korkusu yaşadıklarını, yine aşka ve ilişkilere dair inançlarının zayıf olduğunu belirttikleri görülmüştür. Aile ilişkilerine yönelik olarak romantik ilişkileriyle benzer şekilde güvenli bağlananların aile ilişkilerine yönelik olumlu değerlendirmelerde bulundukları ebeveynlerini sevecen, kabul eden, saygılı ve müdahaleci olmayan ebeveynler olarak gördükleri, kaygılı ve kaçıngan bağlananların ise ailelerine dair değerlendirmelerinin olumsuz olduğu görülmektedir. Bağlanma stillerine göre benlik ve başkalarına ilişkin zihinsel değerlendirmelerinde ise güvenli bağlananların hem kendilerini hem başkalarını olumlu ve sevilmeye layık olarak değerlendirirken, kaygılı/kararsız bağlananların başkalarının güvenilmez olduğu ve uzun süreli ilişki yürütemeyeceklerine dair inançlarının olduğu, kendilerini diğerleri tarafından yanlış anlaşılmaya müsait buldukları, kaçıngan bağlananların ise kendilerine dair benlik algıları olumlu iken diğerlerini güvenilmez buldukları saptanmıştır.

Hazan ve Shaver (1990), Bowlby ve Ainsworth'un bağlanmada keşif olarak belirttikleri bağlanma figüründen bağımsızlaşabilme ve sosyalleşme süreçlerini yetişkinler için çalışma hayatı ve yetkinliklerine ilişkin algıları üzerinden test etmişlerdir. Çalışma hayatına ilişkin değerlendirmelere yönelik yürütülen çalışmada katılımcıların güvenli, kaygılı ve kaçıngan bağlanma stilleri gösterdikleri görülmüştür. Güvenli bağlanan katılımcılar iş güvenliği, çalışma arkadaşları, gelir düzeyi, rekabet ve kariyer fırsatları açısından daha yüksek düzeyde iş tatmini yaşadıkları, kaygılı/kararsız bağlananların işlerinde güvence

hissetmedikleri, çalışma arkadaşları tarafından daha az takdir ve kabul gördükleri, hak ettikleri terfiyi alamadıklarına dair düşüncelerle iş tatminlerinin düşük olduğu görülmüştür. Kaçıngan bağlanan katılımcıların iş arkadaşlarından memnuniyetsizlik bildirdikleri ancak iş güvencesi kariyer fırsatlarından memnuniyet düzeylerinin güvenli bağlananlara benzer olduğu saptanmıştır. Romantik ilişkiler ve çalışma hayatı arasındaki değerlendirmelerde güvenli bağlanma, ilişkilere işten daha fazla değer vermek ve ilişkilerden daha fazla zevk almakla ilişkili olduğu, güvenli bağlananların, ilişkilerini iş yaşamlarına tercih etme olasılığının yüksek olduğu gözlenmiştir. Kaygılı/kararsız bağlananların romantik ilişkilerindeki olumsuz duygularının çalışma hayatlarını etkilediğini ifade ettiği, kaçıngan bağlanma stiline sahip bireylerin iş yaşamını romantik ilişkilerden daha fazla önceledeği bildirilmiştir (Hazan ve Shaver, 1990).

2.2.1.2. Bartholomew ve Horowitz'in Bağlanma Modeli

Bartholomew ve Horowitz (1991), Bowlby'nin benlik ve başkalarına ilişkin zihinsel temsillerini tanımlayan içsel çalışan modellerinden hareketle yetişkinler için dörtlü bağlanma modelini geliştirmişlerdir. Bağlanma stillerini benlik ve başkaları boyutlarında kişinin kendisi ve diğerlerine ilişkin olumlu ve olumsuz değerlendirmelerine göre oluşturulan dört grupta tanımlamışlardır. Bu doğrultuda bağlanma gruplarını güvenli, saplantılı, korkulu ve kayıtsız olarak isimlendirmişlerdir (Şekil 2.1.). Güvenli bağlanma Hazan ve Shaver'in (1987), güvenli bağlanma; saplantılı bağlanma kaygılı bağlanmaya denk gelirken; kaçıngan bağlanma korkulu ve kayıtsız olarak iki farklı grupta sınıflandırılmıştır. Bu modele göre güvenli bağlanan bireyler kendilerini ve diğerlerini yüksek düzeyde olumlu olarak değerlendirirler, kendilerini değerli görürler ve diğer insanlara ilişkin kabullenici ve duyarlı olduklarına dair beklentileri vardır. Saplantılı bağlanma stilinde ise birey diğerlerini yüksek düzeyde olumlu değerlendirirken kendisini olumsuz değerlendirir. İlişkilerinde saplantılı bir bağlılık gösterir, kişi kendisini değersiz hisseder ve kendisini kabul edebilmek için diğerlerinin onayına ihtiyaç duyar. Korkulu bağlanmada kişi diğerlerini güvenilmez bulup, yakın ilişkiler kurmayı reddederken kendisine yönelik de değerlendirmeleri olumsuzdur. Bu gruptakiler başkalarıyla yakın ilişkiden kaçınarak, diğerlerinin kendisini reddetmesinden korunmayı amaçlar. Kayıtsız bağlanma gösteren kişilerin diğerlerine karşı değerlendirmeleri olumsuzken kendilerine yönelik olumlu değerlendirmeleri ve değerli oldukları düşüncesi vardır. Bu gruptakiler de

yakın ilişkileri reddederken bağımsızlık ve dokunulmazlık duygusunu sürdürerek kendilerini hayal kırıklığına karşı korurlar (Bartholomew ve Horowitz, 1991).

		BENLİK	
		Olumlu	Olumsuz
BAŞKALARI	Olumlu	Güvenli	Saplantılı
	Olumsuz	Kayıtsız	Korkulu

Şekil 2.1. Bartholomew ve Horowitz (1991)'in dörtlü bağlanma modeli

2.2.1.3. Brennan, Clarck ve Shaver'in Bağlanma Modeli

Brennan, Clarck ve Shaver (1998), bağlanma ölçeklerinden oluşturdukları çalışmayla yeni bir bağlanma ölçeği oluşturmuşlardır. Bu çalışma sonucunda yakın ilişkilere yönelik değerlendirmelerin yakın ilişkilerde yaşanan kaygı (reddedilme ve terk edilmekten korkma) ve başkalarına yaklaşmaktan kaçınma (yakınlık ve bağlılıktan korkma) olmak üzere iki temel boyut ve dört kategoriden oluşan yetişkin bağlanma biçimini ortaya koymuşlardır. Buna göre yakın ilişkilerde kaygı ve kaçınması düşük düzeyde olanlar güvenli, her ikisi de yüksek düzeyde olanlar korkulu, kaygı düzeyi yüksek kaçınması düşük olanlar korkulu, kaygı düzeyi düşük kaçınması yüksek olanlar ise kayıtsız bağlanma biçimlerine sahip şeklinde sınıflandırılmışlardır.

Çocuklar ve yetişkinlerde bağlanma davranışları benzer şekilde sınıflandırılmakla birlikte bağlanma davranışları ve bağlanma figürleriyle ilişkilerinde bazı farklılıklar bulunmaktadır. Yetişkin-yetişkin bağlanması ile çocuk-ebeveyn bağlanması arasındaki temel fark, yetişkinlerdeki bağlanma davranış sisteminin karşılıklı olarak işlemesidir. Yetişkin eşler genellikle "bağlı kişi/bakıcı" veya "bağlı birey/bakım alan" rolüne kalıcı olarak yerleştirilmez ve eşler arasında rollerle ilgili değişikler gerçekleşebilir (Crowell,

Fraley ve Shaver, 2008). Ainsworth (1991), bebeklik döneminde bağlanma süreçlerinde bebeğin konuşmaya başlamasıyla anne figürüyle karşılıklı iletişim kurmasının birbirlerini anlamalarını ve güven duygusunu oluşturmasını sağladığını belirtir. Bu süreçte çocuğun hareket kabiliyetini kazanması ile anneyi keşif üssü olarak kullanarak diğerleriyle bağlanma süreçlerini başlamış olur. Ergenlik dönemi ve sonrasında yaşanan hormonal değişiklikler, bilişsel gelişim ve üreme yeteneğinin kazanılması, özellikle genç kadınlar için bakım ve destek almaya yönelik bir bağlanma figürüne bağlanmayla sonuçlanır. Yetişkinlik döneminde birey romantik ilişki kurduğu partnere yönelik öncelikli bağlanma kurduğu gibi akıl hocası, terapist vb. kişilere bağlanma gerçekleştirebilir. Aynı zamanda bu dönemde de ebeveynlere karşı bağlanma davranışları da devam edebilmektedir. Ainsworth, yetişkinlik döneminde ise karşımıza birden fazla bağlanma bağlamı ve figürü çıkabileceğini belirtmektedir. Buna göre birey romantik/cinsel partnerle karşılıklı bağlanma ilişkisi kurar. Devamında ise ebeveyn olan bir yetişkin, çocuk olarak ebeveyniyle iletişim kuran kişi, yaşamın ilerleyen döneminde baba veya anne olarak kendi çocuğuyla bağlanma ilişkisi geliştirmektedir. Bu bağlanmaların dışında birey kardeş ve akrabalarıyla, yine iş ve arkadaş çevresi gibi sosyal ortamlarda etkileşime girdiği insanlarla da duygusal ilişkiler ve bağlanma örüntüleri oluşturmaktadır (Ainsworth, 1991).

2.3. Toplumsal Cinsiyet

İlk kez 1972 yılında Oakley tarafından kullanılan toplumsal cinsiyet kavramı toplumda yer alan cinsiyete özgü özellikleri (gender) ile biyolojik cinsiyet özellikleri (sex) arasındaki farkları belirtmek amacıyla kullanılmıştır. Toplumsal cinsiyet (gender) biyolojik cinsiyetten (sex) farklı olarak toplumun kadın ve erkekten beklediği tüm özellik, davranış, tutum ve rolleri temsil eden çatı bir kavramdır. Bu bağlamda cinsiyet (sex), kadın ya da erkek olmanın biyolojik yönlerini ifade eder. Toplumsal cinsiyet ise kişinin cinsiyet kimliği ve öğrenilmiş cinsiyet rolü ile tanımlan, kadın veya erkek olmakla ilişkili psikolojik, sosyal, kültürel ve davranışsal özellikleri ifade eder (West ve Zimmerman, 1987; Wienclaw, 2011a). Bu özellikler bireyin tek başına gözlemlenmesinden çok bireyin grup içerisindeki etkileşimlerinde daha görünür olmaktadır (Stockard, 2006).

Toplumsal cinsiyet ve cinsiyet rollerine ilişkin ilk çalışmalar antropolog Margaret Mead tarafından gerçekleştirilmiştir. Mead (1963), üç farklı ilkel kabileyi gözlemleyerek yürüttüğü çalışmasında kadın ve erkeklerin batıdaki cinsiyet rollerinden farklı şekilde

davranışlar sergilediklerini, erkeklerin geleneksel cinsiyet rollerine göre kadınsı veya kadınların erkeksi kabul edilen rollere sahip olduklarını, bu doğrultuda cinsiyet rollerinin kültürel yapıya bağlı olarak temellendirildiğini öne sürmektedir.

Deaux (1985), toplumsal cinsiyetin biyolojiyle ilişkilendirilen psikolojik değerlendirmeleri içeren bir kavram olduğunu belirtir. Ruble, Martin ve Berenbaum (2006), çocuklarda toplumsal cinsiyet ve cinsiyet kimliği gelişiminin biyolojik, sosyal ilişkiler, davranışlar, tutumlar ve değerler gibi pek çok alanda gerçekleştiğini ifade etmektedir. Toplumsal cinsiyet, toplumlarda yarattığı beklenti ve algılar nedeniyle bireylerin bilişsel, duygusal ve sosyal süreçleri üzerinde etkili olmaktadır (Campbell, Shirley ve Candy, 2004; Lengua ve Stormshak, 2000). Toplumsal cinsiyete yönelik algılar bireylerin iyi oluşları (Arıcı, 2011; Whitley, 1983), politik tercihleri (Huddy ve Terkildsen, 1993), kariyer planlamaları (Kamas ve Preston, 2012), şiddete yönelik tutum (Bozkurt, Tartanoğlu ve Dawes, 2015) ve şiddete maruz kalma yaşantıları üzerinde etkili olmaktadır (Dikmen ve Münevver, 2020; Kwesiga, Bell, Pattie ve Moe, 2007).

Özellikle feminist kuramcılar tarafından öne atılan ve sıklıkla kullanılan toplumsal cinsiyet kavramı literatürde de farklı biyolojik ve sosyolojik kuramlar tarafından ele alınmış ve açıklamalar getirilmiştir. Toplumsal cinsiyete ilişkin bazı kuramsal yaklaşımlara çalışmanın bundan sonraki kısmında değinilmiştir.

2.3.1. Toplumsal Cinsiyeti Açıklayan Kuramlar

2.3.1.1. Psikanalitik Kuram

Freud tarafından ortaya konulan ilk kişilik kuramı olarak psikanalitik yaklaşım insan gelişimini psikoseksüel gelişim evreleri içerisinde yaşamın ilk altı yılı temelinde açıklar. Özellikle biyolojik cinsiyete yapılan bu kuramsal vurgu biyolojik cinsiyetin sosyal cinsiyete geçişine yönelik açıklamalar getirmiştir. Freud'un yaklaşımına göre psikoseksüel gelişim döneminin 4-6 yaş aralığı latent (gizil) dönemin yaşandığı süreçtir. Bu dönemde çocuk için haz ve odak noktası oral dönemdeki ağız ve anal dönemdeki anüsten cinsiyet/üreme organlarına yönelmiştir. Kız ve erkek çocukları bu dönemde farklı cinsel organlara sahip olduklarını fark etmeleriyle bu organların getirileri hakkında da düşünceler oluşturmaya başlarlar. Erkek fallik organının gücü temsil ettiğini fark eden erkek çocuk

anneyle arasında kurduğu ilişkide babanın da benzer güce sahip bir kişi olduğunu fark ederek onunla rekabete girmek isterken, babanın daha güçlü olduğunu fark eder ve iğdiş edilme (penisini kaybetme) korkusu nedeniyle babayla rekabet etmek yerine onunla özdeşleşerek erkek cinsiyet rollerini kazanmaya başlar. Kız çocuğu ise kendisinde penisin olmadığını fark eder. Freud tarafından 'penis kıskançlığı' olarak addedilen durum neticesinde penisi olan kişiye yani babaya yönelerek onunla bağ kurmaya çalışır. Kız çocuğu, bu eksikliğin kaynağı olarak kendisiyle benzer olan anneyi suçlarken, babaya yani penise ulaşmak içinse anne gibi davranmaya başlar (Freud, 1977). Fast (1990)'e göre ise Freud'un kuramı içerisinde toplumsal cinsiyet üç aşama içerisinde gelişerek kazanılmaktadır. Doğumla birlikte başlayan ve yaşamın ilk iki yılını kapsayan ilk dönemde kız ve erkek çocukları için biyolojik cinsiyet de toplumsal cinsiyet de aynıdır. İkinci dönem ise 2-4 yaş aralığını kapsar ve çocuklar yavaş yavaş cinsiyetler arası farklılıkları anlamaya başlarlar. Çocuk bu dönemde kendisinde olan özellikleri görürken bir yandan da kaybettiği özelliklerin farkına varır. Çocuk bu eksiklikleri biyolojik bir anlamı olmaksızın toplumsal verilere dönüştürerek örneğin kız çocuğunun genital organının değersiz olması nedeniyle bağımsızlıktan vazgeçmesi gibi bazı inançlara sahip olabilir. Son aşama ise latent döneme denk gelen 4-6 yaş aralığını kapsamaktadır. Çocuk bu dönemde doğrudan kendi cinsiyetine yönelir ve cinsiyetin sosyal açıdan da hangi anlamları ifade ettiğini anlamaya başlar. Freud tarafından ödipal ve elektra kompleksiyle açıklanan bu dönemde erkek ve kız çocukları penise sahip olma ve olmama durumu doğrultusunda anne ve babalarıyla rekabet ve özdeşim kurarak cinsiyet rollerini kazanmaya başlarlar. Freud penise sahip olma ve kaybetmemeye yönelik istek nedeniyle kız ve erkek çocuklarının ahlaki gelişimlerinin başladığını, kız çocuklarının penise sahip olmayacaklarını anlamaları nedeniyle süpergolarının erkekler kadar gelişemeyeceğini belirtirken, biyolojik temelin sosyal yaşamda en belirleyici etken olduğunu 'Anatomi kaderdir' cümlesiyle ifade etmektedir.

Psikanalitik yaklaşımlarda cinsiyet rollerinin kazanımına ilişkin Karen Horney (1967), Freud'un penis kıskançlığının kavramına karşılık olarak 'rahim kıskançlığı' kavramını getirmiştir. Rahim kıskançlığında erkek kadının çocuk doğurma ve çocuğa bakma yeteneğini kıskanır. Ancak her iki cinsin de karşı cinste özendiği ve imrendiği özellikleri bulunmaktadır (Horney, 1967). Horney'in teorisine göre rahim kıskançlığı yaşayan erkek

bu kıskançlığını diğer toplumsal alanlarda öne çıkarak tolere etmeye çalışmaktadır (Bayne, 2011).

2.3.1.2. Sosyobiyolojik Kuram

Biyolojik yaklaşımlar cinsiyetler arası farklılıkları üreme organları, hormonlar, beyin yapısı gibi biyolojik kaynaklı farklılıklara dayanarak açıklamaktadırlar (Dökmen, 2004). Biyolojik kuramlardan biri olarak sosyobiyolojik yaklaşımlar da Darwin'in görüşlerinden hareketle insan davranışlarının evrimsel süreçler gibi uyum sağlama ve başarılı olma süreciyle geliştiğini öne sürer. Evrimsel teorilerin temel dayanağı olan üremenin kadın ve erkekler için farklı sistemlerde olmasının kadın ve erkekleri farklı stratejiler geliştirmeye ve davranmaya ittiğini öne sürer. Erkeğin çok fazla sperm üretmesi ve aynı anda birden fazla dölleme imkânı bulunurken, kadının yumurta üretiminin kısıtlı ve doğum süresinin uzunluğu, harcaması gereken enerji gibi unsurların biyolojik süreçleri sosyal davranışlara dönüştürdüğünü öne süren sosyobiyolojik kuram örneğin kadının daha seçici ve nazlı, erkeğin daha atılgan ve rekabetçi olması gibi özellikleri getirdiğini belirtir. Bu doğrultuda sosyobiyolojik kuramcılar kadın ve erkeklerin kültürel ve sosyal rollerinin temellerinin biyolojik temelli olarak gerçekleştiğini, cinsiyet rollerinin bu temelle oluştuğunu savunurlar (Bleier, 1984).

2.3.1.3. Bilişsel Gelişim Kuramı

Piaget'nin çocuklarda bilişsel gelişim dönemlerini açıkladığı kuram doğrultusunda çocukların toplumsal cinsiyet rollerini de bilişsel süreçleri içerisinde kazandıkları belirtilmektedir. Wehren ve Lisi (1983), toplumsal cinsiyetin kazanımının bilişsel gelişim süreçleri içerisinde dört aşamada gerçekleştiğini belirtmektedir:

- Kendini etiketleme: Önce kendinin, sonra da diğerlerinin cinsel kimliğini fark etme
- İstikrarlılık: Cinsiyetin değişmez olduğunu anlama
- Motivasyon: Cinsiyet rolüne uyum sağlama ve değişmezliğini kavrama
- İstikrar: Aynı cinsiyetten olanlarla ortak yönlerinin, diğer cinsiyetten farklı yönlerinin olduğunu anlama

Kohlberg (1981), ahlaki gelişimi bilişsel gelişim süreçleri içerisinde açıklarken bireylerin üç düzey ve altı aşamadan geçtiğini belirtmektedir. Son aşamada evrensel ahlak ilkelerinin

kazanımıyla birey evrensel ahlaki değerleri savunur hale gelirken Kohlberg ahlaki gelişimin kadın ve erkeklerde aynı şekilde ilerlemediğini, kadınların ahlaki gelişim evrelerinin daha alt basamaklarında kaldığını öne sürmektedir. Gilligan (1993) ise Kohlberg'in bu modeline yönelik erkeklerle yapılan çalışmalar üzerinden kadınlara yönelik genellemeler yapılmasına eleştiri getirmiştir. Gilligan, çalışmalarını kadınlar ve kürtaj konusunda yürüterek kadınların ahlaki gelişimleri üzerine üç aşamalı bir model öne sürmüştür:

- Bencillik: Kişinin odak noktası kendisidir ve kendisinin hayatta kalmasını önde tutar. Bu düşüncenin eleştirildiği geçiş aşamasıyla ikinci aşamaya geçilir.
- Başkalarını koruma: Sorumluluk duygusu öne çıkar. Diğerlerini korumaya yönelik annelik ahlakı anlayışı öndedir.
- Ahlaki seçimlerin sorumluluğunu alma: Diğerleriyle ilişkideki bir ve ikinci evre arasındaki gerilimler çözülür. Kendisinin ve diğerlerinin farklı olduğunun ayırdına varırken, seçimleri evrensel bir ilke halini alır (Gilligan, 1993).

Bilişsel gelişim kuramları içerisinde toplumsal cinsiyet özellikle ahlaki ve zihinsel değerlendirmeler üzerinden ele alınmış kadın ve erkekler üzerinde yapılan çalışmalarla evrensel olguların toplum içerisinde bireyin kadın ve erkek kimliğiyle bulunduğu konumdan nasıl cevaplandırdığına yönelik açıklamalar getirmişlerdir (Flanagan ve Jackson, 1987; Hotelling ve Forrest, 1985).

2.3.1.4. Toplumsal Cinsiyet Şeması Kuramı

Bem (1981, 1983), tarafından ortaya konan toplumsal cinsiyet şema kuramı hem bilişsel hem de sosyal öğrenme kuramlarının özelliklerini içerir. Diğer kuramlardan farklı olarak kadın ve erkeklere özgü cinsiyet rollerinin her iki cinsiyette de kadın ve erkeklere özgü özelliklerle birlikte karşılıklı olarak bir miktar bulunduğunu belirtir. Bu kurama göre çocuklar cinsiyet rollerine ilişkin olarak öğrenmelerini şemalar haline getirirler ve algılarını bu şemalar altında kategorize ederler. Çocuklar, toplumun cinsiyet şeması içeriğini öğrendikçe, hangi niteliklerin kendi cinsiyetleriyle ve dolayısıyla kendileriyle ilişkilendirileceğini öğrenirler. Örneğin çocuk güçlülük, bakım sağlama gibi kavramların toplum içerisinde hangi cinsiyet şeması içerisinde yer aldığını gördükçe kendisi de aynı şema içerisinde yerleştirir. Böylece kendi cinsiyetini ve kişiliğini de oluşturduğu bu

şemalar doğrultusunda değerlendirmeye başlar (Bem, 1981). Bu şemalar cinsiyet rollerine ilişkin olarak bireyin bir standart kılavuzu halini alırken kültürel kadınlık ve erkeklik tanımlarına uyacak şekilde davranışlarını düzenlemeye yönlendiren içsel bir motivasyon da oluşturmaya başlar. Böylece kültürel mitler kendi kendini gerçekleştiren kehanetler şeklinde ortaya çıkarken toplumsal cinsiyet şeması teorisine göre cinsiyet tiplemelerine ulaşılır (Bem, 1983). Bem (1974), cinsiyet rollerini erkeksi ve kadınsı özelliklere sahip olmalarına göre dört kategori altında sınıflandırmıştır. Kadınsı özelliklere daha fazla, erkeksi özelliklere daha az sahip olanları kadınsı; erkeksi özelliklere daha fazla, kadınsı özelliklere daha az sahip olanları erkeksi; hem kadınsı hem de erkeksi özelliklere sahip olanları androjen; ne erkeksi ne de kadınsı özelliklere sahip olmayanları farklılaşmamış cinsiyet tiplemeli olarak gruplandırmaktadır. Bem (1975), androjen özelliklere sahip kişilerin farklı durumlara karşı cinsiyet rolüne uyum sağlamalarının daha fazla kadınsı ya da daha fazla erkeksi özellik gösteren bireylere göre kolay olduğunu belirtmektedir.

2.3.2. Toplumsal Cinsiyet Rolleri

Toplumsal cinsiyet rolleri biyolojik cinsiyet göz önünde bulundurularak toplum içerisinde beklenen tutum ve davranışlardır. Wienclaw (2011a), cinsiyet rollerinin oluşmasında biyoloji, kültür ve toplumun belirleyici unsurlar olduğunu belirtir. Cinsiyet rolleri, bireylerin, grupların ve toplumların kendi cinsiyetlerine ve her toplumun cinsiyete ilişkin değer ve inançlarına dayalı olarak bireylere karşı beklentilerini içermektedir. Cinsiyet rolleri, bireyler ve çevreleri arasındaki etkileşimlerin ürünüdür ve uygun cinsiyet rolleri, bir toplumun cinsiyetler arasındaki farklılıklar hakkındaki inançlarına göre tanımlanır (Blackstone, 2003).

Chodorow (1994), toplumsal cinsiyet rollerinin Freud'un görüşlerinden hareketle oluştuğunu öne sürer. Cinsiyetleri keşfeden kız çocukları annelerine benzer şekilde davranmaya ve anneyle yakınlaşmaya yönlendirilirken, erkek çocuklar anneden uzaklaştırılır ve bağımsız bir kimlik inşa ederler. Böylece kız çocuklarından anne kimliğine benzer şekilde daha şefkatli ve sevecen olmak gibi roller beklenirken, erkekler cesur ve bağımsız davranmaya teşvik edilir.

Archer (1984), toplumsal cinsiyet rollerinin gelişiminde dört boyutlu bir sürecin gerçekleştiğini belirtmektedir:

Katılık. Erkek çocukları katıldığı etkinlikler, cinsiyete uygun etkinliklere ilişkin algıları ve yetişkinlerin cinsiyete uygun ve cinsiyetler arası davranışlara yönelik tepkilerde cinsiyet rollerine ilişkin olarak daha katı ve tutucu bir tutum sergilerken kız çocukları daha esnek davranmaktadır.

Karmaşıklık ve Basitlik. Öncelikli karşılaştıkları anne figürü ve kurulan oyunlarda kadınlar hakkında daha fazla bilginin yer alması çocuklar açısından kadın cinsiyet rollerini daha kolay hale getirirken erkek rolleri daha karmaşık ve içeriği doldurulmamış halde çocukların karşısına çıkmaktadır.

Tutarlılık ve Tutarsızlık. Öğrenilen cinsiyet rolleri zaman zaman gelişim süreci içerisinde birbiriyle çelişebilmektedir.

Süreklilik ve Süreksizlik. Cinsiyet rolleri yaşamın erken dönemlerinde öğrenilmeye başlanır. Ancak bireyin kişisel gelişimi ve sosyalleşme süreçleri ve diğer deneyimleri cinsiyet rollerine dair algılarında değişimler yaratabilmektedir.

Toplumsal cinsiyet rollerine yönelik beklentiler cinsiyetlere kişisel özelliklerden, toplum içi statüye kadar pek çok özellik atfeder. Bu beklentilere uygun davranışların sergilenip sergilenmemesi bireyin sosyal grup içerisinde onay ve kabulünü etkilemektedir (Martin, 1990). Türkiye geneli cinsiyet rolleri beklentilerine yönelik yapılan bir çalışmada ev içi işleri ve çocuk bakımının genelde kadınsı bulunduğu, aile reisliği, resmi işlemler, tamirat gibi işlerin erkeksi değerlendirildiği, mesleklerin kadınlara veya erkeklere uygun olabilecek şekilde sınıflandırıldığı görülmüştür. Katılımcılar tarafından saç, kıyafet gibi fiziksel görünüm gibi farklılıkların da kadınsı veya erkeksi olarak sınıflandırıldığı yine sadakat, merhamet gibi karakter özellikleri kadınsı bulunurken otoriterlik, uyumluluk ve kavgacılık gibi niteliklerin erkeksi olarak kabul edildiği saptanmıştır (Vatandaş, 2007).

Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin beklentiler toplum içerisinde görev ve beklentilere yönelik olabileceği gibi olumsuz davranışlar konusunda da beklentiler ve davranışlara neden olabilmektedir. Ergenlerin toplumsal cinsiyete yönelik sahip olunan kimlik ve algıları patolojik durumları ve riskli davranışlar sergilemeleri üzerinde etkili olmaktadır (Horwitz ve White, 1987). Saldırganlık ve suç içeren davranışlara yönelik maskülen davranışlara bağlayan teoriler olmasına karşın erkeklere benzer şekilde farklı suç

kategorilerinde kadınların da yer aldığı görülmektedir (Berger, 1989; Shover, Norland, James ve Thornton, 1979).

2.3.3. Toplumsal Cinsiyet Kalıp Yargıları

Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları bir cinsiyette olması gerekirken diğer cinsiyette bulunmaması gerektiği düşünülen kültürel beklentilerdir (Wienclaw, 2011b). Bu kalıp yargılar genelde basitçe oluşturulmuş olup bireyin özelliklerine veya yeteneklerine değil, kadın ve erkek hakkında farklılaştırılan aşırı genelleştirilmiş ve abartılı algılara dayanır (Blackstone, 2003; Wienclaw, 2011b).

Cinsiyet, bireylerin algılaması ve sınıflandırması en kolay insan özelliklerinden biridir. Dolayısıyla cinsiyet çocuk veya yetişkin fark etmeksizin en kolay sınıflandırılan ve ayrımı yapılan bir nitelik olmakta bu da cinsiyete yönelik atıflar yapmayı kolaylaştırmaktadır. Günümüzde kadına ve erkeğe dair yapılan değerlendirmeler giderek esnemesine rağmen kadın ve erkeğe yönelik temel ikili sınıflandırma, kalıp yargılar oluşturulmasını ve yerleştirilmesini çok daha kolay hale getirmektedir. Bu kalıp yargılar algılama ve tepkide bulundurmaya dair süreçleri hızlandırmada yardımcı olurken pek çok kez bu yargılar gerçekçi olmayan beklentilere ve cinsiyetler arası eşitsizliğe de neden olabilmektedir (Ellemers, 2018).

Toplumsal cinsiyet kalıp yargıları cinsiyetlere özellikler atfetmekte bu özellikler neticesinde çoğu zaman cinsiyetler arasında ayrımcılık yaratan durumlar meydana gelmektedir. Çocuğun dünyaya gelmeden önce cinsiyetinin öğrenildiği süreçle başlayan bu durumda cinsiyete uygun kıyafetlerin, oyuncakların ve oyunların seçilmesi gibi durumlar yaşanmakta, yaş ilerledikçe erkekler için daha atılgan ve bağımsız davranışlar teşvik edilirken kız çocukları çoğu zaman daha itaatkâr yetiştirilmekte, öğrenilen ve yerleştirilen tüm bu davranışlar cinsiyetlerin seçecekleri meslekten, romantik ilişkideki deneyimlerine kadar etkili olan ve hayat boyu sürecek bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Saraç, 2013).

2.3.4. Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği bir toplumda bireylerin, eğitim (Jacobs, 1996), sosyal, kültürel, ekonomik (Ponthieux ve Meurs, 2015) ve diğer alanlarda cinsiyetlerinden

kaynaklı yaşadıkları ayrımcılık içeren durumlardır (Lorber, 2001). Sağlık kaynaklarına erişim (Akın, 2007), ekonomik kazanç, çalışma alanları gibi pek çok alanda yalnızca kadınları değil erkekleri de etkileyen bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır (Carpenter, 2017; WHO, 2006). Toplumsal cinsiyet eşitsizliği, kadın ve erkeğe toplum tarafından yüklenen rollerin kabul görmesi ve normalleştirilmesiyle süreklilik kazanmaktadır (Savaş, 2018).

Cinsiyete bağlı olarak yaşanan problem alanlarından biri de şiddettir. Cinsiyet temelli şiddet kavram olarak toplumdaki cinsiyet rolleri ve cinsiyet statüleri nedeniyle yaşanan şiddeti açıklamak için kullanılmaktadır (Russo ve Pirlott, 2006). Cinsiyete dayalı şiddet dünya genelinde özellikle kadınların farklı nedenlerle ve farklı şekillerde maruz kaldıkları şiddet sınıflandırmalarından biridir (Stark ve Ager, 2011). Cinsiyete dayalı şiddet ve kadınlara cinsiyetleri nedeniyle gerçekleştirilen yakın partner şiddeti, cinsel saldırı, namus cinayetleri (Yurdakul ve Korteweg, 2013), yerel geleneklerden kaynaklı cinayet, evlilik içi tecavüz, özellikle kız çocuğunu yetersiz besleme, zorla fuhuş, kadın sünneti ve kız çocukların cinsel istismarı gibi fiziksel, psikolojik ve ekonomik boyutları içeren şiddet davranışlarını tanımlamaktadır (Heise, Ellsberg ve Gottmoeller, 2002). Erkek ve kadın gençlerle yapılan bir çalışmada gençlerin cinsiyet temelli şiddete aile içerisinde tanık oldukları, akran gruplarında gözlemledikleri veya doğrudan bu tip bir şiddetin kurbanı oldukları saptanmıştır (Johnson, Frattaroli, Campbell, Wright, Pearson-Fields ve Cheng, 2005). Cinsiyet temelli şiddet yakın partner şiddeti başta olmak üzere, bilinen veya yabancı kaynaklı fiziksel ve cinsel şiddet eylemleri içerisinde ortaya çıkmaktadır (Stark ve Ager, 2011).

2.4. Parasosyal Etkileşim

Radyo, televizyon, sinema gibi insan hayatına girişi 100 yılı bulan sesli ve görsel kitle iletişim araçları özellikle televizyonun dünya genelinde her eve girmeye başlamasıyla insanlar için yeni bir bilgi, haber ve eğlence kaynağı haline gelmiştir. Çeşitli amaçlarla yapılan tüm bu programlar bireyler için yeni bir iletişim türünün de gelişmesini sağlamıştır. İlk kez Horton ve Wohl (1956) tarafından ortaya konan parasosyal etkileşim kavramı televizyon başta olmak üzere bu programlar ve bireyler arasında kurulan bu bağı ifade etmek için tanımlanmaktadır.

Parasosyal etkileşim izleyici ve karakter arasında kurulan tek yönlü iletişim olarak tanımlanmaktadır. Sosyal etkileşime benzer şekilde kurulan bu etkileşim doğası gereği yüz yüze etkileşimden farklı olarak tek yönlü ve sembolik bir iletişim şeklinde kurulmaktadır. Bu etkileşimde etkileşimin başlatılması ve ilerletilmesi yoğun bir çaba ve süreç gerektirmez. İzleyici etkileşimi dilediği zaman başlatma, devam ettirme veya geri çekilme hakkına sahiptir (Horton ve Wohl, 1956). Sood ve Rogers (2000), parasosyal etkileşimin nasıl gerçekleştğini beş alt boyutta tanımlamışlardır:

1. Duyuşsal etkileşim; izleyicilerin bir pembe dizideki karakterlere kişilerarası olarak tepki gösterme, duygulanım olarak ortaya koydukları etkileşimdir.

2. Bilişsel etkileşim; izleyicilerin izledikleri programdaki içeriğe ve anlama yönelik dikkat etme dereceleridir.

3. Davranışsal etkileşim; izleyicilerin diğer izleyicilerle ve/veya medya karakterleriyle program içeriğe ilişkin program sonrasındaki katılımlarıdır. Örneğin, program bittikten sonra düşünmek ve izleme sonrası tartışmaları teşvik etmek ve hikâyede ve karakterlere ne olacağını tahmin etmek davranışsal etkileşimin ifadeleridir (Rubin ve Perse, 1987).

4. Referans katılım; izleyicinin bir medya mesajını kendi kişisel deneyimiyle ilişkilendirme derecesidir. İzleyiciler bir televizyon programını kendi yaşamları ve sorunları açısından tartıştıklarında referans katılımı oluşur.

5. Eleştirel katılım; izleyicinin izlediği medya içeriğinin estetik yapısına dâhil olması, programın yapısına ilişkin öneri ve eleştirilerde bulunmasıdır.

Cohen (1999), izleyici ve izlediği karakterle dört farklı şekilde iletişim kurulabileceğini belirtmektedir. İlki Horton ve Wohl'un parasosyal etkileşim tanımına uygun şekilde izleyicinin bir tv personası ile kurduğu, izleyiciye yakınlık hissi veren ve sürdürme ve güçlendirme eğilimi bulunan ilişkidir. İkinci olarak kurulan ilişki türü olarak özdeşleşme izleyicinin doğrudan karakterin yerinde olmak istediği, karakterle birleştiği ilişkidir. İzleyici karakterin bakış açısını paylaşırken hikâyeyi karakterin gözünden deneyimlemektedir. Üçüncü ilişki türü olarak arzulu özdeşleşmede ise izleyici karakteri yalnızca anlama ve genel olarak ya da belirli davranışlarını taklit etme eğiliminde olur. Son ilişki türü ise yakınlık kavramıyla ifade edilmektedir. Bu ilişkide izleyici beğendiği

karakterle yakınlık kurmaktadır. Dizilerin ya da filmlerin esas amacı ise özdeşleşmekten ziyade izleyicinin yakınlık kurması, kendi yaşamıyla kıyaslama yapması ve favorisi olacağı bir karakter oluşturmaktır. Giles (2002), bu dört iletişim türüne ek olarak parasosyal etkileşimin gerçek kişiler arası etkileşime döndüğü bir etkileşim türünden bahseder. Örneğin hayran grupları buluşmaları, imza günleri gibi etkinlikler, izleyicinin bağ kurduğu karakterle kişi veya gerçek olarak doğrudan iletişim kurduğu yeni bir alan yaratmaktadır (Horton ve Wohl, 1956; Giles, 2002). Katılımcı ve karakterin aynı fiziki ortamda bulunduğu programlar esnasında da izleyici kişisel etkileşimin yanı sıra parasosyal etkileşim kurmaya devam edebilir (Horton ve Strauss, 1957).

Parasosyal etkileşimde bağ kurulan karakter gerçek bir kişi (haber sunucusu vb.) olabileceği gibi kurgu bir karakter vb. de olmaktadır. Ancak belirli bir çerçeve ve süre dahilinde ortaya konan bu rol için Horton ve Wohl (1956) persona kavramının kullanılmasını önermektedir. Persona ile giderek daha fazla yakınlık geliştiren izleyici onunla daha fazla yakınlık kurmakta, davranış ve duygularını anladığını düşünmekte ve zaman zaman davranışlarını da taklit edebilmektedir (Horton ve Wohl, 1956). İlişki kurulan persona izleyicinin favori karakteri olabileceği gibi (Cohen, 1999), sevmediği veya nötr kaldığı bir karakterle de parasosyal etkileşim içerisinde olabilir (Arda 2006; Giles, 2002).

Parasosyal etkileşime ilişkin yapılan çalışmalarda izleyici ve karakter arasında kurulan bağı sağlayan bazı etmenler bulunmaktadır. Kişilerin personayla/medya figürüyle kurduğu parasosyal etkileşimi oluşturan ve geliştiren temel etkenler şu şekilde sınıflandırılabilir (Giles, 2002):

Özgünlük/Gerçekçilik. İzleyicinin karaktere yönelik olarak değerlendirme ve yargılama yapabilmesinde izleyicinin algıladığı gerçeklik ve özgün bir karakter taşıması çekiciliğinin artmasında önem taşımaktadır. Bu algılanan gerçeklik, gerçek kişiler olabileceği gibi (Rubin, Perse ve Powel, 1985) kurgu karakterlere yönelik olarak da parasosyal etkileşim geliştirilmesinde önem taşımaktadır (Rubin ve Perse, 1987).

Farklı Medya Programlarında Temsil. Medyada yer alan karakter yer aldığı konum doğrultusunda izleyicinin karşısına birden fazla programla çıkabilmektedir. Örneğin bir haber programı figürü (sunucu, konuşmacı vb.) izleyicinin karşısına yalnızca o program

dahilinde çıkarken bir film/dizi oyuncusu veya şarkıcı farklı zamanlarda ve programlarda izleyiciyle karşı karşıya gelmekte bu yoğun ve sık karşılaşma da izleyicinin kurduğu parasosyal etkileşimin düzeyini arttırabilmektedir.

Kullanıcı Bağlamları. Parasosyal etkileşim doğası gereği çoğu zaman tek bir izleyicinin karaktere karşı kurduğu iletişimi ifade etmek için kullanılmaktadır. Ancak yapılan çalışmalar izleyicilerin izledikleri karakteri çoğu zaman program sonrasında da takip ettiklerini, hakkında konuşma ve fikir yürütme gibi davranışlar sergilediğini ortaya koymaktadır (Rubin ve Perse, 1987). Ortak/birlikte izleme ve değerlendirme yapma çoğu zaman parasosyal etkileşimin gücü ve etkisi üzerine arttırıcı bir gelişim sağlayabilir. Kullanıcı bağlamına örnek olarak ülkemiz genelinde verilebilecek örneklerden biri olarak Aşk-ı Memnu dizisinin yayın günlerinde çok sayıda izleyici tarafından izlendiği, dizinin final bölümünün pek çok izleyici tarafından sosyal medya kanallarında yorumlandığı ve tartışıldığı görülmektedir (Uysal, 2011).

Parasosyal etkileşimde izleyici çoğu zaman izlediği programlarda favori bir karakter belirlemekte ve onunla parasosyal etkileşim kurmakta ve geliştirmektedir. İzleyicinin seçtiği bu favori karakterini belirleyen faktörler karakterden, oyuncudan, izleyiciden veya ortaya konan rolden kaynaklı olabilmektedir (Cohen, 1999). İzleyicinin etkileşim ve izlenimlerinde karaktere ilişkin ilk bilgi sahibi olduğu nokta karakterin dış görünümüdür. Dış görünüşe ilişkin olarak ilk dikkat edilen özellik karakterin fiziksel çekiciliğidir (Hoffner ve Cantor, 1991; Rubin ve McHugh, 1987). Fiziksel özelliklere ilişkin olarak yine karakterin vücut tipi, kas yapısı, saç ve göz rengi hatta karaktere ilişkin yüz hatları (nazik görünümlü doktor, kötü görünümlü kötü adam vb.), kıyafet seçimleri (mesleki kıyafetler, zeki karakterin gözlük takmasının beklenmesi) yine dış görünüşle ilgili diğer etkenlerdendir (Hoffner ve Cantor, 1991). Karaktere ilişkin özellikler de karakterin konuşma biçimi, davranışları, davranışlara ilişkin güdü ve motivasyonlar, karakteri canlandıran aktör ve rol uyumu (yaşlı birinin enerjik birini oynaması, kadın veya erkek oyuncuların toplumdaki kadın ve erkek rolleri beklentilerine göre davranışlar sergilemeleri), sözsüz davranışları jest ve mimikleri de yine karakterle ilişkili etkileşimi belirleyen etmenlerdir (Hoffner ve Cantor, 1991). Cohen (1999), rolü canlandıran oyuncunun ve oynadığı rolün içeriğinin izleyicinin kurduğu parasosyal etkileşimin gücü üzerinde etkili olduğunu belirtmektedir. Parasosyal etkileşimin bir diğer tarafı olan

izleyicinin sahip olduğu yaş, cinsiyet, eğitim, sosyoekonomik durumu, motivasyon düzeyi gibi kişisel özellikleri de yine parasosyal etkileşimin gücünü belirleyen faktörler arasında yer almaktadır (Durak-Batıgün ve Büyükşahin-Sunal, 2017; Levy, 1979; Liebetz ve Katz, 1986; Rubin ve Step, 2000; Schmid ve Klimmt, 2011).

Parasosyal etkileşimde kurulan etkileşimin gücü ve düzeyini etkileyen bazı unsurlar bulunmaktadır. Karakter özellikleri, izleyicinden kaynaklı veya iletişimin yapısına bağlı olarak parasosyal etkileşimin gücü üç düzeyde tanımlanabilir (Giles, 2002):

- Birinci düzey parasosyal etkileşim karakterin doğrudan izleyiciye hitap ettiği, izleyiciyle yüz yüzeymiş gibi iletişim kurulan örneğin talk show benzeri programlardır.

- İkinci düzey parasosyal etkileşim medya figürünün bir dereceye kadar gerçek dışı olduğu karşılaşmalara ilişkindir. Bu seviyenin tipik bir örneği, bir aktör tarafından canlandırılan bir pembe dizi karakteridir. Oyuncunun canlandırdığı karakterin kurgu olduğu şüphe edilmez bir durumken karakterin fiziksel karşılığı oyuncu tarafından sunulmuş olmaktadır. Sonuç olarak izleyici bu medya figürüyle yüz yüze iletişim kurabilir, ancak parasosyal ilişki kurduğu karakterle değil, yalnızca oyuncuyla sosyal bir ilişkiye girebilir.

- Üçüncü düzey parasosyal etkileşim gerçek hayatta karşılığı olmayan fantezi veya çizgi film figürleriyle karşılaşmalarla ilgilidir. Bu düzey sosyal bir ilişkinin imkânsız olması nedeniyle birinci ve ikinci dereceden karşılaşmalardan farklıdır.

Parasosyal etkileşim literatür içerisinde psikoloji araştırmalarında da dikkat çeken kavramlardan birisi olmuştur. Özellikle sosyal psikolojinin konularından biri olarak kişiler arası etkileşim süreçlerine benzer şekilde bireyin parasosyal etkileşim süreçlerindeki karaktere güven atfetme, belirsizlik azaldıkça yakınlık duygusunun artması (Perse ve Rubin, 1989), kişilerarası etkileşimler (Rubin ve Step, 2000), zarar verici davranışlara yönelik eğilimler (Harrison, 1997; Weintraub-Austin ve Kay-Meili 1994), kişilik özellikleri (Aytulun, 2015; Balcı, Bekiroğlu ve Delal, 2020; Rubin, Perse ve Powell, 1985), beklentiler (Atakay, 2021; Greenwood ve Long, 2011; Osborn, 2007) gibi pek çok psikolojik değişkenle ilişkili olduğunu ortaya koyan çalışmalar bulunmaktadır.

Parasosyal etkileşim ilk olarak TV karakterleriyle yaşanan etkileşimi ortaya konmak amacıyla Horton ve Wohl (1956) tarafından ortaya konmuştur. Günümüzde bireylerin medya kullanımında TV dışında farklı platformların da ortaya çıktığı (Jarzyna, 2021; Kurtin, O'Brien, Roy ve Dam, 2018; Stever ve Lawson, 2013) görülmektedir. Sosyal medyanın karşılıklı ve genişleyen etkisiyle parasosyal etkileşimi de de arttırdığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Keskin, 2020; Yayla, 2018). Parasosyal etkileşim kişilerin zihinsel ve duygusal süreçleriyle etkileşim halinde olduğu gibi (Rubin, Perse, Powell, 1985), davranışları üzerinde de etkili olabilmektedir (Canoğlu, Öz ve Yenilmez, 2021). Dolayısıyla medyanın farklı araçları aracılığıyla, etkileşim süreci sonrasında bireyde gösterdiği kısa ve uzun süreli gözlenebilir ve gözlenemeyen etkilerinin de farklı bir başlık altında ele alınmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

2.4.1. Medya Etkileşimi

Parasosyal etkileşim medya karakterleriyle kurulan iletişim süreçlerini açıklayan bir kavramdır. Bu süreçte süreci başlatanın izleyici olması özellikle izleyicilere yönelik araştırmalar öne çıkarmıştır. Bununla birlikte psikoloji alanında özellikle doğrudan bir alt alan haline gelen medya psikolojisi de parasosyal etkileşimle oldukça yakın ilişkili bir kavram olmaktadır. İlk kez 1986'da Amerikan Psikoloji Derneği (APA) tarafından alt alan olarak ele alınan medya psikolojisi kavram itibariyle medyanın veya medya kullanımının bireylerin üzerindeki duygusal, davranışsal ve bilişsel etkilerini açıklamak, tahmin etmek ve yorumlamak amacını taşımaktadır (Klimmt ve Vorderer, 2003). Sinema, televizyon, radyo ve diğer kitle iletişim araçlarının, eserlerindeki alt metinleri, dilleri, yayımların farklı yaş gruplarındaki bireysel ve toplumsal etkileri medya psikolojisinin multidisipliner bir alan olarak ayrıca ele alınmasını gerektirmektedir (Çakır ve Yıldırım, 2016). Alışveriş alışkanlıkları (Uysal, 2011), karakter isim ve davranışlarını kendi yaşamına yansıtma (Yegin, 2020), inanç ve algıları değiştirme (Austin ve Meili, 1994; Wilson ve Ertan, 2020), medyanın toplumsal cinsiyet ve rollere ilişkin verdiği mesajların temsili ve etkisi (Abdukaya, 2020; Sarıoğlu ve Özgen, 2019) gibi pek alanda medyanın bireyler üzerinde kişisel ve kolektif etkileri olmaktadır. İlişkide yaşanan agresyon, kıskançlık gibi olumsuz duygu ve davranışların tekonolojik araçlar ve siber ortamda da yansımaları olmaktadır (Deans ve Bhogal, 2019). Yine gençlerin flört ilişkilerinde teknolojik kaynakları kullanarak psikolojik şiddet uyguladıkları veya siber ortamda kişiye yönelik doğrudan

zarar verici davranışlar sergiledikleri görülmektedir (Toplu-Demirtaş, Akcabozan-Kayabol, Araci-Iyiaydin ve Fincham, 2022). Araştırmada hem nicel hem nitel araştırma basamakları kullanılmış olup, nitel kısımda parasosyal etkileşim çerçevesinde, medyanın gençlerin yaşamında giderek artan yeri ve önemi de göz önünde bulundurularak (Çömlekçi ve Başol, 2019; Stockdale ve Coyne, 2020), medyanın ve medya figürlerinin de gençler üzerindeki etkilerine ilişkin öznel görüşleri incelenmiştir.

BÖLÜM 3: YÖNTEM

Bu bölümde araştırma deseni, nicel aşamaya ilişkin araştırma modeli, araştırma grubu, veri toplama araçları, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması; nitel aşamaya ilişkin araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, araştırma süreci, verilerin analiz ve yorumlanması, nitel verilerin çözümlenmesi hakkında bilgiler yer almaktadır. Araştırma için Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Araştırma ve Etik Kurulu'nun 05.04.2021 tarih ve 3/36 onay sayısıyla etik kurul izni alınmıştır.

3.1. Araştırma Modeli

Üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinde yaşanan yakın partner şiddetiyle ilgili çalışmalara bakıldığında yalnızca nicel çalışmaların (Straus, 2004a; Straus 2004b; Price, Byers, vd., 1999) bulunduğu veya nitel çalışmaların (Ismail, Berman ve Ward-Griffin, 2007; Walker, Lyall, Silva, Craigie, Mayshak, Costa vd., 2020) yalnızca kadın veya erkeklerin deneyimlerine yönelik olduğu görülmektedir. Bu nedenle çalışma karma araştırma yöntemlerinden açıklayıcı sıralı desen kullanılarak, çalışmanın ilk aşamasında nicel yöntemle istatistiksel olarak elde edilen verilerin nitel aşamada derinlemesine incelenmesi ve literatürde yer alan farklı araştırma yöntemlerinde elde edilmiş sonuçların karma araştırma yöntemlerinin doğasına uygun şekilde bütüncül ve zenginleştirilmiş bir şekilde ortaya konması amaçlanmıştır. Çalışmanın nicel aşamasında üniversite öğrencilerinin flörtte uygulanan psikolojik şiddete ilişkin tutumlarında bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyet algıları ve parasosyal etkileşim düzeylerinin etkisine ilişkin bir model oluşturulmuş ve oluşturulan model istatistiksel analizlere tabi tutularak denenmiştir. İncelenen değişkenlere ilişkin olarak yapısal eşitlik modeliyle analizler gerçekleştirilmiş olup, böylece araştırma konusunda yer alan kavramların kuramsal bir modellemesi yapılarak aralarındaki dolaylı ve doğrudan ilişkilerin eş zamanlı olarak analiz edilmesi ve saptanması amaçlanmıştır. Çalışmanın hem nicel hem nitel aşamasında kadın ve erkek katılımcılar dâhil edilerek her iki aşamada da araştırma konusuna ilişkin olarak cinsiyetler arasındaki benzer ve farklı sonuçların bir arada görülmesinin sağlanacağı düşünülmüştür.

Nitel aşamada romantik ilişkilerinde psikolojik şiddeti deneyimleyen üniversite öğrencilerinin ilişki deneyimleri, bağlanma biçimleri, medya etkileşimleri ve toplumsal cinsiyete ilişkin görüşleri yorumlayıcı fenomenolojik analizle incelenmiştir. Çalışmanın ilk

aşamasında üniversite öğrencilerinin flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik kabul düzeyleri incelenirken nitel aşamada ise mevcut veya önceki ilişkisinde psikolojik şiddeti deneyimleyen üniversite öğrencileriyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Tutum, bireyin psikolojik bir nesneye ilişkin olarak oluşturduğu ve istikarlı bir şekilde devam eden duygu, düşünce ve davranışlarının tümü olarak tanımlanmaktadır (Smith, 1968; akt. Kağıtçıbaşı, 2010). Tutumlar davranışların oluşmasında doğrudan veya dolaylı olarak etki gösterirken (Cooper ve Croyle, 1984), sosyal ortamda gerçekleşen davranışlar da tutumun dışarıdan gözlenmesini ve gösterilmesini sağlayan ögesi olarak karşımıza çıkmaktadır (Gawronski, 2007; Kağıtçıbaşı, 2010). Böylece nicel aşamada araştırılan kavramların tutumlara yönelik etkileri istatistiksel verilerle elde edilirken nitel aşamada tutumları davranış boyutunda gösteren katılımcıların davranışlarına yönelik zihinsel değerlendirmeleri ve nicel aşamada anlamlı ve anlamsız etki gösterdiği saptanan değişkenlere ilişkin görüş ve değerlendirmeleri derinlemesine irdelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın nitel aşamasında üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri, medya etkileşimleri, toplumsal cinsiyet algıları ve romantik ilişkilerindeki deneyimleri incelenmiş, yer alan başlıklar nicel aşamada araştırılan bağımlı değişkene uygun olarak romantik ilişkilerine göre çerçevelenmiştir. Çalışmanın ilk aşamasında parasosyal etkileşimleri incelenmiş olup, ikinci aşamada medya etkileşimleri ana çatıyı oluşturmuştur. Günümüzde giderek artan çalışmalar gençlerin parasosyal etkileşimi yalnızca TV üzerinden kurmadıklarını ve diğer medya/sosyal medya ağlarını kullandıklarını, farklı medya programlarıyla ve farklı medya karakterleriyle parasosyal etkileşimler kurduklarını, bu parasosyal etkileşimlerin romantik ilişkiler de dâhil pek çok davranışta etkili olduğunu göstermektedir. (Bulut, 2020; Kurtin, O'Brien, Roy ve Dam, 2018; Liebers ve Schramm, 2022; Sokolova ve Kefi, 2020; Sözen, 2014). Sosyal medya kurulan romantik ilişkide partnerin de yeni bir kimliğe sahip olduğu bir yer olarak (Lopato, 2016) ve ilişkideki davranışlarını etkileyen bir başka değişken olarak karşımıza çıkmaktadır (Arikewuyo, Lasisi, Abdulbaqi, Omoloso ve Arikewuyo, 2022; Yacoub, Spoede, Cutting ve Hawley, 2018). Çalışmanın nitel aşamasında bu doğrultuda üniversite öğrencilerinin parasosyal etkileşimi nasıl ve hangi medya ortamlarında deneyimledikleri ve bu etkileşimin davranışsal ve duygusal olarak romantik ilişkideki yansımaları medya etkileşimi başlığında irdelenmiştir.

Bu çalışma araştırma konusunun daha iyi anlaşılmasını ve incelenmesini sağlamak, ortaya konan probleme ilişkin bütüncül bir bakış açısı geliştirmek amacıyla karma yöntemle yürütülmüştür. Karma yöntem araştırmaları hem nicel hem nitel veri toplama, analiz etme ve sonuçlara ulaşmayı sağlayan bir araştırma yöntemidir. Araştırmacı karma yöntemle hem nicel hem de nitel araştırma yöntemlerini kullanarak her iki yöntemin güçlü ve avantajlı yönlerinden faydalanmış olur (Creswell, 2009). Karma yöntem araştırmaları nicel ve nitel yöntemlerin kendi yöntem amaçları ve araştırma amaçlarına uygun şekilde kullanıldığı bir süreci içermektedir. Karma araştırma yöntemlerinin kullanılmasını gerektiren durumlar şu şekilde sıralanabilir (Creswell ve Plano-Clark, 2018):

- Tek bir veri kaynağının yetersiz olması,
- Başlangıçtaki sonuçların açıklanmasının gerekmesi,
- Araştırma bulgularının genelleştirilmesi gerekmesi,
- Birinci yöntemi geliştirmek için ikinci bir yöntemin gerekmesi,
- Kuramsal bir duruşun kullanılması gerekmesi,
- Çoklu araştırma aşamaları sırasında genel bir araştırma amacına ulaşmak için çalışmaların bir araya getirilmesi ihtiyacı gibi durumlarda karma yöntemlerin kullanılması gerekebilmektedir.

Greene, Caracelli ve Graham (1989), karma yöntem araştırmalarının çalışmada kullanım amaçlarını şu şekilde sıralamışlardır:

- Çeşitleme: Farklı yöntemlerden elde edilen sonuçların birleştirilmesi ve uygunluğunun doğrulanmasını amaçlanır. Farklı veri kaynaklarının sahip olabileceği yanlılık gibi hataları azaltarak geçerlilik arttırılmaya çalışılır.
- Tamamlayıcılık: Bir yöntemden elde edilen sonuçların diğer yöntemden elde edilen sonuçlarla detaylandırılması, desteklenmesi ve açıklanması amaçlanır. Yapılan çalışmanın yorumlanabilirliği, anlamlılığı ve geçerliliğini her bir yöntemin güçlü yanlarını kullanarak arttırılması sağlanır.

- Geliştirme: Bir yöntemden elde edilen verilerin diğer veri yöntemi ile geliştirilmesi veya bilgilendirmek amacıyla kullanılması amaçlanır.

- Başlatma: Nicel ve nitel yöntemin kullanılarak bir yöntemin diğer yöntemdeki çelişkilerin ortaya çıkartılması veya düzenlenmesi amaçlanır.

- Genişletme: Bir araştırma konusunda (örneğin bir program geliştirme sürecinde sonuçların nicel, sürecin nitel değerlendirilmesi) geniş kapsamlı ve farklı aşamalar için farklı yöntemlerin kullanılması amaçlanır.

Karma yöntem araştırmalarında da nicel ve nitel yöntemlerde olduğu gibi araştırma boyunca izlenmesi gereken adımlar bulunmaktadır. Creswell (2017), karma yöntem araştırmalarında araştırmacıların 6 temel özelliğe dikkat etmesi gerektiğini belirtir:

- Deseni gerekçelendirme; araştırmacı neden karma yöntem kullanması gerektiğini açıklamalıdır.

- Nicel ve nitel veriler toplamanın dâhil edilmesi; araştırmacı kullandığı nicel ve nitel veri toplama araç, yöntem ve veri sonuçlara yer vermelidir.

- Öncelik belirleme; araştırmacı nicel ve nitel verileri toplarken bir sıra belirlemelidir. Buna göre nicel ve nitel veriler eşit ağırlıkta, nicel veriler nitel verilerden ağırlıklı ya da nitel veriler nicel verilerden daha ağırlıklıdır. Bu özellik toplanan hangi veri türünün çalışmada daha ön planda olduğunu açıklamak için önemli durumdadır.

- Sıra belirleme; araştırmacı araştırma deseni doğrultusunda veri toplamada bir sıralama yapmaktadır. Buna göre aynı anda hem nicel hem nitel verileri toplayabilir; önce nicel verileri toplayıp, daha sonra bu verileri nitel verilerle izleyebilir; önce nitel verileri toplayıp, daha sonra bu verileri nicel verilerle izleyebilir; son olarak nitel ve nicel verileri hem aynı anda hem sıralı bir şekilde toplayabilir.

- Veri analizini desenle eşleştirme; verilerin analizinin hangi aşamada ve nasıl birbiriyle eşleştirileceği planlanmalıdır.

- Ver analizini görselleştirme; araştırmacı araştırma boyunca veri toplama ve analiz sürecini görselleştirmelidir.

Karma yöntem araştırmalarında verilerin toplanma sıralaması, hangi verilerin ne kadar ağırlıklı olduğu, verilerin eşleştirilme biçimi araştırma sorusu ve amacına göre farklılıklar göstermektedir. Karma yöntem araştırmalarında bu değişkenler doğrultusunda farklı araştırma desenleri bulunmaktadır. Creswell (2017), eğitim araştırmalarında sık karşılaşılan 6 desenin yakınsak paralel desen, açıklayıcı sıralı desen, keşfedici sıralı desen, gömülü desen, dönüşümsel desen ve çok aşamalı desen olduğunu belirtmektedir.

Bu çalışmada karma araştırma yöntemi desenlerinden açıklayıcı sıralı desen kullanılmıştır. Açıklayıcı sıralı desen, nicel veriler toplandıktan sonra, nicel araştırma sonucunda ulaşılan verileri açıklamak ve ayrıntılandırmak için nitel veri kullanılır. Nicel veriler sonucunda elde edilen genel sonuçların aykırı ve ayrıntılı durumların derinlemesine irdelenmesini sağlar (Creswell, 2017). Açıklayıcı sıralı desende araştırma sorusuna ilişkin olarak öncelikle nicel veriler toplanıp analiz edildikten sonra nitel veri toplama ve analiz aşamasına geçilir. Nitel aşama yani ikinci aşamada birinci aşamada nicel verilerle elde edilen sonuçların açıklanması ve yorumlanması amaçlanır (Creswell ve Plano-Clark, 2018). Çalışmanın ilk aşamasında nicel araştırma yürütülmüş olup 508 üniversite öğrencisine ulaşılarak anket uygulanmıştır. Elde edilen nicel veriler istatistiksel analizlere tabi tutulduktan sonra ikinci aşamada nitel araştırma yürütülerek 14 üniversite öğrencisiyle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

Çalışma amaçları doğrultusunda kullanılan açıklayıcı sıralı desende izlenen araştırma süreci aşağıda sunulmuştur:

Açıklayıcı Desen Uygulamasındaki Temel Prosedürler Akış Şeması	
1. ADIM	Nicel Aşamanın Tasarlanması ve Uygulanması: • Nicel araştırma soruları ifade edilir ve yaklaşım belirlenir. • İzinler alınır. • Nicel örneklem tanımlanır. • Veri toplama araçları ile kapalı uçlu verileri toplanır. • Nicel araştırma sorularını cevaplamak için betimsel ve yordayıcı istatistik kullanarak nicel veriler analiz edilir ve ikinci aşama için katılımcı seçilimi kolaylaştırılır.
2. ADIM	Nicel Sonuçları Takip Eden Stratejiler Kullanılması: • Hangi sonuçların açıklanacağına karar verilir; ✓ Önemli sonuçlar ✓ Anlamlı olmayan sonuçlar ✓ Aykırı sonuçlar ya da ✓ Grup farklılıkları • Bu nicel sonuçlar; ✓ Nitel ve karma yöntem sorularını düzenlemek ✓ Nitel örneklem olarak seçilecek katılımcıları belirlemek ✓ Nitel veri toplama protokollerini planlamak amacı ile kullanılır.
3. ADIM	Nitel Aşamanın Planlanması ve Uygulanması: • Nicel sonuçları takip eden nitel araştırma soruları ifade edilir ve nitel yaklaşım belirlenir. • İzinler alınır. • Nicel sonuçları açıklamaya yardımcı olacak amaçlı nitel örneklem seçimi yapılır. • Nicel sonuçlara göre şekillenen protokollerle açık uçlu nitel veriler toplanır. • Nitel araştırma sorularını ve karma yöntem araştırma sorularını cevaplayacak şekilde, tema geliştirme prosedürleri ve nitel yaklaşıma özgü prosedürler kullanılarak nitel veriler analiz edilir.
4. ADIM	İlgili Sonuçların Yorumlanması: • Nicel sonuçlar özetlenir ve yorumlanır. • Nitel sonuçlar özetlenir ve yorumlanır. • Nicel sonuçların açıklanmasında nitel sonuçların ne ölçüde ve ne şekilde yardımcı olduğu tartışılır.

Şekil 3.1. Açıklayıcı Sıralı Desende Temel Prosedür Akış Şeması. Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. P. (2015). Karma yöntem araştırmaları: Tasarımı ve yürütülmesi (3. Baskı) (Y. Dede ve S. B. Demir, Çev.Ed.), Anı.

3.2. Nicel Araştırma Aşaması

3.2.1. Nicel Araştırma Deseni

Karma araştırma deseniyle gerçekleştirilen araştırmanın ilk aşamasında nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Üniversite öğrencilerinin flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutumları, bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algıları ve parasosyal etkileşim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır.

İlişkisel tarama modelinde iki veya daha fazla değişken arasında birlikte bir değişim olup olmadığı incelenir. Değişkenler arasında ilişki olması durumunda bunun düzeyi ve yönü de saptanabilmektedir (Karasar, 2015).

3.2.1. Nicel Araştırma Grubu

Nicel araştırmanın örneklemini üniversite öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma grubunun seçiminde seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Zaman, ekonomiklik, verimlilik gibi durumların kolaylaştırılması için kullanılan bir yöntemdir (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2015). Bu doğrultuda hazırlanmış olan veri toplama araçları online ortamda katılımcılara ulaştırılmış, gönüllü olan katılımcıların doldurulması sağlanmıştır. Araştırmaya 1-6 sınıf arasında eğitim gören, 18-25 yaş arası, 124 erkek 384 kadın toplam 508 üniversite öğrencisi katılmıştır. Toplam 508 üniversite öğrencisine ulaşıldıktan sonra 508 form istatistiksel analizlere tabi tutulmuştur. Araştırma grubuna ilişkin demografik bilgilere ait tablolar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3.1. Cinsiyet Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Cinsiyet	F	%	%gec	%yig
Kadın	384	75,6	75,6	75,6
Erkek	124	24,4	24,4	100,00
Toplam	508	100,00	100,00	

Araştırmaya 124 erkek (%24,4); 384 kadın (%75,6) toplam 508 üniversite öğrencisi katılmıştır.

Tablo 3.2. Sınıf Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Sınıf	F	%	%gec	%yig
1	202	39,8	39,8	39,8
2	158	31,1	31,1	70,9
3	58	11,4	11,4	82,3
4	68	13,4	13,4	95,7
5	14	2,8	2,8	98,4
6	8	1,6	1,6	100,6
Toplam	508	100,00	100,00	

Katılımcıların 202 (%39,8)'si 1.; 158(%31,1)', 2.; 58(%11,4)'i 3.; 68(%13,4)'i 4.; 14(%2,8)'ü 5.; 8(%1,6)', 6. sınıf öğrencisidir.

Tablo 3.3. Yaş Değişkenine İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Yaş	F	%	%gec	%yig
18	27	5,3	5,3	5,3
19	95	18,7	18,7	24,0
20	144	28,3	28,3	52,4
21	101	19,9	19,9	72,2
22	64	12,6	12,6	84,8
23	47	9,3	9,3	94,1
24	23	4,5	4,5	98,6
25	7	1,4	1,4	1000,00
Toplam	508	100,00	100,00	

Katılımcıların 27(%5,3)'si 18; 95(%18,7)'i 19; 144(%28,3)'ü 20; 101(%19,9)'i 21; 64(%12,6)'ü 22; 47(%9,3)'si 23; 23(%4,5)'ü 24; 7(%1,4)'si 25 yaşındadır.

Tablo 3.4. Devam Eden İlişki Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Devam Eden İlişki Durumu	F	%	%gec	%yig
Evet	185	36,4	36,4	36,4
Hayır	323	63,6	63,6	100,00
Toplam	508	100,00	100,00	

Katılımcıların 185'inin (%36,4) halen devam eden ilişkisi olduğu, 323'ünün (%63,6) şu anda ilişkisi olmadığı görülmüştür.

Tablo 3.5. Son 1 Yıldaki İlişki Durumuna İlişkin Frekans ve Yüzde Değerleri

Son 1 Yıldaki İlişki Durumu	F	%	%gec	%yig
Evet	307	60,4	60,4	60,4
Hayır	201	39,6	39,6	100,00
Toplam	508	100,00	100,00	

Katılımcıların son bir yıldaki ilişki durumlarına bakıldığında 307'sinin (%60,4) ilişkisi olduğu, 201'inin (%39,6) ilişkisi olmadığı görülmüştür.

3.2.1. Veri Toplama Araçları

3.2.1.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan bilgi formunda katılımcıların cinsiyet, yaş, sınıf, ilişki durumu ve gelir düzeyine yönelik soruları içermektedir.

3.2.1.2. Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği

Kandemir ve İlhan (2017) tarafından oluşturulan ölçek 3 faktörlü ve 21 maddeden oluşmaktadır. 21 maddeli bu ölçeğin 7 maddesi güvenli bağlanma stili ile, 7 maddesi kaygılı bağlanma stili ile ve son olarak son 7 maddesi ise kaçıngan bağlanma stiliyle ilgili maddelerden oluşmaktadır. Ölçek 7'li Likert tipi derecelendirme ile puanlanmakta ve 1=Bana hiç uygun değil, 4=Bana orta düzeyde uygun ve 7=Bana her zaman uygun şeklinde derecelendirilmektedir. Ölçeğin açımlayıcı fakötör analizinde ilk aşama olarak ölçme aracının uygulanması sonucu elde edilen verilerin örneklem grubuna uygunluğu .01 düzeyinde Kaise-MeyerOlkin (KMO) ve Barlett Testleri uygulanmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen Kaise-Meyer-Olkin (KMO) =.81 ve Barlett Testi sonucu $\chi 2=2215,181$ ($p<.00$) olarak bulunmuştur. Açımlayıcı faktör analizi sonucunda, ölçeğin kaç faktörlü olabileceğine ilişkin öz değerler incelenmiş ve 1'in üstünde üç yapının yani faktörün olduğu görülmüştür. Elde dilen faktörlerden birinci faktörün 3.179, ikinci faktör 2.768 ve üçüncü faktör 1.997 öz değer aldıkları, faktör yükleri incelendiği zaman birinci faktörün varyansın %17,66'sını; ikinci faktörün varyansın % %15.37'sini, üçüncü faktörün %11.09'unutoplam varyansın %44.12'sini açıkladığı belirlenmiştir ve bunun da maddelerin kuramsal anlamda istenen yük değerlerini almış oldukları görülmektedir. Ölçek için güvenirlik analizi yapılmış ve Cronbach alpha analizine göre sonucun faktörlere göre

sırasıyla .80, .74 ve .72 olduğu bulunmuştur. Bu çalışma için gerçekleştirilen Cronbach alpha güvenirlik analizine göre alt boyutlar katsayıları, .69, .73, .61 olarak hesaplanmıştır.

3.2.1.3. Parasosyal Etkileşim Ölçeği

Rubin, Perse ve Powell (1985) tarafından izleyiciler ve onların favori haber spikerleri arasındaki parasosyal etkileşimi ölçmek amacıyla geliştirilen 20 maddelik ölçek daha sonra, Rubin ve Perse (1987) tarafından 10 maddeye indirilmiş ve izleyiciler ile onların favori dizi film karakterleri arasındaki parasosyal etkileşimi belirlemek amacıyla uyarlanmıştır. Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanması ise Arda (2006) tarafından. 6 madde 1985'teki özgün ölçekten ve 8 madde bu ölçeğin kısa versiyonu olan 1987'deki ölçekten alınarak gerçekleştirilmiştir. Uyarlama çalışmasında 2., 5., 6., 9., 13. ve 14. maddeler Rubin ve arkadaşları (1985) tarafından geliştirilen ölçekten; 1., 3., 4., 7., 8., 10., 11. ve 12. maddeler ise Rubin ve Perse (1987) tarafından oluşturulan ölçekten alınmıştır. Toplam 14 maddeden ve parasosyal arkadaşlık, parasosyal empati ve parasosyal ilgi olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçekte, 3.,6.,9.,14. maddeler arkadaşlık; 1., 2., 4., 10. ve 13. maddeler empati ve 5., 7., 8., 11., 12. maddeler ise ilgi boyutunda yer almaktadır. 1-5 arası likert tipi puanlanan ölçeğin toplam Cronbach alfa değeri .94; arkadaşlık alt boyutu için .78, empati alt boyutu için .75 ve ilgi alt boyutu için .78 olarak hesaplanmıştır. Ölçekte ters puanlanan madde olmayıp, alınan yüksek puan parasosyal etkileşimin yüksek olduğunu göstermektedir. Çalışma için gerçekleştirilen güvenirlik analizinde alt boyutlar güvenirlik katsayıları .78, .72 ve .79 olarak hesaplanmıştır.

3.2.1.4. Toplumsal Cinsiyet Oluşumu Ölçeği

Üniversite öğrencilerinin toplumsallaşma sürecinde çevrelerinden aldıkları cinsiyet rolü mesajlarını belirlemeyi amaçlayan ölçek Epstein (2008) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinal formu geleneksel cinsiyet rolleri, eşitlikçi cinsiyet rolleri, büyük ve güçlü (dayanıklı) olma, iyi ve hoş olma ve beden farkındalığı olmak üzere beş boyut ve 23 maddeden oluşmaktadır. Ölçek Türkçe'ye Arıcı (2011) tarafından uyarlanmıştır. Türkçe formu iki alt boyut ve 19 maddeden oluşmaktadır. Birinci boyut "Geleneksel Cinsiyet Rolleri", ikinci boyut "Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri" olarak isimlendirilmiştir. İki faktörün birlikte varyansın % 32.88'ini açıkladığı görülmüştür. Birinci alt boyutta beş madde, ikinci alt boyutta ise 14 madde yer almaktadır. Ölçek dörtlü Likert tipine göre "hiç", "çok az",

"biraz" ve "çok" seçeneklerinden birini işaretlenerek cevaplandırılmaktadır. Puanlama her madde için 0-3 arasında yapılmakta olup eşitlikçi mesajlar için en fazla 15, geleneksel mesajlar için ise en fazla 42 puan alınabilmektedir. Ölçek alt boyutlarının Cronbach alpha katsayıları orijinal çalışmada geleneksel cinsiyet roller için .79, eşitlikçi cinsiyet rolleri .63 bulunurken, çalışmamızda sırasıyla .83 ve .77 olarak hesaplanmıştır.

3.2.1.5. Flörtte Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçekleri

Price ve Byers, vd., (1999) tarafından geliştirilen ölçekler kadın ve erkeklerin flörtte fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddete karşı tutumlarını belirlemektedir (Price, Byers, vd., 1999). Ölçeğin Türkçe geçerlik, güvenirlik çalışması Yumuşak ve Şahin (2014) tarafından yapılmıştır. Ölçekler 5'li likert tipindedir (1=Kesinlikle katılmıyorum, 5= Kesinlikle katılıyorum). Ölçeklerden alınan puanların artması flört şiddetine yönelik kabulün arttığını gösterir. Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği 15 maddeden oluşmaktadır ve iç tutarlılık katsayısı α=.81'dir. Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği 11 maddeden oluşur ve iç tutarlılık katsayısı α= .75'dir. Çalışma ölçeğin iç tutarlık katsayıları .77 ve .80 olarak hesaplanmıştır.

3.2.2. Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması için online ortamda form hazırlanmış ve üniversite öğrencileriyle paylaşılarak çalışma için hedeflenen grubu içeren katılımcılara form gönderilmiştir. Ölçeğin yaklaşık olarak 30 dakika sürdüğü görülmüş olup toplam 508 üniversite öğrencisine ulaşılmıştır. Formda çalışma amacından bahsedilmiş olup, veri toplama için Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nden Etik Kurul Onayı alınmıştır.

3.2.3. Verilerin Analizi ve Çözümlenmesi

Çalışmanın bu aşamasında üniversite öğrencilerinin flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutumları ile bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyet oluşumları ve parasosyal etkileşim düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda toplanan verilerin analizi için Pearson Momentler Çarpımı Korelasyonu, Basit Regresyon Analizi, Çoklu Regresyon Analizi, Yapısal Eşitlik Modeli, İlişkisiz Grup t- Testi kullanılmıştır. Araştırmada verilerin analizi için SPSS26 paket programı ve Mplus6 analiz programları kullanılmıştır.

Normallik varsayımını kontrol etmek için araştırmadaki her bir değişken için çarpıklık ve basıklık değerlerine bakılmıştır. Literatürde basıklık çarpıklık değerleri için +2,-2 aralığının normallik varsayımı için yeterli bulunduğu (Field, 2009; Trochim ve Donnelly, 2001), bu çalışmada da değişken puanlarına ait basıklık ve çarpıklık değerlerinin +2,-2 aralığında yer aldığı görülmektedir.

Yapısal eşitlik modeli birden fazla istatistiksel yöntemin bir arada kullanılmasını sağlayan genel bir tanımlamadır. Yapısal eşitlik modeli uygulaması olarak yol analizi (path analysis) hata değişkenini kontrol altına alarak bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı ilişkileri görmeyi sağlayan bir istatistiksel analiz yöntemidir (Wright, 1934). Yol analizi varsayımları için öncelikle değişkenlerin çok değişkenli normallikleri incelenmiştir. Çok değişkenli normallik için basıklık ve çarpıklık katsayıları kullanılan yöntemlerden biridir (Mardia, 1970). Verilerin çok değişkenli normallik özelliğine sahip olup olmadıkları incelenmiş olup [çarpıklık için -2 < çarpıklık < +2; basıklık için: -2 < basıklık < +2], değerlerinin varsayımları karşıladığı görülmüştür. Bağımsız ve bağımlı değişkenler arasında çoklu bağlantı problemin saptanmasında kullanılan VIF ve tolerans değişkenlerine ilişkin değerlerde VIF değerinin 10'dan büyük ve tolerans değerinin ,100'den küçük olması çoklu bağlantı problemin varlığına işaret ettiği şeklinde yorumlanmaktadır (Miles, 2004). Yordayıcı değişkenler arasında çoklu bağlantı problemine ilişkin olarak analizlerde çoklu bağlantı probleminin olmadığı saptanmıştır (VIF<10, Tolerans değeri>,10). Değişkenler arasındaki doğrusallık varsayımı için korelasyon katsayıları incelenmiş olup, tasarlanan model yol analizi ile incelenmiştir. Çalışmanın bulgular bölümünde ilgili istatistiksel analizlere yer verilmiştir.

3.3. Nitel Araştırma Aşaması

3.3.1. Nitel Araştırma Deseni

Çalışmanın ikinci aşamasında nitel araştırma yürütülmüştür. Bu aşamada ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kalan ve/veya psikolojik şiddet uygulayan katılımcılarla bu ilişki deneyimleri bireysel görüşmeler aracılığıyla yorumlayıcı fenomenolojik analiz ile incelenmiştir.

Nitel araştırmalar doğası gereği nicel araştırmalardan oldukça farklı bir yere konumlanmıştır. Bilimde yaşanan paradigmal değişimler araştırma yöntemlerini de değiştirmiş özellikle sosyal bilimler için yeni ve farklı çalışmalar ortaya konmuştur. Postmodern, postyapısalcı, feminist düşünceler vb. ortaya çıkan yeni felsefi düşünce ve akımlar araştırma amaçlarına ve metodolojilerine de yenilikler getirmiştir (Creswell, 2013). Nitel araştırmalar mülakatlar, fotoğraflar, alan notları vb. gibi yöntemler aracılığıyla araştırmacının kendisini de dahil ettiği insanların olayları nasıl anlamlandırdığını açıklamayı ve yorumlamayı sağlayan bir bilimsel çalışma perspektifidir (Denzin ve Lincoln, 2005). Bu anlamda nitel araştırmalar bireylerin olguları nasıl anlamlandırdığını, hem katılımcının hem araştırmacının gözüyle görmemizi ve ortaya koymamızı sağlayan, pozitif bilimlerden farklı olarak insan faktörünün doğrudan dahil edildiği çalışmalardır.

Nitel araştırma yöntemlerinden biri olarak fenomenoloji birden fazla kişinin bir kavrama veya olaya ilişkin olarak deneyimlerinden ortaya çıkan ortak anlamları bulmayı amaçlar (Creswell, 2013). Fenomenolojide odak noktası kişilerin dünyayı nasıl algıladıkları ve algıladıkları şekilde ortaya konmasıdır (Landridge, 2007). Fenomenolojik araştırmaların yürütülmesinde takip edilmesi gereken bazı temel prensipler bulunmaktadır:

- İnsan deneyimi bütünüyle fenomenolojinin araştırma konusudur.
- Fenomenoloji insan deneyimlerinin ‘ne olduğu’ ve ‘nasıl olduğu’ nu açıklamak üzerine kuruldur (Spinelli, 2005).
- Fenomenoloji özne-nesne ayrımı yapmak yerine öznenin nesneye olan bilinçlilik ve yönelimselliğini ele alır.
- Fenomenoloji araştırmacılarına göre olaylar ve nesneler öznenin nesneye göre konumu ve nesneyi algılamasına göre değişmektedir. Bu sebeple fenomenoloji olaylar yerine kişilerin onu nasıl deneyimlediklerini incelemeyi amaçlamaktadır (Landridge, 2007).

Fenomenoloji araştırmaları insan deneyimleri ve insanı odak noktası haline getirirken bu araştırmaların yürütülmesinde bazı metodolojik farklılıklar olmaktadır. Bu farklılıklar kuramcıya, araştırmacının konumuna veya araştırma yöntemi ve amacına göre değişiklikler göstermektedir. Fenomenoloji metodolojilerinden biri olarak yorumlayıcı fenomenolojik analiz kişinin kendi içsel ve dışsal dünyasını nasıl anlamlandırdığını anlamayı amaçlar. Araştırmada odaklanan deneyim değil katılımcının kendi dünyasında bunu nasıl

anlamlandırdığının anlaşılmasıdır. Araştırmacı ise araştırma içerisinde aynı zamanda katılımcının algıladığı ve aktardığı ideayı da yorumlamayı içeren aktif bir etkileşim sürecini içermektedir (Landridge, 2007; Smith ve Osborn, 2015). Yorumlayıcı fenomenolojik analizin özellikleri açısından bakıldığında ilk özelliğinin idiografik olması olduğu görülür. Bu yaklaşıma göre her bir deneyim kendi içinde özel ve anlamlıdır bu sebeple katılımcılardan her bir veri kendi içerisinde kapsamlı bir şekilde analiz edilir. Sonraki aşama ise tüm bu analizler neticesinde katılımcıların aynı konuya ilişkin deneyimlerinin benzer ve ayrı yönleri karşılaştırılarak araştırılan olguya ilişkin katılımcıların deneyimlerinin ortaya konmasıdır (Smith, Jarman ve Osborn, 1999). YFA'nın diğer özelliklerine bakıldığında kişilerin algılarındaki düşünsel ve dilsel süreçlerin de etkili olduğunu belirtir. Bu sebeple bireylerin deneyimlerini kavramsallaştırmalarındaki düşünce sistemlerini ve kişilerin sosyokültürel ve tarihsel süreç bağlam içerisinde bulundukları yerin yorumlamalarındaki etkisinin olduğu kabul edilir (Eatough ve Smith, 2017).

Bu çalışmada romantik ilişkilerinde psikolojik şiddeti deneyimleyen üniversite öğrencilerinin ilişki deneyimleri, bağlanma biçimleri, toplumsal cinsiyet, medya etkileşimlerine ilişkin deneyimlerini anlamak ve yorumlamak amaçlanmıştır. Araştırmada odaklanan konuların kişilerin öznel yaşantılarıyla birlikte sosyokültürel bağlamları içermesi ve bunların yorumlanması, şiddet konusu özelinde kişilerin öznel deneyimlerinin ve genel durumun ortaya konması ve açıklanması amacıyla yorumlayıcı fenomenolojik analizin idiografik, dilsel, düşünsel ve deneyimleri anlamaya ve yorumlamaya uygun yöntemsel yapısının çalışma açısından en uygun metodoloji olacağı düşünülmektedir.

3.3.2. Çalışma Grubu

Nitel araştırmalarda örneklem grubu nicel araştırmalara göre daha sınırlıdır. Amaç araştırılan olgu ya da fenomene ilişkin olarak genelleme değil derinlemesine keşif sürecini gerçekleştirecek bireylere ulaşmaktır (Creswell, 2017). Yorumlayıcı fenomenolojik analizde fenomeni deneyimleyen kişilere ulaşmada daha sınırlayıcı olan amaçlı örnekleme yöntemi sıklıkla kullanılmaktadır (Landridge, 2007). Amaçlı örnekleme, araştırma konusu hakkında bilgi edinilecek uygun katılımcı grubuna ulaşmak için katılımcıların belirli kriterler doğrultusunda seçilmesidir (Creswell, 2017). Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. YFA'da bu örneklem kullanılarak

aynı deneyimi paylaşan mümkün olduğunca birbirine benzer homojen grupla çalışarak deneyimi kolaylaştırmak hedeflenir. Amaç olgunun yapısındaki özellikleri ortaya çıkarmak yerine aynı deneyimi yaşayan az sayıda kişinin deyimini ayrıntılı incelemektir (Landridge, 2007). Fenomenolojik araştırmalarda da diğer nitel araştırmalara benzer şekilde katılımcı sayısını belirlemede temel ölçüt elde edilen veride amaca uygun olacak şekilde doygunluğa ulaşmaktır (Marriam, 2013). Fenomenoloji çalışmaları fenomeni deneyimleyen 5-25 kişi arasında değişen sayıda bir katılımcı grubu ile yürütülebilir (Polkinghorne,1989).

Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örneklem yöntemine uygun olarak halen örgün üniversite eğitimine devam eden, 18-25 yaş arası, önceki ve/veya mevcut ilişkisinde psikolojik şiddete maruz kaldığını beyan eden öğrencilere ulaşılmıştır. Bu amaçla online ortamda farklı üniversitelerin öğrenci gruplarına ulaşılmış; çalışmaya katılmaya gönüllü olan ve belirlenen ölçütlere uygun olan 17 katılımcı ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde 9 kadın 8 erkek öğrenciye ulaşılmış olup 2 erkek ve 1 kadın öğrenciyle yapılan görüşmeler pilot çalışma şeklinde yürütülerek görüşme sorularına son şekli verilmiş toplam 14 öğrenciyle yapılan görüşmeler analizlere tabi tutulmuştur. Katılımcıların hepsi örgün üniversite öğrencisi olup yaşları 19-24 arasında değişmektedir. En uzun yerleşim yerini 10'u büyükşehir 4'ü şehir; gelir düzeylerini 12'si düşük 1'i orta 1'i yüksek olarak belirtmişlerdir. Tıbbi tanı olarak 1'i hariç herhangi bir tanı ve tedaviden bahsedilmemiş olup 6'sı psikolojik ve psikiyatrik düzeyde tanı veya tedavi aldıklarını aktarmışlardır. Katılımcıların isimleri cinsiyet ve sayı şeklinde kodlanarak verilmiş olup aşağıdaki tabloda katılımcılara dair bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 3.6. Katılımcı Bilgileri

Kod	Cinsiyet	Yaş	Yaşadığı En Uzun Yerleşim Yeri	Tıbbi Tanı/Tedavi	Psikiyatrik-Psikolojik Tanı/Tedavi	Gelir Düzeyi	Şu Anda Romantik İlişkisi Olup Olmadığı	Daha önce Romantik İlişkisi Olup Olmadığı
K1	Kadın	20	Büyükşehir	Hayır	Hayır	Düşük	Hayır	Evet
K2	Kadın	19	Büyükşehir	Reflü	Hayır	Düşük	Evet	Evet
K3	Kadın	23	Şehir	Hayır	Hayır	Düşük	Hayır	Evet
K4	Kadın	20	Büyükşehir	Hayır	Yaygın Anksiyete Bozukluğu ve psikoterapi	Düşük	Evet	Evet
K5	Kadın	22	Büyükşehir	Hayır	Psikolojik Danışmanlık Aldı	Düşük	Evet	Evet
K6	Kadın	24	Şehir	Hayır	Panik Atak Teşhisi	Yüksek	Evet	Evet
K7	Kadın	20	Büyükşehir	Evet	Evet Psikoterapi	Düşük	Evet	Evet
K8	Kadın	23	Şehir	Hayır	Hayır	Düşük	Hayır	Evet
E1	Erkek	21	Büyükşehir	Hayır	Panik Atak	Orta	Hayır	Evet
E2	Erkek	22	Büyükşehir	Hayır	Hayır	Düşük	Evet	Evet
E3	Erkek	21	Şehir	Hayır	Hayır	Düşük	Evet	Evet
E4	Erkek	23	Büyükşehir	Hayır	Hayır	Düşük	Evet	Evet
E5	Erkek	20	Büyükşehir	Hayır	DKB, Bipolar Bozukluk, Anksiyete Bozukluğu, Panik Atak	Düşük	Hayır	Evet
E6	Erkek	22	Büyükşehir	Hayır	Hayır	Düşük	Evet	Hayır

3.3.3. Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmalarda katılımcıların araştırma konusuna ilişkin görüşleri görüşmeler yoluyla toplanarak, konuya ilişkin düşüncelerine ulaşmak en çok kullanılan yöntem olmakla birlikte gözlem, görsel, işitsel ve yazılı diğer materyaller de kullanılmaktadır (Creswell, 2017). Merriam (2013), nitel araştırmalarda yapılan görüşmeleri yapılandırılmış, yarı yapılandırılmış ve yapılandırılmamış görüşmeler olarak üç grupta sınıflandırmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler görüşme öncesinde çerçeve soruların belirlendiği, görüşmenin ilerleyişine göre soruların şekillendirilebildiği esnek görüşmelerdir (Merriam, 2013). Görüşme soruları, konuya ilişkin literatür doğrultusunda belirlenmiş, iki öğretim üyesiyle

birlikte değerlendirildikten sonra, pilot görüşmeler yapıldıktan sonra şekillendirilmiştir. Ek 7'de görüşme sorularına yer verilmiştir.

3.3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler katılımcılarla bireysel görüşmeler gerçekleştirilerek toplanmıştır. Görüşmelerde romantik ilişkilerinde psikolojik şiddete maruz kalmış olan gençlerin flört deneyimleri, medya, cinsiyet ve bağlanma biçimlerine ilişkin görüşleri alınmıştır. Pilot çalışmalarla birlikte toplam 17 katılımcıyla 2021 Aralık-2022 Şubat tarihleri arasında 40-60 dakika arasında gerçekleşen görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar çalışma amacı ve görüşmeler hakkında bilgilendirilmiş, sözlü ve yazılı olarak onamları alındıktan sonra görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler katılımcıların bilgi ve onayları dahilinde ses kayıt cihazı ile kaydedildikten sonra tüm görüşmeler tek tek ve tüm görüşmeyi içerecek şekilde deşifre edilerek yazılı metin haline getirilmiştir.

3.3.4. Verilerin Analizi ve Çözümlenmesi

Fenomenolojik araştırmalarda veri analizinde temel amaç deneyimin özüne ulaşmak ve nedenlerini ortaya koyabilmektir (Merriam, 2013). Nitel veri analizi süreci yaygın olarak verilerin analize hazırlanması, kodlamaların yapılması, kodlardan tema ve kategorilere ulaşılması, ulaşılan sonuçların literatür ışığında yorumlanması ve teyit edilmesi şeklinde ilerler (Creswell, 2017). Smith, Flowers ve Larkin (2009), yorumlayıcı fenomenolojik analizde veri analizi sürecini şu şekilde açıklamışlardır:

- Deşifrelerin okunması, tekrar okuma
- Transkripsiyon üzerinde not alımı
- Notları temalar haline dönüştürme
- Ortaya çıkan temalar arasındaki bağlantıları bulma
- Bir sonraki transkripsiyona geçilmesi
- Veriler arasındaki ilişkiyi bulma
- Ulaşılan sonuçları yorumlama

Çalışmada YFA kullanılması planlanmış olup analizler yukarıdaki adımlar doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde ilk veri transkripsiyonundan itibaren her bir veri metni birden fazla kez okunarak verilere aşinalık kazanılmıştır. İlk transkripsiyondan

itibaren kodlamalar başlamış eklenen her transkripsiyonla birlikte kodlamalar yeniden gözden geçirilmiştir. Analizler bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiş ve MAXQDA2020 programı kullanılmıştır. Ulaşılan kodlardan alt tema ve ana temalara ulaşılarak ulaşılan sonuçlar tablo halinde sunulmuştur.

3.3.5. Araştırmanın Geçerliği ve Güvenirliği

Nitel araştırmalarda da nicel araştırmalar gibi bilimsel bir çalışmaya uygun şekilde araştırmanın geçerlik ve güvenirliğinin nasıl sağlandığı önemli alanlardan biri olmaktadır. Lincoln ve Guba (1985), nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirlik yerine inandırıcılık kavramı üzerinde dururlar ve iç geçerlik yerine inanılırlık, dış geçerlik yerine aktarılabilirlik, iç güvenirlik yerine tutarlılık, dış güvenirlilik yerine ise teyit edilebilirliğin sağlanması gerektiğini öne sürerler. İnanılırlık; ulaşılan bulguların mevcut gerçekle uyumluğu, tutarlılık ulaşılan sonuçlarla toplanan veriler arasındaki tutarlılığı, aktarılabilirlik; çalışma sonucunun diğer ortamda uygulanabilirliği, teyit edilebilirlik araştırmada tarafsızlığı ve katılımcı tarafından oluşturduğunun gösterilebilmesini ifade etmektedir (Merriam, 2013; Lincoln ve Guba, 1985).

Nitel araştırmalarda inanılırlığı arttırmak için üçgenleme, uzman görüşü alma, verilerle uzun süreli etkileşim, katılımcı onayı gibi yöntemler kullanılmaktadır (Lincoln ve Guba, 1985). Tutarlılığı sağlamak için uzman görüşü alınması, veri çeşitlemesi, uzman incelemesi inanılırlığı arttırmak için kullanılan yöntemlerle birlikte kullanılabilmektedir (Merriam, 2013) Aktarılabilirlik için bağlam ve katılımcılar hakkında detaylı bilgi verilmesi önerilirken, teyit edilebilirlik için katılımcıların teyidi ve uzman görüşüne başvurulması önerilmektedir (Lincoln ve Guba, 1985). Bu çalışmada inanılırlığı arttırmak için katılımcılarla derinlemesine görüşmeler yapılmış olup, deşifre edilen transkripsiyonlar birden fazla kez okunmuştur. Aktarılabilirlik için katılımcıların cümlelerine bulgularda doğrudan yer verilmiştir. Tutarlılık için analizler sonrası katılımcılarla iletişime geçilmiş ve elde edilen temalara ilişkin katılımcı teyidi alınmış, yine kodlama, alt tema ve tema oluşturma sürecinde fenomenoloji araştırması yürütmüş uzmanların görüş ve geri bildirimlerine başvurulmuştur.

3.3.6. Araştırmacının Rolü

Nitel araştırmalarda geçerliğin sağlanması ve inanılırlığın arttırılmasında araştırmacının araştırma sürecinde öz-düşünümselliğini yansıtması ve konumunu saptaması, araştırma konusuna dair kendi varsayım ve önyargılarını belirtmesini sağlamaktadır Lincoln ve Guba, 1985). Refleksivite (yansıtma/projeksiyon) olarak ifade edilen bu kavram araştırmacının araştırmayı etkileme olasılığı bulunan kuramsal bilgisi, varsayımları, ön yargıları gibi kişisel pozisyonu ile ilgili olarak kendisini ortaya koyması olarak tanımlanmaktadır (Merriam, 2013). Araştırmacı yürüttüğü bu çalışmaya ilişkin olarak konumunu şu şekilde ifade etmektedir:

'Lisans eğitimim esnasında mesleğe dair bilgiler edindikçe dikkatimi çeken şiddet ve şiddete yönelik çözümde mesleğim aracılığıyla yapabileceklerim cevabını aradığım en önemli sorulardan biri olmuştu. Meslek hayatımın da boşanan çiftler özelinde ilerlemesi, ilgi alanımı giderek spesifik bir konu halinde şekillendirirken yüksek lisans tezim de kadınlar özelinde partner şiddeti konusunu aldı. Romantik ilişkilerde şiddet olgusuna yönelik literatür ve ampirik bilgiyi inceledikçe diğer şiddet türlerinin aksine psikolojik şiddetin görünürlüğü ve maruz kalan tarafından fark edilmesi ve ifade edilmesinin zorluğunu fark ettim. Kadına şiddete yönelik literatürde önemli bir öncül olarak toplumsal cinsiyet konusunun yalnızca olumsuz davranışların değil sevgi, aşk gibi tarafları birbirine bağlayan duyguların düşünceye, söyleme ve davranışa yansımasında hem kadına hem erkeğe toplum adına roller atadığını gözlemledim. Psikolojik şiddet çiftler arasında daha önceki zamanlarda çıkıyor ancak çoğu zaman göz ardı ediliyordu. Kişilerin diğer insanlara karşı güven oluşturma, duygusal bağ kurma, ilişkide oluşturdukları davranış örüntülerinde bağlanma stillerinin etkisi şiddet olarak literatürde tanımlanan çoğu davranışı ya uygulamalarını ya da maruz kalmalarını kabul edilebilir hale getiriyordu. Şiddetin her türlüsü her an hayatımızda karşımıza çıkabilirken psikolojik şiddet farkında olmadan aramızda dolaşıyordu. Romantik ilişkilerin ergenlik döneminden itibaren bireyler için bir gelişimsel görev olduğu düşünüldüğünde özellikle üniversiteli gençlerin şiddeti fark etmeleri ve karşı çıkabilmeleri, öncelikle kendi iyi oluşları sonraki yıllarda kuracakları resmi ilişkileri doğru kurgulamaları açısından önem taşıdığını düşünmem çalışmayı özellikle bu grupla yapma isteğimi doğurdu. Araştırma sürecimin pandemi sürecine denk gelmesi bir konuyu daha iyi gözlememi sağladı: Medya. Özellikle

tekonolojik imkânlar içerisinde doğan günümüz gençlik kuşağı için medyanın tüm çeşitleri önemli bir etkileşim alanıydı. Dolayısıyla buradan hangi mesajları nasıl algıladıklarını saptamak, romantik ilişkilerindeki etki düzeyini görebilmek medyanın toplum ruh sağlığı için doğru yönlendirilmesinde bilim insanı kimliğimi düşündüğümde benim için çalışılması gereken bir diğer önemli ve özel bir alan haline gelmekteydi. Tüm bu düşüncelerim ve planlamalarım doğrultusunda çalışmamı tasarladım ve çalışmamda araştırdığım değişkenlere literatür ışığında yeni bir sonuç getirmeyi istedim.'

BÖLÜM 4: BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde nicel ve nitel araştırmada veri toplama sonucunda elde edilen bulgular tablolar ve metinler halinde sunulacaktır.

4.1. Nicel Aşamaya İlişkin Bulgular

Tablo 4.1. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri, Toplumsal Cinsiyet Oluşumu, Parasosyal Etkileşim Ve Flörtte Uygulanan Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Değişkenlerine İlişkin Betimleyici Analizler

	$\bar{X}$	SH	SS	Minimum	Maksimum	Basıklık	Çarpıklık
Güvenli Bağlanma	36,2894	,25359	5,71556	17,00	49,00	,069	-,358
Kaygılı Bağlanma	28,3091	,36030	8,12070	8,00	49,00	-,512	-,139
Kaçıngan Bağlanma	28,0492	,29408	6,62816	10,00	49,00	-,137	,069
Parasosyal Arkadaşlık	10,9055	,18347	4,13516	4,00	20,00	-,746	,121
Parasosyal Empati	17,5256	,19411	4,37508	5,00	25,00	,170	-,559
Parasosyal İlgi	16,4350	,21904	4,93685	5,00	25,00	-,594	-,256
Parasosyal Toplam	44,8661	,52977	11,9404	14,00	70,00	-,311	-,258
Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri	12,4469	,12314	2,77548	4,00	15,00	,596	-1,180
Geleneksel Cinsiyet Rolleri	21,2854	,35394	7,97748	,00	42,00	-,260	-,137
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Şiddete Yönelik Tutum	23,1929	,32099	7,23474	15,00	53,00	1,674	1,236
Kadının Flörtte Uyguladığı Şiddete Yönelik Tutum	17,6024	,27997	6,31014	11,00	45,00	1,660	1,258
N	508	508	508	508	508	508	508

Değişkenlere ait toplam puan ve alt boyut toplam puanlarının ortalama, standart hata, standart sapma, minimum ve maksimumum değerli, basıklık çarpıklık değerlerine tabloda yer verilmiştir. Katılımcıların kişilerarası ilişkilerde bağlanma stillerine ait alt boyutlara bakıldığında güvenli bağlanma puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}$)= 36,289, standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,253 standart ve sapması (*ss*)= 5,716; kaygılı bağlanma puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}$)= 28,310, standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,360 standart sapması (ss)= 8,120; kaçıngan bağlanma puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}$)= 28,049, standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,294 standart sapması (ss)= 6,628 olarak hesaplanmıştır. Parasosyal etkileşim toplam puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}$)= 44,866, standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,530 standart sapması (ss)= 11,940; parasosyal arkadaşlık puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{X}$)=

10,906, standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,183 standart sapması (ss)= 4,135; parasosyal empati puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)= 17,526, standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,194 standart sapması (ss)= 4,375; parasosyal ilgi puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)= 16,435, standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,219 standart sapması (ss)= 4,937 olarak hesaplanmıştır. Eşitlikçi cinsiyet rolleri puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)= 12,447, standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,123 standart sapması (ss)= 2,775; geleneksel cinsiyet rolleri puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)= 21,285, standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,354 standart sapması (ss)= 7,977 olarak hesaplanmıştır. Erkeğin flörtte uyguladığı şiddete yönelik yutum puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)= 23,193, standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,321 standart sapması (ss)= 7,235; kadının flörtte uyguladığı şiddete yönelik yutum puanlarının aritmetik ortalaması ($\bar{x}$)= 17,602, standart hatası ($Sh_{\bar{x}}$)= ,280 standart sapması (ss)= 6,310 olarak hesaplanmıştır.

Çok değişkenli istatistik varsayımları doğrultusunda araştırma değişkenlerinin çok değişkenli normallik için normal dağılıma sahip olup olmadıklarını incelemek amacıyla basıklık çarpıklık değerlerine bakılmıştır. Basıklık çarpıklık değerleri değerlendirildiğinde +2,-2 aralığı normallik varsayımı için yeterli bulunmaktadır (Field, 2009; Trochim ve Donnelly, 2001). Bu çalışmada da değişken puanlarına ait basıklık ve çarpıklık değerlerinin +2,-2 aralığında yer aldığı basıklık değerlerinin ,069 - 1,674 ve çarpıklık değerlerinin ,069 - 1,258 arasında değiştiği görülmektedir. Verilerin varsayımları karşıladığı görülmüştür.

Tablo 4.2. Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği, Parasosyal Etkileşim Ölçeği, Toplumsal Cinsiyet Oluşumu Ölçeği ve Flörtte Uygulanan Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeklerinden Alınan Puanlar Arasındaki İlişkiyi Belirlemek Üzere Yapılan Pearson Çarpım Moment Korelasyon Analizi Sonuçları

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Güvenli Bağlanma	1	-,110*	-,163**	-,132**	-,066	-,088*	-,106*	,110*	-,120**	-,098*	-,165**
Kaygılı Bağlanma		1	-,130**	,187**	,239**	,178**	,226**	,069	,245**	,108*	,133**
Kaçıngan Bağlanma			1	,058	,053	-,008	,036	,035	,244**	,126**	,233**
Parasosyal Arkadaşlık				1	,652**	,689**	,870**	-,024	,143**	,018	,088*
Parasosyal Empati					1	,699**	,882**	,056	,156**	-,095*	,027
Parasosyal İlgi						1	,908**	,014	,090*	-,007	,041
Parasosyal Toplam							1	,018	,144**	-,031	,057
Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri								1	,131**	-,095*	-,105*
Geleneksel Cinsiyet Rolleri									1	,292**	, 284**
Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum										1	,660**
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum											1
N	508	508	508	508	508	508	508	508	508	508	508

**.Korelasyon 0.01 düzeyinde anlamlıdır. *.Korelasyon 0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Çoklu regresyon analizi gibi çok değişkenli analizlerin gerçekleştirilmesi varsayımlarından biri de değişkenler arasındaki ilişkilerin doğrusal olmasını gerektirmektedir. Değişkenler arasındaki ilişkinin doğrulsallığını incelemek amacıyla Pearson Korelasyon analizi yapılmıştır. Korelasyon katsayılarının yorumlanmasında .10 ve .30 arası zayıf; .30 ve .70 arası orta; .70 ve 1.00 arası güçlü doğrusal ilişkiyi gösterdiği kabul edilir (Ratner, 2009). Katılımcıların değişkenlere ilişkin puanları arasındaki korelasyon değerleri tabloda sunulmuştur. Buna göre güvenli bağlanma puanlarının kaygılı bağlanma, kaçıngan bağlanma, parasosyal arkadaşlık, parasosyal empati ve toplam parasosyal etkileşim, geleneksel cinsiyet rolleri, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının flörtte uyguladığı şiddete yönelik tutum puanları ile negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkili; eşitlikçi cinsiyet rolleri ile pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Kaygılı bağlanma puanlarının güvenli bağlanma ve kaçıngan bağlanma ile negatif yönlü ve düşük düzeyde; parasosyal arkadaşlık, parasosyal ilgi, parasosyal empati ve toplam parasosyal etkileşim, geleneksel cinsiyet rolleri, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının flörtte uyguladığı şiddete yönelik tutum puanları ile pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Kaçıngan bağlanma puanlarının güvenli bağlanma ve kaygılı bağlanma ile negatif yönlü ve düşük düzeyde; geleneksel cinsiyet rolleri, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanları ile pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Parasosyal arkadaşlık puanlarının geleneksel cinsiyet rolleri ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanları ile pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Parasosyal empati puanlarının geleneksel cinsiyet rolleri ile pozitif yönlü düşük düzeyde; erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanları ile negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Parasosyal ilgi puanlarının geleneksel cinsiyet rolleri puanları ile pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkisinin olduğu saptanmıştır. Eşitlikçi cinsiyet rolleri puanlarının erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanları ile negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı, geleneksel cinsiyet rollerinin ise erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanları ile pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkisi olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.3. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Model	Yordayıcı Değişkenler	R	ΔR^2	B	Standart Hata	β	t	p	F
1	Sabit			19,140	3,094	-	6,186	,000	
	Güvenli Bağlanma			-,081	,057	-,064	-1,425	,155	
		,188	,035						6,180
	Kaygılı Bağlanma			,105	,040	,118	2,646	,008	
	Kaçıngan Bağlanma			,143	,049	,131	2,920	,004	

Tabloya göre üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarındaki varyansın %3,5'ini açıkladığı görülmektedir. Standartlaştırılmış beta katsayıları incelendiğinde, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumda kaygılı (β=,118 p<,01) ve kaçıngan (β=,131 p<,01) bağlanma stilleri anlamlı düzeyde yordayıcı etkiye sahiptir.

Tablo 4.4. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Model	Yordayıcı Değişkenler	R	ΔR^2	B	Standart Hata	β	t	p	F
1	Sabit			12,404	2,617	-	4,740	,000	
	Güvenli Bağlanma			-,121	,048	-,110	-2,531	,012	
		,305	,093						17,217
	Kaygılı Bağlanma			,118	,034	,151	3,508	,000	
	Kaçıngan Bağlanma			,223	,041	,235	5,396	,000	

Tabloya göre üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerinin kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarındaki varyansın %9,3'ünü açıkladığı görülmektedir. Standartlaştırılmış beta katsayıları incelendiğinde, kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumda güvenli (β=-,110 p<,05), kaygılı (β=,151 p<,01) ve kaçıngan (β=,235 p<,01) bağlanma stilleri anlamlı düzeyde yordayıcı etkiye sahiptir.

Tablo 4.5. Üniversite Öğrencilerinin Parasosyal Empati Puanlarının Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Regresyon Analizi

Model	Yordayıcı Değişkenler	R	ΔR^2	B	Standart Hata	β	t	p	F
1									
	Sabit			25,935	1,322	-	19,620	,000	
		,095	,009						4,571
	Parasosyal Empati			-,156	,073	-,095	-2,138	,033	

Tabloya göre üniversite öğrencilerinin parasosyal empati puanlarının erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarındaki varyansın %0,1'ini açıkladığı görülmektedir. Standartlaştırılmış beta katsayıları incelendiğinde, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumda parasosyal empati (β=-,095 p<,05) düzeyleri anlamlı düzeyde yordayıcı etkiye sahiptir.

Tablo 4.6. Üniversite Öğrencilerinin Parasosyal Arkadaşlık Puanlarının Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Regresyon Analizi

Model	Yordayıcı Değişkenler	R	ΔR^2	B	Standart Hata	β	t	p	F
1									
	Sabit			16,137	,788	-	20,478	,000	
		,088	,008						3,954
	Parasosyal Arkadaşlık			,134	,068	,088	1,988	,047	

Tabloya göre üniversite öğrencilerinin parasosyal arkadaşlık puanlarının kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarındaki varyansın %0,08'ini açıkladığı görülmektedir. Standartlaştırılmış beta katsayıları incelendiğinde, kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumda parasosyal arkadaşlık (β=,088 p<,05) düzeyleri anlamlı düzeyde yordayıcı etkiye sahiptir.

Tablo 4.7. Üniversite Öğrencilerinin Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri ve Geleneksel Cinsiyet Rolleri Puanlarının Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Model	Yordayıcı Değişkenler	R	ΔR^2	B	Standart Hata	β	t	p	F
1									
	Sabit			21,604	1,540	-	14,031	,000	
	Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri	,321	,103	-,353	,111	-,135	-3,186	,002	29,106
	Geleneksel Cinsiyet Rolleri			,281	,039	,310	7,291	,000	

Tabloya göre üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet oluşumu puanlarının erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarındaki varyansın %10'unu açıkladığı görülmektedir. Standartlaştırılmış beta katsayıları incelendiğinde, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumda eşitlikçi cinsiyet rolleri (β=-,135 p<,01) ve geleneksel cinsiyet rolleri puanları (β=,310 p<,01) düzeyleri anlamlı düzeyde yordayıcı etkiye sahiptir.

Tablo 4.8. Üniversite Öğrencilerinin Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri ve Geleneksel Cinsiyet Rolleri Puanlarının Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarını Yordayıcılığına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi

Model	Yordayıcı Değişkenler	R	ΔR^2	B	Standart Hata	β	t	p	F
1									
	Sabit			16,590	1,344	-	12,340	,000	
	Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri	,319	,101	-,329	,097	-,145	-3,401	,001	28,515
	Geleneksel Cinsiyet Rolleri			,240	,034	,303	7,130	,000	

Tabloya göre üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet oluşumu puanlarının kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumlarındaki varyansın %10'unu açıkladığı görülmektedir. Standartlaştırılmış beta katsayıları incelendiğinde, kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumda eşitlikçi cinsiyet rolleri (β=-,145 p<,01) ve geleneksel cinsiyet rolleri puanları (β=,303 p<,01) düzeyleri anlamlı düzeyde yordayıcı etkiye sahiptir.

Tablo 4.9. Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	n	x̄	SS	Sh	t testi		
						Sd	t	p
Güvenli Bağlanma	Kadın	384	36,073	5,667	,290	506	1,504	,133
	Erkek	124	36,960	5,837	,524			
Kaygılı Bağlanma	Kadın	384	28,802	8,137	,415	506	-2,420	,016
	Erkek	124	26,782	7,908	,710			
Kaçıngan Bağlanma	Kadın	384	27,888	6,803	,347	506	,335	,335
	Erkek	124	28,550	6,053	,544			

Tabloda görüldüğü üzere, katılımcıların bağlanma stilleri puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, kadın ve erkek katılımcıların güvenli bağlanma (t=1,504; p>,05) ve kaçıngan bağlanma (t=,335; p>,05) puanları arasında anlamlı bir fark bulunmazken kaygılı bağlanma puanları arasında grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (t=-2,420; p<05). Buna göre kadın katılımcıların kaygılı bağlanma puanları erkek katılımcıların kaygılı bağlanma puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.10. Üniversite Öğrencilerinin, Parasosyal Etkileşim Puanlarının (Alt Boyutlarıyla Birlikte) Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	x̄	SS	Sh	t testi		
						Sd	t	p
Parasosyal Arkadaşlık	Kadın	384	10,984	4,134	,211	506	-,756	,450
	Erkek	124	10,661	4,147	,372			
Parasosyal Empati	Kadın	384	18,091	4,186	,213	506	-5,260	,000
	Erkek	124	15,774	4,499	,404			
Parasosyal İlgi	Kadın	384	16,708	4,811	,245	506	-2,204	,028
	Erkek	124	15,589	5,237	,470			
Parasosyal Etkileşim	Kadın	384	45,784	11,631	,593	506	-3,074	,002
	Erkek	124	42,024	12,475	1,120			

Tabloda görüldüğü üzere, katılımcıların parasosyal etkileşim toplam ve alt boyut puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, kadın ve erkek

katılımcıların parasosyal arkadaşlık (t=-,756; p>,05) puanları arasında anlamlı bir fark bulunmazken parasosyal empati(t=-5,260; p<,05), parasosyal ilgi (t=-2,204; p<,05) ve toplam parasosyal etkileşim (t=-3,074; p<,05) puanları arasında grupların aritmetik ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur Buna göre kadın katılımcıların parasosyal empati, parasosyal ilgi ve toplam parasosyal etkileşim düzeyleri erkek katılımcıların puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.11. Üniversite Öğrencilerinin Toplumsal Cinsiyet Oluşumu Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	x̄	SS	Sh	t testi		
						Sd	t	p
Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri	Kadın	384	12,537	2,877	,147	506	-1,398	,163
	Erkek	124	12,169	2,425	,218			
Geleneksel Cinsiyet Rolleri	Kadın	384	20,565	7,933	,405	506	3,624	,000
	Erkek	124	23,516	7,725	,693			

Tabloda görüldüğü üzere, katılımcıların toplumsal cinsiyet oluşumu ölçeğinden aldıkları puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda, kadın ve erkek katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolleri (t=-1,398; p>,05) puanları arasında anlamlı bir fark bulunmazken; geleneksel cinsiyet rolleri puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (t=3,624; p<05). Buna göre erkek katılımcıların geleneksel cinsiyet rolleri mesajlarına dair puanları kadın katılımcıların geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin aldıkları mesaj puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir.

Tablo 4.12. Üniversite Öğrencilerinin Flörtte Uygulanan Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyetlerine Göre Farklılaşma Durumu İle İlgili Yapılan Bağımsız Grup t Testi Sonuçları

Ölçek	Cinsiyet	N	x̄	SS	Sh	t testi		
						Sd	t	p
Erkeğin Uyguladığı Şiddete Yönelik Tutum	Kadın	384	20,997	5,505	,694	506	12,013	,000
	Erkek	124	29,991	7,728	,218			
Kadının Uyguladığı Şiddete Yönelik Tutum	Kadın	384	16,300	5,532	,287	506	8,097	,000
	Erkek	124	21,637	6,607	,593			

Tabloda görüldüğü üzere, katılımcıların flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutum ölçeklerinden aldıkları puanlarının cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bağımsız grup t testi sonucunda; kadın ve erkek katılımcıların erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum (t=12,013; p<,01) kadının erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum (t=8,097; p<,01) puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Buna göre erkek katılımcıların kadın ve erkeklerin flörtte uyguladıkları psikolojik şiddete yönelik kabul düzeyleri kadın katılımcıların kabul düzeylerine göre anlamlı düzeyde yüksektir.

4.1.1. Değişkenlere İlişkin Yapısal Eşitlik Modeli

Araştırmada katılımcıların bağlanma stilleri, parasosyal etkileşim düzeyleri ve toplumsal cinsiyet oluşumu puanlarının flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutumları arasındaki ilişki yapısal eşitlik modeli ile alt modellerinden yol analizi incelenmiştir. Yapısal eşitlik modeli gözlenen ve gizil değişkenler arasındaki nedensel ilişkileri görmeyi sağlayan birden fazla istatistiksel analizin eş zamanlı işletildiği bir tekniktir. Yapısal eşitlik modeli faktör analizinde kullanıldığı gibi kuramsal olarak incelenmek istenen değişkenler arasındaki doğrusal ilişki ve nedenselliği gösteren yol analiziyle eş zamanlı ve çoklu değişkenli bir regresyon analizinin yapılmasını sağlamaktadır. Psikoloji ve eğitim alanındaki çalışmalarda kullanılmasında iki temel avantajı olarak öncelikle basit ve kısa

süreli olması ve özellikle psikolojik araştırmalarda çok sayıdaki değişken arasında doğrusal ve aracı ilişkileri göstermesi gelmektedir (Sümer, 2000). Yol analizi bir durumun altında yatan nedensel durumları açıklamak için ilişkisel verilerin verilerin kullanıldığı bir yöntemdir. Yol analizi çoklu regresyon yönteminin bir uzantısıdır ve doğrusal ve tek yönlü bir ilişki içerisindeki etki büyüklüğü ve gücünün ortaya konmasını sağlar. Araştırmacı tarafından kuramsal olarak ortaya konmuş bir modelde değişkenler arasındaki ilişkileri sınayarak modelin uygunluğunu test etmesi için de yine yol analizi kullanılabilmektedir (Lleras, 2005).

Bu çalışmada araştırmada kullanılan değişkenlerin flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutumlarda doğrudan ve dolaylı ilişkilerini incelemek için yapısal eşitlik modeli olarak yol analizi kullanılmıştır. Yordayıcı değişkenler arasında çoklu bağlantı problemine ilişkin olarak analizlerde çoklu bağlantı probleminin olmadığı saptanmıştır (VIF<10, Tolerans değeri>,10). Çok değişkenli istatistik varsayımlarını test etmek için değişkenlere ait normallik, çok değişkenli normallik, çoklu bağlantı problemi ve doğrusallığı test etmek için korelasyon değerleri incelenerek bulgular kısmında sunulmuştur. Öncelikle araştırmacı tarafından ortaya konan modelin basit şema gösterimi şu şekildedir.

Şekil 4.1. Flörtte Uygulanan Psikolojik Şiddete Yönelik Tutumun Yordayıcı Değişkenlerine Yönelik Yol Analizi Şeması

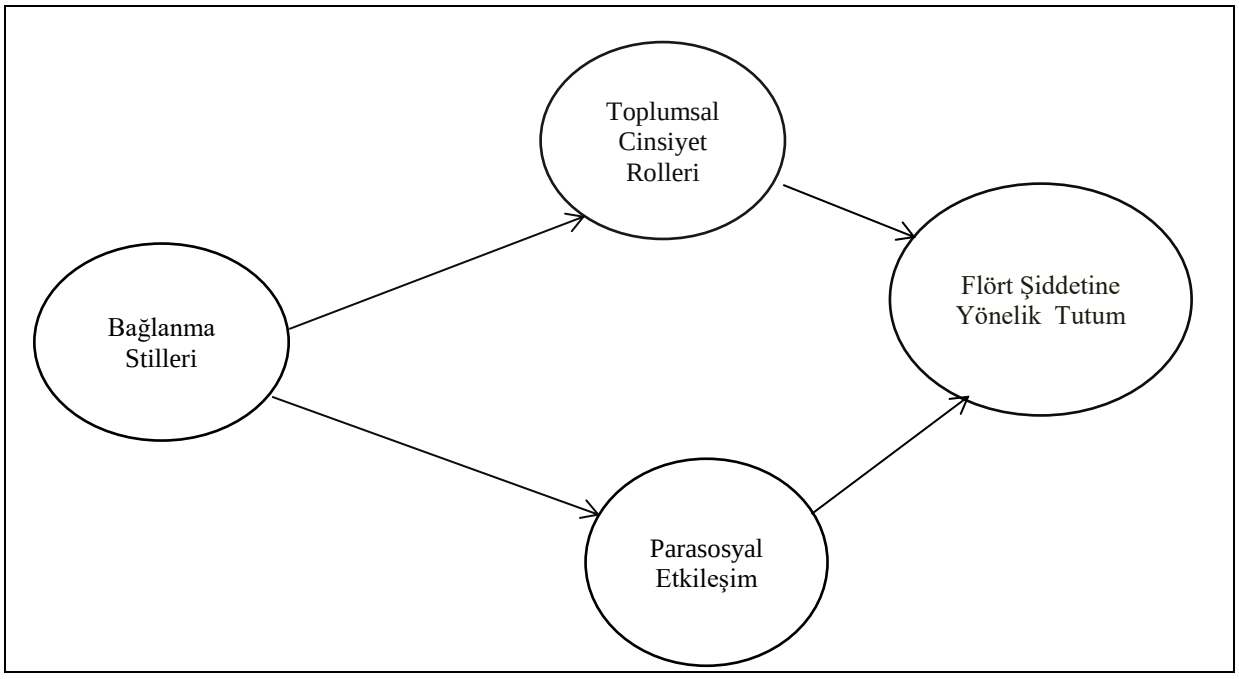

Tablo 4.13. Standart Uyum İyiliği Ölçütleri ve Araştırma Sonuçlarının Karşılaştırılması

Uyum Ölçüleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Araştırmada Elde Edilen Uyum Değerleri
X^2	$0 \leq x^2 \leq 2sd$	$2sd \leq x^2 \leq 3sd$	15,067
P	$.05 \leq p \leq 1.00$	$.01 \leq p \leq .05$	,0351
c2/df	0≤c2/df ≤2	2≤c2/df ≤3	2,1524
RMSEA	0≤RMSEA≤0.05	0.05≤RMSEA≤0.08	,048
SRMR	0≤SRMR≤0.05	0.05≤SRMR≤0.10	,021
CFI	0.97≤CFI≤1.00	0.95≤CFI≤0.97	,994
TLI	0.95≤TLI ≤1.00	0.90≤TLI≤0.95	,961

Uyum indeksleri önerilen modelle elde edilen verilerin analizi sonucunda ulaşılan model sonuçlarının ne derece uyuştuğunu açıklayan ölçütlerdir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2018). Araştırmada test edilen modelin analizleri Mplus6 programı ile gerçekleştirilmiş ve uyum indeksleri elde edilmiştir. Uyum indekslerinin değerlendirilmesinde Byerne (2013) ve Schermelleh-Engel, Moosbrugger ve Müller (2003)'in uyum ölçütleri değerleri referans alınmıştır. Tabloda görüldüğü üzere; elde edilen değerler x^2 = 15,067; (sd = 7, p < ,05); (x^2/sd) = 2,1524; RMSEA= .048; SRMR = ,021; CFI = ,994; TLI = ,961 olarak bulunmuştur. Elde edilen değerlerin iyi uyum ve kabul edilebilir uyum değer aralıklarında bulundukları görülmüştür. Sonuç olarak, oluşturulan modelin kabul edilebilir bir model olduğu söylenebilir.

Şekil 4.2. Bağlanma Stilleri, Parasosyal Etkileşim, Toplumsal Cinsiyet Oluşumu ve Flört Şiddetine Yönelik Tutum Değişkenlerine İlişkin Yol Analizi Modeli

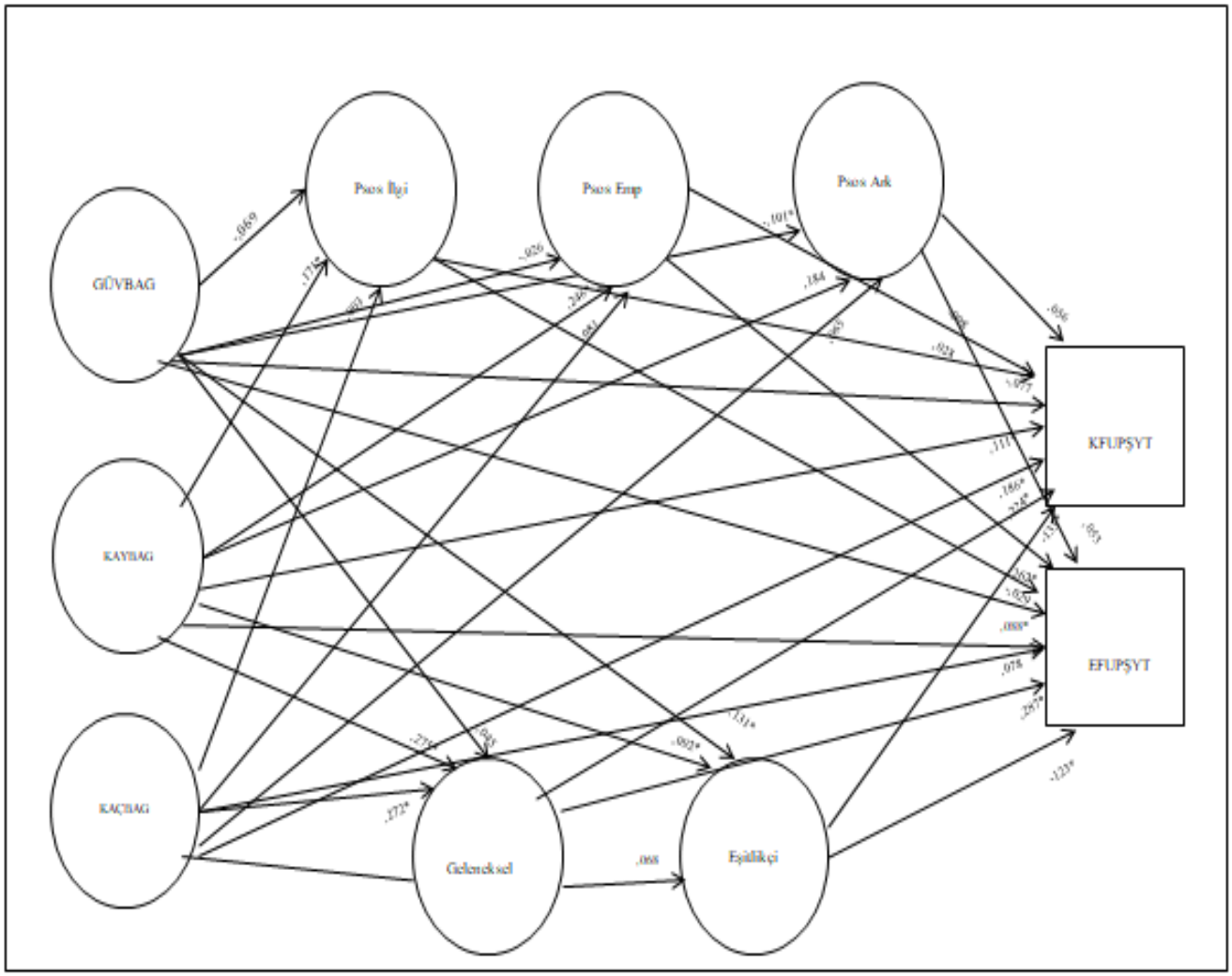

Tablo 4.14. Test Edilen Modelin Standardize Edilmiş Regresyon Katsayıları

Yordayan	Yordanan	B	Sh	p
Güvenli Bağlanma		-,077	,042	,069
Kaygılı Bağlanma		**,111**	**,044**	**,012***
Kaçıngan Bağlanma		**,186**	**,043**	**,000****
Parasosyal Arkadaşlık		,056	,060	,354
Parasosyal Empati		-,098	,061	,109
Parasosyal İlgi	**Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum R^2=,158 (p=,000)**	,028	,063	,659
Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri		**-,133**	**,041**	**,001****
Geleneksel Cinsiyet Rolleri		**,224**	**,043**	**,000****
Güvenli Bağlanma		-,029	,042	,495
Kaygılı Bağlanma		**,088**	**,044**	**,048***
Kaçıngan Bağlanma		,078	,044	,075
Parasosyal Arkadaşlık	**Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum R^2=,154 (p=,000)**	,053	,060	,380
Parasosyal Empati		**-,262**	**,061**	**,000****
Parasosyal İlgi		,098	,063	,122
Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri		**-,123**	**,041**	**,003****
Geleneksel Cinsiyet Rolleri		**,287**	**,043**	**,000****
Güvenli Bağlanma		-,045	,042	,285
Kaygılı Bağlanma	**Geleneksel Cinsiyet Rolleri R^2=,139 (p=,000)**	**,275**	**,040**	**,000****
Kaçıngan Bağlanma		**,272**	**,041**	**,000****
Güvenli Bağlanma		**,131**	**,044**	**,003****
Kaygılı Bağlanma	**Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri R^2=,023 (p=,080)**	**,092**	**,044**	**,038***
Kaçıngan Bağlanma		,068	,045	,130
Güvenli Bağlanma		-,069	,044	,121
Kaygılı Bağlanma	**Parasosyal İlgi R^2=,036 (p=,026)**	**,171**	**,044**	**,000****
Kaçıngan Bağlanma		,003	,045	,946
Güvenli Bağlanma		-,026	,044	,561
Kaygılı Bağlanma	**Parasosyal Empati R^2=,065 (p=,002)**	**,246**	**,042**	**,000****
Kaçıngan Bağlanma		,081	,044	,066
Güvenli Bağlanma		**-,101**	**,044**	**,022***
Kaygılı Bağlanma	**Parasosyal Arkadaşlık R^2=,051 (p=,007)**	**,184**	**,043**	**,000****
Kaçıngan Bağlanma		,065	,044	,142

**p< ,01; *p<,05

Tabloda yer alan toplam etkilere ait standardize değerler incelendiğinde kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu kaygılı bağlanmanın ,111 katsayı düzeyinde, kaçıngan bağlanmanın ,186 katsayı düzeyinde, eşitlikçi cinsiyet rollerinin -,133 katsayı düzeyinde geleneksel cinsiyet rollerinin ,224 katsayı düzeyinde yordadığı görülmüştür. Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu kaygılı bağlanmanın ,088

katsayı düzeyinde, parasosyal empatinin -,262 katsayı düzeyinde eşitlikçi cinsiyet rollerinin -,123 katsayı düzeyinde ve geleneksel cinsiyet rollerinin ,287 katsayı düzeyinde yordadığı görülmüştür. Geleneksel cinsiyet rollerini kaygılı bağlanmanın ,275 katsayı düzeyinde, kaçıngan bağlanmanın ,272 katsayı düzeyinde yordadığı; eşitlikçi cinsiyet rollerini güvenli bağlanmanın ,131 katsayı düzeyinde kaygılı bağlanmanın ,092 katsayı düzeyinde yordadığı görülmüştür. Parasosyal ilgiyi kaygılı bağlanmanın ,171 katsayı düzeyinde; parasosyal empatiyi kaygılı bağlanmanın ,246 katsayı düzeyinde; parasosyal arkadaşlığı ise güvenli bağlanmanın -,101 katsayı düzeyinde ve kaygılı bağlanmanın ,184 katsayı düzeyinde yordadığı görülmüştür. Yol katsayılarının etki büyüklüklerine yönelik referans aralıklarında büyüklük değerinin ,10'dan küçükse küçük; ,10-,50 arasındaki değerler orta; ,50 ve üzeri değerler büyük etki olarak kabul edilmektedir. (Kline, 2011). Değişkenlere ilişkin katsayılar incelendiğinde düşük ve orta düzeyde etki büyüklüğünün mevcut olduğu görülmektedir.

Tabloda yer alan açıklanan varyans değerleri incelendiğinde; kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutuma dair varyansın % 15,8'inin; erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutuma dair varyansın %15,4'ünün; geleneksel cinsiyet rollerine ait varyansın %13,9'unun; parasosyal ilgiye ait varyansın %3,6'sının; parasosyal empatiye ait varyansın %6,5'inin; parasosyal arkadaşlığa ait varyansın %5,1'inin belirlenmiş olan ilgili dışsal/bağımsız değişkenler tarafından açıklandığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.15. Bağımsız ve Bağımlı Değişkenler Arasındaki Toplam ve Dolaylı Etkilere İlişkin Standardize Edilmiş Regresyon Katsayıları

Bağımsız Değişken	Bağımlı Değişken	Aracı Değişken	Spesifik Dolaylı Etki			Toplam Dolaylı Etki			Toplam Etki		
			β	Sh	P	B	Sh	P	β	Sh	p
Güvenli Bağlanma	Kadının Uyguladığı Şiddete Yönelik Tutum	Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri	**-,017**	**,008**	**,030**	**-,033**	**,014**	**,017**	**-,110**	**,043**	**,011**
Kaygılı Bağlanma	Kadının Uyguladığı Şiddete Yönelik Tutum	Geleneksel Cinsiyet Rolleri	**,062**	**,015**	**,000**	**,040**	**,019**	**,036**	**,151**	**,043**	**,000**
Kaçıngan Bağlanma	Kadının Uyguladığı Şiddete Yönelik Tutum	Geleneksel Cinsiyet Rolleri	**,061**	**,015**	**,000**	**,048**	**,017**	**,005**	**,234**	**,042**	**,000**
Güvenli Bağlanma	Erkeğin Uyguladığı Şiddete Yönelik Tutum	Eşitlikçi Cinsiyet Rolleri	**-,016**	**,008**	**,037**	**-,034**	**,017**	**,045**	-,063	,044	,154
Kaygılı Bağlanma	Erkeğin Uyguladığı Şiddete Yönelik Tutum	Parasosyal Empati	**-,065**	**,019**	**,001**	,030	,022	,177	**,117**	**,044**	**,008**
		Geleneksel Cinsiyet Rolleri	**,079**	**,017**	**,000**						
Kaçıngan Bağlanma	Erkeğin Uyguladığı Şiddete Yönelik Tutum	Geleneksel Cinsiyet Rolleri	**,078**	**,017**	**,000**	**,052**	**,020**	**,009**	**,130**	**,044**	**,003**

p< ,01; p<,05

Bağımsız ve bağımlı değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı etkiler incelendiğinde tablo 4.15'te görüldüğü üzere güvenli bağlanma ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında eşitlikçi cinsiyet rolleri değişkeni üzerinden açıklandığı (β=-,017; p<,05); kaygılı bağlanma ve kaçıngan bağlanma değişkenleri ile kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında geleneksel cinsiyet rolleri değişkeni üzerinden açıklandığı (β=,062, p<,05; β=,061, p<,01) ; kaygılı bağlanma ve erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında parasosyal empati ve geleneksel cinsiyet rolleri değişkenleri üzerinden açıklandığı (β=-,065, p<,01; β=,079, p<,01); kaçıngan bağlanma ile erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında

geleneksel cinsiyet rolleri üzerinden açıklandığı saptanmıştır (β=,078; p<,01). Güvenli bağlanma ve erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında eşitlikçi cinsiyet rolleri üzerinden spesifik dolaylı etki sağlarken (β=-,016; p<,05) toplam etkisinin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır (β=-,063; p>,05) .

Gerçekleştirilen yapısal eşitlik modeli sonucunda kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum değişkeninin kaygılı bağlanma, kaçıngan bağlanma, eşitlikçi cinsiyet rolleri ve toplumsal cinsiyet rolleriyle anlamlı ilişki gösterdiği; erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum değişkeninin kaygılı bağlanma, parasosyal empati, eşitlikçi cinsiyet rolleri ve toplumsal cinsiyet rolleriyle anlamlı ilişki gösterdiği saptanmıştır. Dolaylı etkiler incelendiğinde bağlanma stillerinin flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutumlarda eşitlikçi ve geleneksel cinsiyet rolleri ve parasosyal empati değişkeni üzerinden dolaylı etki gösterdiği saptanmıştır. Açıklayıcı sıralı desen kullanılan araştırmada, desen yaklaşımına uygun olarak nicel aşamada ulaşılan sonuçlardaki aykırı durumların ve diğer sonuçların ayrıntılı incelenmesi ve genişletmek amacıyla nitel aşamadaki görüşmelerde tüm nicel aşamada yer alan tüm değişkenler dahil edilerek analizler gerçekleştirilmiştir.

4.2. Nitel Aşamaya İlişkin Bulgular

Çalışmanın nitel aşamasında ilişkisinde psikolojik şiddeti deneyimleyen üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyet, medya etkileşimleri ve romantik ilişkilerine ilişkin deneyim ve görüşleri hakkında yapılan bireysel görüşmeler neticesinde gerçekleştirilen yorumlayıcı fenomenolojik analiz sonrasında her bir konu başlığına dair tema, alt tema ve kodlamalar oluşturulmuştur.

4.2.1. Bağlanma Stilleri

Katılımcıların bağlanma stillerine yönelik deneyim ve görüşlerine ilişkin yapılan yorumlayıcı fenomenolojik analiz sonucunda *'Benlik, İlişkilerde Tutum, İlişkileri Değerlendirme Eğilimleri ve İlişki Sürdürme Biçimleri'* olarak 4 ana tema ve *'Kişilik Özellikleri, Kendini Değerlendirme, İlişkide Pasiflik, Uyum, İlişki Sistemine Olumsuz Yükleme, Pozitif Yaşantılar, Temkinli İlişki Kurma, Fazla Yakın Olma'* olarak toplam 8 alt tema şeklinde belirlenmiştir.

Tablo 4.16. Bağlanma Stillerine İlişkin Ana Tema, Alt Tema Ve Kodlar

1. Ana Tema: Benlik	2. Ana Tema: İlişkilerde Tutum	3. Ana Tema: İlişkileri Değerlendirme Eğilimleri	4. Ana Tema: İlişki Sürdürme Biçimleri
1. Alt Tema: Kişilik Özellikleri 1. Kod: Sabırlı 2. Kod: Alıngan 3. Kod: Sıcakkanlı 4. Kod: Sakin 5. Kod: İyi Niyetli 6. Kod: Hırslı 7. Kod: Sabırsız 8. Kod: Agresif 9. Kod: Kırılgan 10. Kod: Mesafeli	1. Alt Tema: İlişkide Pasiflik 1. Kod: Özgüvensizlik 2. Kod: Aktif Olmama 3. Kod: Girişken Olmama 4. Kod: Soğuk Görünme 5. Kod: Az Konuşma	1. Alt Tema: İlişki Sistemine Olumsuz Yükleme 1. Kod: Annenin Olumsuz Özellikleri 2. Kod: Babayla Mesafe 3. Kod: İlişkileri Olumsuz Değerlendirme 4. Kod: İnsanları Olumsuz Değerlendirme	1.Alt Tema: Temkinli İlişki Kurma 1. Kod: Kendi Duygularına Odaklanma 2. Kod: Mesafeyi Koruma İhtiyacı 3. Kod: İletişimi Karşı Tarafın Başlatması 4. Kod: Çabuk Yakınlaşamama 5. Kod: Sınırlı Bağ Kurma
2. Alt Tema: Kendini Değerlendirme 1. Kod: Olumlu Değerlendirme 2. Kod Olumsuz Değerlendirme	2. Alt Tema: Uyum 1. Kod: Karşı Tarafa Uyum Sağlama 2. Kod: Sorun Yaşamama 3. Kod: Kendi Sınırlarını Koruma 4. Kod: Herkesle Anlaşabilme	2. Alt Tema: Pozitif Yaşantılar 1. Kod: İlişkilerin Zamanla Düzelmesi 2. Kod: Aile Bağlarına Değer Verme	2. Alt Tema: Fazla Yakın Olma 1. Kod: Yalnızca O Kişiye Odaklanma 2. Kod: Aileye Fazla Bağlılık 3. Kod: Anneye Düşkünlük 4. Kod: Babaya Düşkünlük 5. Kod: Arkadaşlarla Fazla Bağlılık 6. Kod: Aşırı Bağlanma 7. Kod: Aniden Bitirme

4.2.1.1. Benlik

Benlik ana teması altında iki alt tema ortaya çıkmıştır: Kişilik özellikleri ve kendini değerlendirme. Benlik temasında bireylerin kendi özelliklerine yönelik tanımlamaları ve bu tanımlardan hareketle kendilerine yönelik olumlu ve olumsuz nitelendirmelerine yönelik zihinsel değerlendirmeleri yer almaktadır.

4.2.1.1.1. Kişilik Özellikleri

Benliğe ait ilk alt tema kişilik özellikleri olarak ortaya çıkmıştır. Katılımcıların kendilerine ait tanımlamaları ve düşüncelerinde mizaç ve karakter özellikleri olarak sabırlı, agresif, iyi niyetli, sakin, kırılgan, sıcakkanlı, sabırsız, hırslı, mesafeli şeklinde kendilerini tanımladıkları anlaşılmıştır. Bu tanımları kendileri üzerinden gerçekleştirirken özellikle diğerleriyle ilişkilerinde bu tanımlar doğrultusunda davranış ve iletişim örüntüleri gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır. Katılımcılar bu kişilik özelliklerini kendileri ve ilişkileri bağlamında şu şekilde aktarmaktadırlar:

> Çok sabırlı bir insan olduğumu düşünüyorum. Peygamber sabrı denilen şey bende var galiba. (K4)

> …Dolayısıyla böyle bir arkadaş edinme, bir ilişkiye yeni başlama, gerçi şu an yaş aldıkça ve bölümüm dolayısıyla falan çok geliştirdim kendimi bu alanda ama. Hala şey mesela bir gün arkadaşlarımla dışarı çıkıyorsam bir akşam onlarla geçiriyorsam ertesi gün yalnız geçirmek isterim. Tam anlamıyla o grubun enerjisine dahil olamam. O yüzden kendimi bir tık daha uzakta, sosyal olarak daha izole hissederim kendimi. (K5)

> …Ben şöyle ismim x bu arada normal gayet sakin bir kişiliğim var anlaşamayacağım insan sayısı çok az. (E2)

> …Ben genellikle insanlara böyle çok çabuk konuşmaya başlarım, çok çabuk sohbet kurmaya başlarım. Tanımadığım bir insanla bile çok çabuk sohbete girerim. Sıcakkanlıyımdır. (E5).

4.2.1.1.2. Kendini Değerlendirme

Katılımcıların benlik temasındaki diğer bir alt tema da kendini değerlendirme alt temasıdır. Kendilerine ilişkin tanımlarında sahip oldukları özellikleri olumlu ve olumsuz olarak sınıflandırdıkları, memnun olma ve olmamaya ilişkin değerlendirmede bulundukları görülmektedir.

5 üzerinden puanlarsam kendime 4 veririm. Birazcık sorumluluk almaktan korkan insanlar benim çevremde oluyor gördüğüm kadarıyla. Çevremdeki arkadaşlarım dışında herkes alamadığı büyük sorumluluklar yüzünden benim yanımda gibi düşünüyorum ben. (E1)

S: Bana biraz kendinizden bahseder misiniz? Siz nasıl birisiniz?

K3: Öncelikle bende bilmiyorum desem. Kendimi fazla tanımıyorum.

S: Neler söyleyebilirsiniz, aslında kendinizi tanıyamamakta bir çıkarım kendinizle ilgili.

K3: Yani evet. Bir çıkarım ama üzücü bir çıkarım maalesef. Çoğu zaman kendimi tanıyamadığımı düşünüyorum. Bu x kim, ne istiyor? Ne yapmak istiyor? Bazen bunların cevabını bulamıyorum.

S: Kendinize sorular yöneltiyorsunuz o zaman?

K3: Evet, evet.

S: Cevap alabildiğiniz oldu mu peki, ben size x nasıl biridir dediğimde cevap alabildiğiniz oldu mu? Ne söyler yabancı birisi, siz kendinize dışarıdan baksanız mesela.

K3: Bence birisi şunu çok rahatlıkla söyleyebilir, şunu çok iyi biliyorum. Çok uysal ve kırılgan birisi olduğumu söyleyebilirler. Bu durumdan rahatsızım. Bu durumu düzeltmek istiyorum ama işte düzeltemiyorum.

S: Anladım, peki dışarıdan biri şöyle bakar dediniz, o zaman şöyle sorayım; size göre sizin insanlarla ilişkileriniz, iletişimleriniz nasıl?

K3: Bana göre şöyle birazcık bağlanma sıkıntısı var ben de bağlanıyorum. Sevgili konusunda, nasıl desem insanlarla çok çabuk bağlılık kurabiliyorum. (K3)

Sorumluluk sahibiyim, sorumluluklarıma önem veririm. Ders çalışırken bile çok yorulurum ama mola bile vermem, hayır bunu yapman gerekiyor x bunu yapmalısın diye kendimi tekrardan motive ederim. İnsan ilişkilerinde de bu şekilde. Hayatıma aldığım kişiler, doğuştan ve sonradan hayatıma kattığım insanları sorumluluk olarak görüp bazen onlar içinde çabalarım ve bundan yılmam ne kadar karşıma alamasam da. (E3)

Ben hep ailem tarafından mesela anaokulunda bile hiç yabancılık çekmedim. Mesela benim kardeşlerim okula giderken hep ağlar ama ben hiç arkama bile bakmamışım. Arkadaş edinmekte çocukluktan beri de üniversitede de hayatımın hiçbir yerinde arkadaş edinmekte zorlanmadım. Hocalarıma veya yabancı insanlara iletişim kurarken hiçbir zorluk yaşamadım. Kendimi iyi ifade ediyorum ve onları iyi anlıyorum. Konuşmaktan daha çok dinleme becerim daha iyi olduğunu düşünüyorum. Dışarıdan insanların gözünden kendime baktığım sürece benimle iletişim kurmadan önce soğuk, mesafeli bir insan olduğumu düşünüyorlar ama daha çok iletişim kurduğum zaman durumun öyle olmadığını söylüyorlar. (K7)

Genellikle çok sakin birisi olduğum söyleniyor bence de öyleyim. Anlayışlıyım, insanların duygu ve düşüncelerini anlayabiliyorum konuştuğum zaman. Uyumlu bir insanım, yurt hayatında hiç sorun yaşamadım. Biraz da şanslıyım belki de ama yıllarca yurtta kaldım ama çok büyük böyle bir kavga, dövüş vs. olmadı. O yüzden biraz da benden kaynaklı bence, çünkü her türlü insana ayak uydurmaya çalışıyorum en azından çaba gösteriyorum. Olumsuz olarak gördüğüm ise çok fazla detaylı düşünüyorum bazı konuları kendime zarar verecek kadar, kendim hakkında, ailem hakkında, sevdiklerim hakkında. Bazı olayları fazla düşünüp fazla abartıyorum. Onun dışında geç kalma gibi bir huyum var. Genelde geç kalıyorum, okula veya işe tam zamanında gittiğim azdır. (K8)

4.2.1.2. İlişkilerde Tutum

Bağlanma stillerinde ikinci ana tema ilişkilerde tutum olarak belirmiştir. Katılımcıların diğerleriyle ilişki kurarken takındıkları davranış, duygu ve iletişim yollarına ilişkin ifadeleri bu alt temada toplanmıştır. Bu ana temanın ilişkide pasiflik ve uyum alt temaları olarak kategorize olduğu görülmektedir.

4.2.1.1.2.1. İlişkide Pasiflik

İlişki tutumlarında ilk alt tema ilişkide pasiflik olarak ortaya konmuştur. İlişki içerisindeki pasif davranışların katılımcılar tarafından kendi isteği doğrultusunda veya buna ilişkin memnuniyetsiz olmalarına karşın gerçekleştiği anlaşılmaktadır.

> Çok aktif bir insan değilim. Az konuşan bir insanım. O yüzden insanlarla çok çabuk yakınlık kuramıyorum, biraz zaman alıyor yakınlık kurmam. Uzun süre aynı ortamda bulunmamız gerekiyor ki ona böyle çok derin şeyler açayım, genelde uzun sürer yakınlık kurmam. Samimiyet kurmam da biraz uzun sürer. Özellikle ev, aile ortamında veya ev arkadaşı mesela öyle bir şeyse kesinlikle yakınlık kuruyorum ama işte okuldan arkadaş, işten arkadaş orada ben biraz uzaklaşıyorum. Belirli bir yere kadar yakınlaşabiliyorum hep bir mesafe kalıyor. (K8)

> Aile evinde tek başımayken falan içime kapanığım. Bir de daha önce çok özgüvensiz biriydim. Bir takım ilaçlar kullanıyordum, onların etkisiyle biraz toparlandım. Eskiden olsa bu çalışmaya katılamazdım galiba. Derste el kaldırıp söz alamıyordum. (K4)

> İlk başta zordur. Yeni başta tanıştığım insanlarla kolay iletişim kuramam. Çok girişken bir insan değilim. (K5)

> Çok yakın olmadığım insanlara çok samimi olmuyorum o yüzden donuk gözüküyor olabiliyorum bazı insanlara karşı. O yüzden mesafeli konuşuyorum. Ancak yakın arkadaşlarımla konuşurken çok şakalaşıyorum. Dozu arkadaşlarımın yakınlığına bağlı değişiyor. (E6)

4.2.1.1.2.2. Uyum

İlişkilerde tutumun ikinci alt teması uyum olarak belirlenmiştir. Katılımcıların ilişkilerinde uyumlu olmada herkesle anlaşabilme ve ayak uydurmaya yönelik tavır sergilediklerini belirtmektedirler. Bu alt temada yer alan bir diğer deneyimde ise kendi sınırlarına tehdit olarak gördüğü durumlar olduğunda uyumu devam ettirmek veya uyum sağlamaktan vazgeçmek şeklinde davranışları deneyimledikleri görülmektedir.

> S: Peki sen genelde ne konularda sıkıntı yaşarsın insanlarla?

> E1: Ben yalan konusunda çok sorun yaşarım. Biraz kuralcı bir insanım. Kırmızı çizgilerim de çok vardır benim. Çok geniş değil benim kırmızı çizgilerim bu yüzden insanlarla sürekli sorun yaşarım. (E1)

Yakın zamanda, en yakın arkadaşımla görüşmeyi kestim. Bu da şundan kaynaklı oldu, kendi yaşamım hakkında fikirlerim değişti. Daha doğrusu yaşamsal faaliyetlerim üzerinden birazcık değişiklik yaptım. Bu da onun hoşuna gitmedi, görüşmeyi kesmek istedi. Ben de tamam dedim. Bu şekilde kestik. Hayatım üzerinde başkalarının söz sahibi olmasını istemediğim için kestik diyebiliriz. (K2)

Yakın ilişkilerimde asıl duygularım istismar edildiği zaman oluyor ama ben hayatımdan çıkmalarını istemediğim için buna göz yumuyorum. Buna sinirleniyorum aynı zamanda. Daha sonra bu kavgaya dönüşüyor. En büyük sorun herhalde bu. (K6)

İnsanların mesela benimle aynı şekilde düşünmediği zaman gerilebiliyorum. Ben bir şeyin doğru olduğuna eminsem ve ben inatlaşıyorsam bu konuda karşı taraf hala inkâr ediyorsa bu konuda çok fazla zorluk yaşıyorum, kendimi dizginleyemiyorum. İnsanlardan benim doğru olduğunu düşündüğüm şeyi düşünmesini istiyorum. (K7)

…Çok çabuk güvenirim insanlara, onun dışında maddi konuları bir insanla gezerken vs. umursamam, umrumda olmaz maddiyat. İnsanlar benim için daha önemlidir. Daha ön plandadır. Her ortama ayak uydurmaya çalışırım, ortamdan ortama değişirim. (E5)

…Başlarda çekinirler yargılarım vs. diye belki ama sonradan her şeylerini göstermeye başlarlar. Çünkü ben olduğu gibi kabul ederim insanları. Arkadaşlarımla birlikteyken de her ortama ayak uydururum. Eğlenmeye de eğlenirim, gezmeye de gezerim, hüzünlenmeye de hüzünlenirim. (E3)

Herkesle iyi anlaşıyorum denilebilir. Çok zor biriyle kötü anlaşabiliyor olmam. Uyum sağlıyorum daha çok girdiğim ortama göre, bazen küçük olabiliyorum, bazen büyük olgun davranabiliyorum. (K2)

4.2.1.3. İlişkileri Değerlendirme Eğilimleri

Bağlanma stillerine ilişkin bir diğer ana tema ilişkileri değerlendirme eğilimleri olarak belirlenmiştir. İlişki sistemine olumsuz yüklemeler ve pozitif yaşantılar olarak iki alt temadan oluşan bu temada katılımcıların kurdukları farklı ilişki biçimlerinde ilişkilerini nasıl değerlendirdikleri ortaya konmuştur.

4.2.1.3.1. İlişki Sistemine Olumsuz Yüklemeler

İlişki sistemine olumsuz yüklemeler alt temasında katılımcıların aile üyeleriyle ilişkilerinde karşı taraf, ilişkinin doğası gibi nedenlere dayandırdıkları, ilişkilerde insanlardan veya ilişki kavramının genel özellikleri doğrultusunda değerlendirmelerini gerçekleştirdikleri gözlenmiştir. Bu alt temada katılımcıların deneyimlerinin analizinde annenin olumsuz özelliklerini kadın katılımcıların ifade ettikleri, babayla mesafeden erkek ve kadın katılımcıların ortak olarak bahsettikleri görülmüştür.

K3: Çok düşkünüm, aileye karşı da yani çok fazla bi düşkünlüğüm var.

S: Onlardan da size karşı var mı?

K3: Annede evet var ama babada da var, var olduğunu biliyorum ama göstermiyor. O sevgiyi hiç bir şekilde göstermiyor. Var olduğunu biliyorum ama. Olduğunu da yeni öğrendim diyebilirim. Nasıl desem benim babam ilgilidir benimle arkadaş gibidir. Benimle konuşur eder, sorar ama hani sevgi gösterimi yoktur. (K3)

Ailemle aynı evde yaşamak biraz bana zor geliyordu açıkçası. Çünkü annem çok kontrolcü bir kadındı, her şey istediği gibi olsun isterdi. Her davranışımı kontrol etmeye çalışır. Ben o yüzden kendimi biraz baskı altında hissediyorum annemin yanında. (K5)

Annem birazcık daha böyle ağır konuşan bir insandır. En ufak bir şey de bile tüm gemileri yakar. Babam biraz daha anlayışlıdır. Annem sizi doğuracağıma taş doğursaydım gibi cümleleri oluyor ama babamın hiç öyle bir cümlesi olmamıştır. …Anneme karşı bir düşkünlüğüm olduğunu söyleyemeyeceğim. Babama daha düşkünüm yani. Nasıl tanımlamam gerektiğini bilemiyorum. Babamı daha fazla seviyorum... (K6)

Annemle çok sıkı olduk boşanma sürecinden sonra ama ondan sonra ben kendi hayatıma odaklanmaya başlayınca o da kendi hayatına odaklanmaya başlayınca biraz uzaklaştık. Babamla çok açıktık baya uzaklaşmıştık 1 – 1.5 sene hiç görüşmedim. Ondan sonra görüştüğüm zamanlarda da belki içimde olan baba eksikliğini tamamlamak için, belki maddi anlamda kullanmak için bile görüşmüş olabilirim. (E3)

Ben insanların birbirine çok fazla zarar verdiğini düşünüyorum. Çeşitli sebepleri olabilir ama ilk tecrübeler, ilk deneyimler insanlara zararı olabiliyor. 21.yy'da olduğumuzu düşünürsek, devam eden ilişkilerin kısalığını da göz önünde bulundurursak insanlar birbirine çok fazla zarar veriyor. Psikolojik, duygusal, özgüven olarak... Bu sadece karşıdakiyle alakalı değil benle de alakalı bir durum. Bir ilişki devam ettiği süreçte, bir ilişki bittikten sonra insanı yıpratıyor. Oturup düşünüyor insan, hatam ne? Sıkıntım ne? Duygusallıktan biraz uzaklaşıp mantık çerçevesine girmek gerekiyor bence. Biz duyguları yoğun yaşayan bir toplumuz. Daha çok kavga, kıskançlık vs. şeyler daha çok yaşanıyor. Biraz mantık çerçevesi içerisinde yaşanmalı. (E4)

Sevgi konusunda. Ben çok severim ama karşımdaki insanların beni hiç sevmediğini düşünüyorum. Bu şekilde. (K3)

Bana göre insanlarla olan ilişkim tek taraflı yürüyor. Aramızdaki olan arkadaşlık ilişkisi, sevgililik ilişkisi olsun hep tek taraflı yürür bende hep ben üzerine düşerim. Ben ararım, ben sorarım. Bir süre sonra ben aramayınca onlar aramaya başlar ama çoğunlukla ben ararım. (E5)

4.2.1.3.2. Pozitif Yaşantılar

Katılımcıların kişilerle ilişki deneyimlerinde olumlu olan durumlara ait değerlendirmeleri bu alt tema altında toplanmıştır. Bu alt temada olumsuz ilerleyen ilişkilerde yaşanan gelişmeler ve aile ilişkisinin değer itibariyle ayrı bir ilişki biçimi olarak yer aldığı görülmektedir.

Ailemle olan bağım diğer... Hatta ben uzağa bile gitmedim onlardan uzak kalamam diye düşündüğüm için hata şuan babaannemde kalıyorum kendi evimde kalmıyorum. Onlarla iletişimim iyi hatta onları görmezsem kendimi kötü hissediyorum, onlara vakit geçirmezsem hatta dışarıda arkadaşlarımla vakit geçirmek yerine halamlarla, kuzenlerimle vakit geçiriyorum. Akşamları dışarı çıkmak yerine halamlara gitmeyi tercih ediyorum. Çocuklarıyla oynamayı tercih ediyorum. Ailemle de aynı şekilde annemle gezmeyi, kardeşlerimle çok fazla görüşemesek de onlarla da aynı şekilde. (K7)

> Aileme çok bağlıyım, evin en küçük çocuğuyum bu arada. Onlar da o yüzden bana çok bağlılar. Ailemin fikirlerini çok önemsiyorum. Benim hayatım hakkında söz sahibi olduklarını düşünüyorum. Bu yüzden onların fikirlerini alıyorum, bir şey yapmadan önce, bunu onların fikirlerine değer vererek yapıyorum. Onlar da fikirlerime saygı duyuyor. (K2)

> Aile ilişkilerim sağlamdır. Gerek aile içindekiler olsun, gerek ben olsun sağlamdır ve aile ilişkilerine değer veririm. Yaşımız ilerlemiş olmasına rağmen, sadece benle alakalı değil ailemdeki diğer insanlarla da alakalı, bir şey yapılırken anne babaya en azından danışılır fikri alınır. Sık sık da görüşülür. … Şöyle ben biraz daha aile kapsamına arkadaşlarımı da dahil ediyorum, çok yakın arkadaşlarımı. Onlarla bağlılığımı, şöyle onlarla bir şey paylaşmak benim için çok özel, bir yeri güzel yapan benim için onlar. Uzak kaldığımız süreç içerisinde daha çok memleketi evi özlemektense bu insanları özlüyorum. Onlarla sık sık bir şey yapmaya çalışıyorum. Onları buraya getirme, oraya gitme, başka bir yere gitmeye. Özen gösteriyorum. (E4)

> Ben aileme aslında çok bağlıyım ama onlar bana çok soğukkanlı olduğumu söylüyor. Onlara hiç onları sevdiğimi göstermediğimi söylüyorlar. O şekilde ama küçükken annem babam da çalışıyordu. Ben dede ve anneannede kaldım. Sonra kötü biraz olaylar yaşadım. Biraz aileden uzaklaşıp, kendi içine dönme eğilimi oldu. Ben küçükken herkes televizyon izlerdi, ben yatağımda kitap okurdum. Biraz ailemdem dolayı uzak kalma eğilimim vardı çocukken. Şimdi geçti ve ben bir şeyleri düzeltmeye çalışıyorum onlar da düzeltmeye çalışıyor. Ama hala soğuk olduğumu söylüyorlar. Ama aslında ailemi çok seviyorum. (K4)

> Ama şu an uzakta olunca ara ara görüşünce ilişkimiz daha iyi. Kısa bir danışmanlık sürecinden geçtim. O süre içerisinde aileme dahil farkındalığım fazlalaştı. Dolayısıyla daha iyi şu an ilişkimiz. (K5)

4.2.1.4. İlişki Sürdürme Biçimleri

Katılımcıların bağlanma stillerine yönelik deneyimlerinde son ana tema ilişki sürdürme biçimleri olmuştur. Temkinli ilişki kurma ve fazla yakın olma alt teması olarak beliren temada katılımcıların kişilerle ilişkilerin başlangıcından bitişine kadar süreci nasıl ilerlettiklerine dair paylaşımları irdelenmiştir. İlişkinin karşılıklı doğasına uygun olarak bu alt temada karşı taraftan sunulanlar ve katılımcıların sundukları sürecin nasıl ilerlediğine ilişkin bize bilgi vermektedir.

4.2.1.4.1. Temkinli İlişki Kurma

Bu alt temada katılımcıların ilişki sürdürme biçimlerinde izledikleri yollar ve süreç yer almaktadır. Katılımcıların ilişkilerde insanlara karşı temkinli oldukları, bilinçli veya bilinçsiz olarak sınırlara sahip oldukları anlaşılmaktadır. İletişimin nasıl başladığı, ilerlediği ve katılımcıların pozisyonlarında genelde adımı karşıdan bekledikleri, adım atmadıkları görülmektedir.

> Diğer insanlara çok odaklanmadığım için daha kendi kafamda şeyleri düşündüğüm için de asla benden çok fazla hoşlanmayan insanların benden çok da hoşlanmadığını fark edemiyorum. Kendi düşüncelerime odaklandığım için. (K6)

Ben biraz ciddiyim bu konularda. Biraz feminist kaçıyorum sanırım. Çok renk veren birisi değilim genelde. Ciddi ve net dururum. Biri teklif ettikten sonra açılan biriyim. (K1)

Aileme karşı olan sevgimde yok desem de olur, var desem de olur. Hani varlar, seviyorum tamam ama ölseler veya başka bir memlekete de gitseler benim için pek bir anlam ifade etmiyor… (E5)

İnsanların benle nasıl iletişim kurduğu önemli. Bana mesafeli gelirse bende ona aynı şekilde giderim. Ama benimle samimi konuştuğu zaman ve bu samimiyetten rahatsız olmazsam bende kendim aynı şekilde davranırım. (K7)

Olabildiğince sınırlı, olabildiğince düzeyli. Çünkü insan sevmediğimi söyleyebilirim rahatlıkla. Sosyal olarak herhangi bir sıkıntım, sorunum yok ama olabildiğince özel hayatıma dönük çalışmalarım işte okumalardır, gezmelerdir, eğlenmelerdir vs. Onun için sınırlı bir ilişkim var insanlarla. (E4)

S: Ailenle ilişkin nasıldır?

E1: Kötü. Kendimi bildiğim yaştan beri kötü. Pek iletişimim yok. Yani kardeşlerim dışında ebeveynlerimden bahsediyorum. Ebeveynlerimle aram biraz limoni. Paylaşamıyorum bir şeyi hayatımdaki herhangi birini onlarla paylaşamıyorum. Kardeşlerimle aram iyi ebeveynlerimle kötü.

S: Peki sen onlarla olan bağını nası görüyorsun? Onlara düşkün müsündür? Onlar sana düşkün müdür?

E1: Onlar bana düşkün diyebiliriz de ben pek değilim. Biraz daha kopuk yaşıyorum.

S: Anladım onlara karşı daha kopuk olduğunu düşünüyorsun. Bu sadece ebeveynlerinmi kardeşlerin mi?

E1: Hepsi için geçerli. (E1)

4.2.1.4.2 Fazla Yakın Olma

İlişki sürdürme biçimleri ana temasının bir diğer alt teması da fazla yakın olma şeklinde belirmiştir. Katılımcılar ilişkilerindeki deneyimlerini, çabuk yakınlaştıkları, ilişkide oldukları kişilere karşı aşırı bağlılık ve düşkünlük duydukları, ilişkinin sonlandırılmasında fazla bağlılık kurma ve odaklanmanın sonucunda keskin ve sert bitişler yaşadıkları şeklinde aktarmışlardır. Katılımcıların ilişkilerinde o kişi olmadan yapamama seviyesinde bağlar kurdukları bireyler bulunabildiği, ilişkilerde karşı tarafa aşırı odaklanmalar yaşandığı anlaşılmaktadır. Bu alt temada aile üyeleriyle ilişkide yine kadın katılımcıların babalarıyla ilişkilerini aşırı düşkün olarak tanımladıkları görülmüştür.

Neden şunu dediğimde bana bunu demedin demek yerine ben sessizleşiyorum, düşünüyorum. Sonra o birikip böyle dağılmaya başladıkça diyorum ki yeter artık. Sonra hepsini arka arkaya sıralamaya başlıyorum. En büyük hatam bu galiba. Bir sorun olduğunda açık açık söylemek yerine, düşünüyorum sonra neyse ya diyorum. Sonra başka bir sorun olduğunda ona da neyse diyorum. Sonra dağ gibi birikiyor. Sonra bunları bir anda söyleyip, bırakıp gidiyorum. (K4)

Aslında her insana kredi veriyorum kendimce. Mesela hiç tanımadığım bir insana kredim her zaman 100'dür. Ama işte gün geçtikçe bile isteye yapılan yanlışlarla kredi düşüyor. İlişkinin ortalarında biraz fevri ve asabi hala geliyorum. İlişkinin sonlarında da zaten artık ben de kendimi tanıyamıyorum. (E1)

Şu anki ilişkim için de söyleyebilirim. Çünkü ben böyle ilişkinin içerisinde daha çok bağlı olmayı, hayatımı ona göre şekillendirmeyi severim. Belirli bir noktada zararlı olduğunu düşünüyorum ama duygusal olarak öyle. Şu anki erkek arkadaşım olmasa onsuz yaşayamam değil ama daha zor olur. En azından ilk başlarda. (K5)

Anneme karşı bir düşkünlüğüm olduğunu söyleyemeyeceğim. Babama daha düşkünüm yani. Nasıl tanımlamam gerektiğini bilemiyorum. Babamı daha fazla seviyorum. Bir şeyler olduğunda ona daha danışırım. Bir şeyleri onunla paylaşmayı daha çok seviyorum. Çünkü o daha içselleştiriyormuş gibi hissediyorum ama annem daha kendi dünyasında yaşıyormuş yani istese de bana odaklanamıyormuş gibi hissediyorum. (K6)

Aile insan için her şey galiba ailem sadece. …Evet özellikle babama. (K4)

…Birbirimize çok değer veriyoruz. Annemin yanındayken benim yanımda yiyecek eksik olmaz. Kuru yemiş olsun çay olsun, hizmet sürekli var yani. Güzel oluyor bu şekilde, başka bir yerde bunları alamam.

S: Peki senin onsuz olamam dediğin biri ya da birileri var mıdır?

E6: Annem var sadece. Annem olmazsa çok kötü olur. Kız arkadaşım da var tabi ama annem daha önemli.

S: Mesela annem olmaz dediğinde çok kötü olur, böyle bir düşüncen olduğunda ne geliyor aklına?

E6: Ağlayasım geliyor. Üzülüyorum baya. Düşünüyorum bazen böyle bir haber gelir mi diye çünkü annem genç değil 60 yaş üzeri bir insan, korkuyorum, ağlayasım geliyor bazen. (E6)

Benim için güvenmek nasıl tarif edebilirim size. Bir insan için güvendiğimde her şeyi yapabilirim. O insan için her şeyi yaparım güvendikten sonra. Ben oturup ders çalışmaya başladığımda bile, yeni tanışmış bile olsam bir iki haftalık olsa bile beni dışarı çağırdığında onunla dışarı çıkarım, bir insanı önemserim ben eğer bir derdi, sıkıntısı varsa dinlemeye giderim her türlü. Gel bir kafa dağıtalım derse bile, elimdeki bütün işi gücü bırakır giderim. Güvendikten sonra ben her türlü şeyi yaparım. (E5)

Ben sevdiğim insanları her şeyin önüne koyuyorum. Kötü bir şey galiba ama mesela yarın çok önemli bir sınavım olsa, bana çok sevdiğim bir arkadaşım ve ya erkek arkadaşım yazsa ki hani kötüyüm bırak dersi benimle konuş, bırakırım konuşurum. Her şeyin önüne koyarım ama çok yanlış bir davranış olduğunu biliyorum. (K4)

Bence bağlılık onun fikirleri olmadan, onun düşünceleri olmadan yaşayamama duygusu ya da bunu hissetme anlamına geliyor. Sürekli onla birlikte olmak istemek gibi. (K2)

Mesela şu şekilde çok fazla sevebiliyorum. Arkadaşım olsun, ailem olsun ya da herhangi dışarıdaki bir insan olsun. Bağlanabiliyorum. Böyle bir özelliğim olduğunu düşünüyorum. (K3)

4.2.2. Toplumsal Cinsiyet

Katılımcıların toplumsal cinsiyete ilişkin görüşlerinde ana temaların '*Kadın Erkek Eşitliği ve İlişki Rolleri'* olarak 2 ana tema şeklinde belirdiği, '*Eşit Statüde Olma, Kalıp Yargılar, Cinsiyet Rolü Beklentileri ve Ebeveynliğe Cinsiyet Rolü Yüklemeleri'* olarak 4 alt temadan oluştuğu görülmüştür. Tanımlanan iki ana temada katılımcıların kadın ve erkeklerin toplumdaki yerlerine ilişkin olarak; ilişki rollerini ayrı, toplum içerisinde kadın ve erkek olmaya dair statülerini ayrı değerlendirdikleri anlaşılmaktadır.

Tablo 4.17. Toplumsal Cinsiyete İlişkin Ana Temalar, Alt Temalar Ve Kodlar

1. Ana Tema: Kadın Erkek Eşitliği	2. Ana Tema: İlişki Rolleri
1. Alt Tema: Eşit Statüde Olma 1. Kod: Aynı Davranışları Sergileme 2. Kod: Cinsiyet Kaynaklı Ayrımcılık	1. Alt Tema: Cinsiyet Rolü Beklentileri 1. Kod: Erkeğin Daha Hassas Davranması 2. Kod: Kadınların Erkeklere Karşı Anlayışlı Olması 3. Kod: Erkeklerin Daha Duygusuz Davranışlar Sergilemesi
2. Alt Tema: Kalıp Yargılar 1. Kod: Erkeğe Özgü Özellikler 2. Kod: Kadına Özgü Özellikler 3. Kod: Güç ve Sorumluluk 4. Kod: Kadınların Küfürlü/Argo Konuşması	2. Alt Tema: Ebeveynliğe Cinsiyet Rolü Yüklemeleri 1. Kod: Annelik Rolü Yüklemeleri 2. Kod: Babalık Rolü Yüklemeleri

4.2.2.1. Kadın Erkek Eşitliği

Katılımcıların kadın erkek eşitliğine ilişkin görüşlerinde eşit statüde olma ve kalıp yargılar olmak üzere iki alt tema elde edilmiştir. Bu alt temalarda katılımcıların kadın ve erkeklerin eşitliğini değerlendirdikleri, sahip oldukları veya toplumda var olduğunu düşündükleri yargı ve yaklaşımları aktardıkları görülmüştür.

4.2.2.1.1. Eşit Statüde Olma

Katılımcıların toplumda kadın ve erkeklerin eşit olmasına yönelik görüşlerinde bekledikleri davranış örüntülerinin genelde benzer olduğu, yine deneyimlerinde ise cinsiyet kaynaklı pozitif veya negatif tavırlarla karşılaştırdıkları görülmektedir.

> Bence erkekler de kadınların bu şeylerinin farkında olmalı. Benim mesela erkek arkadaşım bana şey diyor şu an öyle bir niyetimiz yok ama ben evlendiğim kadın çalışsın isterim. Hani benim elime bakmasın isterim diyor. Bu bana çok değerli geliyor. Erkeklerin kadınlara ben sana bakarım tarzında ya da sadece maddi olarak düşünmeyelim ama böyle erkek odaklı bakmamalı bence. Açıkçası bunun cinsiyetle çok alakalı olduğunu düşünmüyorum. Biraz

da toplumsal bir eleştiri de içeriyor ama. Kadına şey denir ya yuvayı dişi kuş yapar falan, işte kadın daha affedicidir, kadın daha yapıcıdır, anaçtır falan. Bence hiç şey değil yani, bir tarafın sırf cinsiyeti yüzünden sahiplendiği sorumluluk ya da öyle olması gerektiği bir yönü bence olmamalı. Ben nasıl yapıcı olmak istiyorsam o da olmalı ya da işte ne kadar anaçsam o da öyle olmalı. Kadın erkek diye ayırmıyorum. (K5)

Böyle daha sağlıklı. Çünkü feministliğe inanan bir insanım. Doğru anlamda feministlik önemlidir, kadın erkek eşittir, eşit haklara sahip olmalıdır. İster istemez fiziksel farklılıklar oluyor ama o durumda birbirlerini tamamlamaları gerektiğini düşünüyorum. Bu söylediklerim erkek için de geçerli. Güçlü olması gerekiyor. Hayalleri olması gerekiyor, kendi hayalleri olması gerekiyor. Mutfak robotu denilen tabir var ya öyle olmasın. Olacaksa hizmetçilik sektöründe olsun kendi mesleğini yaparken olsun. (E3)

Biraz toplumda erkeklere çok yükleniliyor herhangi bir konuda tembellik yapmaya hakkımız yok gibi düşünülüyor. (E1)

Bir kere erkek kesinlikle kadını hor görmemeli. Trafikte de ben 2 yıldır araba kullanıyorum. Trafikte daha çok erkekler tarafından kötü şeylere maruz kalıyorum. Önüm kesiliyor, yol vermeyince hakarete uğruyorum. Kaza olduğu zaman kesin kadın sürücüdür mobbingine maruz kalıyorum. Kadınları hor görüyorlar. Bankaya gittiğimizde kadından çok erkeğin ilgilenmesini bekliyorlar bu halledemez gibisinden. Bir avmde mağazada da aynı şekilde ilk önce erkek çalışanın yanına gidiyorlar. Her yerde böyle bir hor görme, becerememe. Şu an benim birkaç tane stajyer arkadaşlarım var üstleri tarafından böyle hor görülebiliyorlar, sen kadınsın, daha yeni başladın neyi becerebilirsin ki gibi. Artık ben buna aşağılayıcı demek istiyorum bu tür şeylere maruz kalıyoruz. Kabul görmüyoruz. (K7)

Biz sizi doğuruyorsak sizden daha üstünüzdür diyorlar, kadınlar daha zekidir diyor bu da doğru olduğunu düşünmüyorum. Zekâ gerektiren sporların çoğunda kadınların kendileri çoğu isteyerek farklı kategoride olmak istiyorlar. Bunu söylediğimde cevap veremiyorlar. Sert cevaplar veriyorlar. Tabi ben de erkekler daha üstün demiyorum ama onlar öyle deyince bende öyle cevap verme gereği duyuyorum. Ekstra kadınlar böyle yapsın yapmasın demiyorum ben. (E6)

4.2.2.1.2. Kalıp Yargılar

Katılımcıların toplumsal cinsiyete ilişkin görüşlerinde kendi oluşturdukları ve gözlemledikleri kalıp yargılar bulunduğu, cinsiyetlere özgü özellikler atfettikleri, rol ve davranış örüntüleri beklentileri oluşturdukları görülmektedir.

Daha sonrasında kadın nasıl davranmalı. bir kadın kesinlikle kibar olmalı, nezaket olmalı. Bir kadın olarak dışarıda gezdiğim zaman küfür, argo duyduğum zaman rahatsız oluyorum. Bu konuda özen göstermeliyiz. (K7)

Kadının ağzının biraz bozuk olması, küfür edebilmesi ben yakıştırmıyorum, bana itici geliyor, onunla konuşmak dahi istemiyorum. (E5)

Bence kesinlikle hiç alttan almasın. Onun dışında toplumda çok dayatılan şeyler var; kadın alımlı olur, güzel olur işte çekici olmalıdır falan bence bu tarz şeyler olmamalı. Tabi ki olacak ama kadını bir kılıfa sokmak çok yanlış. (K4)

Erkek dediğin zaten çok ekstra bir şey yapmasına gerek yok. Sessiz sakin kalması yeterli genel anlamda. (E2)

> Bence bir kadın birazcık erkeklerin vermiş olduğu birazcık erkeklerde şey vardır nasıl anlatayım kedi gibi kendini sevdirmek vs. dışarıda olmasa bile, dışarıda sadece erkeğin sözünün geçtiğini belli eden ama içeride hani severek sayarak birlikte karar alınabileceği kadının seven sayan saygı duyan saygıyı öğreten, sevgisini belli eden kişi olmasını isterim. … Erkek kedi demiyim de bebek gibi ilgi verdikçe sevgi alırsın. İlgi verdikçe ilgi alırsın. (K1)

> Erkekler bence korumacı, iyimser korumacı hem kadınlara karşı, hem çocuklara karşı korumacı rolleri olmalı bence. Doğanın kanunu çünkü fiziksel olarak daha güçlü konumda erkekler o yüzden her konuda yani, toplu taşıma da sokakta bir yerde, çalıştığın yerde veya okulda korumacı yaklaşmalılar bence kadınlara karşı öyle daha çok korumacı yönleri geliyor aklıma öyle olması gerektiğini düşünüyorum. (K8)

> Çok fazla maçoluk yapmamalılar.
>
> S: Nedir maçoluk?
>
> E: Sert davranayım insanlar benden etkilensin tarzında karşılığını bulan çok oluyor ama o ilişkiler çok sağlıklı olmuyor. Benim için alay konusu olan ilişkilerdir bunlar. (E6)

> … En önemlisi buradan geçiyor. Bu sadece dinle alakalı da değil. Bir gelenek, görenek, bir adet, bu biraz kalıplaşmış şeyler. ...Ama erkek daha önde olmalı, daha hızlı sorumluluk almalı. (E4)

4.2.1.2. İlişki Rolleri

Toplumsal cinsiyet konusunda ikinci ana tema ilişki rolleri olarak belirmiştir. Katılımcıların toplumsal cinsiyeti romantik ilişkiler bağlamında ayrıca değerlendirdikleri durumlar olduğu bu temada partnere karşı belirli cinsiyet rolü beklentileri ve ebeveynliğe cinsiyet rolü yükemeleri olmak üzere iki alt tema olduğu görülmektedir.

4.2.1.2.1. Cinsiyet Rolü Beklentileri

Katılımcıların ilişki içerisindeki rollerinde kadın ve erkek olarak tarafların sergilediği veya sergilenmesi gerektiğini düşündükleri davranışlar olduğu, erkek ve kadınların ilişkilerde bazı özelliklere sahip olduklarına yönelik düşüncelerinin olduğu anlaşılmaktadır.

> Durup dururken, günün ortasında arayıp sesini duymak istedim demekte bence sevgini göstermektir. Ama erkeklerde genelde şey oluyor hep kendini geri çekiyor. Aman düştüğüm belli olmasın vs. gibisinden. Öyle davranıyorlar genelde. (K4)

> Karşılıklı olarak her şeyin dağıtılmasıyla birlikte şey olabilir.. Cinsiyetçilik yapmayacağım deyip burada bir şey söylemem komik olabilir ama etrafımdaki gördüğüm erkeklerden, ya da çevremdekilerden, erkekler bizi anlamaya çalışabilir. Empati düzeyleri daha düşük geliyor. Gerçi bu araştırmalarla da desteklenmiş bir şey ama bir de hani bizim toplumsal şeyimizde çok şey olduğu için kadın çok dırdır yapar, şöyle böyle bu algıya çok kapılıp anlamaya çalışmamaları bana garip geliyor. Anlamaya çalışmalı yani karşısındakini, kadın da yapmalı da bizim toplumuzda biraz daha erkekler dinlemeyen, önemsemeyen gibi gözüktüğü için ekstra önem vermeleri gerekiyor. (K5)

> Kesinlikle karşıdaki insanı küçümsememeli çünkü erkeklerde erkeklik gururu diye bir şey var ben buna çok karşıyım. Kadınlar tarafından hakarete veya küçük düşürücü bir şeye uğradıkları zaman veya kendilerini daha alt bir yerde gördükleri zaman hırçınlaşabiliyorlar. Bu konuda hassas davranmak gerekiyor. Çünkü kendilerini saçma bir şekilde ifade etme gereği duyuyorlar. Bu konuda bir tık daha anlayışlı, özenli davranmalıyız. Kendimizi kasmadan bizim için yanlış olan şeyi doğruymuş gibi davranmadan kendimizi de zora sokmadan karşı tarafı daha az inciterek, daha az küçük düşürerek, daha az yıpratarak, bazen bir yere gittiğin zaman hesabı ödemek istediğin zaman vs. karşı taraf parlayabiliyor. Bu konularda biraz temkinli davranmalıyız. (K7)

> Ama bence ilişkide kadının değil de erkeğin daha hassas olması gerekiyor. Sonuçta kadınların çok zor yaşadığı bir toplumda var olmaya çalışıyoruz. O yüzden bence erkekler daha dikkatli olmalı ilişkide (K8)

> Ben biraz daha doğuluyum ya biraz daha aklım oraya gidiyor. Anne babamla tamam birtakım sıkıntılar yaşarım, hanımımla da yaşarım. Fakat anne babamla yaşamış olduğum geçmişte yaşamış olduğum sıkıntıları hanımımın durmadan benim başıma kakması, anne babana böyle davranıyorsun bana neden böyle davranıyorsun gibisinden. Anneme babama olan, büyüklerime karşı olan saygısızlığı gibisinden yorumlayabilirim.(E5)

4.2.1.2.2. Ebeveynliğe Cinsiyet Rolü Yüklemeleri

Katılımcıların romantik ilişkiler içerisinde anne ve babalığın kadın ve erkeklere başka toplumsal sorumluluklar yüklediğini düşündüklerini ifade ettikleri anlaşılmıştır. Bu alt temada katılımcıların annelik rolünü sorumlulukla eşleştirirken babalığı da önemli bir rol olmakla birlikte anneliğe yardımcı bir pozisyona yerleştirdikleri görülmüştür.

> Kadının farklı olarak yapacağı bir şey aklıma gelmiyor. Belki evlilikte farklı olabilir ama ilişkide daha basit düşünüyoruz ama evlilikte çocuk vs. daha farklı oluyor. Anne oluyor. Daha farklı sorumlulukları oluyor. Eşine karşı, çocuğuna karşı çok büyük sorumluluk. (K8)

> Bence erkek çalışmalı. Herhangi bir durumda çalışmalı. Ailesinin mutluluğunda çalışmalı, ailesinin geleceği için çalışmalı yani ailesinin sofrasında yüzlerinin gülmesi için bile çalışmalı. (E1)

> Aynı yani, ben erkek kız olarak çok ayırt etmiyorum. Cinsiyet olarak evlendikten sonra, çocuk olduktan sonra o başka bir seviyeye taşınabilir ama flört seviysinde bu genç yaşta ikisi de aynı çok farklı değil. (E2)

> …Kadın nasıl anneyse erkekte aynı şekilde baba olmak durumunda. Üzerine düşen görev biraz daha sahiplenmek durumunda. …Bence kadın çok fazla fizyolojik yükü olsun psikolojik yükü olsun doğumdan önceki yükü olsun doğumdan sonra ki yükü olsun, erkek aynı yükü çekmiyor ama bu süreçte eşine daha çok yardımcı olarak yükünü hafifletmeye veya paylaşmaya çalışabilir. Veya baba olduktan sonra kendi babalıktan gelen bir yükü vardır, o yükü biraz daha kendisi isteyerek arttırarak eşine yardımcı olabilir. Bu en basiti. Çocuk bu halde büyüdükten sonra toplumun hiçbir sıkıntısı kalmaz. (E4)

4.2.3. Medya Etkileşimleri

Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerde medya etkileşimlerine yönelik deneyim ve görüşler yorumlayıcı fenomenolojik analizle irdelenmiş olup bu analiz doğrultusunda medya etkileşimleri *'Etkileşim Kurma, Sosyal Öğrenme Etkisi ve Medyanın İlişkideki Konumu'* olmak üzere 3 ana tema ve *'Karakterle Etkileşim, Kurguyla Etkileşim, Doğrudan Etki, Dolaylı Etki, Medya Araçlarını Kullanma ve İlişkiyi Medyada Paylaşma,'* olmak üzere 6 alt temadan oluşmaktadır.

Tablo 4.18. Medya Etkileşimlerine İlişkin Ana Temalar, Alt Temalar Ve Kodlar

1. Ana Tema: Etkileşim Kurma	2. Ana Tema: Sosyal Öğrenme Etkisi	3. Ana Tema: Medyanın İlişkideki Konumu
1. Alt Tema: Karakterle Etkileşim 1. Kod: Karaktere İlgi Duyma 2. Kod: Karakterle Bağ Kurma	1. Alt Tema: Doğrudan Etki 1. Kod: Davranışları Değiştirme 2. Kod: Karşılaştırma Yapma	1. Alt Tema: Medya Araçlarını Kullanma 1. Kod: İlişkiye Dair Paylaşım Yapma 2. Kod: Medya Ögelerinin İlişkide Kullanımı
2. Alt Tema: Kurguyla Etkileşim 1. Kod: Yaşantılara İlgi 2. Kod: Konuya İlgi	1. Alt Tema: Dolaylı Etki 1. Kod: Düşünceleri Değiştirme 2. Kod: Bakış Açısını Etkileme	2. Alt Tema: İlişkiyi Medyada Paylaşma 1. Kod: İlişkinin Ciddiyeti 2. Kod: Uygunluğu Değerlendirme

4.2.3.1. Etkileşim Kurma

Katılımcıların medya yayınları (dizi, film, sosyal medya videoları vb.) ile kurdukları etkileşim bu ana temada yer almaktadır. Katılımcıların etkileşimlerinin takip ettikleri yayındaki karakterle ve kurguyla etkileşim şeklinde şekillendiği görülmektedir.

4.2.3.1.1. Karakterle Etkileşim

Katılımcıların takip ettikleri, izledikleri program veya yayınlarda karakterle kurdukları etkileşimleri, yapımdaki karaktere ilgi duyma ve karakterle bağ kurma şeklinde gerçekleştirdikleri görülmektedir.

> Oradaki baş karakterleri çok beğenmiştim. Mesela neylerini beğendim, çok zekilerdi mesela karşı cinste zeka çok önemli benim için zeki olmalı. O film dizide karşı cinse karşı çok naziklerdi, iki karakter de öyleydi. Çabuk problem çözüyorlardı, yazılımcı insanlar

zaten pratik zekâları var. İnsanlarla iletişimleri kuvvetliydi. Öyle ondan hoşlandım yani. (K8)

S:Peki o zaman geçmişten izlediklerini düşün çok beğendiğin takip ettiğin izlediğin dizilerde beğendiğin bi karşı cins var mıydı özel olarak?

E1: Her filmde güzel bulduğum birileri oluyordu da keşke hayatımda bu karakter de olsaydı dediğim bi kaç film karakteri oldu

S:Mesela hangi özellikleri hayatımda böyle biri olsaydı dedirtti sana?

E1: Mesela biraz yönetim anlamında çok kuvvetliydiler. Yönetmeyi iyi bilirdiler. Sürekli güler yüzlülerdi karşı tarfı yani hayatndaki insanı düşünmekten vazgeçmiyordu. Sabırlıydılar. Biraz hırçındılar. Karşı taraf onun iyiliğini düşündüğü zaman… Bunu kabul etmese bile onu kabul ettiriyordu ama tabi sebeplerini anlatarak (E1).

Ben en çok Avrupa yakası izliyorum. Avrupa Yakası'nda da Burhan Altıntop diye bir karakter var mesela. Onun şeyini çok seviyorum, kendini geliştirmek için tüm imkanları kovalıyor. Kendini geliştirmeye çok önem veriyor. Diğer insanaların ne düşüneceğini çok umursamadan kendi önemsediği şeyleri yapıyor. Kendi mutluluğuna önem veriyor, bu hoşuma gidiyor. (K6)

Evet oluyor. Güçlü kadınlar çok ilgimi çekiyor. Görünüş olarak değil yaptığı hareketler olarak. Ben kendi eşim olsun benim elime bakmasın yani öyle birisini zaten hayatıma almam. Sanatla uğraşıyorsa ne bileyim dj'yse. (E3)

Evet oluyor, bu karakter diyorum tıpkı benim gibi davranıyor. Veya bu insanın davrandığı gibi bir insan, bunun düşündüğü gibi ince düşünen bir insan keşke karşıma çıksa diyorum. …En son izlediğim dizide kendimi özdeşleştirdiğim bir karakter var, o karakter de geçmişte sıkıntılar yaşamış, psikiyatri kliniğine yatıp çıkmış bir insan fakat sonucunda bir kızla karşılaşıyor onunla bir sürü, bir takım serüvenlerle devam ediyor. Ben de kendimi ona benzetiyorum, ben de böyle olsam güzel olurdu, ben de bu tür olaylardan yaşasam güzel olurdu, benim de karşıma böyle bir sevgili çıksa, aşık olabileceğim bir kız çıksa, bana böyle davransa güzel olur diye düşünüyorum. (E5)

Şey karakterleri çok seviyorum. Yaşam enerjisi dolu, karşısındaki kişiye yapıcı, hayata dolu taraftan bakıyor. O pozitif enerjiyi çok seviyorum bu birazda benim kendimde bulamadığım bir şey. Çünkü genel olarak enerjim düşüktür. Felaketleştirmeyi, her şeyi sorun haline getirmeyi istemsizce çok yaparım. O yüzden daha enerjik, daha yapıcı olan karakterler daha çok hoşuma gider. (K5)

Özendiğin değil de, aslında benim de biraz karakterime uyan Tom Shelby söylersek eğer, o sevdiği kadına cidden değer veriyor ondan sonra kadının ajan olduğunu falan öğreniyor ona rağmen bir şey yapmıyor kadına o tarz bir durumu oluyor onun. Ben de ne diyim, nasıl anlatabilirim ki onu sevdiği kadına aslında zarar vermesi gerektiği halde zarar vermiyor. Çünkü seviyor onu içten içe ne kadar ajan da olsa zarar veremiyor. (E2)

4.2.3.1.2. Kurguyla Etkileşim

Katılımcıların takip ettikleri medya programlarında programın kurgusuna da dikkat ettikleri, kurgudaki yaşantılar ve takip edecekleri programın konusunun da programa olan ilgilerinde yer tuttuğu görülmektedir.

> Ben sosyal medyada kendimi yetersiz hissettiren şeyleri görmeyi sevmiyorum. Mesela çok fazla influencer dedikleri insanları takip etmem. Çünkü paylaşımları çok photoshoplu, çok özenli, çok gerçeği yansıtmayan hesapları takip etmeyi sevmiyorum. Ya da sürekli güzel makyajlı kadınlar falan paylaşılan şeyleri takip etmeyi sevmiyorum. Genelde komik hayvan videoları ya da kendi mesleğimle alakalı sayfalar falan takip ederim. Daha gerçek bulduğum şeyleri takip etmeyi seviyorum. (K6)

> Sürekli kavga etmeleri beni çok geriyordu. Sürekli çığlık çığlığa kavga sürekli ayrılma, sebepsiz yere bir şeyden bir şey çıkarıp ayrılmaları, yanlış anlaşmalar, konuşmamaları, aslında karşı karşıya konuşsalar bir şey olmayacak (K1)

> Mesela ortak hobilerine çok özenirdim. Bunun dışında kalan insanların kendini keyifli hissettiği mutlu gördüğü yerlerde onların da o aktivitelere maruz kalmasına çok özenirdim mesela. Özenmediğim bazı durumlar ise hep bir taraf baskın yani o dizideki ilişkilerde hep bir taraf baskın olan taraf bu benim için biraz ters bir durum. Aslında daha doğruyu düşünen taraf veya o an o konuda daha profesyonel olan tarafın daha baskın olmasını isterdim yani özenmediğim taraf da burası. (E1)

> Ya film daha çok şu ara diziler zaten eski yani genelde işte bitirdiğim diziler sezonlarını, film olarak mesela Marvel'in genelde filmlerini takip ediyorum. Fantastik şeyler daha insanın beynini boşaltıp rahatlatıyor. Daha çok onları tercih ediyorum. O şekilde yani. (E2)

> Flört olarak atıştırmaları benim kendi flört zamanlarımı hatırlatıyor ve bu beni mutlu ediyor. O zamanları özlediğimi farkediyorum. Hatta geçen gün erkek arkadaşımla beraber bunun şakasını bile yaptık, keşke o zamanlara geri dönsek, acaba tekrar mı flörtleşsek gibisinden bu şekilde oluyor. (K7)

4.2.3.2. Sosyal Öğrenme Etkisi

Katılımcıların izledikleri medya programlarıyla etkileşimleri olduğu gibi etkilendikleri durumları da ifade ettikleri görülmüştür. Bu etkilerin yaşamları üzerindeki yansımaları veya değişim etkileri doğrudan ve dolaylı olmak üzere iki alt temada toplanmaktadır.

4.2.3.2.1. Doğrudan Etki

Katılımcıların izledikleri yapımların davranışları üzerinde etki gösterebildiği gibi, mevcut yaşantıları ve izledikleri yaşantılar hakkında karşılaştırma ve değerlendirme yapmalarına neden olduğu da görülmektedir.

> Bazen böyle şakayla karışık o karakterlere bürünebiliyor insan. O sadece anlık oluyor. Uzun süreli bir şey olmuyor. Genelde zaten izlediğim dizi filmler, film olsa zaten 2 saat izliyorsun. Dizide peş peşe izlesen 1 hafta 10 gün bilemedin 1 ay sürüyor. O bir süre etkisinde oluyorsun, hareketlerin vs. biraz ona evrilebiliyor. İnsan evriliyor ister istemez benimsediği karaktere. Şakayla karışık böyle bir konuşmalar olabiliyor ama onun dışında ekstra uzun süreli bir değişiklik olmuyor. (E2)

> Bence net şekilde instagramın var. İnstadaki insanların paylaşımlarının insan üzerinde çok fazla etkisi oluyor. Ben ne kadar karşı koymaya çalışsam da, instagramı yoğun olarak kullanan birisinin etkilenmeme gibi şansı yok. İlişki babında da çekilen fotoğraflar, gidilen yerler etkiliyor. (K2)

Onların içinde gördüğüm diyalog mesela aldatma, aldatılma ek olarak yanlış anlaşılma bunları görerek olabileceğini düşünüyordum. Bence toplumumuzda olan dizilerin etrafımızdaki insanların çoğundua etkilediğini düşünüyorum

S: Nasıl mesela?

K1: Mesela çevrede o kadar saçma diziler var ki küçük çocuklara izletilerek büyüdüklerinde o davranışları gerçekleştirmesi adını verebiliyor muyum?

S: Tabi ki

K1: Mesela kurtlar vadisi biz küçükken o vardı büyüdük şimdi polat alemdarlar geziyor ortada onun gibi veya onun gibi bir sürü diziler var bu şekilde kabadayı yetiştiren. Bir nesil şu anda kadına istediği gibi şeyler yaptırıyor. Çünkü dizilerin çoğunda kadınlar kaçırılıyor sonra evde tutuluyor aşık oluyor. Çocuk mesela diyor ki bende böyle bir şey yaparsam bana aşık olur benimle çıkar. Ama öyle bir şey yok gerçek hayatta. (K1)

Özendiğim bir yan değil de işte ne ilişkiler var bize denk gelmiyor falan moduna giriyorum. Öyle güzel yazıyorlar ki senaryoyu. (K4)

Cezbedici ya da irrite edici bir yanı olmuyor. Çünkü kendimi o kadar kaptırmıyorum. Çok fazla takılmıyorum. Biz şarklı insanlarız, doğulu insanlarız. Dizilerdeki hayatla, bizim yaşadığımız hayat çok başka. (E4)

Mesela benim dizilerde beğendiğim karakterler veya hayatımda olmasını istediğim karakterlerin filmdeki partnerlerine baktığım zaman benim kendime çizdiğim karakter veya kendime gördüğüm insan çok farklı. Mesela benim karakterime hiç uygun olmayan farklı bir erkek o dizide o kadınla birlikte olabiliyordu. Ben ilk etapta bunun kurgusal olduğu için böyle olabildiğini düşünüyordum. Fakat sonradan bunların hayatında istediği insanla benim karakterim uyuşmuyor. (E1)

4.2.3.2.2. Dolaylı Etki

Katılımcıların izledikleri yapımlara ilişkin doğrudan gözlenebilir değişiklikler olduğu gibi dolaylı olarak davranış ve yaşantılarına etki yaptığı anlaşılmaktadır.

Ben şey düşünüyordum bir erkek sürekli her dizide görmüşsünüzdür. Bir erkek asla tek kadınla kalmıyor. Evlendikten sonra mutlaka boşanıyorlar. Çünkü dizi devam etmez yani ortada bir şey olması lazım. Ben de böyle olabileceğini düşünüyorum ve bu bende evlilik korkusu olabilir. (K1)

Bence oluyor, toplum olarak romantik ilişkiye yani şöyle bana göre dizi – filmlerde bağlılığı artık daha kolaya alıyorlar, başka bir boyuta taşıyorlar. Bağlılık yok gibi tanımlıyorlar artık. Bir insan bir insanı aldatsa bile hala ona bağlıdır gibi gösteriyorlar, bu bence yanlış. (E5)

Etkisi bence direkt olmuyor, dolaylı olarak oluyor bilinçaltında bir şeyler oluşuyor olabilir. Mesela dedim ya Öykü Karayel'in ilişkisi çok etkiledi diye. İnsan düşünüyor yani ben de böyle bir şey kurmalıyım, zor olan bu galiba diye düşünüyorum, bilinçaltıma böyle bir şey kodlanıyor bence... (K8)

Ben koşulsuz sevmeyi beğeniyorum. Ama işte bu son birkaç gündür mesela film demişken film izledim. Ben filmlerden etkilenen bir insanım. Öyle boşuna yazılmış çizilmiş sadece 2 saat oynanan bir şey olduğunu düşünmüyorum. Hepsinin bir amacı var. Hepsinin bir mesajı var. Hepsi demeyelim de muhakkak olanları var işte. Ben öyle izleyip de bir kenara

koymuyorum, düşünüyorum üzerine. Mesela bir film izledim ondan sonra şu düşüncem birazcık şu şekil şekillenmeye başladı. Sevginin de tehlikeli yanları var. Ben hep sevgiyi şey sanıyordum her zaman doğru, her zaman iyilik, güzel bir şey olduğunu düşünüyordum. Ama ben izlediğim filmden sonra öyle olmadığını düşünüyorum. Onun da zararları var. (K3)

Olması şöyle o diziyi filmi izledikten sonra bi yarım saat falan sürüyor o etkiler. Sonra gerçek dünyaya dönüyoruz. Karşımdaki insandan sanki o dizideki insanmış gibi bir beklentiye giriyorum. Ama yarım saatlik bir süreç bir de sadece kafamın içinde olan bir şey. Ona yansıtmıyorum. (E1)

4.2.3.3. Medyanın İlişkideki Konumu

Katılımcıların aynı zamanda kendilerinin de medya izleyicisi ve kullanıcısı olduğu platformların romantik ilişkilerinde de yer aldığı anlaşılmaktadır. Katılımcıların medyayı ilişkilerinde konumlandırmalarında ilişkiyi medyaya yansıtma ve medyayı ilişkide kullanım araçları haline getirmedeki görüşlerini iki alt temada aktarmışlardır.

4.2.3.3.1. Medya Araçlarını Kullanma

Katılımcıların, medyayı farklı sıklık ve yoğunlukta kullandıkları görülmektedir. Medya araçlarını romantik ilişkilerinde bir iletişim yolu olarak kullandıkları, ilişkilerine dair paylaşımlarda da bulunabildikleri görülmektedir.

…Komik bulduğumuz şeyleri birbirimize sürekli yollarız. Whatsapp üzerinden zaten sürekli konuşuyoruz. Böyle komik, ilginç bulduğumuz birbirimizle paylaşmak istediğimiz şeyleri paylaşırız birbirimizle. (K5)

E1: Sadece karşı tarafın paylaşımları beni alakadar eder onun dışında hiçbir şey beni ilgilendirmez yani çok da üstünde durmam paylaşımlar dışında.

S:Anladım paylaşımlarını kontrol eder miydin? Eder misin ya da?

E1: Yani ilişki sürecinde ediyorum ama sonrasında çok bir şeyim olmuyor. (E1)

Açıkçası hiç açıp da kimleri takip ettiğine bakmadım. Takip ediyorsa bile arkadaşıdır. Ama mesela şey oldu snapchatten, bahsettiğim erkek arkadaşım şu anki benim lise arkadaşım. Lisedeyken bir kız arkadaşı olmuştu ve onun en yakın arkadaşıyla snapleştiğini söyledi ama durup dururken söyledi. Ben orda merak edip kurcaladım yani ne alaka niye söyledin ki eski sevgilinin en yakın arkadaşı değil mi gibisinden. Kurcaladım ama bir kaygıya dönüşmedi. Rahatsız olduğumu fark ettiği anda arkadaşlıktan çıkardı ama ben zorlamadım. Sadece ne alaka diye bir tepki gösterdim. Ama bunun dışında genelde whatsapp üzerinden iletişim kuruyoruz. Instagramdan birbirimizi stalklamak, gönderi atmak, dmden bir şeyler paylaşmak falan o tarz şeyler yok. (K4)

K1: İlişkimde çok ben şey bir insan değilimdir öyle fotoğraf paylaşayım aşkımla falan zaten ben kendim de çok sevmem fotoğraf paylaşmayı. Sadece küçük bi profil fotoğrafım vardır tanınayım diye. Çekinirdik fotoğraf paylaşmazdık ama hesabımdaki herkes bilirdi sevgilim olduğunu, onun da aynı şekilde.

S: Peki görselde bir şey yok ama arka planda ilişkinizin olduğunu belli edecek paylaşımlar mı yapıyordunuz?

K1: Evet. (K1)

Yani şöyle bu soruya nasıl cevap vereyim... Karşı cinsin kimleri takip ettiği benim için önemli değil sosyal medyada. Ama benimle fotoğraf paylaşmasını isterim.(K2)

Hayır, kız arkadaşım ne kadar önem verse de benim için önemsiz, benim hesabımı da kullanıyor, girip çıkıyor ama ben onunkine girmiyorum bende şifresi falan yok. Çok önemsemiyorum. Kendiminkine bile doğru düzgün girmediğim için, benim için çok da önemli bir yeri yok. Fotoğraf paylaşırım, arada onla hikâye atarım. Ekstra bir şey yok. (E2)

4.2.3.3.2 İlişkiyi Medyada Paylaşma

Katılımcıların kullandıkları sosyal medya platformlarında ilişkilerini veya ilişkilerine dair paylaşım yapmaya yönelik görüşlerinde paylaşım yapmanın uygunluğunu değerlendirdikleri, sınırlandırdıkları, yine paylaşım yapmada ilişkinin boyutunun önemli bir kriter olduğu anlaşılmaktadır.

Bence önemli. Ben mesela ilişkimin hemen başında ona dair bir şey paylaşmam. Çünkü çevremin hayatımda biri olduğunu bilmesi, onu tanıması falan birazcık daha ilişki raylarına oturduktan sonra daha böyle saygı, güven, sevgi çerçevesine girdikten sonra yapmak gerekiyor bence. Onun zamanlamasına dikkat ederim. Hemen paylaşmam. (K5)

Bence ben bunu hiç önemli görmüyorum. Benim bu insanla ilişkim var, herkes duysun, görsün gibisinden bir şey istemiyorum. Zaten bu olduktan sonra genel olarak insanoğludur, kıskanır, göz koyar zaten ben sevdiğim kişiyi kıskandığımdan dolayı onunla fotoğraf koyacağımı düşünmüyorum. (E5)

Hayır kullanmam genelde. Bana biraz sahte geliyor bir insanla mutluluğumu paylaşmak, sanki böyle bir şeyleri kanıtlıyormuşum gibi, kıskançlık duygusunu besleyen bir şeymiş gibi hissediyorum. Çok kullanmadım. (K6)

Önemli değil bence çünkü nazar da oluyor. Hani nazar çok şey bir tanım oldu ama insanlar görüyor x de bir şeyi varmış aman ne hızlı kız konuşuluyor yani, şu an arkamdan konuşulmasını ben 23 yaşına geldim, bir şeyler ciddi olur artık güzel bir ilişkin olur, adı konur 6 -7 ay olur ondan sonra tamam paylaşırsın ama atıyorum 1 ay 2 ay olsun bir şey atıp koymam. (K8)

Arada hatırlatmak gerekir, insanlar karşı cins özellikle iki taraf için de karşı cinsleri tehlike yaratabiliyor. Sürekli yapılmasına da çok gerek yok ama. (E6)

Önemli bence çünkü çok dm'den yazan oluyor. Gereksiz şeyler yazıyorlar gerçekten. Bence bir insanın erkek arkadaşı veya kız arkadaşı olduğunu herkes bilmeli. Hava atma amacıyla değil ama bilinmesi gerekilen bir şey bence. (K1)

4.2.4. Romantik İlişki Yaşantıları

Yorumlayıcı fenomenoljik analiz ile gerçekleştirilen nitel araştırmanın son kısmında katılımcıların romantik ilişki yaşantıları irdelenmiştir. Katılımcıların romantik ilişki yaşantıları *'İlişki Deneyimleri, İlişki Beklentileri, İlişkideki Problemler ve Flört Şiddeti'* olmak üzere 4 ana tema ve *'Olumsuz Deneyimler, Olumlu Deneyimler, Karşılıklı Beklentiler, Beklenti Olarak Kıskançlık, İlişkideki Problemlerin Sebepleri, İlişkideki Problemlere Rağmen Devam Ettirme, İlişkide Şiddet Türleri ve Psikolojik Şiddet Tanımları'* olmak üzere 8 alt temadan oluştuğu görülmektedir.

Tablo 4.19. Romantik İlişki Yaşantılarına Ait Ana Tema, Alt Tema Ve Kodlar

1. Ana Tema: İlişki Deneyimleri	2. Ana Tema: İlişki Beklentileri	3. Ana Tema: İlişkideki Problemler	4. Ana Tema: Flört Şiddeti
1. Alt Tema: Olumsuz Deneyimler 1. Kod: Güvenmeme 2. Kod: Fiziksel Şiddet 3. Kod: Eleştiri 4. Kod: Küçümseme 5. Kod: Gerginlik 6. Kod: Uzaklaşmak 7. Kod: Manipülasyon 8. Kod: Hayata Müdahale 9. Kod: Tartışma ve Kavga 10. Kod: Aldatılma 11. Kod: İlgisizlik 12. Kod: Yalan 13. Kod: İstenmeyen Cinsel Temas	1. Alt Tema: Karşılıklı Beklentiler 1. Kod: Negatif Duyguları İstememe 2. Kod: Değer Verme 3. Kod: Anlayış Beklentisi 4. Kod: Fedakarlık Beklentisi 5. Kod: Zaman Ayırma 6. Kod: Karşılık Alma 7. Kod: Benzerlik	1. Alt Tema: İlişkideki Problemlerin Sebepleri 1. Kod: Aile 2. Kod: Geçmiş Yaşantılar 3. Kod: İfade Etme Şekilleri 4. Kod: Kişilik Özellikleri	1. Alt Tema: İlişkide Şiddet Türleri 1. Kod: Fiziksel Şiddet 2. Kod: Psikolojik Şiddet 3. Kod: Sözel Şiddet 4. Kod: Duygusal Şiddet
2. Alt Tema: Olumlu Deneyimler 1. Kod: Karşı Tarafı Anlamak 2. Kod: Kendini Rahat Hissetmek 3. Kod: Önemsemek 4. Kod: Yargılamamak 5. Kod: İlgi 6. Kod: Saygı 7. Kod: Güvende Hissetmek	2. Alt Tema: Beklenti Olarak Kıskançlık 1. Kod: Kıskançlığın Kabul Edilebilir Bulunması 2. Kod: Karşı Cinsten Kıskanma	2. Alt Tema: İlişkideki Problemlere Rağmen Devam Ettirme 1. Kod: Kendinden Kaynaklı Sebeplerle Sürdürme 2. Kod: Tartışmaların Kaynağı Olarak Kendisini Görme 3. Kod: İlişki İçerisinde Şiddeti Daha Kabul Edilebilir Bulma	2. Alt Tema: Psikolojik Şiddet Tanımları 1. Kod: Hakaret 2. Kod: Manipülasyon 3. Kod: Üstünlük Kurmak 4. Kod: Dayatmak 5. Kod: Uygun Dille İfade Etmemek

4.2.4.1. İlişki Deneyimleri

Katılımcıların ilişki deneyimleri ana temasına yönelik deneyim ve görüşleri olumsuz deneyimler ve olumlu deneyimler olmak üzere iki alt temada belirmektedir.

4.2.4.1.1. Olumsuz Deneyimler

Katılımcıların romantik ilişkilerine yönelik deneyimlerinde olumsuz yaşantılarını ifade ettikleri görülmüştür. Bu olumsuz yaşantıların, güvenmemek, fiziksel şiddete maruz kalmak, gerginlik duygusu, eleştirilme, manipülasyona maruz kalmak, kişi üzerinde baskı, kontrol ve müdahale olması, ilgisizlik, uzaklaşmak, istenmeyen cinsel temas gibi farklı anları, davranışları ve sözleri kapsayan yaşantılar olduğu anlaşılmıştır.

> Uygulamadım ama maruz kaldım, şu anki kız arkadaşım bana iki sefer tokat attı. (E3)

> Aslında şöyle, şu anki ilişkimde bir ara bir şeyden dolayı çok kavga etmiştik. Ben ona çok kızıp, onu ittirdim ve tokat attım. O da ben onu ittirip bunu yapmaktan durayım diye bana vurmuş. Böyle çok toksik bir şey yaşadık. Ben başlattım, ben uyguladım.(K6)

> Ben kendimi güvende hissederdim ve ona çok güvenirdim yani her konuda her kullandığı cümleye falan ama bana söylediği yalanlardan sonra pek güvenmemeye başladım. (K1)

> Ama onun yanında böyle diken üstünde hissediyordum, gergin oluyordum. Çok eleştirirdi. Eleştirmeyi inanılmaz seven bir insandı. Bir fikri mesela söylemek yerine, kendi fikrimi söylemek yerine onunkini söylerdim. Sırf eleştiri yememek için, tartışma çıkmasın falan tarzında. (K4)

> Örnek, bir olay vereyim. Bir gün gece sohbet ederken hastalığı hakkında konuşuyorduk. Ben sabahında buluşmak istedim. O da bana şöyle bir şey söyledi. Sabahında buluşuruz. Benim öğleden sonra işim var. İşi de arkadaşlarıyla buluşmak. Sabah 7'de ben Kadıköy'e biraz uzak mesafede oturuyorum, 45 dakika falan sabahleyin 7'de Kadıköy'de olursan görüşürüz. Olmazsan görüşmeyiz. Ben de onun için işte sabahleyin 6'da çıkmam gerekiyor evden. 5.5 ta uyanmam lazım falan. Altı da evden çıkıp 7'de Kadıköy'de oldum bir sabah. 8'de geldi. Ben onu bekledim sekize kadar. Ben onun hastalığı dolayısıyla ekstra ilgi gösterdiğim için hatalıyım. Onun sevgisizlik içeren hareketi ise bu. Benim sabahleyin yedide uzak bir mesafeden geldiğim yere, o saat sekizde uyuya kaldığını söyleyerek geliyor ve erken kalkmıştı o gün. Arkadaşlarıyla buluşacağı için.(K2)

> Ama şu anki ilişkimde bana dürüst olmadığı yerleri gördüm. Bana yalanlar söylediği zamanlar oldu. İlişkimizin başlarında başka bir insanla da biraz daha flört ettiğini görmüştüm. (K6)

> Veya bunu da eski ilişkimde yaşamıştım, cinsel anlamda beni sürekli zorluyordu. İstemediğim halde beni bir şeylere zorluyordu. Diyorum ki istemiyorum bu sefer kavga çıkarıyordu. Sonra da senin yüzünden kavga çıktı, kabul etsen kavga çıkmayacak falan gibisinden zorluyordu. Bence bu yaşadığım en büyük şiddetti. Beni suçluyordu istemediğim veya karşı koyduğum için. Onun dışında duygusal şiddet, o da anlattıklarımdan anlamışsınızdır, çok büyük boyuttaydı. Sürekli arkadaşlarımla ilgili vs. artık ben şey düşünmeye başladım, ben 20 yıldır bu insanlarla birlikteyim, 20 yıldır hiç doğru düzgün ilişkim olmadı, kendimden şüphe etmeye başladım. (K4)

Kıskançlık açısından kalmış olabilirim. Mesela hani giydiğime karışıyordu. Arkadaşlarıma karışıyordu. Sosyal medyama karışıyordu. (K1)

Biraz hareketlerime yansıtırım. Hemen mimiklerime, davranışlarıma yansır. Karşı taraf üzdüyse veya kırdıysa veya herhangi bir hoşlanmadığım durum yaptıysa yan yana oturuyorsam biraz uzaklaşırım. Karşı tarafta oturuyorsam sohbetime biraz ara veririm. Tamamen mesafe koyarım. Karşı taraf hemen anlayabilir bunu. Ses tonuma bile yansır. (K7)

İlgilenem. Tamamen böyle boşluyormuş gibi, böyle hani kısa cevaplar, donuk suratlar o şekilde davranırım. Eğer ilgim azaldıysa karşımdaki kişiye karşı, ayrılma gibi bir düşüncem varsa daha bir duygu hissetmiyorsam ki ben çok dta uzatmayı seven bir insan değilim. (E2)

Öncekinde dediğim gibi sürekli yargılanma hep bu diken üzerinde, rol yapma ihtiyacı hissediyordum. Kendim olduğum zaman ondan aldığım dönütler çok yaralayıcı, kırıcı oluyordu. (E3)

Bitirişi yaz döneminde, uzak olduğumuz bir dönemde beni görmeye gelmişti bir seferinde buluşamamıştık o gün başka bir arkadaş ortamıyla görüşmüş orada bir kızla yakınlaşmış falan tabi ben bunları çok sonradan öğreniyorum, ders çalışacağım zaman onun laptopunu açtım slayt arıyordum. Sonra bir klasör gördüm o klasörde birden fazla kızın fotoğrafı, whatsapp konuşmaları işte bir sürü ss'ler, bir sürü görseller vardı farklı farklı kızlarla en az 3-4 kız vardı. Ben dedim işte Allah bitti her şey bitti falan diye sonra çok büyük kavga ettik o şekilde bitti. (K8)

Kardeşimin arkadaşlarını kıskandı yani onun tartışması sürdü vs. sonunda baktım ki hayatım diğer kısımları da kısıtlanmaya başlıyor. Onunla hiç alakası olmayan… Bir anda kendimi şey hissettim sanki evliymiş gibi arkadaşlarıma müdahale ediyor. (E1)

Bağırmak, bağırarak üstünlük kurmak. Bunu düzeltmeye çalışıyorum ama yapamıyorum. Karşı taraf da bana yapıyor ve kendimi kötü hissediyorum. (E3)

Susma benim her insana karşı uyguladığım psikolojik şiddet olabilir. Biraz da sinirlenince artık zarar vermekten korktuğum için susuyorum. Sessiz kalıyorum, tepkisiz kalıyorum. Anlık olarak. (E4)

Ben bu dediğim şeyi yapmadım. Benim de söylediğim yalanlar oldu tabi ki ama karşı tarafı gerçekten üzecek büyüklükte bir yalan söylediğimi düşünüyorum. Onu üzecek olsa belki ona söylememişimdir ama sonra gidip söylemişimdir. Bu da işleri çok zorlaştırmıştır. Ben kendim karşı tarafın yerine kendimi koyup kendimi kötü hissettiğim için söylediğim şey çok oldu. Narsist davranabiliyorum. Karşı taraftan ilgi bekliyorum, bir şeylerin düzelmesini bekliyorum ama karşı taraf asla benim bu duygumun karşılığını vermiyorsa, ben bir konuda haksızlığa uğramaya devam ediyorsam o ilişki içindeyken o acıyı çekiyorum ve aslında o kişiye olan sevgimin belki yüzde ellisi atmışı bitiyor. Sonra onu aşağılıyorum. O öfkeyi yansıtıyorum bir şekilde ben tamam böyle devam etsin diye düşünüyorum. Çok büyük bunalım yaşıyorum. (K6)

Gerçekten içten bir şekilde gülümsediğinde veya sarılmak istediğinde ama bu sarılmanın altında farklı bir art niyet olmadığını hissettiğim zaman, koşulsuz sevgiyi hissedebiliyorum. Bir insanın gülmesi, içten bir şekilde, içten gelerek sarılması veya öpmek istemesi bunlar en önemli şeyler benim için. İçinden geldiği gibi davranması... … Daha çok şu şekilde oluyor, ben bir ara psikolojik tedavi görüyordum o sıralarda gerçekten uzaklaşma isteği doğmuştu, o insana hiçbir tensel temas kurmak istemedim, sarılmak, öpmek, elini tutmak bu şekilde davranışım hiç olmadı. Sevgimi tam yansıtamayacağım için hiç yansıtmamayı seçtim. Bana göre tensel temas kurmamak, sevgi sözü içermemek o insanla arana mesafe koymak diyebilirim. (K7)

4.2.4.1.2. Olumlu Deneyimler

Katılımcıların ilişkilerinde yaşadıkları olumlu deneyimleri ifade etmede kendisini o kişinin yanında hissetmeyi önemli ve iyi buldukları, saygıyı ve önemsenmeyi, değer görmeyi, ilişkide karşılıklı davranışları olumlu boyutlar olarak değerlendirdikleri görülmektedir.

> Kendimi olduğum gibi. Mesela çocukça hareketler yapmayı çok severim. Buna ön yargı oluyor mesela çocuk musun niye yapıyorsun diye ama kız arkadaşımın yanında böyle bir kaygım olmuyor o da bu durumdan hoşnut. Birbirimize sürekli tolerans sağladık. Sabırlı olduk. Alttan almayı bildik. Birbirimize bağlı kalmaya çalıştık. Pandemi araya girince farklı şehirlerdeydik. O zaman sürekli iletişimi kesmemeye çalıştık. Birbirimizi değerli hissettirdik. (E6)

> Şöyle ben insanların jest ve mimiklerine dikkat ediyorum. Mesela kalabalık bir ortamdayızdır, bir arkadaş grubundayızdır bir konu konuşuluyordur o gözlerimin içine baktığı zaman o zaman diyorum acaba aynı şeyi mi düşündük. Birbirimizi seviyoruz gibi bir şey oluyordu. Bakışlarından bazen anlıyorum. Ben uyurken ödev yapmasından bir ara düşünmüştüm yani seviyor galiba ben uyuyorum o ödev yapıyor diye. Daha fazla bir şey gelmiyor aklıma. (K8)

> Somut olaylar olarak ya sürekli mesela benim kız arkadaşım hediye almayı çok sever. Hediye alınmasını da çok sever. Doğum günlerini vs. önemseyen bir insan mesela, özel günleri. Genel de bundan hoşlanıyor. Yani alışveriş yapmayı da sevdiği için sürekli üst baş kıyafet bir şeyler alıyor. Bak bunu sana aldım işte fotoğraf atıyor bak bu nasılmış, şöyle böyle. Sürekli indirimleri kovalıyor işte bak sen geçen demiştin şöyle böyle alalım mı diye. Sürekli bu tarz tekliflerde bulunuyor ve beni de mutlu ediyor mesela ben çok önemsemiyorum giyimdir, kuşamdır, hediyedir ama karşımdaki insan bu tarz şeyleri önemsiyor ve bu şekilde hareket ediyor onun önemsediğini de bildiğim için bana bu tarz yaklaşması diyorum ki tamam beni seviyor değer veriyor. Çünkü onun değer verdiği bir şeyi bana yapıyor ve bu da beni mutlu ediyor. (E2)

> Ben genelde anlayışlı olmaya çalışıyorum. Mesela erkek arkadaşım, arkadaşlarıyla vakit geçirmek istediğini söylediğinde falan, iyi eğlenceler sonra konuşuruz diyorum ve bunu trip atar gibi söylemiyorum. Onun da kendine vakit ayırması lazım bunu da düşünerek söylüyorum. Onun özel hayatına saygı duyuyorum. Ben hiçbir zaman erkek arkadaşımın telefonunu, sosyal medyasını falan karıştırmam. Güvendiğimi hissettirmeye çalıştırırım. Saçma sapan şeylerle itham etmemeye çalışırım. (K4)

> Ben fiziksel temas içeren şeylerden çok iyi bir duygu alırım. Saçımın okşanması, yanağımın sevilmesi. Bunlar çok sevgi içeren davranışlar. Mesela bir yere gidilecektir bu sefer onun gönlü olsun diyip onun istediği yere gitmek, ya da sen istemesende onun istediği şeyi yapmak bu tabi ki karşılıklı olmalı. Onu düşünerek hareket etmek. Hastaysa ilgilenmek. Bir şeye ihtiyacı varsa ona yardımcı olmak. Duyarlı olmak yani, anlayışlı olmak. Bunlar bence yoğun sevgi içeren davranışlar. Fiziksel temas ben de gösteririm. Severim temas içinde bulunmayı. Onun dışında çok anlamaya çalıştığımı düşünürüm. Çok kolay bir şey değil içinde bulunmadığın bir durumu anlamaya çalışmak, başka biriymiş gibi onu anlamaya çalışmak. Kendime sürekli durup şunu derim acaba onun tarafından bakabiliyor muyum yeterince? Bunu anlamaya çalışırım. Mesela az önce verdiğim örnek gibi, benim önem vermediğim ama onun önem verdiği şeylere sırf o önem verdiği için ve ona olan değerimden kaynaklı dikkat etmeye çalışırım. Bu bence çok değerli bir şey. Ben buna çok önem veririm. Aslında gördüğüm ne varsa yapmaya da çalışırım aynısını. (K5)

4.2.4.2. İlişki Beklentileri

Katılımcıların, geçmiş ve mevcut romantik ilişki deneyimleri ve diğer yaşantıları doğrultusunda romantik ilişkilerine yönelik beklentiler geliştirdikleri görülmüştür. Bu beklentiler Karşılıklı beklentiler ve beklenti olarak kıskançlık şeklinde iki alt temaya ayrılmıştır.

4.2.4.2.1. Karşılıklı Beklentiler

Katılımcıların ilişki beklentilerini karşılıklı olarak talep ettikleri karşı tarafa sundukları davranışları aynı şekilde görmeyi istedikleri anlaşılmaktadır.

> Onun dışında ortak zevklerin olması, bambaşka alakasız birine aşık olsan da mutlu olamıyorsun, benim eski ilişkim öyleydi. Biz karakter olarak vs. çok farklıydık. Bunu bana arkadaşlarım söylüyordu ama o zaman ben fark edemiyordum. Yaşam tarzı ve zevkler bence yakın olmalı. İlk 3 benim için bu şu an, sevgi, saygı ve ortak zevklerin olması. (K8)

> Romantik ilişki, karşı tarafın sevdiği, değer verdiği şeyleri bilirsin onlara yönelirsin. Atıyorum sürprizlerden hoşlanır karşında ki kişi sürpriz yaparsın sürekli veya senle vakit geçirmeye çok seviyordur. Senle alışverişe çıkmayı çok seviyordur. Elinden geldiğince onun sevdiği işleri yapmaya çalışırsın. Sevmediği şeylerden, hoşnut olmadığı şeylerden uzak kalmaya çalışırsın ki karşındaki kişi hoşnut olsun, memnun olsun senden. O şekilde söyleyebilirim.. … E illa ki yani kimle olursa olsun, arkadaşlıkta olsun, flört ilişkilerinde olsun ya flört ilişkilerinde karşındaki kişiye bir şey vermeden bir şey beklemen bence yanlış her ne kadar seviyorum, öldüm bittim dese de bir insan sevgiyi bile çok aşırı vermen karşılığında onu alamadığı zaman olmuyor yani. (E2)

> Kimsenin yapmadığını yapıyor. Hani şey derler ya kimsenin görmediğini görüyor bende ve çok iyi tanıyor beni. Keza ben de aynı şekil de onu. Dedim ya ben insanları yargılamayı sevmem diye o da öyle, o noktada biraz nadir bir insanı bulmuş gibi hissediyorum. (E3)

> Güvene dayalı, güven olmadan kesinlikle ilişki olmaz. Güven birinci temel kavram, sevgiden daha önemli. Birbirini anlamak, birbiriyle göz teması kurduğunda bile gerçekten işte sürpriz hediyelerden, güzel sözlerden daha anlamlı oluyor. Bir ortak arkadaş grubunda olduğumuz zaman sıkıldığımızda veya üzüldüğümüzde bile anlayabiliyorsa karşı taraf bu insanı daha fazla mutlu ediyor. (K7)

> Dışarıda çıkacaksa haber verse daha iyi olur. Ben genelde veririm, karşı taraf da veriyor. Uyumadan önce gün içinde haberleşmek. İşimiz yoğun olduğunda iki tarafta birbirini rahat bıraksın ki işine odaklanabilsin. (E6)

> Bana göre duygular bakımından özellikle bir ilişkide nefret olmamalı, kıskançlık olmamalı, bu eşine bunu almışta sen neden bana almıyorsun gibisinden olmamalı, karşıya arkadaşın hanımı kocasına şunu yapıyor sen neden bana bunu yapmıyorsun gibi şeyler olmaması gerekiyor diye düşünüyorum. Kıskançlık, nefret, kin gibi şeyler olmaması gerek diye düşünüyorum. (E5)

> Dediğim gibi işte onu görünce kalbinin çarpması, durup gözünün içine bakmak için ortamda bulunmak. O zaman dilimini ayarlamaya çalışmak. Ona kendini göstermek bu. …O zaman sorsanız farklı düşünürdüm de, şuan soruyorsanız birincisi kesinlikle saygı, ikincisi kesinlikle karşındaki insanın düşüncesine değer vermek, onu dinlemek, anlamak.

Üçüncüsü karşındaki insana karşı içinde kin tutmamak, hoşuna gitmeyen vs. bir şey oldu mu içine atmamalı direkt söylemeli. Dürüst bir şekilde. Dürüst olmak gerekiyor. Kırıldığınız zaman direkt söylemek gerekiyor. Çok sonradan, zaman geçtikten sonra o tepkiyi gösterince bir anlamı kalmıyor tam tersi zarara dönüşüyor. Bunlar olmamalı. Kin tutulmamalı bence. (K3)

4.2.4.2.2. Beklenti Olarak Kıskançlık

Katılımcıların romantik ilişkilerinde kıskançlığı olumlu veya olumsuz olarak doğrudan sınıflandırmadıkları, kıskançlığı ilişki içerisinde kabul edilebilir, bazı durumlar için normal karşıladıkları, şiddet veya olumsuz adlandırmayı şartlara bağladıkları görülmüştür.

Mesela hiçbir şekilde kimseyle paylaşmamak aile de dahil. Bu şiddet olur. Karşı cinsle paylaşmamak istememek bence şiddet değil. Tabi bunun da dozu var ama aşırı olmadıkça şiddet olmaz. (K3)

Bence çok ileri gitmediği sürece, yani hayatı kısıtlayacak dereceye varmadığı sürece kıskançlık normal bir şeydir. Ama mesela kantinde çalışan ablalardan biriyle muhabbet ettim, dedim abla instagramdan takipleşelim falan, bana dedi ki erkek arkadaşım kızıyor. Dedim ne alaka, kim bu falan diye soruyor, kıskanıyor takipleşemeyiz dedi. Bu bence bir şiddet. Eski ilişkimde şey olmuştu ben …'da okuyorum. Burada … diye bir bölge var, oraya gittiğimizde bir cafeye oturacaktık dedi ki buradaki herkes erkek… Ben seni bu ortama sokmam. Bence bu çok kötü bir şey. Bu kıskançlık değil. Oradan biri bana baksa, benim de ona bakmamdan mı şüpheleniyor? Bu güvensizliktir. Bu kıskançlık değil ki. (K4)

Ben de karşı cinsten kıskanırım. Belirli bir yakınlığın üstündeyse mesela arkadaşın bir sınırı vardır, konuşursun, gülüşürsün ama çok fazla sarılıp öpüşmezsin yani sıradan bir arkadaşla, onun mesela kuzenleri vardı ben öyle bir tepki göstermiyordum o da görüşüyordu konuşuyordu kız kuzenleriyle benim öyle bir sorunum yoktu. (K8)

Şey olabilir bana yürümeye çalışan bir karşı cinsin, yakınlaşmaya çalışan bir karşı cinsi fark ederse onu engellemek isterse o zaman şiddete girmez. Kıskançlık olacak burada ama yaptığında yanlış bir şey görmüyorum. (E6)

Şu ana kadar ilişkilerle ilgili duyduğum kıskançlık şiddet mi, şiddet seviyesinde olabilir. Şimdi belirli kıskançlıklar, olması gereken kıskançlıklar bence ilişkilerde. Bazısı da yani dövse daha iyi fiziksel olarak şiddete uğrasan daha iyi. Yani eğer bu şekilde soruyorsanız, şiddet seviyesinde değerlendirilebilir, aşırı kıskançlık. İnsan erkek arkadaşını erkek arkadaşından kıskanır mı yani, erkeği erkekten kıskanır mı bir insan. Bu aşırı bence. Bu psikolojik bir şiddet bence. Olmaması gereken, baktığında saçma bir düşünce. Ama yine buna da saygı duymak lazım. Onun gibi düşünmek lazım. Neden kıskandığını bilmek lazım. Bunu da oturup konuşmak lazım ama dediğim gibi bazı düşünceler de cidden aşırı olduğu zaman sorun oluyor. Her şeyin aşırısı sorun bu hayatta. Ya normal olarak sınır mesela ya bir erkek arkadaşı olur normal bir arkadaş yani cinsiyeti erkek. Mesela baş başa bir cafede yemek yemeye gider ikisi bunu kıskanabilir bir erkek. Der ki hani ne alaka bir 3.-4. kişi olmadı mı hani bende çok tasvip etmem. Ne ben ne o. Erkek arkadaşıyla ben çok samimiyimdir benim candan kandan arkadaşımdır hani kardeşim diyebileceğim seviyededir o da çok problem değildir. (E2)

Aslında kıskançlığından düzeyleri var benim için, tatlı kıskançlık dediğimiz daha böyle küçük küçük tripler, z kuşağına bakarsak tatlı tatlı tripler ufak atışmalar diyebiliriz ama bunun ilerisi psikolojik şiddete giriyor. Mesela bir arkadaşınla konuşmayacaksın veya instagramdan takip ettiği insanları çıkarması, kendi karar vermesi. Mesela bir erkek için kız arkadaşının etek giymemesi onu kısıtlamaktır. İnsanın kendi alanına kendi özgürlüğüne

müdahale etmiş olursun bu da benim için psikolojik şiddettir. Kendim karar veremiyorsam psikolojik şiddet görmüş oluyorum. Kıskançlık buna dahildir. (K7)

Bence değil, olması gereken bir şey, kıskançlık bana göre korumadır. Mesela ben diğer insanların ne düşüneceğini biliyorum onun için ben partnerimi kıskanırım, sen bu hareketle bulunursan, sen bu giysiyi giyersen, diğer insanlar senin hakkında böyle düşünür, sana şu gözle bakar gibisinden kıskanırım. (E5)

4.2.4.3. İlişkideki Problemler

Katılımcıların ilişkide yaşadıkları problemlere ilişkin düşünce ve deneyimlerinde ilişkide problemlerin sebeplerini nasıl tanımladıkları ve ilişkide problemlere rağmen ilişkiyi devam ettirme gerekçeleri bu tema altında toplanmıştır.

4.2.4.3.1. İlişkideki Problemlerin Sebepleri

Katılımcıların ilişkide yaşadıkları problemli durumlara ilişkin olarak kişilerin özellikleri, partnerlerin ifade biçimleri geçmiş deneyimler ve aile gibi etkenlerin problemli durumların ve şiddetin ortaya çıkmasında etken olarak gördükleri anlaşılmıştır.

Sevgisizlik, genelde nasıl desem, psikolojik şiddet uygulayan kişiler bence geçmişte buna maruz kalmış kişilerdir. Ailesi tarafından sevilmeme, itilme, kakılma bak işte o yapmış sen niye yapmıyorsun gibisinden, karşısı artık bunu benimsiyor, insanlar demek ki hep böyle diyor o da karşısına her gelene bunu uygulamaya başlıyor. (E5)

E4: Hoşgörüsüzlükten kaynaklanıyor bence.

S: Hoşgörü nedir sence?

E4: Özgürlüğüne saygı duymak. Belirli sınırlar içinde. Benim için böyle.

S: Hangi sınırlar?

E4: Sınırlar her olay için farklılık gösterebilir. Dini inanç, yaşantı vs. olarak insana göre değişir. (E4)

Bende çıkanlar geçmişime dayanıyor. Bomboş bir sayfayım ve ben gördüklerimle var oluyorum. Bağırarak, üstünlük kurarak, bana, anneme, kardeşine, annesine bile o şekilde duvara yumruk atarak ve bunu ilk yaptığım anı bile hatırlıyorum ben babama karşı yapmıştım ve işe yaradığını görmüştüm. O da aynı şekilde deneyimlerinden bence. Ben hayatıma asla bire bir insanlara zarar vermek isteyen birini almadım. Benim hayatıma insan kabul etme skalam değildi. Referans noktam iyi niyetti. Şu anki ilişkimi düşünüyorum ne bileyim annesi babası davrandığı şekilde görmüş olabilir ya da eski ilişkisinde bunu yapmadığı için bir şeylere maruz kalmış olabilir ve böyle yapıyor olabilir. (E3)

Egodan dolayı, sürekli gücün kontrolün kendinde olmasını istediğinden dolayı, yönetmek istediğinden dolayı. (K3)

Normal bir şekilde güzel bir dile şakalı bir dille söylerse sıkıntı yok. Mesela bugün giydiğin çok güzel ama benim yanımda giysen daha mı iyi olur falan tarzı cümleler kullanırsa sıkıntı yok. Ama çıkar onu üstünden, onu giyemezsin, o arkadaşlarının yanına gidemezsin, benim sözümü dinleyeceksin tarzı cümleler kullanıyorsa bence bu psikolojik şiddettir. Çünkü bir insanın bir insana karışma gibi lüksü yok (K1)

Bence karşılıklı insanların birbirni anlamamasından çıkıyor ortaya. Yani ne söylediklerini gerçekten anlamıyorlar. Niye söylediğini anlamıyor. Bazen de karşı tarafın kendini ifade etmedeki fikrinden kaynaklı bir olaydır. Bu hislerin neden olduğunu göremiyorlar. Bu yüzden de karşı taraf bunu yani. Hem kendi karakterini hemde bir insan bir şeyi yaptığı zaman bir sebep arıyor. Bir şey yaptığı zaman bunun için sebep sunamıyorsa o insan bunu yapmaktan bi süre sonra sıkılır veya bunu yapmak istemez. Bu yüzden karşılıklı birbirnii anlayamama problemi olduğunu düşünüyorum. (E1)

Kaybetme korkusu. Daha çok kaybetme korkusu. Birazcık bunu da değerlendirebiliriz bence. Özgüven eksikliği zaten onlar beraberinde geliyor. Özgüven eksikliğiyle birlikte kaybetme korkusu geliyor. Bazen insanlar çok sevdiği için de bu tarz düşüncelere girebiliyor ve ya bu tarz uygulamalarda bulunabiliyor. (E2)

Temelinde karşıdaki kişiyi önemsemeden, onun duygularını önemsemeden yapılan şeyler diyebilirim. Bunu söyleme şekli çok önemli. (K6)

4.2.4.3.2. İlişkideki Problemlere Rağmen Devam Ettirme

Katılımcıların, problemin farkında olmaları veya memnuniyetsiz olma durumlarında da ilişkilerini devam ettirebildikleri görülmüştür. İlişkiyi bu şekilde devam ettirmede kendilerine özgü durumlar, ilişki içerisindeyken bazı problemleri daha kabul edilebilir buldukları, beraberinde problemlerin kaynağı olarak kendilerini de görebildikleri anlaşılmaktadır.

Aslında daha önce ayrılmam gerekiyordu, mutsuz olduğumuz yerler vardı. Ama çok toksik bir şekildeydi, ben bağımı koparmak istemiyordum. Onu istemiyordum hayatımda ama o olmadığında da eksik hissediyordum. Ona kötü davranıyordum, bunu yapmak istemiyordum ama ona da kötü davranıyordum. (K6)

Bense kız arkadaşım yok gezemiyorum diye düşünüyordum, bu benim için bir eksik yan gibi hissediyordum. Sevgilim olduğunda ise çok üzerine düşüyordum. Bilemiyorum artık çok üzerine düştüğümde mi genelde hatta genel de değil her zaman ben bırakılan taraf oluyordum. Ben hiç bırakmadım, onlar bıraktı. (E5)

K7: … Hep benden kaynaklı olduğu için tartışmalar yorumlayamadım.

S: Tartışmalar senden kaynaklı mı oluyordu?

K7: Az önce dediğim gibi ben daha çok parladığım için daha çabuk sinirlenebildiğim için hep karşı taraf beni dizginlediği için ben daha çok tepki verebiliyorum, hep benden kaynaklı oluyor. (K7)

Şimdiki aklım olsa sen kimsin der çeker giderim ama o an açıklamaya çalıştım, o benim çok sevdiğim birisi, kuzenim benden küçük her şeyini anlatır falan öyle işte bir kıskançlığı kabul edemem şu an. (K8)

S: Peki sen hiç fiziksel şiddete maruz kaldın mı?

E6: Küçük ufak tefek şeyler ama isteyerek yapılmadığını düşünüyorum.

S: O sana yaptı peki sen ona yaptın mı hiç?

E6: Küçük bir şey yaptım ama nefretle yapılan şeyler değil. (E6)

Gerçekten sevgi dolu bir anımızı hatırlamıyorum. Sadece çok inanılmaz bir bağlılık kurmuştu ben artık bu çocuk benim hayatımdan çıkarsa benim kariyerim, hayatım, insanlarla ilişkilerim mahvolur. O şuan benim hayatımda olduğu için ben iyiyim. Bu şekilde düşünmeye başlamıştım. Çünkü öyle bir hissettiriyordu ki o yoksa siz hiçsiniz, öyle bir duygu hissettiriyordu. O yüzden bağımlılığa dönüşmüştü ne yazık ki. (K4)

Sevmediğim bir şey yapsa bile çok anlayışlıyım. Ama şöyle bir sorun olduğunda bu sorunu halletmeden ben devam edemiyorum bazı şeylere ve bahsettiğim nefret eden arkadaşlarıyla ilgili bir şey yapmadığı için tartışıyorduk iş hallolmuyordu, bir süre sonra ben tekrar aynı konuya dönüyordum, aslında iş hallolmadığı için dönmüyordum ama soğumuş davranıyordum ve artık bana mutluluk vermediği içinde açıkçası narsistçe davrandığımı düşünüyorum. Bunu sonradan fark ettim. Ona karşı olan duygularımı azaltıp o bir şeyden mutsuz olsa bile benim için çok önemli değil çünkü o benim duygularımı görmediği için bende onun duygularını yeterince görmüyorum. Çok zor zamanlar geçirdiği de oldu ama ben onun o kadar yakınında olmadım. Ama hayatından da çıkmadım. (K6)

S. Anladım, pek fiziksel şiddet uygulamadım dedin, maruz kaldın mı fiziksel şiddete?

E2: Ufak tefek diyelim. Cimcikleme gibi, kol sıkma gibi, aşırısı olmadı.

S: Anladım, kavga anında, tartışma anında.

E2:Yani demin dedim ya sinirlendirmeyi seviyorum diye bazen aşırıya kaçırdığım için, karşı taraf fiziksel olarak böyle tepkiler verebiliyor. Maalesef çok şiddet görüyorum(Gülücük) (E2)

Ondan öncekiler dediğim gibi çok tekrar etmiş oldum ama çok fazla ilgi yoğunluğu, sürekli buluşmak istemek, görüşmek istemek, benim fikirlerime değer vermek fakat sonuncusu tamamen tersi bir şekilde hiçbir şekilde fikirlerimi önemsememeye giden, tabi bunu ben yaşarken farketmiyordum. Arkadaşlarım söylüyordu. Sonradan bakınca farkettim. Benimle alakalı şeyleri, sorunlarımı önemsememe, ilgisizlik, buluşmak istememek gibi. Davranışsal olarak nasıl yorumlayabilirim bunu? Aslında ilişkiye devam etmek istemiyormuş, fakat ben fark edememişim diyebiliriz. (K2)

4.2.4.4. Flört Şiddeti

Araştırmada nitel araştırma bölümü ilişkisinde psikolojik şiddeti deneyimleyen üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Bu anlamda katılımcıların ilişkilerinde şiddeti nasıl deneyimledikleri son ana tema olarak belirmiştir. Bu tema ilişkide şiddet türleri ve psikolojik şiddet tanımları olmak üzere iki alt temadan oluşmaktadır.

4.2.4.4.1. Şiddet Türleri

Katılımcıların şiddet türlerine yönelik görüş ve deneyimleri doğrultusunda ilişki içerisinde şiddeti, fiziksel, sözel duygusal ve psikolojik olarak tanımladıkları görülmektedir.

> Fiziksel şiddet geliyor, psikolojik şiddet de var ama o biraz daha kapsamlı oluyor. (E5)
>
> Kesinlikle şiddet olmamalı, sözlü, fiziksel (K7)
>
> Genel olarak karşıdaki insan psikolojisine zarar veren davranışlar bütünü diyebilirim. Temelinde karşıdaki kişiyi önemsemeden, onun duygularını önemsemeden yapılan şeyler diyebilirim. Bunu söyleme şekli çok önemli. (K6)
>
> Fiziksel şiddet, yani vurmak. Sürekli bir konuda baskı yapmak. Sürekli açık giyinme diye kızmak mesela, bu da şiddettir psikolojik şiddet. (E6)
>
> Onun dışında duygusal şiddet, o da anlattıklarımdan anlamışsınızdır, çok büyük boyuttaydı.(K4)
>
> Fiziksel olarak var kimse yaşamak istemez bunu bir de psikolojik ilişki var. Mesela ben geçmiş ilişkimde gerçekten yaşadığımı düşünüyorum bunu. Ailemle ilgili olan işte müdahale etme çabası, bir psikolojik şiddetti bence. (K8)
>
> Bir insanı psikolojik olarak baskı altında bırakmak olabilir. Bir insanı kötü hissettirmek olabilir. Cezalandırmak olabilir. Duygusalla psikolojik bir yerde kesişiyor. Kendini kötü hissettirmesine sebep olmak (K5)
>
> Psikolojik veya fiziksel olarak ikiye ayırabiliriz. Fiziksel zaten temas sonucu kişinin karşı tarafa uygulamasıdır. Psikolojik şiddette tepkisiz kalmak, susmak, sözlü bir psikolojik şiddet vs. olabilir. (E4)

4.2.4.4.2. Psikolojik Şiddet Tanımları

Katılımcılar ilişkilerinde psikolojik şiddeti deneyimlediklerini ifade eden üniversite öğrencisi olan gençler olarak belirlenmişti. Katılımcıların yaşadıkları bu psikolojik şiddet deneyimini nasıl sınıflandırdıkları ve psikolojik şiddeti nasıl tanımladıkları irdelendiğinde hakaret, manipülasyon, ifade etme şekli, dayatmak ve üstünlük kurmayı psikolojik şiddet olarak tanımladıkları görülmektedir.

> Bir insanın farkına varmadan onun bilinçaltına olmaması gereken şekilde mesaj yollamak, bana göre bu. Hani o insan genelde nasıl tarif edeyim bir çocuk düşüneyim o çocuğun genelde sevgiye ihtiyacı var, bir çocuğun bilinçaltına onu sevmediğimiz mesajını yollarsak bana göre bu bir psikolojik şiddettir. Bu çocuğun ileride sıkıntıları olabilir, psikolojik şiddetten doğan veya hakarette bana göre psikolojik şiddettir. O insanı sevmiyor gibi bulunduğumuz davranışlarda onu sevmiyor gibi hissettirdiğimizde bana göre buda psikolojik şiddettir. (E5)
>
> Hayatındaki insanın başarılarını, giyimini, arkadaşlarıyla konuşmasını o insanın her davranışını küçümsemek, o insanı her ortamda küçük düşürmek, her zaman onu

aşağılamak. Psikolojik şiddetin en başında geliyor. Bir insanın yaptığı iş bir kere küçümsendiği zaman o insanın hevesi kaçıyor. (K7)

Mobbingler gibi. İlişki de mesela sana hani öyle sözler söyler ki ulan ben bunu yaparsam ben mahvolurum, ben biterim. Psikolojik olarak bir adım atacaksın ama direkt söylediği söyler aklına gelir. Dersin ki ulan ben bunu yapacağım ama bunun sonunda ben ne olacağım bu psikolojik olarak da insanı yıpratan bir şey. Psikolojik şiddet olarak da bunu söyleyebilirim yani. Öyle bir baskı altında öyle bir manipüle ediyor ki bazen insanlar insanları, bu konu da sorun yaşayan arkadaşlarımda oldu yani. Böyle adım atamaz hale geliyorlar söylenen sözlerden ötürü. (E2)

Kendini kötü hissettirmek. Aslında o duyguları sen yaşamıyorsun. O düşünceler sana ait değil. Sen yaşıyorsun, ama sana ait değil. Bu şekilde. (K3)

İstemediği bir şeyi zorla yaptırmaya çalışmak. Bunun dozunu sürekli arttırmak. Aşağılamak da olabilir. Bunu herkesin içinde yapmak daha da büyük bir şiddet. (E6)

Psikolojik şiddet de tepkisiz kalmak, susmak, sözlü bir psikolojik şiddet vs. olabilir. (E4)

E3: Yüksek ses, hakaret, onun haricinde şuan kendimde yapıyorum bunu bu arada arayıp neredesin, ne yapıyorsun, kiminlesin, emin misin o emin misin sorusu çok iğrenç bir şey bana sorulsa kafayı yerim. Ne hadle soruyorsun ama ben karşımdakine soruyorum ne yazık ki. Onun haricinde karşı tarafı aşağılayıcı şeyler.

S: Sen demin bazı davranışlar için bunlar psikolojik şiddet dedin. Sence psikolojik şiddet nedir?

E3: Bağırmak, bağırarak üstünlük kurmak. Bunu düzeltmeye çalışıyorum ama yapamıyorum. Karşı tarafta bana yapıyor ve kendimi kötü hissediyorum. Benim babam bana çok bağırırdı, annem benden bir şey rica ederdi ben yapmazdım, yaramazlık yapardım vs. babam gelip bana bağırarak istediğini yaptırırdı, hala daha yaptırıyor. Eskisi kadar değil ama hala daha komut alıyorum gibi. Sevmiyorum bağırarak üstünlük kurmayı ne bileyim karşı tarafı korkutmayı vs. he tehdit etmişsin he böyle yapmışsın.(E3)

Yani mesela atıyorum ona zarar vereceğine inandığın hayatında bir arkadaşın ee bunu ona onunla görüşmeyeceksin tarzında bunu ona öyle söylersen bu psikolojik şiddete girer çünkü hayatında olduğunu düşündüğün insan kendini kötü hisseder dar bi yerde gibi hisseder. (E1)

Bence en büyük şey bir düşünceyi dikte etmek. Mesela karşı taraf bana bir yalan söyledi, ben bunun yalan olduğunu düşünüyorum. O kişiye gidip diyorum ki bu konuda yalan mı söyledin? O kişide hayır neden böyle düşünyorsun, çok şüphecisin gibi manipüle davranışlarda bulunması çok büyük bir şiddet bence. (K6)

BÖLÜM 5: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmanın sonucunda elde edilen sonuçlardan yola çıkılarak ulaşılan yargılar yer almaktadır. Karma desenle yürütlen araştırmada sırasıyla nicel ve nitel araştırma sonuçlarına yer verilmiş sonrasında karma desene uygun olarak sonuçlar birlikte değerlendirilerek elde edilen bulgular literatürde yer alan çalışmalar ışığında ele alınmış; ilgili yargı, tartışma ve önerilere yer verilmiştir.

5.1. Nicel Bulgulara İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada incelenen değişkenlerin sonuçlarına ilişkin olarak cinsiyetler arası farklılıklar incelenmiştir. Kadın ve erkek katılımcıların güvenli bağlanma ve kaçıngan bağlanma puanları arasında anlamlı bir fark bulunmazken kadın katılımcıların kaygılı bağlanma puanları erkek katılımcıların kaygılı bağlanma puanlarından anlamlı düzeyde yüksektir. Kadın ve erkek katılımcıların parasosyal arkadaşlık puanları arasında anlamlı bir fark bulunmazken parasosyal empati, parasosyal ilgi ve toplam parasosyal etkileşim puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunduğu, kadın katılımcıların parasosyal empati, parasosyal ilgi ve toplam parasosyal etkileşim düzeylerinin erkek katılımcıların düzeylerinden yüksek olduğu görülmüştür. Kadın ve erkek katılımcıların eşitlikçi cinsiyet rolleri puanları arasında anlamlı bir fark bulunmazken; geleneksel cinsiyet rolleri puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu, erkek katılımcıların geleneksel cinsiyet rolleri mesajlarına dair puanların kadın katılımcıların geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin aldıkları mesaj puanlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu belirlenmiştir. Katılımcıların flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutumları karşılaştırıldığında erkek katılımcıların kadın ve erkeklerin flörtte uyguladıkları psikolojik şiddete yönelik kabul düzeyleri kadın katılımcıların kabul düzeylerine göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır.

Yapılan araştırma sonucunda cinsiyetler arası puan farklılıklarına bakıldığında kadın ve erkek katılımcıların güvenli bağlanma ve kaçıngan bağlanmaları arasında farklılık bulunmazken kadın katılımcıların kaygılı bağlanma düzeylerinin erkeklerden yüksek olduğu görülmüştür. Ergin ve Dağ (2013), yaptıkları çalışmada da benzer şekilde kadın ve erkeklerin kaçıngan bağlanmaları arasında farklılık bulunmazken kadınların kaygılı bağlanma puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Erdoğan-Taycan ve

Çepik-Kuruoğlu (2013), evli çiftlerle yaptıkları çalışmada da kadınlarda kaygılı ve kaçıngan bağlanma puanları yüksekken erkeklerde kaçıngan bağlanma puanlarının daha yüksek olduğu ortaya konmuştur. Dunkel, Lukaszewski ve Chuac (2016), yetişkinlerde bağlanma stillerine ilişkin yaptıkları bir diğer çalışmada saplantılı bağlanmanın kadınlarda erkeklere göre daha yüksek olduğu görülürken diğer bağlanma puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirtilmektedir. Morsünbül (2015), dörtlü bağlanma stiline göre yaptığı bir başka çalışmada da benzer şekilde korkulu bağlanmanın kızlarda daha yüksekken diğer bağlanma stilleri arasında cinsiyetler arasında anlamlı bir farklılık olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır. Çalışmamızda yer alan sonuçların literatürde yer alan diğer sonuçlarla benzerlik gösterdiği görülmüştür.

Katılımcıların parasosyal etkileşimleri düzeylerinin cinsiyetler arası farklılıklarına bakıldığında parasosyal arkadaşlık düzeylerinde bir farklılık olmadığı, parasosyal empati, parasosyal ilgi ve toplam parasosyal etkileşim düzeylerinin kadınlarda daha yüksek olduğu görülmüştür. Kadınların izledikleri karakterle daha fazla özdeşim kurdukları ve benzerlik gösterdikleri belirtilmektedir (Eyal ve Rubin, 2003; Reysen, Plante, Roberts ve Kathleen, 2020). Arslan ve Büyükşahin-Sunal (2012), yaptıkları çalışmada kadınların parasosyal empati düzeylerinin erkeklerden yüksek olduğu saptanmıştır. Ergenlik dönemindeki kız öğrencilerle yapılan bir çalışmada katılımcıların %94 oranında parasosyal etkileşim gösterdiği bulgusuna ulaşılmıştır. (Theran, Newberg ve Gleason, 2010). Cinsiyete ve parasosyal ilişkiye ilişkin yapılan çalışmalara bakıldığında cinsiyetler arası farklılıkların bulunmadığını gösteren çalışmalar olduğu gibi (Balcı ve Demir, 2018; Cole ve Leets, 1999; Greenwood ve Long, 2011; Schmid ve Klimmt, 2011 Orhan ve Taştan, 2019) parasosyal etkileşimin kadınlarda daha yüksek olduğu belirtilen çalışmalar da bulunmaktadır (Aksakal, 2021; Aytulun, 2015; Eyal ve Rubin, 2003; Laghi, Baiocco ve Gurrieri,2014; Laken, 2009).

Çalışmada kadın ve erkek katılımcıların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin puanları karşılaştırıldığında eşitlikçi cinsiyet rolleri arasında farklılık bulunmazken erkeklerin geleneksel cinsiyet rollerine ilişkin puanlarının kadınlara göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Üniversite öğrencileriyle yapılan benzer çalışmalarda erkeklerin daha geleneksel rollere sahip oldukları görülmüştür (Esen, Soylu, Siyez ve Demirgürz, 2017; Vefikuluçay, Zeyneloğlu, Eroğlu ve Taşkın, 2007; Vefikuluçay-Yılmaz, Zeyneloğlu,

Kocaöz, Kısa, Taşkın ve Eroğlu, 2009). Arıcı (2011), üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada kadınların eşitlikçi cinsiyet rolleri puanları daha yüksekken erkeklerin geleneksel cinsiyet rolleri puanlarının daha yüksek olduğunu saptamıştır. Bununla birlikte erkeklerin eşitlikçi görüş ve rollerinin arttığını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Al-Bakr, Bruce, Davidson, Schlaffer ve Kropiunigg, 2017; Türkmenoğlu ve Vefikuluçay-Yılmaz, 2018). Çalışmamız açısından bakıldığında toplumda cinsiyet rollerine ilişkin geleneksel tutumlarla birlikte eşitlikçi yaklaşımların da artmasının kadın ve erkek gençler arasında eşitlikçi mesajlarla örneğin üniversite ortamı gibi benzer ortamlarda karşılaştıkları, bununla birlikte toplumda halen devam eden toplumsal cinsiyet mesajlarının erkekler üzerindeki etkisinin ve gücünün daha yüksek devam ettiği yorumu yapılabilir.

Araştırmada kadın ve erkeklerin flörtte uyguladıkları psikolojik şiddete yönelik tutumları karşılaştırıldığında erkeğin ve kadının uyguladığı psikolojik şiddete yönelik olarak erkeklerin kabul düzeyinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yumuşak (2013), üniversite öğrencileriyle yaptığı çalışmada erkeklerin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik kabul düzeyleri daha yüksekken; kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik kabul düzeyinin kadınlarda daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Literatürde yer alan çalışmalara bakıldığında çalışmamıza benzer şekilde flört şiddetinin erkekler tarafından daha kabul edilebilir bulunduğu görülmektedir (Cangür vd., 2021; Josephson ve Prolulx, 2008; Karlsson, Temple, Weston ve Le, 2016; Price, Byers, vd., 1999). Çalışmamız sonuçları açısından bakıldığında erkeklerin flört ilişkisi içerisinde uğranılan ve maruz kalınan psikolojik şiddete yönelik daha olumlu tutumlar sergiledikleri, şiddeti daha kabul edilebilir buldukları görülmektedir.

Çalışmanın nicel aşamasında üniversite öğrencilerinin flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutumları ile bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyet rolleri algıları ve parasoyal etkileşim düzeyleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Buna göre; güvenli bağlanma puanlarının kaygılı bağlanma, kaçıngan bağlanma, parasosyal arkadaşlık, parasosyal empati ve toplam parasosyal etkileşim, geleneksel cinsiyet rolleri, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanları ve kadının flörtte uyguladığı şiddete yönelik tutum puanları ile negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkili; eşitlikçi cinsiyet rolleri ile pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Kaygılı bağlanma puanlarının güvenli bağlanma ve kaçıngan bağlanma ile negatif yönlü ve düşük

düzeyde; parasosyal arkadaşlık, parasosyal ilgi, parasosyal empati ve toplam parasosyal etkileşim, geleneksel cinsiyet rolleri, erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanları ile pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Kaçıngan bağlanma puanlarının güvenli bağlanma ve kaygılı bağlanma ile negatif yönlü ve düşük düzeyde; geleneksel cinsiyet rolleri ve erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanları ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanları ile pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Parasosyal arkadaşlık puanlarının geleneksel cinsiyet rolleri ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanları ile pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Parasosyal empati puanlarının geleneksel cinsiyet rolleri ile pozitif yönlü düşük düzeyde; erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanları ile negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Parasosyal ilgi puanlarının geleneksel cinsiyet rolleri puanları ile pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkisinin olduğu saptanmıştır. Eşitlikçi cinsiyet rolleri puanlarının erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanları ile negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı; geleneksel cinsiyet rollerinin ise erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum puanları ile pozitif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkisi olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete ilişkin kabul düzeylerinde bağlanma stillerinden kaygılı bağlanma ve kaçıngan bağlanmanın pozitif yönlü yordayıcı etkisinin olduğu; parasosyal empatinin negatif yönlü olarak yordayıcı etkisinin olduğu; eşitlikçi cinsiyet rollerinin negatif yönlü, geleneksel cinisyet rolleri algılarının ise pozitif yönlü olarak yordayıcı etkisinin olduğu saptanmıştır. Kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik kabul düzeylerinde güvenli bağlanmanın negatif yönlü, kaygılı ve kaçıngan bağlanma stillerinin pozitif yönlü anlamlı düzeyde yordayıcı etkiye sahip oldukları; parasosyal arkadaşlık düzeylerinin pozitif yönlü olarak yordayıcı olduğu; eşitlikçi cinsiyet rollerinin negatif ve geleneksel cinsiyet rollerinin pozitif yönlü olarak yordayıcı olduğu saptanmıştır.

Çalışmada güvenli, kaygılı ve kaçıngan bağlanmanın geleneksel cinsiyet rolleri ile ilişkili olduğu saptanmıştır. Toplumsal cinsiyet rolleri ve bağlanma stilleri arasında ilişki

olduğunu gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Arslangiray, 2013). Yapılan bir çalışmada güvenli bağlanmanın toplumsal cinsiyet rollerini negatif olarak yordarken, saplantılı bağlanmanın pozitif olarak yordayıcı olduğu saptanmıştır (Ak, 2021). Çelikkaleli ve Avcı (2016), üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rollerine yönelik araştırmasında kadınsıların daha çok korkulu, erkeksi olanların güvenli ve korkulu, androjenlerin ise daha çok güvenli bağlanma biçimi sergilediği saptanmıştır. Büyükşahin-Çevik ve Kızıldağ (2018), kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın eşitlikçi cinsiyet rolleriyle negatif ilişkili olduğunu ve kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stillerinin cinsiyet rollerine yönelik tutum üzerinde yordayıcı olduğunu ortaya koymuşlardır. Güvenli bağlanma puanlarının ise geleneksel cinsiyet rolleri ile negatif, eşitlikçi cinsiyet rolleriyle pozitif yönlü ilişkili olduğu saptanmıştır. Schwartz, Waldo ve Higgins (2004), erkek üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada güvenli bağlanma gösteren erkeklerin diğer bağlanma stillerine göre daha az maskülen cinsiyet rolleri gösterdiklerini saptamışlardır. Paradis ve Maffini (2021), düşük ve orta düzey geleneksel cinsiyet rollerinin daha yüksek güvenli bağlanma ile ilişkili olduğunu gösterdiğini belirtmektedir. Ancak bunun tersine güvenli bağlanmanın hem maskülenlik hem feminenlik ile ilişkili olduğunu gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Ciocca vd., 2020). Çengel ve Yurdalan (2022), üniversitede okuyan erkek öğrencilerle yaptıkları çalışmada geleneksel cinsiyet rollerinin bağlanma kaygısıyla negatif yönlü ilişkili olduğunu saptamışlardır. Çalışmamız bulgularının da literatürle benzer şekilde sonuçlara sahip olduğu görülmektedir.

Bağlanma stilleri ve parasosyal etkileşim arasındaki ilişkiye ilişkin yapılan istatistiksel analizler sonucunda güvenli bağlanma puanlarının parasosyal arkadaşlık, parasosyal empati ve toplam parasosyal etkileşim ile negatif yönlü anlamlı ilişkili olduğu; kaygılı bağlanma puanlarının, parasosyal arkadaşlık, parasosyal ilgi, parasosyal empati ve toplam parasosyal etkileşim puanları ile pozitif yönlü anlamlı ilişkili olduğu saptanmıştır. Bağlanma ve parasosyal etkileşim üzerine yürütülen bir çalışmada parasosyal etkileşimin kaygılı bağlanma ve korkulu kaçınmacı bağlanma tarafından yordandığı saptanmıştır (Karataş, 2022). Bir başka çalışmada da benzer şekilde saplantılı bağlanma stilinin parasosyal etkileşimin katılım düzeyi ve duygusal yoğunluğunu yordadığı saptanmıştır (Theran, Newberg ve Gleason, 2010). Ergenlerle parasosyal etkileşim üzerine yapılan bir çalışmada sosyal kaygı ve parasosyal etkileşim pozitif ilişkiliyken, kendilik algısının negatif yönlü olarak ilişkili olduğu ortaya konmuştur (Aytulun, 2015). Bağlanma stillerinin

parasosyal etkileşimle ilişkili olduğu, kaygılı bağlananların kaçıngan ve güvenli bağlananlara göre daha yüksek parasosyal etkileşim gösterdikleri saptanmıştır (Arslan, 2013; Cole ve Letts, 1999; Cohen, 2004; Jin ve Kim, 2015). Çalışmamız ve literatür sonuçlarının benzer sonuçlar gösterdiği görülmüş olup, tüm bu sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde bağlanma stillerinin parasosyal etkileşim düzeyinde önemli bir faktör olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete ilişkin kabul düzeylerinde kaygılı bağlanma ve kaçıngan bağlanmanın pozitif yönlü yordayıcı etkisinin olduğu; kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik kabul düzeylerinde güvenli bağlanmanın negatif yönlü, kaygılı ve kaçıngan bağlanma stillerinin pozitif yönlü anlamlı düzeyde yordayıcı etkiye sahip oldukları saptanmıştır. Üniversiteli erkeklerle yapılan bir çalışmada kaygılı bağlanma ve kaçınmacı bağlanmanın partner şiddetine yönelik tutumla ilişkili olduğu; kaygılı ve kaçıngan bağlananların partner istismarı ve erkeğin psikolojik şiddetine yönelik kabul düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (McDermott ve Lopez, 2013). Bayraktar, Sayıl ve Kumru (2009), üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada akran ve ebeveyne güvenli bağlanmanın öfke, düşmanlık ve fiziksel saldırganlıkla ilişkili olduğunu, güvenli bağlanmanın arttıkça öfke ve saldırganlığın düştüğü saptanmıştır.

Çalışmada eşitlikçi ve geleneksel cinsiyet rollerinin flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutumda yordayıcı oldukları saptanmıştır. Liseli erkek öğrencilerle yapılan bir çalışmada geleneksel cinsiyet rolleri ve flört şiddetini kabul düzeyinin ilişkili olduğu ve flört şiddetini uygulamada yordayıcı oldukları bulgusuna ulaşılmıştır (Reyes, Foshee, Niolon, Reidy ve Hall, 2016). Liseli gençlerle yapılan benzer bir çalışmada geleneksel cinsiyet rolleri tutumlarının, kadına yönelik erkek şiddetini haklı çıkaran tutumların ve şiddete maruz kalma ve uygulamanın flört şiddeti uygulamada yordayıcı oldukları saptanmıştır (Shen, Chiu, ve Gao, 2012). Yalnızca kadınlarla yürütülen bir başka çalışmada ise yaşanılan toplumsal çevrenin maruz kalınan şiddet üzerinde etkili olduğu, farklı etnik gruplardan gelen katılımcıların partner şiddetini kabul edilebilir bulmamakla birlikte erkek şiddetinin haklı bulunabildiği durumları belirttikleri görülmüştür (Fanslow, Robinson, Crengle ve Perese, 2010). Keçeci (2018), evli kadınlarla yaptığı bir diğer çalışmada ise toplumsal cinsiyet algısı geleneksel olan kadınların eşlerinden daha fazla

psikolojik şiddet gördükleri saptanmıştır. Yapılan bir başka çalışmada ise yukarıdaki sonuçlardan farklı olarak cinsiyet rolleri arasındaki farklılıklara rağmen şiddetin katılımcılar için daha az kabul edilebilir bulunduğu saptanmıştır (Smith, Ellis ve Benson, 2001). Yine çalışmada erkeklerin geleneksel cinsiyet rolleri puanlarının daha yüksek olduğu bulgusuyla birlikte değerlendirildiğinde toplumsal cinsiyet mesajlarında şiddete yönelik davranışların normal kabul edilmesinin şiddeti kabul düzeyi üzerinde etkili olabildiği düşünülmektedir.

Değişkenlere ilişkin kurulan yapısal eşitlik modeli sonucunda flört şiddetinin yordanmasına ilişkin olarak, kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu yordamada kaygılı bağlanma, kaçıngan bağlanma, eşitlikçi cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rollerinin yordayıcı olduğu görülmüştür. Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu yordamada kaygılı bağlanma, parasosyal empati, eşitlikçi cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rollerinin yordayıcı olduğu saptanmıştır. Geleneksel cinsiyet rollerini kaygılı bağlanma ve kaçıngan bağlanmanın yordadığı; eşitlikçi cinsiyet rollerini güvenli bağlanma ve kaygılı bağlanmanın yordadığı görülmüştür. Parasosyal ilgiyi kaygılı bağlanmanın; parasosyal empatiyi kaygılı bağlanmanın; parasosyal arkadaşlığı ise güvenli bağlanmanın ve kaygılı bağlanmanın yordadığı saptanmıştır. Bağımsız ve bağımlı değişkenler arasındaki doğrudan ve dolaylı etkiler incelendiğinde güvenli bağlanma ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında eşitlikçi cinsiyet rolleri değişkeni üzerinden dolaylı etkisinin olduğu; kaygılı bağlanma ve kaçıngan bağlanma değişkenleri ile kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında geleneksel cinsiyet rolleri değişkeni üzerinden dolaylı etkisinin olduğu; kaygılı bağlanma ve erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında parasosyal empati ve geleneksel cinsiyet rolleri değişkenleri üzerinden dolaylı etkisinin olduğu; kaçıngan bağlanma ile erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında geleneksel cinsiyet rolleri üzerinden dolaylı etkisinin olduğu saptanmıştır. Güvenli bağlanma ve erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında eşitlikçi cinsiyet rolleri üzerinden spesifik dolaylı etki sağlarken, toplam etkisinin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı bulgusuna ulaşılmıştır.

Yapılan çalışmada kaygılı bağlanmanın eşitlikçi cinsiyet rollerini pozitif yönlü olarak yordadığı görülmüştür. Üniversite öğrencileriyle bağlanma stilleri, cinsiyet rolleri ve

bağımlılık üzerine yapılan çalışmada feminenliğin kaygılı bağlanmayla pozitif, maskülenliğin kaygılı bağlanmayla negatif ilişki gösterdiği, duygusal ve araçsal bağımlılıkla feminenlik pozitif ilişkiliyken yine maskülenliğin negatif ilişkili olduğu; kaygılı bağlanma ve kadınsılığın duygusal bağımlılığı yordadığı; maskülenlik, kaygılı ve kaçıngan bağlanmanın araçsal bağımlılığı yordadığı saptanmıştır (Alonso–Arbiol, Shaver ve Yárnoz, 2002). Yine üniversite öğrencileriyle yapılan bir diğer çalışmada kadınsı ve androjen cinsiyet rollerine sahip olanların erkeksi ve farklılaşmamış cinsiyet rolleri göstrenlere göre ailelerine daha fazla bağlanma gösterdikleri, bulgusuna ulaşılmıştır (Haigler, Day ve Marshall, 1995). Çalışmamız sonuçlarının literatürde yer alan sonuçlardan farklı olduğu görülmektedir. Yer aldığımız toplumdaki aile yapısı aile içi iletişim ve değerler açısından teknoloji, göç, kadının çalışma hayatına girmesi, sosyoekonomik etkenler ve toplumsal bazda yaşanan değşiklikler gibi pek çok sebeple değişime uğramaktadır (Çelik, 2010; Yaşar-Ekici, 2014). Aile Bakanlığı'nın 2011 yılında Türkiye'de aile yapısı araştırması sonucunda bireylerin en sık duygu ve düşüncelerini paylaştıkları kişilerin çocukları ve sonrasında anne-babaları olduğu, evlenilen eşin genelde aile ve akraba çevresinden olduğu, evlilik kararının görücü usulü gerçekleştiği veya diğer durumda da aile desteği veya onayının alındığı, aile yapılarının benzer olmasının eş seçiminde önemli bir kriter olduğu, kız çocuğun aileye daha yakın olduğu düşüncesinin hakim olduğu, çocuklardan beklentilerin sosyoekonomik düzeye göre artış/azalış gösterdiği, arkadaş seçimi, kılık-kıyafet tarzı gibi konuların ebeveyn-çocuk arası problemler arasında sayıldığı, çekirdek aileler çoğalmasına karşın akraba ilişkilerinin ve bir araya gelmenin önem taşıdığı görülmüştür. Çalışmada kadının çalışmasına genel olarak olumlu bakıldığı, ev içi ortak kararlar alınabildiği ve çocukların da karar almaya dahil edildikleri saptanmıştır. Doğan (2016), Türkiye genelinde ergenlerle yaptığı çalışmada gençlerin anne ve babaya bağlanma stillerinin genel olarak benzer profil gösterdiğini, anneye bağlılık düzeyinin kız öğrencilerde daha yüksek olduğunu saptamıştır. Ülkemizde yapılan çalışma sonuçları açısından bakıldığında toplumsal yaşama ilişkin görüşlerin geleneksel anlayıştan daha eşitlikçi anlayışlara doğru gittiği görülmekteyken, duygusal ilişkiler bakımından bireylerin ailelere bağlılıklarının yüksek düzeyde olduğu ve bunun özellikle kişilerle ilişki biçimlerinde ortaya çıktığı görülmektedir. Çalışmamız sonucu bu açıdan değerlendirildiğinde, kaygılı bağlanmayla ilgili olarak davranış örüntülerinin bireylerin kişilerle ilişkilerinde halen ortaya çıkarken toplumsal yaşama ilişkin daha fazla

eşitlikçi cinsiyet rollerine dair mesajlarla karşılaştıkları şeklinde yorumlanması mümkün olmaktadır.

Yapılan çalışmada kaygılı bağlanmanın parasosyal empatiyi, pozitif yönlü olarak yordadığı görülmüştür. Parasosyal empatinin erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu negatif yönlü olarak yordadığı; yine kaygılı bağlanmanın erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutuma etkisinde parasosyal empatinin negatif yönlü dolaylı etkisinin bulunduğu saptanmıştır. Bağlanma stilleri ve empatiye yönelik bir çalışmada kaygılı bağlanması orta düzey olanların düşük ve yüksek kaygılı bağlananlara göre daha fazla empati gösterdikleri belirtilmiştir (Wayment, 2006). Bağlanma stilleri ve empatiye yönelik yapılan bir çalışmada ise kaygılı bağlanmanın empati boyutlarından kişisel sıkıntıyla pozitif ilişki olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Joireman, Needham ve Cummings, 2002). Yine bağlanma stilleri ve empatiye yönelik yapılan bir çalışmada erkeklerin daha az aşırı ebeveyn korumasına maruz kaldıkları, empati boyutlarında ise empatik endişe, perspektif alma ve kişisel sıkıntı düzeylerinin kadınlara göre daha düşük olduğu; bakış açısı alma boyutunun, ebeveyn aşırı koruması ve romantik kaygı ile pozitif olarak ilişkiliyken, empatik endişenin, romantik kaygı ile negatif olarak ilişkili olduğu saptanmıştır (Britton ve Fuendeling, 2005). Arslan (2013), yetişkinlerle yürüttüğü çalışmasında yüksek parasosyal etkileşim gösterenlerin düşük parasosyal etkileşim gösteren katılımcılara göre daha fazla bilişsel ve davranışsal katılım gösterdiklerini belirtmiştir. Yapılan başka bir çalışmada bilişsel ve duygusal empati düzeyi yüksek olanların daha yüksek parasosyal etkileşim gösterdikleri saptanmıştır (Cummins ve Cui, 2014). Teke, Dilmaç ve Yavuz (2021), üniversite öğrencileriyle yaptıkları bir diğer çalışmada öğrencilerin parasosyal empati, parasosyal ilgi ve parasosyal arkadaşlık düzeylerinin bilişsel ve davranışsal ilişki düzeyleriyle ilişkili olduğunu, parasosyal empatinin romantik değerleri yordadığı bulgusuna ulaşmışlardır. Araştırmamızda çıkan sonuç açısından kaygılı bağlanmanın parasosyal etkileşim ve alt boyutlar üzerinde etkisi olmakla birlikte, bireylerin empati yapma özelliğinin özellikle psikolojik şiddetle ilgili davranışların daha çok farkına varmalarına sebep olması şeklinde bir yargıya varılmasının mümkün olabileceği düşünülmektedir.

Selçuk (2021), kadınlarla bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet ve kadına şiddete yönelik yürüttüğü çalışmada kaygılı bağlananların daha az geleneksel cinsiyet rolü tutumları

gösterdiği, fiziksel, psikolojik ve ekonomik şiddete maruz kalmanın bağlanma stilleri üzerinde etkili olduğu, her üç şiddet türünde de şiddete maruz kalan kişilerin maruz kalmayan kişilere göre daha kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stiline sahip oldukları saptanmıştır. Çalışmanın devamında geleneksel toplumsal cinsiyet rolü tutumuna sahip katılımcılar eşitlikçi cinsiyet rolüne sahip katılımcılara göre daha kaygılı ve kaçınmacı bağlanma stiline sahip olup kadına yönelik şiddete daha az karşı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Selçuk, 2021). Üniversite öğrencileriyle yapılan bir diğer çalışmada ise bireylerin bağlanma biçimlerinin romantik ilişkilerindeki duygu ve davranışları üzerinde etkili olduğu geleneksel cinsiyet rollerini benimseyen erkek ve kadınların kaçınmacı ve kaygılı bağlanma gösterdikleri ve ilişkilerinde daha fazla olumsuz duygulanıma sahip oldukları saptanmıştır (Pietromonaco ve Carnelley, 1994). Turan (2018), üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarını incelediği çalışmasında kaçıngan bağlanma ve toplumsal cinsiyet rollerinin flört şiddetini yordadığı saptamıştır. İstismar ve kontrole yönelik psikolojik şiddetin alt boyutlarında ise kaygılı bağlanma, geleneksel cinsiyet rolleri ve benlik saygısının flörtte istismara yönelik tutumda yordayıcıyken, kaygılı ve kaçıngan bağlanmanın, geleneksel cinsiyet rolleri ve sosyal onay ihtiyacının kontrole yönelik tutumda etkili olduğu, kaygılı bağlanma arttıkça flört şiddeti toplam puanı ve alt boyutları puanlarının yükseldiği, kaçınmalı bağlama arttığında ise kontrol alt boyutu haricinde tüm flört şiddeti alt boyutlarının ve toplam puanın arttığı bulgusuna ulaşılmıştır. Flört şiddetine maruz kalmada geleneksel cinsiyet rolleri ve aileyle ilişki biçiminin önemli olduğu belirtilmektedir (Yıldırım ve Terzioğlu, 2018). Erkek üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada cinsiyet rollerinin kültürden etkilendiği saptanmıştır. Çalışmada şiddeti onaylamada cinsiyetin en önemli yordayıcı olduğu, maskülenliğin şiddeti onaylamada pozitif, feminenliğin şiddeti onaylamada negatif yordayıcı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Bozkurt, Tartanoğlu ve Dawes, 2015). Medyanın yakın partner şiddetini onaylamaya yönelik etkisinin incelendiği bir diğer çalışmada medyadaki farklı programların toplumsal cinsiyet rolleri ve kadınların nesneleştirilmesine yönelik mesajlar aracılığıyla yakın partner şiddetini kabul etmede yordayıcı etkisinin olduğu saptanmıştır (Moss, Ward ve Overstreet, 2022). Ergenlerle yapılan bir çalışmada medya kullanımının, ilişkideki tutumlar ve şiddete yönelik tutumların flört ilişkisinde saldırganlık üzerinde yordayıcı olduğu saptanmıştır (Connolly, Friedlander, Pepler, Craig ve Laporte, 2010). Yapılan benzer bir çalışmada yine medyada saldırgan içeriklere maruz kalmanın flört

tutumları ve flört şiddeti uygulamada yordayıcı etkisinin olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Friedlander, Connolly, Pepler ve Craig, 2013).

Araştırmada yer alan değişkenler incelendiğinde bağlanma stilleri, parasosyal etkileşim ve alt boyutları, toplumsal cinsiyet rollerinin, flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutumla ilişkili olduğu, çeşitli alt boyutlarda yordayıcı etki gösterdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Araştırmada ortaya konan modelin sonuçları bakımından bağlanma stillerinin flörtte uygulanan psikolojik şiddete yönelik tutumu yordadığı, yine tutumu yordamada cinsiyet rolleri ve parasosyal etkileşime ilişkin değerler üzerinden de etki gösterdiği saptanmıştır. Çalışmamızda yapısal eşitlik modeli ile sınanan modelimizin sonuçlarının literatürle benzer sonuçlar içerdiği görülmüştür. Modelde analiz edilen değişkenlerin farklı çalışmalarda ayrı ayrı çalışıldığı ve benzer sonuçlar gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu anlamda literatürde yer alan bu kavramların birlikte değerlendirilmesini sağlayan çalışmamızın önemli bir katkı sağladığı düşünülmektedir. Çalışmanın nicel aşamasında ortaya konan değişkenler arası ilişkiler ve yordayıcılığı derinlemesine analiz etmek ve genişletmek için gerçekleştirilen nitel aşamaya ilişkin varılan sonuçlar ayrıca literatür ışığında tartışılmıştır.

5.2. Nitel Bulgulara İlişkin Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada romantik ilişkisinde psikolojik şiddeti deneyimleyen üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri, medya etkileşimleri, toplumsal cinsiyete ilişkin görüşleri ve romantik ilişki deneyimlerine yönelik algılarını derinlemesine incelemek amaçlanmıştır. Nicel araştırma aşamasında kullanılan dört değişken doğrultusunda oluşturulan dört başlık üzerine yapılan görüşmeler ve yapılan analizler neticesinde her bir başlık için tema, alt tema ve kodlar oluşturulmuştur. Ulaşılan sonuçlar literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

5.2.1. Bağlanma Stillerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Katılımcıların bağlanma stillerine yönelik gerçekleştirilen görüşmeler sonrasında gerçekleştirilen analizlerde toplamda dört ana sekiz alt tema ortaya konmuştur. Bu tema ve alt temalar sırasıyla; benlik, ilişkilerde tutum, ilişkileri değerlendirme eğilimleri ve ilişki sürdürme biçimleri olarak 4 ana tema ve ‘kişilik özellikleri, kendini değerlendirme, ilişkide pasiflik, uyum, ilişki sistemine olumsuz yükleme, pozitif yaşantılar, temkinli ilişki kurma, fazla yakın olma’ olarak toplam 8 alt tema şeklinde belirlenmiştir.

Katılımcıların bağlanma stillerine yönelik ortaya çıkan ana tema ve alt temalar incelendiğinde ilk ana tema benlik olarak ortaya konmuştur. Kendilerine ve diğerlerine ilişkin görüşlerinde ve ilişikilerine yönelik değerlendirmelerinde olumlu ve olumsuz ifadeleri bir arada bulundurdukları görülmüştür. Kendilerine ilişkin değerlendirmelerinde diğer insanlara karşı konum ve mesafelerinin referans olarak alındığı anlaşılmaktadır. Bowlby (1973) bağlanmanın oluşmasında bebeğin diğerlerine ihtiyaç duyma durumunda buna ne kadar değer olduğunu tarttığını, bu doğrultuda benliğini diğerleri tarafından sevilme/sevilmemeye yönelik olarak değerlendirdiğini öne sürer. Hazan ve Shaver (1987 1990), yetişkinlerde bağlanma stillerini hem romantik ilişkiler hem iş ilişkileri çerçevesinde değerlendirmiş, bireylerin sahip oldukları farklı ilişkilerde de bağlanma geliştirdiklerini belirtmiştir. Bağlanma biçimleri ergenlik döneminden itibaren kimlik gelişimi, başa çıkma becerileri ve duygu düzenleme stratejileri gibi kişiliğin tanımlayıcı unsurları üzerinde etkili olmaktadır (Morsünbül ve Çok, 2011). Çalışma sonuçları açısından bakıldığında bireylerin benlik temasında bağlanma stillerine ait örüntülerin özelliklerini gösterdikleri yorumu yapılabilir.

Bağlanma stillerine yönelik ikinci ana tema ilişkilerde tutum olarak belirtilmiştir. Katılımcıların ilişkilerindeki tutumlarına yönelik ortaya iki farklı tutum koydukları içe kapanıklık ve uyum sağlamanın iki alt tema olarak ortaya çıktığı görülmüştür. Kirkpatrick ve Davis (1994), kaygılı ve kaçıngan bağlanma gösteren yetişkinlerin romantik partner seçiminde benzer bağlanma stiline sahip partner yerine zıt partner seçimine yöneldiğini belirtmektedirler. Çalışmada da katılımcıların ilişkilerinde kendilerini daha içe kapanık olan veya daha fazla uyum sağlayan ayak uyduran olarak tanımladıkları, bu anlamda genelde benzer partner seçimlerinde bulunmadıkları düşünülmektedir.

İlişkileri değerlendirme eğilimleri ana temasında olumlu değerlendirmeler hem aileler hem diğer ilişkilere yönelikken olumsuz değerlendirmeler de hem aileler hem diğer ilişkilere yöneliktir. Dinero, Conger, Shaver, Widaman ve Larsen-Rife (2008), bireylerin aileleriyle olan bağlanma stilleri romantik ilişkilerindeki bağlanma stillerinin romantik ilişkilerde de benzer şekilde ortaya çıktığını belirtmektedirler. Benzer şekilde ergenlerle yapılan boylamsal bir çalışmada aile, arkadaşlar ve romantik ilişkilerde bağlanmanın birbiriyle ilişkili olduğu, herhangi bir ilişkide kurulan bağlanma stilinin zaman içerisinde diğer bağlanma stillerine de yansıtıldığı saptanmıştır (Doyle, Lawford ve Markiewicz, 2009).

Aracı-İyiaydın ve Gökçay (2018), erken ergenlik dönemindeki gençlerle yaptıkları bir çalışmada ise kızların erkeklere göre daha fazla akrana bağlanma geliştirdikleri ve saldırganlık düzeylerinin daha düşük olduğu, kızlarda anne ile geliştirilen bağlanmanın saldırganlık davranışları üzerinde etkili olduğu belirtilirken, erkeklerde ise babaya bağlanmanın saldırganlık davranışları ile ilişkili olduğu saptanmıştır.

İlişki sürdürme biçimlerine yönelik ana temanın temkinli ilişki kurma ve fazla yakın olma şeklinde iki alt temada topladıkları görülmektedir. Bağlanma stilleri ve aşk biçimlerine yönelik yapılan bir çalışmada, bağlanma stillerinin aşk biçimleri ve ilişkideki davranışlarla ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Feeney ve Noller, 1990). Shi (2003), yaptığı çalışmada yetişkinlerin bağlanma stillerinin romantik ilişkideki davranışları üzerinde yordayıcı etkisi olduğunu, kaygılı ve kaçıngan bağlananların çatışma çözümünde daha zorlayıcı ve mecbur edici davranışlar sergilemeyi, kaçıngan bağlanmanın ise çatışma çözümünde kaçınmacı davranışlar sergilemeyi yordadığını saptamıştır.

Literatürle benzer şekilde çalışmamızda da bağlanma stillerine ilişkin davranış ve duygu örüntülerinin katılımcıların romantik ve diğer ilişkilerinde ortaya çıktığı, katılımcıların diğerlerine karşı ilişkilerini başlangıcından bitişine değin kendilerine yönelik algılarıyla beraber değerlendirdikleri ve davranışlar sergiledikleri anlaşılmaktadır.

5.2.2. Toplumsal Cinsiyete İlişkin Sonuç ve Tartışma

Katılımcıların toplumsal cinsiyete ilişkin görüşlerinde ana temaların kadın erkek eşitliği ve ilişki rolleri şeklinde 2 ana tema olarak belirdiği, alt temaların ise eşit statüde olma, kalıp yargılar, cinsiyet rolü beklentileri ve ebeveynliğe cinsiyet rolü yüklemeleri olmak üzere toplam 4 alt tema olduğu görülmektedir.

Katılımcıların toplumsal cinsiyete ilişkin görüşleri incelendiğinde kadın ve erkek katılımcılardan tüm cinsiyetlerin ortak şekilde toplumsal cinsiyet eşitliğine ilişkin görüşlerinin bulunduğu, bunun beraberinde toplumsal cinsiyette yer alan bazı kalıp yargıları da benzer şekilde taşıdıkları ve ifade ettikleri görülmektedir. Katılımcıların ilişkilerde ise romantik ilişkilerle ebeveyn olmayı ayırt ettikleri, her iki alt temada da toplumsal cinsiyete ilişkin geleneksel mesajlardan bahsettikleri, bunlarla karşılaştıkları veya karşılaşmayı normal buldukları anlaşılmaktadır.

Toplumsal cinsiyet rolleri mesleki seçimlerden (Eccles, 1987), politikaya kadar temel alanlar dışında toplumsal pek çok seçim ve bölümde de karşımıza çıkmaktadır (Demirgöz-Bal, 2014). Demir (2007), lise öğrencileriyle yaptığı çalışmada cinsiyet rollerine ilişkin cinsiyetler arası farklılıklar bulunsa da genel olarak geleneksel cinsiyet rolleri üzerinden tanımlamalar yaptıkları gençlerin iş ve ev içi yaşama ilişkin olarak kadın ve erkek arasında farklı rolleri biçimlendirdikleri belirtilmektedir. Özmete ve Zubaroğlu-Yanardağ (2016), yetişkin erkeklerle toplumsal cinsiyet rollerine yönelik tutumlarına ilişkin yaptıkları çalışmada da benzer şekilde eşitlikçi cinsiyet rollerine yönelik yüksek ortalamalar gösterirken, evlilikte cinsiyet rollerine yönelik görüşlerinin daha geleneksel olduğu saptanmıştır.

Romantik ilişkilerde çoğu zaman geleneksel rollere ilişkin kalıp yargıların devam ettiği, ilişkilerde bu kalıp yargıların romantik bir yaklaşımın ifadesi olarak kabul edildiği görülmektedir (De Meyer vd., 2017; Nava-Reyes, Rojas-Solís, Amador ve Quintero, 2018; Wu, Luo, Klettner, White ve Albritton, 2021). Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada geleneksel rollere yönelik tutumların devam ettiği, feminen özelliklere sahip erkeklerin daha az kabul edilirken, maskülen davranışları olan kadınların daha kabul edilebilir bulunduğu saptanmıştır (Martin, 1990). Katılımcıların toplumsal cinsiyete ilişkin görüşlerinde literatürdeki diğer araştırma sonuçlarıyla paralel şekilde eşitlikçi cinsiyete ilişkin görüşleri artarken romantik ilişkiler özelinde geleneksel görüşlerin devam ettiği anlaşılmaktadır. Katılımcıların romantik ilişkilerinde psikolojik şiddeti deneyimleyen gençlerden oluştuğu göz önünde bulundurulduğunda geleneksel cinsiyet rollerinin devam etmesinin şiddet uygulama ve maruziyetteki etkisinin çalışmamız özelinde de görünür olduğu düşünülmektedir.

5.2.3. Medya Etkileşimlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Katılımcılarla gerçekleştirilen görüşmelerde medya etkileşimlerine yönelik deneyim ve görüşleri yorumlayıcı fenomenolojik analizle irdelenmiş olup bu analiz doğrultusunda medya etkileşimleri etkileşim kurma, sosyal öğrenme etkisi ve medyanın ilişkideki konumu olmak üzere 3 ana tema ve karakterle etkileşim, kurguyla etkileşim, doğrudan etki, dolaylı etki, medya araçlarını kullanma ve ilişkiyi medyada paylaşma, olmak üzere 6 alt temadan oluşmaktadır.

Yapılan görüşmelerde katılımcıların farklı sıklık ve yoğunlukta sosyal medya kullandıkları, tek yönlü kitle iletişim araçlarında farklı programları takip ettikleri görülmektedir. Katılımcıların medya figürleriyle etkileşim kurdukları ve kendilerine yönelik etkilerinin olabildiğinden bahsettikleri görülmüştür. Katılımcıların medyayla tek yönlü ve çift yönlü etkileşimlerinin bulunduğu, medyanın romantik ilişkilerinde araç ve amaç gibi farklı pozisyonlarda yerinin bulunduğu anlaşılmaktadır.

Medyanın gençler üzerindeki etkilerine bakıldığında eğlence, romantik ilişkilerde kadın erkek davranışları ve ilişkiler üzerine tasvirler, olumsuz duygularla başa çıkma ve benzer yayınları izleyerek kültürel bir ortak nokta oluşturma gibi amaçlarla medyayı takip edebilmektedirler (Arnett, 1995). Arda (2006), seyircilerin karakterle etkileşim kurmasında karakterin çekiciliğini araştırdığı çalışmada izleyicilerin etkileşiminde fiziksel ve sosyal çekicilik etkiliyken karakter ve izleyici arasındaki sosyal veya mesleki partner olarak çekiciliğin etkileşimde daha etkili olduğu bulunmuştur. Araştırmada yer alan katılımcıların da medyadaki farklı programlarla farklı şekillerde etkileşim kurduklarını ifade ettikleri, bu etkileşimin karakter olabileceği gibi doğrudan izledikleri programın içeriğine ilişkin de olabildiğini ifade ettikleri görülmüştür.

Çalışmamızda medya etkileşimlerine ilişkin katılımcıların görüşlerinde sosyal öğrenme etkisi temasında yapımların dolaylı ve doğrudan etki gösterdikleri alt temalarına ulaşılmıştır. Gençlerin medya karakterleriyle kurduğu parasosyal etkileşim çerçevesinde ilgili medya içeriğinin verdiği mesajın gençlerin toplumsal konulara ve yapılara bakış açısının değiştiği belirtilmektedir (El Damanhoury, 2020). Türk TV izleyicileriyle yapılan nitel bir çalışmada katılımcıların parasosyal etkileşimdeki motivasyonları incelenmiştir. Buna göre katılımcıların karakterlere kurdukları etkileşimde rehberlik etme, algılanan gerçeklik ve kıyas yapmanın motivasyon kaynaklarından biri olurken, tutumları pekiştirme, model alma, gerçeklik algısını değiştirme gibi etkileri olduğu görülmüştür (Kasap, Ağzıtemiz, Kızıl ve Yıldırım, 2018). Bir başka çalışmada medya etkisinde karakterlerle kurulan etkileşimin çocuklara konulan isimlerde etkili olduğu saptanmıştır (Yegin, 2020). Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada kadına yönelik geleneksel rol tutumları olan ve kaçınmacı/kaygılı bağlanma stiline sahip olanların ayrılmayı medya üzerinden yapmayı daha kabul edilebilir buldukları görülmüştür (Weisskirch ve Delevi, 2012). Çuhadaroğlu ve Tanacı-Aydın (2021), tarafından yapılan bir çalışmada ülke

sinemamızda yer alan filmlerin partner şiddeti yönünden içeriği incelenmiştir. Çalışmada, fiziksel, psikolojik, duygusal, cinsel, ekonomik, ısrarlı takip ve sosyal şiddet gibi farklı biçimlerde yakın partner şiddetinin yaşandığı, şiddetin çoğu zaman erkek ana karakter tarafından kadın ana karaktere yönlendirildiği ve olumlu addedilen karakterler olarak tanımlandıkları saptanmıştır. Flörtte şiddeti deneyimleyen gençlerin şiddetin nedenleri arasında medyanın etkisi olduğunu da belirttiklerini gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Parlak, 2018). Ülkemizde dizi-filmler aracılığıyla geleneksel cinsiyet rolleri, kadın ve erkek karakterler üzerinden parasosyal etkileşim süreçleri içerisinde aktarılmakta, etkileşim esnasında yüklenen temsili roller kültürel özellikler şeklinde varlığını göstermektedir (Wilson ve Ertan, 2020).

Sosyal medya romantik ilişkilerde partneri tanımak, romantik yakınlığı başlatmak, romantik ilişkiyi başlatmak ve kıskançlık kaynaklı sosyal medyayı kontrol ve ayrılıktan sonra örtük mesaj göndermek gibi pek çok amaçla yer almaktadır (Van Ouytsel, Van Gool, Walrave, Ponnet ve Peeters, 2016; Zhao, Schwanda Sosik ve Cosley, 2012). Sosyal medya romantik ilişkilerde günümüzde daha fazla yer tutmaya başladığı, ilişkinin tüm evreleri partnerin biri veya ikisi tarafından sosyal medyada sergilendiği veya buna ilişkin istek ve taleplerin oluştuğu düşünülmektedir.

5.2.4. Romantik İlişki Yaşantılarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Çalışmada yer alan katılımcı grubu ilişkisinde psikolojik şiddeti deneyimleyen kadın ve erkek üniversite öğrencileridir. Öğrencilerin bu deneyimleri çerçevesinde romantik ilişki yaşantıları ve romantik ilişkilere dair görüşleri incelenmiştir. Yapılan görüşmelerin analizi neticesinde romantik ilişki yaşantılarına ilişkin ilişki deneyimleri, ilişki beklentileri, ilişkideki problemler ve flört şiddeti olmak üzere 4 ana tema ve olumsuz deneyimler, olumlu deneyimler, karşılıklı beklentiler, beklenti olarak kıskançlık, ilişkideki problemlerin sebepleri, ilişkideki problemlere rağmen devam ettirme, ilişkide şiddet türleri ve psikolojik şiddet tanımları olmak üzere 8 alt temanın ortaya çıktığı görülmektedir. Katılımcıların ilişki deneyimleri ana teması içerisinde olumlu deneyim ve olumsuz deneyimler üzerine iki alt temada deneyimlerini paylaştıkları, olumsuz deneyimlerin baskı, kontrol, müdahale gibi psikolojik şiddet başta olmak üzere farklı şiddet türlerine maruz kaldıklarını ifade ettikleri görülmüştür. Alt tema içerisinde yer alan kodlardan biri istenmeyen cinsel temas olarak belirlenmiştir. Rıza inşası kavramı literatürde cinsel şiddet

başlığı içerisinde sınıflandırılmakla birlikte tanımsal olarak partneri manipülasyon ve baskı aracılığıyla cinselliğe ikna etmek olarak belirtilmektedir (Setty, 2021). Gençlerin rıza inşasına yönelik olarak farkındalığı giderek gelişirken toplumsal cinsiyet rollerinin rıza inşasında etkili normlar olduğu ve kızların erkeklere kıyasla rıza inşasıyla daha fazla karşı karşıya kaldıkları görülmektedir (Setty, 2021; Walker, 1997).

Katılımcıların ilişki beklentileri ana temasında alt temaların karşılıklı beklentiler ve beklenti olarak kıskançlık olduğu, ilişki içerisinde kıskançlığın daha kabul edilebilir bulunduğu görülmektedir. Aşka ilişkin teorilerde kıskançlık farklı aşk tipleri içerisinde bir özellik olarak ele alınmaktadır (Lee, 1973; Sternberg, 1999). Kıskançlık çoğu zaman sevginin bir ifadesi olarak görülmektedir (Guerrero ve Andersen, 1996; Özcebe, Aslan, Karabiber, Küçüköztaş, Oransoy ve Ölmez, 2002). Katılımcıların kıskançlığı şiddet sınıfına koymak için yine kendilerine ait kriterler oluşturdukları, kendi kriterlerine göre kıskançlığın sevgiyi ifade etmede zarar verici bir davranış içermediği sürece normal karşılandığı anlaşılmaktadır. Çalışmamız sonuçları açısından kıskançlığın romantik ilişkide farklı bir yere konulmasının beklenebilir bir sonuç olduğu görülmekte ancak kıskançlık/şiddet sınırına ilişkin standart kriterlerin bulunmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların ilişkideki problemlerin sebepleri ana temasında ilişkide problemlerin gerekçeleri ve ilişkiyi problemlere rağmen devam ettirmeye yönelik görüş ve deneyimlerinin bulunduğu saptanmıştır. İlişkide problemlerin gerekçesi olarak geçmiş deneyimler, aile yaşantılarının sayıldığı, ilişkiyi devam ettirmeye yönelik olarak ise problemleri kendilerinden kaynaklı olarak gördükleri ve ilişki içerisinde problemleri daha kabul edilebilir olarak algıladıklarını ifade ettikleri görülmüştür.

İlişkide şiddet türlerine yönelik olarak ise fiziksel şiddet, sözel şiddet, duygusal şiddet ve psikolojik şiddeti belirttikleri, çalışmanın ana ekseni doğrultusunda psikolojik şiddete yönelik görüşleri sorulduğunda öncelikli olarak deneyimlerinde yaşadıkları psikolojik şiddet ögelerini ifade ettikleri anlaşılmaktadır.

Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada, kişisel özellikler ve aileyle ilgili problemlerin flört şiddetinin gerekçesi olarak tanımlandığı saptanmıştır (Makepeace, 1983). Yumuşak (2013), tarafından yapılan çalışmada ise flört ilişkisinde şiddete maruz

kalanlarla kalmayanların kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı saptamıştır. Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada ise düşük benlik saygısı, baskınlık ve kişisel güç algısının psikolojik şiddet uygulama ve maruz kalmayla ilişkili olduğu belirtilmektedir (Sharpe ve Taylor, 1999). Lewis ve Fremouw (2001), partner şiddetinin ortaya çıkmasında kurban ve suçlunun bazı karakteristik özellikleri olduğunu; benlik saygısı, başa çıkma stratejileri, ilişkiden memnuniyet, önceki ilişkideki deneyimler ve ilişkinin yaşandığı sosyal bağlam gibi değişkenlerin flörtte şiddetin ortaya çıkmasına neden olabildiğini belirtmektedirler.

Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin görüşlerinin araştırıldığı bir diğer çalışmada da öğrencilerin fiziksel ve duygusal şiddeti öne çıkardıkları, kaba kuvvet başta olmak üzere ilişkideki her türlü baskıyı şiddet davranışı olarak tanımladıkları görülmektedir. Çalışmada flört ilişkisinde partnerin istemediği halde dokunmasının hem erkek hem kadın öğrenciler tarafından şiddet olarak tanımlandığı, özgürlüğü kısıtlamak, tehdit etmek ve ihanet etmeyi duygusal şiddet, küfetmek, ses tonunu yükseltmek ve kötü söz söylemeyi sözel şiddet olarak sınıflandırdıkları saptanmıştır (Özcebe, Aslan, Karabiber, Küçüköztaş, Oransoy ve Ölmez, 2002). Yapılan bir diğer çalışmada öğrencilerin flörtte en çok uyguladıkları şiddet türünün duygusal şiddet olduğu, duygusal şiddeti uygulamanın cinsiyetler arasında farklılık göstermediği görülmektedir. (Açıkgöz, Açıkgöz, Karakoyun, Yüksel, Akca, Akca ve Ayoğlu, 2018).

Ergen ve genç yetişkinlerle yapılan bir odak grup çalışmasında kentli gençlerin şiddete yönelik görüşleri incelenmiştir. Gençlerin cinsiyet temelli şiddeti şiddetin başlıca nedenlerinden biri oldukları gördüğü, erkeklerin şiddet uygulamada güç ve özgüveni güçlendirme isteğinin etkili olduğunu belirttikleri, kızların şiddeti çoğu zaman aşkın bir göstergesi olarak kabul ettikleri, kıskançlığın her iki cinsiyet için de şiddetin gerekçesi olarak görüldüğü saptanmıştır. Gençlerin farklı şiddet türlerine tanık oldukları veya maruz kaldıklarını ifade ettikleri, kadın katılımcıların şiddete uğrayan kadınlar için kurbanı suçlamaya yönelik tutumlarının bulunduğu ortaya konmuştur (Johnson, Frattaroli, Campbell, Wright, Pearson-Fields ve Cheng, 2005). Üniversite öğrencileriyle yapılan bir diğer çalışmada kadınların şiddete ilişkin farkındalıklarının daha yüksek olduğu, psikolojik şiddete ilişkin davranışları erkeklerin daha kabul edilebilir buldukları, kıskançlığın ise her iki cinsiyet için de daha kabul edilebilir bulunduğu görülmüştür (Karatay, Karatay,

Güraslan-Baş ve Baş, 2017). Genç yetişkinlerle yapılan nitel bir çalışmada ise katılımcıların bazı flört şiddeti davranışlarını şiddet olarak görmedikleri, psikolojik şiddete ilişkin davranışları sevginin ifadesi olarak algılayabildikleri, şiddet uygulamanın ve maruziyetin her iki cinsiyette de yaşandığı, toplumsal cinsiyet rollerinin şiddet davranışlarında etkili söylemler olduğu saptanmıştır. Aynı çalışmada flört şiddetinin ortaya çıkmasında; kıskançlık, sahiplenme duygusu, kontrol sağlama, hâkimiyet oluşturma gibi davranışların öne çıktığı; ilişkiyi sonlandıramamada; bağlılık, emek, sevgi, korku, şiddet uygulayan partnerin değişeceğine olan inancın gerekçe gösterildiği görülmektedir (Kaplan, 2020).

Çalışmanın nitel aşamasında nicel aşamada değişkenlere ilişkin gerçekleştirilen istatistiksel analizler ve ortaya konulan model neticesinde elde edilen ilişkili, yordayıcı, doğrudan ve dolaylı ilişkilere dair sonuçların doğrudan katılımcıların görüşleri aracılığıyla genişletilmesi, zenginleştirilmesi ve aykırı sonuçların olası nedenlerine ilişkin olarak nicel sonuçlarla görülmeyen ilişkilerin nitel aşamada gösterilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla yapılan çalışmada doğrudan romantik ilişkisinde psikolojik şiddeti deneyimleyen kişilere ulaşılmıştır. Görüşmelere ilişkin yapılan yorumlayıcı fenomenolojik analizler neticesinde nitel aşamadaki katılımcıların nicel aşamada ön görülen sonuçlara benzer kavramsal niteliklere sahip oldukları görülmüştür. Yine aykırı sonuçlar açısından bakıldığında katılımcıların psikolojik şiddeti deneyimleyen kişiler olduğu göz önünde bulundurulduğunda, araştırma konusundaki kavramlara ilişkin niteliklerinin çok boyutlu olmadığı, farklı durumlarda farklı tepkiler verebildikleri, kavramlar arasındaki bağlantılarda aracı olabilecek başka kavramsal yapılardan da bahsettikleri görülmüştür.

5.3. Karma Yönteme İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmanın bu bölümünde yöntem bölümünde belirtilmiş olan Creswell ve Plano-Clark (2015)'ın açıklayıcı sıralı desen akış şemasına uygun şekilde nicel ve nitel desenlere ilişkin çalışmalar yorumlandıktan sonra nitel araştırmanın nicel araştırmayı nasıl yardımcı olduğu yine literatür ve karma yöntem araştırmaları ışığında açıklanmıştır.

Araştırmanın nicel aşamasında üniversite öğrencilerinde flörtte psikolojik şiddete yönelik tutumlar incelenmiş olup, nitel aşamada ise psikolojik şiddeti deneyimleyen kadın ve erkek üniversite öğrencileriyle derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Şiddet ve tutumlara yönelik

yapılan bir araştırmada psikolojik şiddete hiç maruz kalmayan kişilerin toplumsal cinsiyet rolü tutumu puanı, kaygılı bağlanma boyutu puanı, kaçınmacı bağlanma boyutu puanı, kadına yönelik şiddet tutum puanı ve kimliğe yönelik tutum puan ortalaması en az bir defa maruz kalan kişilerden daha düşük olduğu saptanmıştır (Selçuk, 2021). Yumuşak (2013), üniversite öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada ise flört ilişkisine sahip olanların, erkeğin flört ilişkisinde uyguladığı psikolojik şiddete yönelik olarak flört ilişkisine sahip olmayanlardan daha olumlu bir tutuma sahip olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla değişkenlere ilişkin ortaya kona nicel sonuçların derinlemesine ve daha açık analizinde fenomeni yaşayan kişilere ulaşmanın çalışma amaçlarına uygun olduğu düşünülmüştür.

Çalışmanın nitel aşamasında ilişkide psikolojik şiddeti deneyimleyen hem kadın hem erkek gençlerle çalışılmıştır. Partner şiddeti genel yazında öncelikli olarak erkeklerden kadınlara yönelik bir şiddet türü olarak tanınsa da yapılan çalışmalarda çalışmamıza benzer şekilde karşılıklı olarak partnerler arasında şiddet ve saldırganlık gösterildiğini ortaya koyan araştırmalar da bulunmaktadır (Straus, 2008).

Araştırmanın nicel kısmında ortaya konan yol analizinde kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu kaygılı bağlanma, kaçıngan bağlanmanın eşitlikçi cinsiyet rolleri ve geleneksel cinsiyet rollerinin yordadığı görülmüştür. Erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutumu kaygılı bağlanmanın, parasosyal empatinin, eşitlikçi cinsiyet rollerinin ve geleneksel cinsiyet rollerinin yordadığı görülmüştür. Dolaylı etkilere bakıldığında güvenli bağlanma ve kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında eşitlikçi cinsiyet rolleri değişkeni üzerinden dolaylı etkisinin olduğu; kaygılı bağlanma ve kaçıngan bağlanma değişkenleri ile kadının flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında geleneksel cinsiyet rolleri değişkeni üzerinden dolaylı etkisinin olduğu; kaygılı bağlanma ve erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında parasosyal empati ve geleneksel cinsiyet rolleri değişkenleri üzerinden dolaylı etkisinin olduğu; kaçıngan bağlanma ile erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında geleneksel cinsiyet rolleri üzerinden dolaylı etkisinin olduğu; güvenli bağlanma ve erkeğin flörtte uyguladığı psikolojik şiddete yönelik tutum arasında eşitlikçi cinsiyet rolleri üzerinden spesifik dolaylı etki sağlarken toplam etkisinin istatistiksel açıdan anlamlı olmadığı görülmüştür. Nitel araştırmada ise katılımcıların ilişkide şiddetin nedenleri arasında kişilik özellikleri, aile ilişkileri ve

deneyimleri saydıkları, medyanın romantik ilişkilerine bakış açıları ve davranışlar üzerinde etkisinin olduğunu belirttikleri saptanmıştır. Price ve ark. (1999), yaptıkları çalışmada flört şiddetine yönelik tutumların geleneksel cinsiyet rolleriyle ve geçmişteki şiddet deneyimleriyle ilişkili olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Beliren yetişkinlerle yapılan araştırmada olumsuz değerlendirilme korkusu ve sosyal onay ihtiyacıyla flört şiddetine yönelik tutumların ilişkili olduğu, çevreden onay almaya yönelik ihtiyaç ve olumsuz değerlendirilme korkusu artıkça flört şiddetini kabule yönelik tutumların da olumlu olarak arttığı belirtilmektedir. Yine kadınların tutum puanlarının erkeklerden daha düşük olduğu görülmektedir (Süzer, 2019). Parlak (2018), partnerine şiddet uygulayan ergen ve genç yetişkinlerle yaptığı çalışmada da benzer şekilde benlik algısında öfkeli olma ve kıskançlık gibi özelliklerle kendilerini tanımladıkları, aile içi ilişkilerde mesafe ve iletişim problemlerine yönelik deneyimlerini aktardıkları, toplumsal cinsiyet rollerini benimsedikleri saptanmıştır. Çalışmamız açısından değerlendirildiğinde bağlanma biçimlerinde görülen davranış örüntülerine benzer şekilde kişiler arası ilişkilerde daha fazla dışarıya bağımlı ve onay bekleyen davranışlar sergileyen bireylerin şiddeti kabul düzeylerinin artığı söylenebilir.

Eyal ve Rubin (2003), yaptıkları çalışmada izleyicilerin karakter özellikleriyle benzer karakterlerle özdeşim kurduklarını saptamışlardır. Yapılan bir çalışmada kaygılı bağlanma gösteren kadınların favori tv karakterlerine benzemek ve o karakter gibi davranma isteğini kaçınmacı bağlanan katılımcılara kıyasla daha faz oranda gösterdikleri belirtilmektedir (Greenwood, Pietromonaco ve Long, 2008). Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada benlik saygısı ve homofilinin (benzer özelliklere sahip kişilere yakınlık duyma) parasosyal etkileşimle ilişkili olduğu, benlik saygısı olumlu değerlendirmeye sahip olanların komedyenlerle daha fazla parasosyal etkileşim kurdukları belirtilmektedir (Turner, 1993). Bir başka çalışmada da yine parasosyal etkileşimin benlik saygısıyla ilişkili olduğu ve bağlanmayla birlikte parasosyal etkileşimi yordadığı saptanmıştır (Greenwood, 2008). Ergenlerle yapılan bir çalışmada ergenlerin bağlanma stillerinin ünlülere bağlanma stillerinde etkili olduğu, ünlülere bağlanma şekillerinin akranlara bağlanma şekliyle paralellik gösterdiği saptanmıştır (Giles ve Maltby, 2004). Bağlantılı bir kavram olarak yalnızlığın parasosyal etkileşimle ilişkisi incelendiğinde yalnızlık ve parasosyal etkileşim arasında ilişki olduğu belirtilmektedir (Balcı ve Demir, 2018; Greenwood ve Long, 2009; Wang, Fink ve Cai, 2008). Yapılan bir diğer araştırmada ise kaygılı bağlanmanın

parasosyal etkileşim ve drama izlemeyle ilişkili olduğu, parasosyal etkileşimin romantik inançlar üzerinde etkili olduğu, kaçıngan bağlanmanın ise romantik inançlar ve parasosyal etkileşim ile negatif yönlü etkili olduğu saptanmıştır (Jin ve Kim, 2015). Üniversite öğrencileriyle bağlanma stilleri ve parasosyal ilişkiler üzerine yapılan bir çalışmada flört ilişkisi içerisinde olan katılımcıların bağımlı bağlanma stilleriyle parasosyal ilişkilerinin pozitif yönlü anlamlı ilişkisinin olduğu saptanmıştır. Çalışmanın devamında yine ilişkisi olan kadın katılımcıların partnere olan bağımlılıklarıyla parasosyal ilişkilerinin de anlamlı olduğu bulgusuna ulaşılmıştır (Cohen, 1997). Zemach ve Cohen (1986), cinsiyet rollerinin temsiline ilişkin yaptıkları çalışmada televizyon programlarında cinsiyet rollerine ilişkin verilen mesajların seyircilerin algıları üzerinde etkili olduğu, karakterlerin genelde toplumsal cinsiyet rollerine uygun şekilde özelliklere sahip oldukları görülmüştür. Medyanın kullanıldığı pek çok alanda ataerkil ifadelerin tekrarlandığı görülmektedir (Güzel, 2014). Bununla birlikte yine flört şiddetinin önlenmesinde veya müdahalesinde sanal ortamlar yardımcı kaynaklardan biri olarak kullanılabileceğini destekleyen çalışmalar da bulunmaktadır (Baird, Tarshis, Falla ve Messenger, 2021). Parasosyal etkileşimin nicel aşamada bağlanma stilleriyle ilişkili olduğu, nitel aşamada ise katılımcıların medya karakterleriyle ilişki kurmada farklı zihinsel değerlendirmelerde bulundukları görülmektedir. Yine parasosyal etkileşim ve medyanın hem nicel hem de nitel psikolojik şiddete yönelik tutum ve davranışların ortaya çıkmasında etkisinin bulunduğu anlaşılmaktadır. Bu anlamda çalışmamız sonuçlarının literatür tarafından desteklenen sonuçlar içerdiği düşünülmektedir.

Katılımcıların takip ettikleri medya figürlerinde kendi özelliklerine yakın gördükleri veya özelliklerini beğendikleri karakterleri daha çok takip ettikleri anlaşılmıştır. Katılımcıların ilişkilerinde medyaya yer verdikleri, medyanın romantik ilişkilere bakış açılarında etkili olduğunu ifade ettikleri saptanmıştır. Yine nicel aşamada kadınların parasosyal etkileşim düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Kadınların başa çıkma becerilerinde daha fazla sosyal destek aradıkları, maskülenitenin dış kontrole yönelik odağının daha düşük ve kaçınarak başa çıkma stratejileri üzerinde yordayıcı olduğu belirtilmektedir (Lengua ve Stormshak, 2000). Dizilerin romantik etkisi ve yerli dizilerden hoşlanma düzeyinin parasosyal etkileşimi yordadığı görülmektedir (Durak-Batıgün ve Büyükşahin Sunal, 2017). Yapılan bir başka çalışmada da kadınların ilişki standartlarına ilişkin olarak erkeklerden daha az beklentilerinin karşılandığını ifade ettikleri görülmektedir (Vangelisti

ve Daly, 1997). Bireyler sosyal yaşama benzer şekilde medya karakterleriyle de tanıdıklıktan aşk veya arkadaşlığa benzeyen uzun süreli ilişkiler kurmaktadırlar (Tukachinsky, 2010). Atakay (2021), evli çiftlerle yaptıkları çalışmada instagram kullanımın ilişki üzerindeki etkisini incelemiştir. Araştırmada katılımcıların olumsuz etkiler olarak kıskançlık ve gözetleme, ilişkiyi ihmal etme, ilişki ihlali ve karşılaştırmayı belirtirken olumlu yönde etkileyebilecek temalar paylaşım ve ilişkiyi sergileme davranışları olarak tanımladıkları, kadınların olumsuz temalardan erkeklere göre daha yüksek puan aldıkları saptanmıştır. Çalışma açısından bakıldığında kadınların parasosyal etkileşimlerinin ilişkideki beklentilerini arttırdığı, bunun da ilişkide olumsuz deneyimler olarak kabul edilebileceği düşünülmektedir.

Çalışmanın nicel aşamasında geleneksel cinsiyet rollerinin psikolojik şiddeti kabul düzeyini etkilediği görülmüştür. Nitel aşamada analizler sonucunda katılımcıların romantik ilişkilerindeki görüşlerini geleneksel cinsiyet rolleri çerçevesinde gerçekleştirdikleri, öğrencilerin ilişki deneyimlerinde kıskançlığı şiddet olarak kabul etmedikleri görülmüştür. Kültürel yapılarda şiddetin yerinin romantik ilişkilere yansımaları olabileceği belirtilmektedir (Connolly, Friedlander, Pepler, Craig ve Laporte, 2010; Straus, 2004; Sugarman ve Hotaling, 1989). Bakıldığı zaman çoğu kez psikolojik şiddet içerikli davranışların toplumsal cinsiyet rolleri içerisinde kadın ve erkek için belirlenen kalıplar içerisinde değerlendirildiği, bu sebeple normal karşılanabildiği düşünülmektedir. Sosyal normlar ve cinsiyet rolleri şiddete yol açan başlıca nedenlerden olarak kabul edilmektedir (Jewkes, 2002). Toplumsal cinsiyet ve ailedeki rollere ilişkin geleneksel tutumlar günümüzde giderek azalmakla birlikte bu değişim beklenildiği kadar hızlı değildir (Scott, 2006).

Katılımcıların psikolojik şiddete ilişkin tanımlarında kendi deneyimleri doğrultusunda tanımlamalarda bulundukları, problem yaşadıkları davranışları şiddet olarak sınıflandırdıkları anlaşılmıştır. Psikolojik şiddet ilişkilerde diğer şiddet türlerinden daha olumsuz olarak algılanmaktadır. Gençlerle yapılan çalışmalar kıskançlık ve cinsel şiddetin bağlam içerisinde normal kabul edilebildiğini göstermektedir (Lavoie, Robitaille ve Hebert, 2000). Şiddet tanımları arasında ise aşağılama ve hakaret, partneri küçümseme ve itibarına zarar verme, görmezden gelme, tehdit etme, aşırı kontrol ve kıskançlık içeren davranışlar psikolojik şiddet içerisinde tanımlanan davranışlar arasında sayılmaktadır.

Gençler arasında şiddetin nedenleri arasında çalışmamıza benzer şekilde kişisel özellikler, ilişki dinamikleri ve medyadaki pornografik ve şiddet içerikli ögelerin sayıldığı görülmektedir (Lavoie, Robitaille ve Hebert, 2000). Üniversite öğrencileriyle yapılan bir çalışmada ise erkek öğrencilerin daha fazla psikolojik şiddet uygulama eğilimindeyken kadın öğrencilerin daha fazla fiziksel şiddet uygulama eğiliminde oldukları bulunmuştur. Aynı çalışmada öğrencilerin daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları, psikolojik şiddetten kaynaklı olarak en çok ruhsal bozukluklar yaşadıkları saptanmıştır. Öğrencilerin ilişkideki en büyük tartışma konusunun kıskançlık olduğu belirtilmektedir. Çalışmada psikolojik şiddet uygulayan erkeklerin tutum puanlarının da daha yüksek olduğu belirtilmektedir. (Çakaloz, Çoban ve Irmak, 2020). Selçuk, Avcı ve Mercan (2017), üniversite öğrencileriyle yaptıkları çalışmada gençlerin en çok maruz kaldıkları şiddetin psikolojik şiddet olduğu, kızların erkeklere göre daha fazla psikolojik şiddete maruz kaldıkları belirtilmektedir. Ancak aynı çalışmada şiddete maruz kalmayla psikolojik şiddeti kabule yönelik tutum arasında ilişki olmadığı saptanmıştır.

Üniversite öğrencileriyle yapılan bir başka çalışmada ise kadınların kıskançlık ve dijital ortamda gerçekleştirilen şiddet davranışlarını, şiddet olarak algılarken erkeklerin ilişki içerisinde daha normal davranışlar olarak tanımladıklarını, ilişkiyi kötüye kullanmak, kıskançlık, müdahale etme, yalnızlaştırma, suçlu hissettirme, kısıtlama, aşağılama, tehdit etme gibi şiddet içerikli davranışlara maruz kaldıklarını, kıskançlığın ise her iki tarafın da en yakın oranda maruz kaldıkları şiddet biçimi olduğu görülmektedir. Çalışmada psikolojik şiddetin diğer şiddet türlerine göre daha kabul edilebilir bulunduğu görülmektedir (Sünetçi, Say, Gümüştepe, Enginkaya, Yıldızdoğan ve Yalçın, 2016). Üniversite öğrencileriyle yapılan bir başka çalışmada öğrencilerin flört ilişkisinde en sık duygusal şiddete maruz kaldıklarını belirttikleri, literatürde şiddet olarak tanımlanan durumları şiddet olarak sınıflandırmadıkları görülmektedir. Aynı çalışmada yetkeci otoriteye boyun eğici kişilik puanları yüksek olanların şiddete daha fazla maruz kaldıkları, flört şiddetini daha kabul edilebilir buldukları saptanmıştır. Ekonomik durum ile şiddete yönelik tutum arasında fark bulunmadığı, cinsiyetler arası farka bakıldığında erkeklerin şiddeti daha kabul edilebilir buldukları görülmektedir (Özdemir, 2019).

Nicel ve nitel araştırmalara dair sonuçlar bir arada değerlendirildiğinde nicel aşamada elde edilen sonuçların nitel aşamada elde edilen sonuçlarla desteklendiği; katılımcıların

bağlanma stilleri, toplumsal cinsiyete bakış açıkları, medyaya yönelik değerlendirmeleri ve şiddete yönelik deneyimlerinin nicel aşamada ön görülen sonuçları ortaya koyduğu görülmüştür. Kaygılı ve kaçınmacı bağlanmanın davranış ve düşünce örüntülerinin literatürde yer alan romantik ilişkilerde psikolojik şiddet davranışlarıyla paralel özellikler gösterdiği anlaşılmaktadır. Cinsiyet rolleri ve medya programlarında romantik ilişkilerin içeriklerinin romantik ilişkilerdeki davranış beklentileri üzerinde etkili olduğu, bu içeriklerin çözümlenmesinin önemli olduğu görülmektedir. Romantik ilişkilerden biri olarak flört ilişkisi içerisinde psikolojik şiddetin daha görünür hale gelmesinin ve şiddete yönelik tutum ve davranışlar üzerinde bağlanma, toplumsal cinsiyet ve medya araçlarıyla olan etkileşimin birlikte değerlendirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

5.4. Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgulara dayanılarak, uygulamaya ve sonraki araştırmalara dönük önerilere yer verilmiştir.

- Çalışmanın her iki aşamasında da flört şiddetine yönelik tutumda ve ilişkilerde geleneksel cinsiyet rollerine yönelik algı ve ifadelerin etkili olduğu görülmektedir. Nitel aşamada katılımcıların psikolojik şiddete yönelik davranışları aşka ilişkin bir durum olarak kabul ettikleri anlaşılmaktadır. Gençlere ve ergen gruplara toplumsal cinsiyet eşitliği, flört şiddeti ve doğru iletişim konularında eğitim programları ve içeriği oluşturmanın algıda yerleşen yanlışlıkları düzeltmek adına faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Nitel aşamada katılımcıların ilişki içerisindeyken olumsuz yaşantılara ilişkin farkındalıklarının daha az olduğu, yaşadıkları psikolojik sıkıntı ve mutsuzluk halini, problemli ilişkiyi sonlandırdıktan sonra fark ettikleri görülmektedir. Terapötik süreçte bireyin problemlerle yüzleşme ve farkındalık kazanmasına yönelik beceriler kazandırmanın bireyin psikolojik danışma alanına getirdiği problemi çözmesinde faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Araştırmanın nicel aşamasında bağlanma biçimlerinin flört şiddetini kabulde etkili olduğu, nitel aşamada ise psikolojik şiddeti deneyimleyen gençlerin bağlanma stillerinde kaygılı ve kaçıngan bağlanmaya yönelik daha fazla davranış örüntüsünden bahsettikleri görülmektedir. Bağlanma stillerinin romantik ilişkilerle

ilişkisine yönelik süregelen pek çok araştırma bulunmaktadır. Özellikle danışma ortamında ve ebeveynlere yönelik eğitim programlarında bağlanma stillerindeki problem alanlarını yakalama ve velilere yönelik çocukla güvenli bağlanma geliştirmeye yönelik destek ve eğitim verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

- Araştırmanın nicel aşamasında ortaya konan model analizinde kaygılı bağlanmanın eşitlikçi cinsiyet rolleri ve parasosyal empatiyle pozitif yönlü olarak yordayıcı ilişkisinin bulunduğu, araştırmada katılımcı kadınların kaygılı bağlanma, eşitlikçi cinsiyet rolleri ve parasosyal empati düzeyleri puanlarının erkeklerden daha yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırmacılar için daha sonra yapılacak çalışmalarda kadınlarda bağlanmanın toplum ve kültürle olan ilişkisine yönelik çalışmalar yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Araştırma üniversite öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Romantik duygu ve etkileşimlerin daha erken yaşlarda başlaması, teknoloji ve medya kullanımının daha yaygın hale gelmesi, bağlanma stillerinde aile etkisinin daha erken yaşlarda görünürlüğünün daha fazla olması düşünüldüğünde ergen grupların da araştırmada ele alınan değişken ve probleme ilişkin risk altında olduklarını ön görmektedir. İlerleyen aşamada benzer bir çalışmanın ergen gruplarla yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Çalışmada parasosyal etkileşim ve medya etkileşiminin yakın partner şiddetinde etkisinin bulunduğu görülmüştür. Bundan sonraki çalışmalarda bu etkileşimde medyadaki ilgili programlarının içeriğine yönelik araştırmaların gerçekleştirilmesinin önemli olacağı düşünülmektedir. Yine eğitimciler açısından gençlere medya okur-yazarlığına ilişkin eğitim verilmesinin ve karşılaştıkları içerikleri doğru analiz etmelerine yönelik becerilerinin geliştirilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.
- Araştırmanın nitel aşamasında katılımcıların medyayla etkileşimlerini yalnızca TV ile sınırlı tutmadıkları, sosyal medya ve diğer dizi/film platformlarını da sık sık kullanıldıkları anlaşılmaktadır. Araştırmacıların bundan sonraki çalışmalarda parasososyal etkileşimin bağlamını geliştirerek günümüzde gençlerin daha sık kullandıkları uygulama ve platformları da ele alabilecek ölçüm araçları geliştirmesinin alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

- Çalışmanın nitel aşamasında problem alanına ilişkin olarak amaçlı örnekleme yapılmış öncelikli olarak psikolojik şiddeti deneyimleyen üniversite öğrencilerine ulaşılmıştır. Çalışmada deneyimleri derinlemesine analiz amacıyla fenomenolojik yaklaşım kullanılmıştır. Araştırmada bireylerin öznel görüşleri içerisinde sosyal ilişkileri ve bağlamlarına da yer verdikleri görülmüştür. İlerleyen araştırmalarda odak grup çalışmaları ve söylem analizi gibi toplumsal yapı ve sosyal bağlamı da ortaya çıkaracak farklı araştırma desenlerinin kullanılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

Açıkgöz, B., Açıkgöz, B., Karakoyun, A. R., Yüksel, N. A., Akca, F., Akca, A. S. D., & Ayoğlu, F. N. (2018). Tıp fakültesi 5. ve 6. sınıf öğrencilerinde flört şiddetinin değerlendirilmesi. *Konuralp Tıp Dergisi*, *10*(2), 168-174.

Ainsworth, M. D. S. (1991). Attachments and other affectional bonds across the life cycle. In C. M. Parkes, J. Stevenson-Hinde, & P. Marris (Eds.), *Attachment across the life cycle* (pp. 33-51). London: Routledge

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment: A psychological study of the strange stiuation.* Hillsdale, NJ: Erlbaum.

Ainsworth, M. S., & Bowlby, J. (1991). An ethological approach to personality development. *American psychologist*, *46*(4), 333.

Ak, G. (2021). *Evli bireylerde bağlanma stillerinin benlik saygısı, toplumsal cinsiyet rolleri ve ayrılık anksiyetesi üzerindeki yordayıcı etkisinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Kent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul..

Akış N, Korkmaz NH, Taneri PE, Özkaya G, Güney E. (2019). Üniversite öğrencilerinde flört şiddeti sıklığı ve etkileyen etmenler. ESTÜDAM Halk Sağlığı Dergisi. 2019(3):294-300.

Aksakal, İ. Y. (2021). *24-30 yaş bireylerin ergenlik döneminde izledikleri popüler türk dizileri temelinde parasosyal etkileşim, benlik saygısı ve psikolojik semptom düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi.* (Yaımlanmamış yüksek lisans tezi.)İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.

Al-Bakr, F., Bruce, E. R., Davidson, P. M., Schlaffer, E., & Kropiunigg, U. (2017). Empowered but Not Equal: Challenging the Traditional Gender Roles as Seen by University Students in Saudi Arabia. In *FIRE: Forum for international research in education* (Vol. 4, No. 1, pp. 52-66).

Allison, C. J., Bartholomew, K., Mayseless, O., & Dutton, D. G. (2008). Love as a battlefield: Attachment and relationship dynamics in couples identified for male partner violence. *Journal of family issues*, *29*(1), 125-150.

Alonso–Arbiol, I., Shaver, P. R., & Yárnoz, S. (2002). Insecure attachment, gender roles, and interpersonal dependency in the Basque Country. *Personal relationships*, *9*(4), 479-490.

Aracı-İyiaydın, A & Gökçay, G. (2018). The interplay between peer attachment and aggression in early adolescence: The mediator role of mother and father attachment. *Conference: 20th International Congress on Psychological Counseling and Guidance.* Samsun.

Archer, J. (1984). Gender roles as developmental pathways. *British journal of social psychology*, *23*(3), 245-256.

Arda, S. (2006). *Predictors of parasocial interaction with the favorite and the least desirable characters portrayed in TV serials.* Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, ODTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Arıcı, F. (2011). *Üniversite öğrencilerinde toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılar ve psikolojik iyi oluş.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Arikewuyo, A. O., Lasisi, T. T., Abdulbaqi, S. S., Omoloso, A. I., & Arikewuyo, H. O. (2022). Evaluating the use of social media in escalating conflicts in romantic relationships. *Journal of Public Affairs*, *22*(1), e2331.

Arnett, J. J. (1995). Adolescents' uses of media for self-socialization. *Journal of youth and adolescence*, *24*(5), 519-533.

Arslan, Ö., ve Büyükşahin-Sunal, A. (2012). TV dizilerinde yer alan karakterler ile kurulan parasosyal etkileşim: Romantik ilişkiler açısından bir değerlendirme. *VII. Ulusal Psikoloji Kongresi*, 25-28.

Arslan, Ö. (2013), Tv dizilerinde yer alan karakterler ile kurulan parasosyal etkileşim: Bağlanma biçimleri ve yalnızlık açısından bir inceleme. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Arslangirey, N. (2013). *Üniversite öğrencilerinde beden imajının yordayıcıları olarak bağlanma stilleri ve toplumsal cinsiyet rolleri. (*Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.

Arslantaş, H. A. (2008). Sosyal değişme, kentleşme ve kentlileşmenin din üzerine etkileri. *İlahiyat Fakültesi Dergisi, 13*(2), 171-196.

Aslan, D., Vefikuluçay, D., Zeyneloğlu, S., Erdost, T. ve Temel, F. (2008). Ankara'da iki hemşirelik yüksekokulunun birinci ve dördüncü sınıflarından okuyan öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma, flört ilişkilerinde şiddet uygulama durumlarının ve bu konudaki görüşlerinin saptanması araştırması. *Kadın Sorunları Araştırma Merkezi, Hacettepe Üniversitesi.*

Atakay, C. (2021). *Evli çiftlerde Instagram kullanımı: Bağlanma boyutları, ideal/gerçek eş ve benlik uyuşmazlığı.*(Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi.

Austin, E. W., & Meili, H. K. (1994). Effects of interpretations of televised alcohol portrayals on children's alcohol beliefs. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, *38*(4), 417-435.

Ávila, M., Cabral, J., & Matos, P. M. (2012). Identity in university students: The role of parental and romantic attachment. *Journal of adolescence*, *35*(1), 133-142.

Aytulun, G. (2015). *Ergenlerde parasosyal etkileşim: İnternette gerçek benlik, kendilik algısı ve sosyal kaygı arasındaki ilişkiler.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara, Ankara Üniversitesi.

Baird, S., Tarshis, S., Falla, M., and Messenger, C. Virtual support and ıntimate partner violence (ıpv): A knowledge synthesis report (2021). *Social Work. 1*.

Balcı, Ş. ve Demir, Y. (2018). Televizyon İzleme Alışkanlıklarında Parasosyal Etkileşim Etkisi İle Yalnızlık Arasındaki İlişki. *Journal of Communication Theory & Research/Iletisim Kuram ve Arastirma Dergisi*, (47).

Baldan, G. A., ve Akış, N.. (2017). Flört şiddeti. *Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, *43*(1), 41-44.

Bandura, A. (1969). Social-learning theory of identificatory processes. *Handbook of socialization theory and research*, *213*, 262.

Bandura, A., Ross, D., & Ross, S. A. (1961). Transmission of aggression through imitation of aggressive models. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, *63*(3), 575.

Bandura, A., & Walters, R. H. (1977). *Social learning theory* (Vol. 1). Prentice Hall: Englewood cliffs.

Bartholomew, K., & Horowitz, L. M. (1991). Attachment styles among young adults: a test of a four-category model. *Journal of personality and social psychology*, *61*(2), 226.

Basile, K. C., Arias, I., Desai, S., ve Thompson, M. P. (2004). The differential association of intimate partner physical, sexual, psychological, and stalking violence and posttraumatic stress symptoms in a nationally representative sample of women. *Journal of Traumatic Stress*, *17*(5), 413-421.

Bayne, E. (2011, March). Womb envy: The cause of misogyny and even male achievement?. In *Women's Studies International Forum* (Vol. 34, No. 2, pp. 151-160). Pergamon.

Bayraktar, F., Sayıl, M., & Kumru, A. (2009). Liseli Ergenler ve Üniversiteli Gençlerde Benlik Saygısı: Ebeveyn ve Akrana Bağlanma, Empati ve Psikolojik Uyum Değişkenlerinin Rolü. *Turk Psikoloji Dergisi*, *24*(63).

Bem, S. L. (1974). The measurement of psychological androgyny. *Journal of consulting and clinical psychology*, *42*(2), 155.

Bem, S. L. (1975). Sex Role Adaptability: One Consequence of Psychological Androgyny. *Journal of Personality and Social Psychology*, *31*(4), 634-643.

Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychological review*, *88*(4), 354.

Bem, S. L. (1983). Gender schema theory and its implications for child development: Raising gender-aschematic children in a gender-schematic society. *Signs: Journal of women in culture and society*, *8*(4), 598-616.

Berger, R. J. (1989). Female delinquency in the emancipation era: A review of the literature. *Sex Roles*, *21*(5), 375-399.

Bergman, L. (1992). Dating violence among high school students. *Social work*, *37*(1), 21-27.

Blackstone, A. M. Gender Roles and Society. *Journal of Marriage and the Family*, *57*, 5-19.

Bleier, R. (1984). *Science and gender: A critique of biology and its theories on women.*

Bowlby, L (1960). Separation anxiety. *International Journal of PsychoAnalysis, 41,* 89-113.

Bowlby, J. (1969). *Attachment and loss.* New York: Basic Books.

Bowlby, J. (1973). *Attachment and loss: Vol. 2. Separation: Anxiety and anger.* New York: Basic Books.

Bowlby, J. (1980). *Attachment and loss: Vol. 3. Loss: Sadness and depression.* New York: Basic Books.

Bozkurt, V., Tartanoglu, S., & Dawes, G. (2015). Masculinity and violence: Sex roles and violence endorsement among university students. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *205*, 254-260.

Brennan, K. A., Clark, C. L., & Shaver, P. R. (1998). Self-report measurement of adult romantic attachment: An integrative overview. In J. A. Simpson & W. S. Rholes (Eds.), *Attachment theory and close relationships* (pp. 46-76). New York: Guilford Press.

Britton, P. C., & Fuendeling, J. M. (2005). The relations among varieties of adult attachment and the components of empathy. *The Journal of social psychology*, *145*(5), 519-530.

Brooks-Russell, A., Foshee, V. A., & Reyes, H. L. M. (2015). Dating violence. Handbook of adolescent behavioral problems, 559-576.

Bulut, S. (2020). Ağ toplumunda parasosyal etkileşimi twıtter kullanıcı yorumları üzerinden değerlendirmek. *İnönü Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi (İNİF E-Dergi)*, *5*(2), 43-59.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri.*

Büyükşahin Çevik, G., ve Kızıldağ, S. (2018). Psikolojik danışman adaylarının toplumsal cinsiyet rollerinde bağlanma tarzları, duygu düzenleme ve empatinin rolü. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi,* ISSN: 1302-8944., Sayı: 46 Sayfa:239.

Byrne, B. M. (2013). *Structural equation modeling with Mplus: Basic concepts, applications, and programming* Routledge.

Campbell, A., Shirley, L., & Candy, J. (2004). A longitudinal study of gender-related cognition and behaviour. *Developmental Science*, *7*(1), 1-9.

Cangür, Ş., Başver, T., Temür, B., Odabaş, S., Demir, F., Kılıç, S., ... & Diri, B. (2021). Sağlık bilimleri fakültesi öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, *11*(3), 331-340.

Canoğlu, M., Öz, B., & Yenilmez, G. (2021). Para-sosyal etkileşim, markaya yönelik tutum ve satın alma niyeti: Video bloggerlar üzerine bir inceleme. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, *9*(24), 138-167.

Capaldi, D. M., Knoble, N. B., Shortt, J. W., & Kim, H. K. (2012). A systematic review of risk factors for intimate partner violence. *Partner abuse*, *3*(2), 231-280.

Carpenter, R. C. (2017). Recognizing gender-based violence against civilian men and boys in conflict situations. In *The Criminology of War* (pp. 377-397). Routledge.

Carr, J. L., & VanDeusen, K. M. (2002). The relationship between family of origin violence and dating violence in college men. Journal of Interpersonal Violence, 17(6), 630-646.

Catalano, S. M. (2012). *Intimate partner violence, 1993-2010*. Washington, DC: US Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Justice Statistics.

Centers for Disease Control and Prevention. (2006). Physical dating violence among high school students--United States, 2003. *MMWR: Morbidity and mortality weekly report*, *55*(19), 532-535.

Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2016). *Understanding Teen Dating Violence.* Retrieved from https://www.cdc.gov/violenceprevention/intimatepartnerviolence/teendatingviolence/fastfact.html.

Chan, K. L., Straus, M. A., Brownridge, D. A., Tiwari, A., & Leung, W. C. (2008). Prevalence of dating partner violence and suicidal ideation among male and female university students worldwide. *Journal of midwifery & women's health*, *53*(6), 529-537.

Chodorow, N. J. (1994). *Femininities, masculinities, sexualities: Freud and beyond*. University Press of Kentucky.

Ciocca, G., Zauri, S., Limoncin, E., Mollaioli, D., D'Antuono, L., Carosa, E., ... & Jannini, E. A. (2020). Attachment style, sexual orientation, and biological sex in their relationships with gender role. *Sexual medicine*, *8*(1), 76-83.

Cohen, J. (1997). Parasocial relations and romantic attraction: Gender and dating status differences. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, *41*(4), 516-529.

Cohen, J. (1999). Favorite characters of teenage viewers of Israeli serials. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, *43*(3), 327-345.

Cohen, J. (2004). Parasocial break-up from favorite television characters: The role of attachment styles and relationship intensity. *Journal of Social and Personal relationships*, *21*(2), 187-202.

Coker, A. L., Davis, K. E., Arias, I., Desai, S., Sanderson, M., Brandt, H. M., & Smith, P. H. (2002). Physical and mental health effects of intimate partner violence for men and women. *American journal of preventive medicine*, *23*(4), 260-268.

Coker, A. L., Clear, E. R., Garcia, L. S., Asaolu, I. O., Cook-Craig, P. G., Brancato, C. J., ... & Fisher, B. S. (2014). Dating violence victimization and perpetration rates among high school students. *Violence against women*, *20*(10), 1220-1238.

Cole, T., & Leets, L. (1999). Attachment styles and intimate television viewing: Insecurely forming relationships in a parasocial way. Journal of Social and Personal Relationships, 16(4), 495-511.

Coleman, D. H., & Straus, M. A. (1986). Marital power, conflict, and violence in a nationally representative sample of American couples. *Violence and victims*, *1*(2), 141-157.

Condry, J., ve Condry, S. (1976). Sex differences: A study of the eye of the beholder. *Child development*, *47*(3), 812-819.

Connolly, J., Friedlander, L., Pepler, D., Craig, W., & Laporte, L. (2010). The ecology of adolescent dating aggression: Attitudes, relationships, media use, and socio-demographic risk factors. Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma, 19(5), 469-491.

Creswell, J. W,. (2009). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches* (3rd ed.). Sage publications.

Creswell, J. W. (2013). Nitel araştırma yöntemleri. *Qualitative research methods.* M. Bütün & SB Demir, Trans.(Eds.). Siyasal Kitapevi.

Creswell, J. W. (2017). *Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi*. Edam.

Creswell, J. W. ve Plano Clark, V. L. P. (2018). *Karma yöntem araştırmaları: Tasarımı ve yürütülmesi* (3. Baskı). (Y. Dede ve S. B. Demir, Çev.Ed.), Anı.

Crowell, J. A., Fraley, R. C., & Shaver, P. R. (2008). Measurement of individual differences in adolescent and adult attachment. In J. Cassidy & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research, and clinical applications (2nd Edition)* (pp. 599–634). The Guilford Press.

Cummins, R. G., & Cui, B. (2014). Reconceptualizing address in television programming: The effect of address and affective empathy on viewer experience of parasocial interaction. *Journal of Communication, 64*(4), 723-742.

Çakaloz, D. K., Çoban, A., & Irmak, A. (2020). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi öğrencilerinin flört şiddet kapsamındaki davranışlara ilişkin görüşleri. *Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, 4*(2), 100-106.

Çelik, C. (2010). Değişim sürecinde türk aile yapısı ve din paradigmatik anlam ve işlev farklılaşması. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, (8),* 25-35.

Çelikkaleli, Ö. ve Avcı, R.. (2016). Üniversite öğrencilerinin cinsiyet ve toplumsal cinsiyet rollerine göre bağlanma biçimlerinin incelenmesi. *Journal of Computer and Education Research, 4*(7), 103-125.

Cooper, J., & Croyle, R. T. (1984). Attitudes and attitude change. *Annual review of psychology, 35*(1), 395-426.

Çengel, D., & Yurdalan, F. (2022). Erkeklerin Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Öz Şefkat Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Flört Şiddeti ve Bağlanma Kaygısının Aracılık Etkisi. *Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi, 5*(9), 1293-1311.

Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2015). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları* (5. Baskı). Pegem Akademi.

Çömlekçi, M. F., & Başol, O. (2019). Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 17(4), 173-188.

Çuhadaroğlu, A. ve Tanacı-Aydın, B. Filmlerde yakın partner şiddeti: türkiye'de 2016-2018 yılları arasında en çok seyirci sayısına ulaşan türk yapımı filmlerin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *9*(1), 205-216.

Dasgupta, S. D. (1998). Gender roles and cultural continuity in the Asian Indian immigrant community in the US. *Sex roles*, *38*(11-12), 953-974.

Davis, K. E., & Frieze, I. H. (2000). Research on stalking: What do we know and where do we go?. *Violence and victims*, *15*(4), 473-487.

Deans, H., & Bhogal, M. S. (2019). Perpetrating cyber dating abuse: A brief report on the role of aggression, romantic jealousy and gender. *Current Psychology*, *38*(5), 1077-1082.

Deaux, K. (1985). Sex and gender. *Annual review of psychology*, *36*(1), 49-81.

Debono, C., Borg Xuereb, R., Scerri, J., & Camilleri, L. (2017). Intimate partner violence: psychological and verbal abuse during pregnancy. *Journal of clinical nursing*, *26*(15-16), 2426-2438.

Delphy, C. (1993). Rethinking sex and gender. In *Women's Studies International Forum*, *16*(1), 1-9.

De Meyer, S., Kågesten, A., Mmari, K., McEachran, J., Chilet-Rosell, E., Kabiru, C. W., ... & Michielsen, K. (2017). "Boys should have the courage to ask a girl out": Gender norms in early adolescent romantic relationships. *Journal of Adolescent Health*, *61*(4), S42-S47.

Demirgöz-Bal, M. (2014). Toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. *KASHED*, *1*(1), 15-28.

Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2005). *The Sage handbook of qualitative research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage.

Dienemann, J., Boyle, E., Baker, D., Resnick, W., Wiederhorn, N., ve Campbell, J. (2000). Intimate partner abuse among women diagnosed with depression. Issues in mental health nursing, 21(5), 499-513.

Dietz, T. L. (1998). An examination of violence and gender role portrayals in video games: Implications for gender socialization and aggressive behavior. Sex roles, 38(5), 425-442.

Dikmen, H. A., & Munevver, G. I. (2020). The relationship between domestic violence and the attitudes of women towards honor, gender roles, and wife-beating in Turkey. *Archives of psychiatric nursing*, *34*(5), 421-426.

Dinero, R. E., Conger, R. D., Shaver, P. R., Widaman, K. F., & Larsen-Rife, D. (2008). Influence of family of origin and adult romantic partners on romantic attachment security. *Journal of family Psychology*, *22*(4), 622.

Dobash, R. E., & Dobash, R. P. (2003). *Women, violence and social change*. Routledge.

Doğan, T. (2016). Ergenlerde ana-babaya bağlanma: Türkiye profili. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, *8*(4), 406-419.

Donovan, J. (2012). *Feminist theory: The intellectual traditions*. A&C Black.

Doumas, D. M., Pearson, C. L., Elgin, J. E., & McKinley, L. L. (2008). Adult attachment as a risk factor for intimate partner violence: The "mispairing" of partners' attachment styles. *Journal of interpersonal violence*, *23*(5), 616-634.

Doyle, A. B., Lawford, H., & Markiewicz, D. (2009). Attachment style with mother, father, best friend, and romantic partner during adolescence. *Journal of Research on Adolescence*, *19*(4), 690-714.

Dökmen, Z. Y. (2004). *Toplumsal cinsiyet, sosyal psikolojik açıklamalar*. Sistem yayıncılık.

Dönmez, G. (2008). *Evli erkeklerde eslerine yönelik şiddet varlığının, türlerinin ve etkileyen faktörlerin belirlenmesi.* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi, İzmir.

Dunkel, C. S., Lukaszewski, A. W., & Chua, K. (2016). The relationships between sex, life history strategy, and adult romantic attachment style. *Personality and Individual Differences*, *98*, 176-178.

Batıgün, A. D., & Sunal, A. B. (2017). TV dizilerinde yer alan karakterlerle kurulan parasosyal etkileşim: Evlilik doyumu, psikolojik belirtiler ve bazı sosyo-demografik değişkenler açısından değerlendirme. *Türk Psikoloji Dergisi*, *32*(79), 52-62.

Dursun, Y. ve Kocagöz, E. (2010). Yapısal eşitlik modellemesi ve regresyon: Karşılaştırmalı bir analiz. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (35), 1-17.

Eatough, V., & Smith, J. A. (2017). Interpretative phenomenological analysis. *The Sage handbook of qualitative research in psychology*, 193-209.

Eccles, J. S. (1987). Gender roles and women's achievement-related decisions. *Psychology of women Quarterly*, *11*(2), 135-172.

Eisend, M. (2019). Gender roles. *Journal of Advertising*, *48*(1), 72-80.

El Damanhoury, K. (2020). Entertainment-education versus extremism: Examining parasocial interaction among Arab viewers of anti-ISIS TV drama. *Journal for Deradicalization*, (24), 40-78.

Ellemers, N. (2018). Gender stereotypes. *Annual review of psychology*, *69*, 275-298.

Erdoğan-Taycan, S. ve Kuruoğlu, A. Ç. (2014). Evlilik uyumu ile bağlanma stilleri ve mizaç ve karakter özellikleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *Türk Psikiyatri Dergisi*, *25*(1), 9-18

Ergin, B. E., & Dağ, İ. (2013). Kişilerarası problem çözme davranışları, yetişkinlerdeki bağlanma yönelimleri ve psikolojik belirtiler arasındaki ilişkiler. *Anatolian Journal of Psychiatry*, *14*(1), 36-45.

Erickson, S. E., & Dal Cin, S. (2018). Romantic parasocial attachments and the development of romantic scripts, schemas and beliefs among adolescents. Media Psychology, 21(1), 111-136.

Erickson, S. E., Harrison, K., & Dal Cin, S. (2018). Toward a multi-dimensional model of adolescent romantic parasocial attachment. Communication Theory, 28(3), 376-399.

Erikson, E. (1968). *Identity: Youth and crisis.* New York: Norton

Esen, E., Soylu, Y., Siyez, D. M., & Demirgürz, G. (2017). Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Algısının Toplumsal Cinsiyet Rolü ve Cinsiyet Değişkenlerine Göre İncelenmesi. *e-International Journal of Educational Research*, *8*(1).

Eyal, K., & Rubin, A. M. (2003). Viewer aggression and homophily, identification, and parasocial relationships with television characters. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, *47*(1), 77-98.

Fanslow, J., Robinson, E., Crengle, S., & Perese, L. (2010). Juxtaposing beliefs and reality: Prevalence rates of intimate partner violence and attitudes to violence and gender roles reported by New Zealand women. *Violence Against Women*, *16*(7), 812-831.

Fast, I. (1990). Aspects of early gender development: Toward a reformulation. *Psychoanalytic Psychology*, *7*(S), 105.

Feeney, J. A., & Noller, P. (1990). Attachment style as a predictor of adult romantic relationships. Journal of personality and Social Psychology, 58(2), 281.

Flake, T. A., Barros, C., Schraiber, L. B., & Menezes, P. R. (2013). Intimate partner violence among undergraduate students of two universities of the state of São Paulo, Brazil. *Revista Brasileira de Epidemiologia*, *16*, 801-816.

Flanagan, O., & Jackson, K. (1987). Justice, care, and gender: The Kohlberg-Gilligan debate revisited. *Ethics*, *97*(3), 622-637.

Field, A. P. (2009). *Discovering statistics using SPSS:(and sex and drugs and rock'n'roll)*. Sage.

Finkel, E. J., DeWall, C. N., Slotter, E. B., McNulty, J. K., Pond Jr, R. S., & Atkins, D. C. (2012). Using I^3 theory to clarify when dispositional aggressiveness predicts

intimate partner violence perpetration. *Journal of personality and social psychology*, *102*(3), 533.

Finkel, E. J., & Slotter, E. B. (2006). An attachment theory perspective on the perpetuation of intimate partner violence. *DePaul L. Rev.*, *56*, 895.

Friedlander, L. J., Connolly, J. A., Pepler, D. J., & Craig, W. M. (2013). Extensiveness and persistence of aggressive media exposure as longitudinal risk factors for teen dating violence. Psychology of violence, 3(4), 310.

Foege, W. H., Rosenberg, M. L., & Mercy, J. A. (1995). Public health and violence prevention. *Current Issues in Public Health*, *1*, 2-9.

Follingstad, D. R. (2011). A measure of severe psychological abuse normed on a nationally representative sample of adults. *Journal of interpersonal violence*, *26*(6), 1194-1214.

Follingstad, D. R., Bradley, R. G., Helff, C. M., & Laughlin, J. E. (2002). A model for predicting dating violence: Anxious attachment, angry temperament, and need for relationship control. Violence and victims, 17(1), 35-47.

Foshee, V. A., Benefield, T., Suchindran, C., Ennett, S. T., Bauman, K. E., Karriker-Jaffe, K. J., ... & Mathias, J. (2009). The development of four types of adolescent dating abuse and selected demographic correlates. *Journal of Research on Adolescence*, *19*(3), 380-400.

Follingstad, D. R., Rutledge, L. L., Berg, B. J., Hause, E. S., & Polek, D. S. (1990). The role of emotional abuse in physically abusive relationships. *Journal of family violence*, *5*(2), 107-120.

Follingstad, D. R., Bradley, R. G., Helff, C. M., & Laughlin, J. E. (2002). A model for predicting dating violence: Anxious attachment, angry temperament, and need for relationship control. *Violence and victims*, *17*(1), 35-47.

Fraley, R. C. (2002). Attachment stability from infancy to adulthood: Meta-analysis and dynamic modeling of developmental mechanisms. *Personality and social psychology review*, *6*(2), 123-151.

Fraley, R. C. (2019). Attachment in adulthood: Recent developments, emerging debates, and future directions. *Annual review of psychology*, *70*(1), 401-422.

Fraley, R. C., & Shaver, P. R. (2000). Adult romantic attachment: Theoretical developments, emerging controversies, and unanswered questions. *Review of general psychology*, *4*(2), 132-154.

Freud, S. (1977). *Introductory lectures on psychoanalysis*. WW Norton & Company.

Friedlander, L. J., Connolly, J. A., Pepler, D. J., & Craig, W. M. (2013). Extensiveness and persistence of aggressive media exposure as longitudinal risk factors for teen dating violence. *Psychology of violence*, *3*(4), 310.

Gawronski, B. (2007). Attitudes can be measured! But what is an attitude?. *Social Cognition*, *25*(5), 573-581.

Giles, D. C. (2002). Parasocial interaction: A review of the literature and a model for future research. *Media psychology*, *4*(3), 279-305.

Giles, D. C., & Maltby, J. (2004). The role of media figures in adolescent development: Relations between autonomy, attachment, and interest in celebrities. *Personality and individual differences*, *36*(4), 813-822.

Gilligan, C. (1993). *In a different voice: Psychological theory and women's development*. Harvard University Press.

Greene, J. C., Caracelli, V. J., & Graham, W. F. (1989). Toward a conceptual framework for mixed-method evaluation designs. *Educational evaluation and policy analysis*, *11*(3), 255-274.

Greenwood, D. N. (2008). Television as escape from self: Psychological predictors of media involvement. *Personality and Individual Differences*, *44*(2), 414-424.

Greenwood, D. N., & Long, C. R. (2009). Psychological predictors of media involvement: Solitude experiences and the need to belong. *Communication Research*, *36*(5), 637-654.

Greenwood, D. N., & Long, C. R. (2011). Attachment, belongingness needs, and relationship status predict imagined intimacy with media figures. *Communication Research*, *38*(2), 278-297.

Greenwood, D. N., Pietromonaco, P. R., & Long, C. R. (2008). Young women's attachment style and interpersonal engagement with female TV stars. Journal of Social and Personal Relationships, 25(3), 387-407.

Gormley, B. (2005). An adult attachment theoretical perspective of gender symmetry in intimate partner violence. Sex Roles, 52(11), 785-795.

Gover, A. R., Kaukinen, C., & Fox, K. A. (2008). The relationship between violence in the family of origin and dating violence among college students. *Journal of interpersonal violence*, *23*(12), 1667-1693.

Guerrero, L. K., & Andersen, P. A. (1996). Jealousy experience and expression in romantic relationships. *Handbook of communication and emotion*, 155-188.

Güzel, E. (2014). Toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık ve medyanın rolü. *Global Media Journal: Turkish Edition*, *4*(8).

Haigler, V. F., Day, H. D., & Marshall, D. D. (1995). Parental attachment and gender-role identity. *Sex Roles*, *33*(3), 203-220.

Harrison, K. (1997). Does interpersonal attraction to thin media personalities promote eating disorders?. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, *41*(4), 478-500.

Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. In *Interpersonal Development* (pp. 283-296). Routledge.

Hazan, C., & Shaver, P. R. (1990). Love and work: An attachment-theoretical perspective. *Journal of Personality and social Psychology*, *59*(2), 270.

Heise, L. (2011). What works to prevent partner violence? An evidence overview.

Heise L, Ellsberg M, Gottemoeller M (1999) Ending violence against women. *Population Reports*, Series L, No. 11. Baltimore, Johns Hopkins University School of Public Health, Population Information Program.

Heise, L., & Garcia-Moreno, C. (2002). Violence by intimate partners. *World report on violence and health*, *1*, 87-113.

Heise, L., Ellsberg, M., & Gottmoeller, M. (2002). A global overview of gender-based violence. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, *78*, S5-S14.

Henningsen, D. D. (2004). Flirting with meaning: An examination of miscommunication in flirting interactions. *Sex roles*, *50*(7), 481-489.

Henton, J., Cate, R., Koval, J., Lloyd, S., & Christopher, S. (1983). Romance and violence in dating relationships. *Journal of family Issues*, *4*(3), 467-482.

Herrero, J., Torres, A., Rodríguez, F. J., & Juarros-Basterretxea, J. (2017). Intimate partner violence against women in the European Union: The influence of male partners' traditional gender roles and general violence. Psychology of Violence, 7(3), 385–394.

Hotaling, G. T., & Sugarman, D. B. (1986). An analysis of risk markers in husband to wife violence: The current state of knowledge. *Violence and victims*, *1*(2), 101-124.

Hotelling, K., & Forrest, L. (1985). Gilligan's theory of sex-role development: A perspective for counseling. *Journal of Counseling & Development*.

Horney, K. (1967). *Feminine psychology*. WW Norton & Company.

Horton, D., & Strauss, A. (1957). Interaction in audience-participation shows. *American Journal of Sociology*, *62*(6), 579-587.

Horton, D. ve Wohl, R.R. (1956). Mass communication and para-social interaction. *Psychiatry, 19* (1), 215 – 229.

Horwitz, A. V., & White, H. R. (1987). Gender role orientations and styles of pathology among adolescents. *Journal of Health and Social Behavior*, 158-170.

Huddy, L., & Terkildsen, N. (1993). Gender stereotypes and the perception of male and female candidates. *American journal of political science*, 119-147.

Iconis, R. (2013). Dating violence among college students. *Contemporary Issues in Education Research (CIER)*, *6*(1), 111-114.

Ismail, F., Berman, H., & Ward-Griffin, C. (2007). Dating violence and the health of young women: A feminist narrative study. *Health Care for Women International*, *28*(5), 453-477.

Jacobs, J. A. (1996). Gender inequality and higher education. *Annual review of sociology*, 153-185.

Jarzyna, C. L. (2021). Parasocial interaction, the COVID-19 quarantine, and digital age media. *Human Arenas*, *4*(3), 413-429.

Jewkes, R. (2002). Intimate partner violence: causes and prevention. The lancet, 359(9315), 1423-1429.

Jin, B., & Kim, J. (2015). Television drama viewing and romantic beliefs: Considering parasocial interaction and attachment style. International Journal of Humanities and Social Science, 5(10), 51-60.

Johnson, S. B., Frattaroli, S., Campbell, J., Wright, J., Pearson-Fields, A. S., & Cheng, T. L. (2005). " I know what love means." Gender-based violence in the lives of urban adolescents. *Journal of women's health*, *14*(2), 172-179.

Joireman, J. A., Needham, T. L., & Cummings, A. L. (2002). Relationships between dimensions of attachment and empathy. *North American Journal of Psychology*, *4*(1), 63-80.

Josephson, W. L., & Proulx, J. B. (2008). Violence in young adolescents' relationships: A path model. *Journal of interpersonal violence*, *23*(2), 189-208.

Jozkowski, K. N., Marcantonio, T. L., & Hunt, M. E. (2017). College students' sexual consent communication and perceptions of sexual double standards: A qualitative investigation. *Perspectives on sexual and reproductive health*, *49*(4), 237-244.

Jozkowski, K. N., Manning, J., & Hunt, M. (2018). Sexual consent in and out of the bedroom: Disjunctive views of heterosexual college students. *Women's studies in communication*, *41*(2), 117-139.

Kağıtçıbaşı, Ç. (2010). Günümüzde insan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş. *Evrim Yayınevi,* İstanbul.

Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) (2015). Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet Araştırması (Çevrimiçi). http://www.hips.hacettepe.edu.tr/KKSATRAnaRaporKitap26Mart.pdf

Kamas, L., & Preston, A. (2012). The importance of being confident; gender, career choice, and willingness to compete. *Journal of Economic Behavior & Organization*, *83*(1), 82-97.

Kamimura, A., Nourian, M. M., Assasnik, N., & Franchek-Roa, K. (2016). Depression and intimate partner violence among college students in Iran. *Asian journal of psychiatry*, *23*, 51-55.

Kandemir, M., & İlhan, T. (2017). Kişilerarası ilişkilerde bağlanma stilleri ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Avrasya Pozitif Psikoloji Kongresi*, 174-175.

Kaplan, B. (2020). Şiddetin toplumsal taşıyıcısı olarak flört şiddeti: Ankara örneği. *Kent Akademisi*, *13*(3), 526-538.

Karasar, N. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemi.* Nobel Akademik Yayıncılık.

Karatay, M. Karatay. D. G., Gürarslan-Baş, N., Baş, K. (2017). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine ilişkin tutum ve davranışları. *STED/Sürekli Tıp Eğitimi Dergisi, 27*(1), 62-71.

Karataş, G. (2022). *Bağlanma boyutları, parasosyal etkileşim ve satın alma niyeti arasındaki ilişki üzerine bir araştırma.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi.) Gebze Teknik Üniversitesi, Kocaeli.

Karlsson, M. E., Temple, J. R., Weston, R., & Le, V. D. (2016). Witnessing interparental violence and acceptance of dating violence as predictors for teen dating violence victimization. *Violence against women*, *22*(5), 625-646.

Kasap, E. Z., Ağzıtemiz, F., Kızıl, N., & Yıldırım, A. (2018). Understanding the nature of the relationship established with Turkish TV serial characters. *R&S-Research Studies Anatolia Journal*, *1*(2), 237-247.

Keçeci, B. (2018). Evli kadınların psikolojik istismar profillerinin toplumsal cinsiyet algıları ve spiritüel iyi oluşları açısından incelenmesi. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). *Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul*.

Kerman, K. T., & Ozturk, F. O. (2022). An examination of gender stereotypes, ambivalent sexism, and dating violence as potential predictors of nursing students' beliefs about intimate partner violence: A cross-sectional correlational study. *Nurse Education in Practice*, *62*, 103346.

Keskin, A. (2020). Parasosyal etkileşim açısından K-Pop fanlığı: Army hayran kültürü üzerinde bir inceleme, *İNİF E- Dergi*, *5*(1), 25-38.

Kesner, J. E., & McKenry, P. C. (1998). The role of childhood attachment factors in predicting male violence toward female intimates. Journal of family violence, 13(4), 417-432.

Khanhkham, A., Williams, R. D., Housman, J. M., & Odum, M. (2020). Sexual dating violence, school-based violence, and risky behaviors among US high school students. *Journal of community health*, *45*(5), 932-942.

Kirkpatrick, L. A., & Davis, K. E. (1994). Attachment style, gender, and relationship stability: a longitudinal analysis. *Journal of personality and social psychology*, *66*(3), 502.

Klein, M. (1946). Notes on some schizoid mechanisms. *International Journal of Psycho-Analysis, 27*, 99-110.

Klimmt, C., & Vorderer, P. (2003). Media psychology "is not yet there": Introducing theories on media entertainment to the presence debate. *Presence, 12*(4), 346-359.

Kline, R.B. (2011), *Principles and Practice of Structural Equation Modeling* (3rd Ed.). New York. Guilford publications.

Knowles, M. L. (2007). The nature of parasocial relationships (Doctoral dissertation, Northwestern University).

Kohlberg, L. (1981). *The Philosophy of Moral Development: Moral Stages and the Idea of Justice.*

Krug, E. G., Mercy, J. A., Dahlberg, L. L., & Zwi, A. B. (2002). The world report on violence and health. *The lancet*, *360*(9339), 1083-1088.

Kurtin, K. S., O'Brien, N., Roy, D., & Dam, L. (2018). The development of parasocial interaction relationships on YouTube. *The Journal of Social Media in Society*, *7*(1), 233-252.

Kurz, D. (1989). Social science perspectives on wife abuse: Current debates and future directions. *Gender & Society*, *3*(4), 489-505.

Kwesiga, E., Bell, M. P., Pattie, M., & Moe, A. M. (2007). Exploring the literature on relationships between gender roles, intimate partner violence, occupational status, and organizational benefits. *Journal of interpersonal violence*, *22*(3), 312-326.

Laghi, F., Baiocco, R., & Gurrieri, G. (2014). Parasocial Relationship with Media figures in early adolescence. *ГОДИШЊАК ЗА ПСИХОЛОГИЈУ*, *11*(13), 145-152.

Laken, A. (2009). *Parasocial relationships with celebrities: An illusion of intimacy with mediated friends* (Doctoral dissertation). University of Nevada, Las Vegas.

Langridge, D. (2007). *Phenomenological psychology: Theory, research and method.* Essex: Pearson Education

Lavoie, F., Robitaille, L.& Hebert, M. (2000). Teen Dating Relationships and Aggression An Exploratory Study. *Violence Against Women*, *6*(1), 6-36.

Lavoie, F., Robitaille, L., & Hébert, M. (2000). Teen dating relationships and aggression: An exploratory study. *Violence against women*, *6*(1), 6-36.

Lee, J. A. 1973. *The colors of Love: An exploration of the ways of loving.* Ontario, Canada: New Press.

Lee, J. A. (1977). A typology of styles of loving. *Personality and Social Psychology Bulletin*, *3*(2), 173-182.

Lehrer, J. A., Lehrer, E. L., & Zhao, Z. (2009). Physical and psychological dating violence in young men and women in Chile: results from a 2005 survey of university students. *International Journal of Injury Control and Safety Promotion*, *16*(4), 205-214.

Lehrer, J. A., Lehrer, E. L., & Oyarzún, P. B. (2009). Sexual violence in young men and women in Chile: results from a 2005 survey of university students. *Revista médica de Chile*, *137*(5), 599-608.

Lengua, L. J., & Stormshak, E. A. (2000). Gender, gender roles, and personality: Gender differences in the prediction of coping and psychological symptoms. *Sex roles*, *43*(11), 787-820.

Lewis, S. F., & Fremouw, W. (2001). Dating violence: A critical review of the literature. *Clinical psychology review*, *21*(1), 105-127.

Lichter, E. L., & McCloskey, L. A. (2004). The effects of childhood exposure to marital violence on adolescent gender-role beliefs and dating violence. Psychology of Women Quarterly, 28(4), 344-357.

Liebers, N., & Schramm, H. (2022). Intimacy despite distance: The dark triad and romantic parasocial interactions. *Journal of Social and Personal Relationships*, *39*(2), 435-456.

Llano-Suárez, A., Lana, A., Gasch-Gallén, Á., & Fernández-Feito, A. (2021). Gender roles and intimate partner violence among female university students in Spain: A cross-sectional study. PloS one, 16(11), e0259839.

Lleras, C. (2005). Path analysis. *Encyclopedia of social measurement*, *3*(1), 25-30.

Lorber, J. (2001). Gender inequality. *Los Angeles, CA: Roxbury*.

Lopato, M. S. (2016). Social media, love, and sartre's look of the other: Why online communication is not fulfilling. *Philosophy & Technology*, *29*(3), 195-210.

Maiuro RD. 2001. Sticks and stones may break my bones, but names will also hurt me: psychological abuse in domestically violent relationships. In *Psychological Abuse in Violent Domestic Relations*, ed. KD O'Leary, RD Maiuro, pp. ix–xx. New York: Springer

Makepeace, J. (1981). Courtship Violence Among College Students. *Family Relations, 30,* 97–102.

Makepeace, J. M. (1983). Life Events Stress and Courtship Violence. *Family Relations, 32*, 101-109.

Manganello, J. A. (2008). Teens, dating violence, and media use: A review of the literature and conceptual model for future research. Trauma, Violence, & Abuse, 9(1), 3-18.

Mardia, K. V. (1970). Measures of multivariate skewness and kurtosis with applications. *Biometrika*, *57*(3), 519-530.

Martin, C. L. (1990). Attitudes and expectations about children with nontraditional and traditional gender roles. *Sex roles*, *22*(3), 151-166.

Matud, M. P. (2007). Dating violence and domestic violence. *Journal of Adolescent Health*, *40*(4), 295-297.

McClellan, A. C., & Killeen, M. R. (2000). Attachment theory and violence toward women by male intimate partners. Journal of nursing scholarship, 32(4), 353-360.

McDermott, R. C., & Lopez, F. G. (2013). College men's intimate partner violence attitudes: Contributions of adult attachment and gender role stress. Journal of counseling psychology, 60(1), 127.

McPhail, B. A., Busch, N. B., Kulkarni, S., & Rice, G. (2007). An integrative feminist model: The evolving feminist perspective on intimate partner violence. *Violence against women*, *13*(8), 817-841.

Mead, M. (1963). *Sex and temperament in three primitive societies* (Vol. 370). New York: Morrow.

Merriam, S.B. (2015). *Nitel araştırma desen ve uygulama için bir rehber* (3. baskı). Nobel: Ankara.

Mihalic, S. W., & Elliott, D. (1997). A social learning theory model of marital violence. *Journal of family violence*, *12*(1), 21-47.

Mikulincer, M., & Shaver, P. R. (2005). Attachment theory and emotions in close relationships: Exploring the attachment-related dynamics of emotional reactions to relational events. Personal relationships, 12(2), 149-168.

Miles, J. (2014). Tolerance and variance inflation factor. *Wiley statsref: statistics reference online*.

Miller, E. (2017). Prevention of and interventions for dating and sexual violence in adolescence. *Pediatric Clinics*, *64*(2), 423-434.

Mithell, C., Vanya, M. (2009). Explanatory frameworks of intimate partner violence. In Mitchell, C., Anglin, D. (Eds.), *Intimate partner violence. A health-based perspective* (pp. 39-52). Oxford, UK: Oxford University Press.

Moore, T. M., & Stuart, G. L. (2005). A Review of the Literature on Masculinity and Partner Violence. Psychology of Men & Masculinity, 6(1), 46–61.

Morsünbül, Ü. (2005). *Ergenlikte kimlik statülerinin bağlanma stilleri, cinsiyet ve eğitim düzeyi açısından incelenmesi* (Yayımlanmamış yükske lisans tezi). Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Morsünbül, Ü., & Çok, F. (2011). Bağlanma ve ilişkili değişkenler. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, *3*(3), 553-570.

Moss, L., Ward, L. M., & Overstreet, N. M. (2022). Do objectification, gender beliefs, or racial stereotypes mediate associations between Black adults' media use and acceptance of intimate partner violence?. *Psychology of Violence*.

Muehlenhard, C. L., Humphreys, T. P., Jozkowski, K. N., & Peterson, Z. D. (2016). The complexities of sexual consent among college students: A conceptual and empirical review. *The Journal of Sex Research*, *53*(4-5), 457-487.

Nabors, E. L., & Jasinski, J. L. (2009). Intimate partner violence perpetration among college students: The role of gender role and gendered violence attitudes. Feminist Criminology, 4(1), 57-82.

Nava-Reyes, M. A., Rojas-Solís, J. L., Amador, L. M. G., & Quintero, L. A. M. (2018). Gender roles, sexism and myths of romantic love in Mexican adolescents. *Revista Interamericana de Psicología*, *52*(1).

Nicolaidis, C., & Paranjape, A. (2009). Defining intimate partner violence: Controversies and implications. C. Mitchell, D. Anglin (Eds.), *Intimate partner violence: A health-based perspective*, Oxford University Press, New York (2009), pp. 19-30.

Niolon, P. H., Kearns, M., Dills, J., Rambo, K., Irving, S., Armstead, T., & Gilbert, L. (2017). *Preventing intimate partner violence across the lifespan: A technical package of programs, policies, and practices.* Atlanta, GA: National Center for Injury Prevention and Control, Centers for Disease Control and Prevention.

Oakley, A. (1972). *Sex, gender and society*. Routledge.

Offenhauer P, Buchalter A (2011) *Teen Dating Violence: A Literature Review and Annotated Bibliography*. Washington DC, US Dept of Bureau of Justice Statistics.

O'Leary, K. D., Slep, A. M. S., Avery-Leaf, S., & Cascardi, M. (2008). Gender differences in dating aggression among multiethnic high school students. *Journal of Adolescent Health*, *42*(5), 473-479.

Orcutt, H. K., Garcia, M., & Pickett, S. M. (2005). Female-perpetrated intimate partner violence and romantic attachment style in a college student sample. *Violence and victims*, *20*(3), 287.

Orhan, S. ve Taştan, N. (2019). Parasosyal ilişki kurma nedeni ve nasılı: Psikolojik sağlamlık ve yaşam doyumu açısından bir inceleme. *PESA Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *5*(1), 10-20.

Orpinas, P., Nahapetyan, L., Song, X., McNicholas, C., & Reeves, P. M. (2012). Psychological dating violence perpetration and victimization: Trajectories from middle to high school. *Aggressive Behavior*, *38*(6), 510-520.

Özcebe, H., Aslan, D., Karabiber, A. H., Küçüköztaş, M. F., Oransoy, K., & Ölmez, İ. (2002). Bir grup üniversite öğrencisinin "Flört Şiddeti" konusundaki görüşleri. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, *13*(1), 20-28.

Özdemir, J. (2019). *Otoriter kimlik yapısının flört şiddeti üzerine etkisi: Çukurova Üniversitesi Adana örneği* Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Özmete, E., & Zubaroğlu Yanardağ, M. (2016). Erkeklerin bakış açısıyla toplumsal cinsiyet rolleri: kadın ve erkek olmanın değeri. *Turkish Journal of Social Research/Turkiye Sosyal Arastirmalar Dergisi*, *20*(1).

Panfile, T. M., & Laible, D. J. (2012). Attachment security and child's empathy: The mediating role of emotion regulation. *Merrill-Palmer Quarterly (1982-)*, 1-21.

Paradis, G., & Maffini, C. S. (2021). Navigating intercultural relational dynamics: The roles of attachment and cultural values. *Journal of Multicultural Counseling and Development*, *49*(4), 199-213.

Park, J. C. (2016). Intimate partner violence: An application of attachment theory. *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, *26*(5), 488-497.

Parlak, S. (2018). Gençlerde partnere yönelik şiddet ve önlenmesi: Bir karma yöntem çalışması. (Yayımlanmamış doktora tezi). *Marmara Üniversitesi, İstanbul*.

Pengpid, S., & Peltzer, K. (2020). Associations of physical partner violence and sexual violence victimization on health risk behaviours and mental health among university students from 25 countries. *BMC public health*, *20*(1), 1-10.

Pietromonaco, P. R., & Carnelley, K. B. (1994). Gender and working models of attachment: Consequences for perceptions of self and romantic relationships. *Personal Relationships*, *1*(1), 63-82.

Polkinghorne, D. E. (1989). Phenomenological research methods (R. S. Valle & S. Halling, Eds.). In *Existential-Phenomenological Perspectives in Psychology (pp. 41-60).* Springer.

Ponthieux, S., & Meurs, D. (2015). Gender inequality. In *Handbook of income distribution* (Vol. 2, pp. 981-1146). Elsevier.

Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) (2018). Televizyon izleme eğilimleri araştırması. https://www.rtuk.gov.tr/Media/FM/Birimler/Kamuoyu/televizyonizlemeegilimleriarastirmasi2018.pdf Erişim tarihi: 1 Temmuz 2022.

Raffagnino, R., & Puddu, L. (2018). Love styles in couple relationships: a literature review. *Open Journal of Social Sciences*, *6*(12), 307-330.

Ratner, B. (2009). The correlation coefficient: Its values range between+ 1/− 1, or do they?. *Journal of targeting, measurement and analysis for marketing*, *17*(2), 139-142.

Rennison, C. M. (2003). *Intimate partner violence, 1993-2001*. Washington, DC: US Department of Justice, Office of Justice Programs, Bureau of Justice Statistics.

Reyes, H. L. M. N., Foshee, V. A., Niolon, P. H., Reidy, D. E., & Hall, J. E. (2016). Gender role attitudes and male adolescent dating violence perpetration: Normative beliefs as moderators. Journal of youth and adolescence, 45(2), 350-360.

Reysen, S., Plante, C., Roberts, S., & Kathleen, C. G. (2020). Sex Differences in Parasocial Connection to Favorite Anime Characters: A Multifactor Approach. *The Phoenix Papers*, *4*(2), 72-92.

Rothman, E. F., Butchart, A., & Cerdá, M. (2003). Intervening with perpetrators of intimate partner violence: a global perspective. *Geneva: World Health Organization*, 16-21.

Rubin, A. M., Perse, E. M. ve Powell, R. A. (1985). Loneliness, parasocial interaction, and local television news viewing. *Human Communication Research, 12,* 155–180.

Rubin, A. M. ve Perse, E. M. (1987). Audience activity and soap opera involvement: A Uses and efects investigation. *Human Communication Research, 14,* 246–268.

Rubin, R. B. ve McHugh, M. P. (1987). Development of parasocial relationships. *Journal of Broadcasting and Electronic Media, 31,* 279–292.

Rubin, A. M., & Step, M. M. (2000). Impact of motivation, attraction, and parasocial interaction on talk radio listening. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, *44*(4), 635-654.

Rubio-Garay, F., López-González, M. A., Carrasco, M. Á., & Amor, P. J. (2017). The prevalence of dating violence: A systematic review. *Papeles del Psicólogo*, *38*(2), 135-147.

Ruble, D. N., Martin, C. L., & Berenbaum, S. A. (2006). Gender Development. In N. Eisenberg, W. Damon, & R. M. Lerner (Eds.), *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* (pp. 858–932). John Wiley & Sons, Inc..

Russo, N. F., & Pirlott, A. (2006). Gender-based violence: concepts, methods, and findings. *Annals of the new york academy of sciences*, *1087*(1), 178-205.

Sabina, C., & Ho, L. Y. (2014). Campus and college victim responses to sexual assault and dating violence: Disclosure, service utilization, and service provision. *Trauma, Violence, & Abuse*, *15*(3), 201-226.

Sagrestano, L. M., Heavey, C. L., & Christensen, A. (1999). Perceived power and physical violence in marital conflict. *Journal of Social Issues*, *55*(1), 65-79.

Santana, M. C., Raj, A., Decker, M. R., La Marche, A., & Silverman, J. G. (2006). Masculine gender roles associated with increased sexual risk and intimate partner violence perpetration among young adult men. Journal of urban health, 83(4), 575-585.

Saraç, S. (2013). Toplumsal cinsiyet. *Toplumsal Cinsiyet ve Yansımaları, Editörler Lerzan Gültekin, Gül Güneş, Ceylan Ertung, Aslı Şimşek, Atılım Üniversitesi Yayınları, Ankara*, 27-32.

Sarıoğlu, E. B., & Özgen, E. (2019). Basında Kadına Şiddeti Olumlayan Dil Kullanımı, Bir İnternet Haberciliği Analiz. *Turkish Studies Social Sciences, ISSN, 2667*, 5617.

Savaş, G. (2018). Türkiye'de yaşayan bireylerin toplumsal cinsiyet eşit (siz) liği algısı-Gender (In) equality perception of individuals living in Turkey. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, *1*(2), 101-121.

Savran, G. (2012). Feminist teori ve erkek şiddeti. *Defter,21,* 45-53.

Scarduzio, J. A., Carlyle, K. E., Harris, K. L., & Savage, M. W. (2017). "Maybe she was provoked" exploring gender stereotypes about male and female perpetrators of intimate partner violence. Violence Against Women, 23(1), 89-113.

Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. ve Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: *Test of significance and descriptive goodness-of-fit measures. Methods of Psychological Research Online, 8*, 23-74.

Schmid, H., & Klimmt, C. (2011). A magically nice guy: Parasocial relationships with Harry Potter across different cultures. *International Communication Gazette*, *73*(3), 252-269.

Schwartz, J. P., Waldo, M., & Higgins, A. J. (2004). Attachment Styles: Relationship to Masculine Gender Role Conflict in College Men. *Psychology of Men & Masculinity*, *5*(2), 143.

Scott, J. (2006). Family and gender roles: how attitudes are changing. Arxius de Ciències Socials, 15, 143-154.

Selçuk, S. (2021). *Kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları açısından bağlanma stili, kadına yönelik şiddet tutumu ve benlik saygısının incelenmesi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Selçuk, K. T., Avcı, D., & Mercan, Y. (2018). Üniversite öğrencilerinde flört şiddetine maruziyet: flört şiddetine yönelik tutumların ve toplumsal cinsiyet algısının şiddete maruziyet ile ilişkisi. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*.

Setty, E. (2021). Sex and consent in contemporary youth sexual culture: the 'ideals' and the 'realities'. *Sex Education*, *21*(3), 331-346.

Sharpe, D., & Taylor, J. K. (1999). An examination of variables from a social-developmental model to explain physical and psychological dating violence. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue canadienne des sciences du comportement*, *31*(3), 165.

Sharpsteen, D. J., & Kirkpatrick, L. A. (1997). Romantic jealousy and adult romantic attachment. Journal of personality and social psychology, 72(3), 627.

Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2002). Attachment-related psychodynamics. *Attachment & human development*, *4*(2), 133-161.

Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2009). An overview of adult attachment theory. *Attachment theory and research in clinical work with adults*, 17-45.

Shen, A. C. T., Chiu, M. Y. L., & Gao, J. (2012). Predictors of dating violence among Chinese adolescents: The role of gender-role beliefs and justification of violence. Journal of interpersonal violence, 27(6), 1066-1089.

Shi, L. (2003). The association between adult attachment styles and conflict resolution in romantic relationships. *American Journal of Family Therapy*, *31*(3), 143-157.

Shover, N., Norland, S., James, J., & Thornton, W. E. (1979). Gender roles and delinquency. *Social Forces*, *58*(1), 162-175.

Shorey, R. C., Stuart, G. L., & Cornelius, T. L. (2011). Dating violence and substance use in college students: A review of the literature. Aggression and violent behavior, 16(6), 541-550.

Simpson, J. A. (1990). Influence of attachment styles on romantic relationships. Journal of personality and social psychology, 59(5), 971.

Smith, J. A. (Ed.). (2015). *Qualitative Psychology: A Practical Guide to Research Methods*. SAGE.

Smith, S. G., Basile, K. C., Gilbert, L. K., Merrick, M. T., Patel, N., Walling, M., & Jain, A. (2017). National intimate partner and sexual violence survey (NISVS): 2010-2012 state report.

Smith, S. C., Ellis, J. B., & Benson, T. A. (2001). Gender, gender roles and attitudes towards violence: Are viewpoints changing?. *Social Behavior and Personality: an international journal*, *29*(1), 43-47.

Smith, J. D., Flowers, P. ve Larkin, M. (2009), *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method and research.* SAGE Publications.

Smith, J. A., Jarman, M., & Osborn, M. (1999). Doing interpretative phenomenological analysis. In M. Murray & K. Chamberlain (Eds.), *Qualitative health psychology: Theories and methods* (pp. 218–240). Erişim tarihi: 31/07/2022 http://www.brown.uk.com/teaching/HEST5001/smith.pdf

Sokolova, K., & Kefi, H. (2020). Instagram and YouTube bloggers promote it, why should I buy? How credibility and parasocial interaction influence purchase intentions. *Journal of retailing and consumer services*, *53*, 101742.

Sommer, J., Babcock, J., & Sharp, C. (2017). A dyadic analysis of partner violence and adult attachment. Journal of family violence, 32(3), 279-290.

Sood, S., & Rogers, E. M. (2000). Dimensions of parasocial interaction by letter-writers to a popular entertainment-education soap opera in India. *Journal of Broadcasting & Electronic Media*, *44*(3), 386-414.

Southworth, C., Finn, J., Dawson, S., Fraser, C., & Tucker, S. (2007). Intimate partner violence, technology, and stalking. *Violence against women*, *13*(8), 842-856.

Sözen A. I. (2014). *Parasosyal etkileşim, terör yönetimi kuramı ve futbol fanatizmi.* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Sprecher, S., & Metts, S. (1989). Development of theRomantic Beliefs Scale'and examination of the effects of gender and gender-role orientation. Journal of Social and Personal relationships, 6(4), 387-411.

Spencer, C. M., Morgan, P., Bridges, J., Washburn-Busk, M., & Stith, S. M. (2021). The relationship between approval of violence and intimate partner violence in college students. *Journal of interpersonal violence*, *36*(1-2), NP212-NP231.

Spinelli, E. (2005). *The interpreted world: An introduction to phenomenological psychology*. Sage.

Stark, L., & Ager, A. (2011). A systematic review of prevalence studies of gender-based violence in complex emergencies. *Trauma, Violence, & Abuse*, *12*(3), 127-134.

Sternberg, R. J. (1998). *Cupid's arrow: The course of love through time*. Cambridge University Press.

Stever, G. S., & Lawson, K. (2013). Twitter as a way for celebrities to communicate with fans: Implications for the study of parasocial interaction. *North American journal of psychology*, *15*(2).

Stockard, J. (2006). Gender socialization. In *Handbook of the Sociology of Gender* (pp. 215-227). Springer, Boston, MA.

Stockdale, L. A., & Coyne, S. M. (2020). Bored and online: Reasons for using social media, problematic social networking site use, and behavioral outcomes across the transition from adolescence to emerging adulthood. *Journal of adolescence, 79,* 173-183.

Straus, M. A. (1976). Sexual inequality, cultural norms, and wife-beating *Victimology* , 54-76.

Straus, M. A. (2004a). Prevalence of violence against dating partners by male and female university students worldwide. *Violence against women*, *10*(7), 790-811.

Straus, M. A. (2004b). Cross-cultural reliability and validity of the Revised Conflict Tactics Scales: A study of university student dating couples in 17 nations. Cross-Cultural Research, 38(4), 407-432.

Straus, M. A. (2008). Dominance and symmetry in partner violence by male and female university students in 32 nations. *Children and youth services review*, *30*(3), 252-275.

Sugarman D, & Hotaling G. (1989). Dating Violence: Prevalence, Context, and Risk Markers. *Violence in Dating Relationships,* 3-32.

Sümer, N. (2000). Yapisal Eşitlik Modelleri: Temel Kavramlar ve Örnek Uygulamalar. *Türk Psikoloji Yazıları 3*(6) 49-74.

Sünetçi, B., Ayfer, S. A. Y., Gümüştepe, B., Enginkaya, B., Yıldızdoğan, Ç., & Yalçın, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin flört şiddeti algıları üzerine bir araştırma. *Ufkun Ötesi Bilim Dergisi*, *16*(1), 56-83.

Süzer, G. (2019). *Beliren yetişkinlik döneminde flört şiddetine yönelik tutum, sosyal onay ihtiyacı ve olumsuz değerlendirilme korkusunun incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Taquette, S. R., & Monteiro, D. L. M. (2019). Causes and consequences of adolescent dating violence: a systematic review. *Journal of injury and violence research*, *11*(2), 137.

TBMM Araştırma Komisyonu (2007). Çocuklarda Ve Gençlerde Artan Şiddet Eğilimi ile Okullarda Meydana Gelen Olayların Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırma Komisyonu Raporu. *Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Dergisi* 160:464-5.

T.C Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu. Aile İçi Şiddetin Sebep ve Sonuçları, Yayın no: 86, Ankara. 1995

T.C. Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (2009). *Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi Şiddet.* http://www.hips.hacettepe.edu.tr/TKAA2008-AnaRapor.pdf Erişim Tarihi: 01/08/2022.

TDK (2011). *Türkçe sözlük* (11. Baskı). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Teke, E., Dilmaç, B., & Yavuz, B. (2021). Üniversite öğrencilerinin algıladıkları değerler, parasosyal etkileşim düzeyleri ile bilişsel ve davranışsal ilişki düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches*, *17*(36), 2918-2939.

Temple, J. R., Choi, H. J., Elmquist, J., Hecht, M., Miller-Day, M., Stuart, G. L., ... & Wolford-Clevenger, C. (2016). Psychological abuse, mental health, and acceptance of dating violence among adolescents. *Journal of Adolescent Health*, *59*(2), 197-202.

Theran, S. A., Newberg, E. M., & Gleason, T. R. (2010). Adolescent girls' parasocial interactions with media figures. The Journal of genetic psychology, 171(3), 270-277.

Thompson, R. S., Bonomi, A. E., Anderson, M., Reid, R. J., Dimer, J. A., Carrell, D., & Rivara, F. P. (2006). Intimate partner violence: Prevalence, types, and chronicity in adult women. *American journal of preventive medicine*, *30*(6), 447-457.

Toplu-Demirtaş, E., Akcabozan-Kayabol, N. B., Araci-Iyiaydin, A., & Fincham, F. D. (2022). Unraveling the roles of distrust, suspicion of infidelity, and jealousy in cyber dating abuse perpetration: An attachment theory perspective. Journal of interpersonal violence, 37(3-4), NP1432-NP1462.

Trochim, W. M., & Donnelly, J. P. (2001). *Research methods knowledge base* (Vol. 2). Macmillan Publishing Company, New York: Atomic Dog Pub.

Tukachinsky, R. H. (2010). Para-romantic love and para-friendships: Development and assessment of a multiple-parasocial relationships scale. *American Journal of Media Psychology, 3*(1/2), 73-94.

Turan, R. (2018). *Üniversite öğrencilerinde gönül ilişkisinde şiddete yönelik tutumlar ile toplumsal cinsiyet rolleri, bağlanma boyutları, benlik saygısı ve sosyal onay arasındaki ilişkilerin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.

Turner, J. R. (1993). Interpersonal and psychological predictors of parasocial interaction with different television performers. *Communication Quarterly*, *41*(4), 443-453.

T.C. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı. (2014). Türkiye'de Aile Yapısı Araştırması 2011 Raporu. Ankara.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (2022). Evlenme ve Boşanma İstatistikleri, 2021. https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Evlenme-ve-Bosanma-Istatistikleri-2021-45568 Erişim Tarihi: 1 Eylül 2022.

Türkmenoğlu, Z. D., & Vefikuluçay-Yılmaz, D. (2018). Hemşirelik öğrenimi gören birinci ve son sınıf üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının belirlenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, *20*, 123-136.

Uğur, S. B., & Kılıç, A. K. (2021). Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine maruz kalma durumları, yaklaşımları ve sosyal destek kaynakları. *Mediterranean Journal of Humanities, XI*, *293*, 304.

Ureña, J., Romera, E. M., Casas, J. A., Viejo, C., & Ortega-Ruiz, R. (2015). Psichometrics properties of psychological dating violence questionnaire: A study with young couples. *International Journal of Clinical and Health Psychology*, *15*(1), 52-60.

Vagi, K. J., Olsen, E. O. M., Basile, K. C., & Vivolo-Kantor, A. M. (2015). Teen dating violence (physical and sexual) among US high school students: Findings from the 2013 National Youth Risk Behavior Survey. *JAMA pediatrics*, *169*(5), 474-482.

Vangelisti, A. L., & Daly, J. A. (1997). Gender differences in standards for romantic relationships. Personal relationships, 4(3), 203-219.

Van Ouytsel, J., Van Gool, E., Walrave, M., Ponnet, K., & Peeters, E. (2016). Exploring the role of social networking sites within adolescent romantic relationships and dating experiences. *Computers in Human Behavior*, *55*, 76-86.

Vatandaş, C. (2007). Toplumsal Cinsiyet Ve Cinsiyet Rollerinin Algilanişi. *Istanbul Journal of Sociological Studies*, (35), 29-56.

Vefikuluçay, A. G. D., Zeyneloğlu, A. G. S., Eroğlu, K., & Taşkın, L. (2007). Kafkas Üniversitesi son sınıf öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin bakış açıları. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, *14*(2), 26-38.

Vefikuluçay-Yılmaz, D. V., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L., & Eroğlu, K. (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, *6*(1), 775-792.

Walker, S. J. (1997). When "no" becomes "yes": Why girls and women consent to unwanted sex. *Applied and Preventive Psychology*, *6*(3), 157-166.

Walker, A., Lyall, K., Silva, D., Craigie, G., Mayshak, R., Costa, B., ... & Bentley, A. (2020). Male victims of female-perpetrated intimate partner violence, help-seeking, and reporting behaviors: A qualitative study. *Psychology of Men & Masculinities*, *21*(2), 213.

Wang, L. (2016). Factors influencing attitude toward intimate partner violence. *Aggression and Violent Behavior*, *29*, 72-78.

Wang, L. (2018). Influences of media exposure on Chinese university students' attitudes and perceptions of intimate partner violence. *Deviant Behavior*, *39*(9), 1202-1216.

Wang, Q., Fink, E. L., & Cai, D. A. (2008). Loneliness, gender, and parasocial interaction: A uses and gratifications approach. Communication Quarterly, 56(1), 87-109.

Wayment, H. A. (2006). Attachment style, empathy, and helping following a collective loss: Evidence from the September 11 terrorist attacks. *Attachment & human development*, *8*(01), 1-9.

Wehren, A., & De Lisi, R. (1983). The development of gender understanding: Judgments and explanations. *Child Development*, 1568-1578.

Weisskirch, R. S., & Delevi, R. (2012). Its ovr b/nun me: Technology use, attachment styles, and gender roles in relationship dissolution. Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking, 15(9), 486-490.

West, C., & Zimmerman, D. H. (1987). Doing gender. *Gender & society*, *1*(2), 125-151.

WHO Global Consultation on Violence and Health (1996). Violence: a public health priority. Geneva, World Health Organization, (document WHO/EHA/ SPI.POA.2).

Whitley, B. E. (1983). Sex role orientation and self-esteem: A critical meta-analytic review. *Journal of Personality and Social psychology*, *44*(4), 765.

Wienclaw, R. A. (2011a). Gender roles. *Sociology reference guide: Gender roles and equality*, 33-40.

Wienclaw, R. A. (2011b). Gender differences: Biology & culture. *Sociology reference guide: Gender roles and equality*, 15-23.

Willis, M., & Jozkowski, K. N. (2019). Sexual precedent's effect on sexual consent communication. *Archives of Sexual Behavior*, *48*(6), 1723-1734.

Wilson, S., & Ertan, C. (2020). The Presentation of Hegemonic Masculinity, Parasocial Interaction and Transnational Online Communities: A Case Study of the Turkish Series" ErkenciKuş. Mediterranean Journal of Humanities, (10), 483-498.

World Health Organization. (2002). *The world health report 2002: reducing risks, promoting healthy life*. World Health Organization.

World Health Organization (2002). World Report on Violence and Health: Summary, World Health Organization: Geneva.

World Health Organization. Department of Mental Health, Substance Abuse, World Health Organization, World Health Organization. Department of Mental Health, Substance Abuse. Mental Health, World Health Organization. Mental Health Evidence, & Research Team. (2005). *Mental health atlas 2005*. World Health Organization.

World Health Organization. (2006). *Gender equality, work and health: a review of the evidence*. World Health Organization.

World Health Organization. (2012). *Understanding and addressing violence against women: Intimate partner violence* (No. WHO/RHR/12.36). World Health Organization.

World Health Organization. (2013). Global and regional estimates of violence against women: prevalence and health effects of intimate partner violence and non-partner sexual violence. World Health Organization.

Wright, S. (1934). The method of path coefficients. *The annals of mathematical statistics*, *5*(3), 161-215.

Wu, H., Luo, S., Klettner, A., White, T., & Albritton, K. (2021). Gender Roles in the Millennium: Who Pays and Is Expected to Pay for Romantic Dates?. *Psychological Reports*, 00332941211057144.

Yacoub, C., Spoede, J., Cutting, R., & Hawley, D. (2018). The impact of social media on romantic relationships. *Journal of Education and Social Development*, *2*(2), 53-58.

Yaşar-Ekici, F. (2014). Türk aile yapısının değişim ve dönüşümü ve bu değişim ve dönüşüme etki eden unsurların değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies (JASSS)*.

Yayla, N. (2018). Youtuberlar açısından üniversite öğrencilerinin parasosyal etkileşim düzeyleri. Erişim tarihi 06 Aralık 2020. https://www.academia.edu/60555346/YOUTUBERLAR_A%C3%87ISINDAN_%C3%9CN%C4%B0VERS%C4%B0TE_%C3%96%C4%9ERENC%C4%B0LER%C4%B0N%C4%B0N_PARASOSYAL_ETK%C4%B0LE%C5%9E%C4%B0M_D%C3%9CZEYLER%C4%B0

Yegin, Ş. (2020). Popüler Kültürün İsim Belirlemeye Etkisi. *Akademi Sosyal Bilimler Dergisi*, *7*(19), 110-126.

Yıldırım, S. & Terzioğlu, F. (2018). Şiddetin farklı bir yüzü: flört şiddeti, etkileri ve etkileyen faktörler. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, *21*(4), 285-292.

Yumuşak, A. (2013). *Üniversite öğrencilerinin flört şiddetine yönelik tutumları, toplumsal cinsiyetçilik ve narsisistik kişilik özellikleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Rehberlik ve Psikolojik Danışma Bilim Dalı, Tokat.

Yumuşak, A., ve Şahin, R. (2014). Flörtte şiddete yönelik tutum ölçeklerinin güvenirlik ve geçerlik çalışması. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, *13*(49), 233-252.

Yurdakul, G., & Korteweg, A. C. (2013, November). Gender equality and immigrant integration: Honor killing and forced marriage debates in the Netherlands, Germany, and Britain. In *Women's studies international forum* (Vol. 41, pp. 204-214). Pergamon.

Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi (2022). 2021-2022 Öğretim Yılı Yükseköğretim İstatistikleri. https://istatistik.yok.gov.tr/ . Erişim tarihi: 15 Eylül 2022.

Zemach, T. & Cohen AA (1986). Perception of gender equality on television and in social reality. *Journal of Broadcasting and Electronic Media*, *30*(4), 427- 444.

Zhao, X., Schwanda Sosik, V., & Cosley, D. (2012, May). It's complicated: How romantic partners use Facebook. In *Proceedings of the SIGCHI Conference on Human Factors in Computing Systems* (pp. 771-780).

EKLER

Ek 1:

Değerli katılımcı,

Bu çalışma Marmara Üniversitesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Doktora Programı öğrencisi Berra Keçeci'nin doktora tezi için hazırlanmıştır. Çalışmada üniversite öğrencilerinin flört içerisindeki farklı şiddet davranışlarına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmada vermiş olduğunuz yanıtlar gizli tutulacak, yalnızca çalışma için toplu olarak değerlendirilecektir. Çalışmayla ilgili sorularınız için … adresine mail gönderebilirsiniz.

Uzm. Psk. Dns. Berra KEÇECİ

Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )

Yaşınız:

Sınıfınız:

Son 1 yılda devam eden romantik bir ilişki (flört) içerisinde bulundunuz mu?:

Evet ( ) Hayır ( )

Şu anda devam eden romantik bir ilişkiniz (flört) mevcut mu?:

Evet ( ) Hayır ( )

Gelir düzeyiniz: Düşük ( ) Orta ( ) Yüksek ( )

Ek 2:

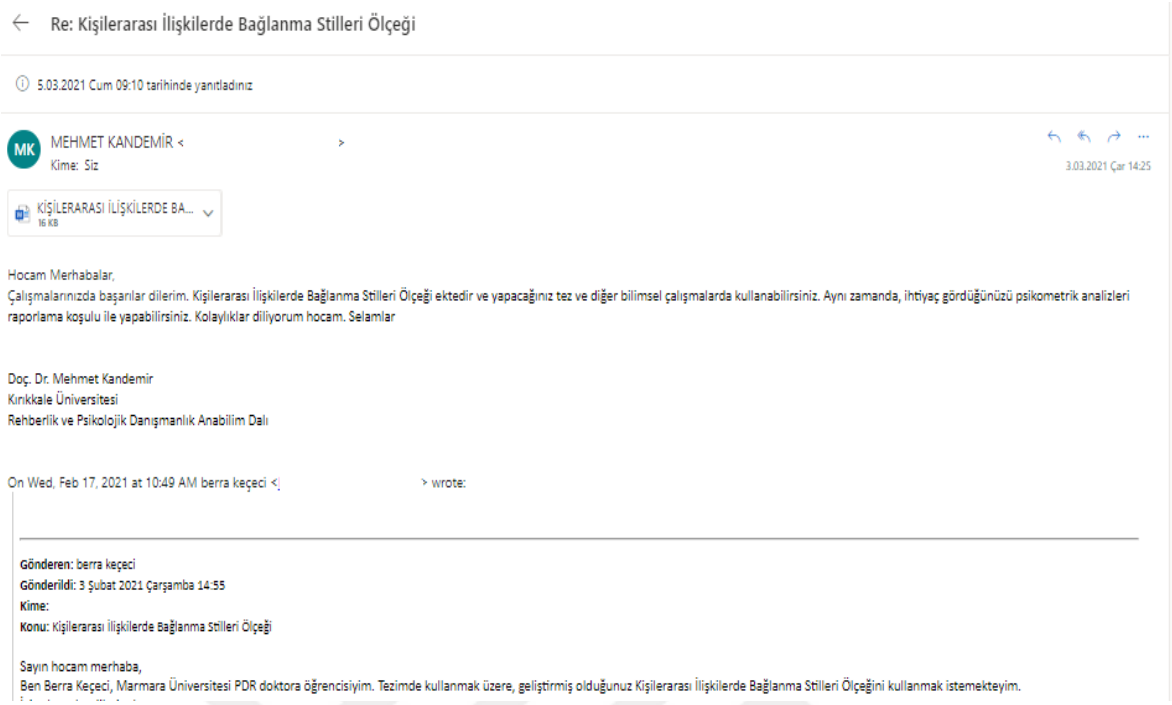

Re: Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği

5.03.2021 Cum 09:10 tarihinde yanıtladınız

MK MEHMET KANDEMİR <
Kime: Siz
3.03.2021 Çar 14:25

KİŞİLERARASI İLİŞKİLERDE BA...
16 KB

Hocam Merhabalar,
Çalışmalarınızda başarılar dilerim. Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği ektedir ve yapacağınız tez ve diğer bilimsel çalışmalarda kullanabilirsiniz. Aynı zamanda, ihtiyaç gördüğünüzü psikometrik analizleri raporlama koşulu ile yapabilirsiniz. Kolaylıklar diliyorum hocam. Selamlar

Doç. Dr. Mehmet Kandemir
Kırıkkale Üniversitesi
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

On Wed, Feb 17, 2021 at 10:49 AM berra keçeci < > wrote:

Gönderen: berra keçeci
Gönderildi: 3 Şubat 2021 Çarşamba 14:55
Kime:
Konu: Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeği

Sayın hocam merhaba,
Ben Berra Keçeci, Marmara Üniversitesi PDR doktora öğrencisiyim. Tezimde kullanmak üzere, geliştirmiş olduğunuz Kişilerarası İlişkilerde Bağlanma Stilleri Ölçeğini kullanmak istemekteyim.

Ek 3:

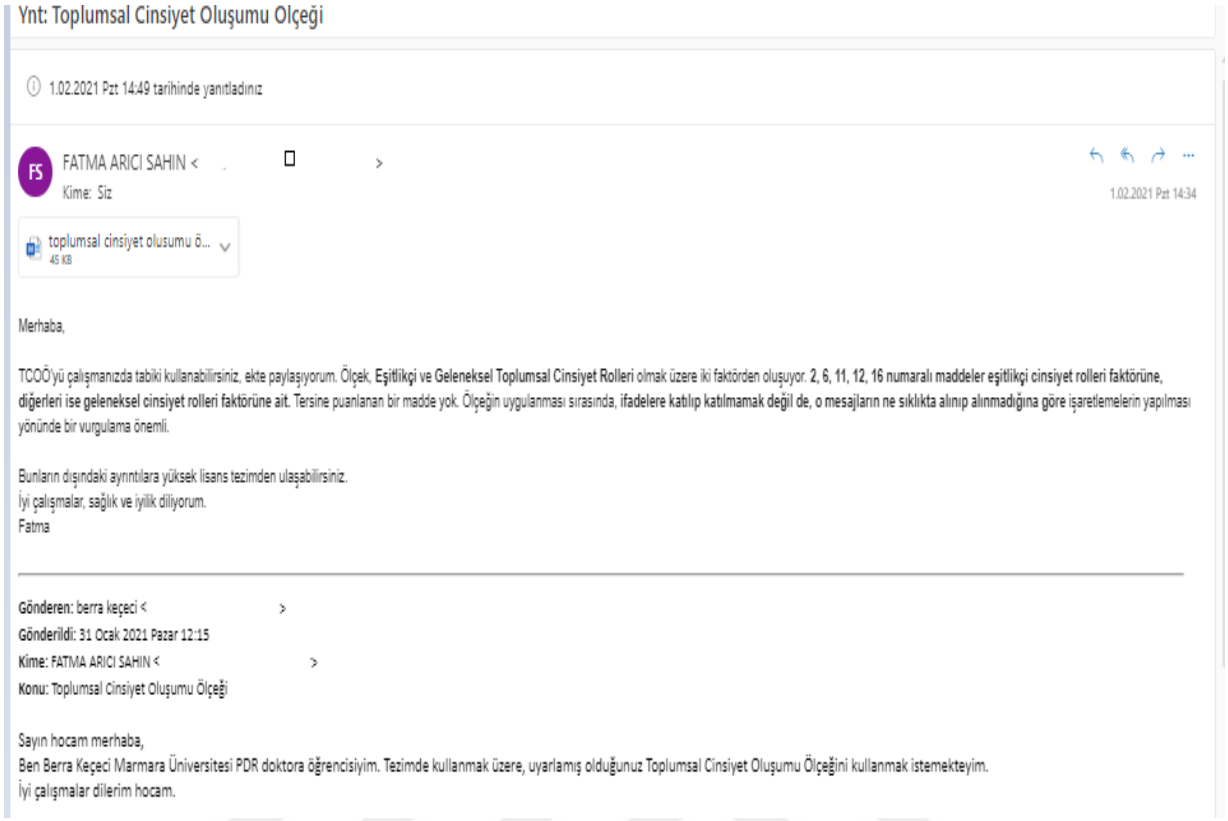

Ynt: Toplumsal Cinsiyet Oluşumu Olçeği

1.02.2021 Pzt 14:49 tarihinde yanıtladınız

FS FATMA ARICI SAHIN < >
Kime: Siz
1.02.2021 Pzt 14:34

toplumsal cinsiyet olusumu ö...
45 KB

Merhaba,

TCOÖ'yü çalışmanızda tabiki kullanabilirsiniz, ekte paylaşıyorum. Ölçek, **Eşitlikçi** ve **Geleneksel Toplumsal Cinsiyet Rolleri** olmak üzere iki faktörden oluşuyor. **2, 6, 11, 12, 16 numaralı maddeler eşitlikçi cinsiyet rolleri faktörüne, diğerleri ise geleneksel cinsiyet rolleri faktörüne ait.** Tersine puanlanan bir madde yok. Ölçeğin uygulanması sırasında, **ifadelere katılıp katılmamak değil de, o mesajların ne sıklıkta alınıp alınmadığına göre işaretlemelerin yapılması** yönünde bir vurgulama önemli.

Bunların dışındaki ayrıntılara yüksek lisans tezimden ulaşabilirsiniz.
İyi çalışmalar, sağlık ve iyilik diliyorum.
Fatma

Gönderen: berra keçeci < >
Gönderildi: 31 Ocak 2021 Pazar 12:15
Kime: FATMA ARICI SAHIN < >
Konu: Toplumsal Cinsiyet Oluşumu Ölçeği

Sayın hocam merhaba,
Ben Berra Keçeci Marmara Üniversitesi PDR doktora öğrencisiyim. Tezimde kullanmak üzere, uyarlamış olduğunuz Toplumsal Cinsiyet Oluşumu Ölçeğini kullanmak istemekteyim.
İyi çalışmalar dilerim hocam.

Ek 4:

Re: Flört Şiddetine Yönelik Tutumlar Ölçekleri

A AHMETERDEM <[redacted]>

Kime: Siz

24.01.2021 Paz 18:45

Flört Şiddetine Yönelik Tutu...
20 KB

Merhaba Berra
Evet senin de dediğin gibi tüm ölçekler tüm cinsiyetlere uygulanabiliyor. Burasını anlamakta zorlanıyor araştırmacılar seni tebrik ederim doğru anlamışsın:) Bir de 4 ayrı ölçek bunlar burası da karışıyor. Onun da bilgisini vermiş olayım.

Elbette ölçekleri çalışmalarında kullanabilirsin. Çalışman bitince benimle de paylaşırsan sevinirim. Kolay gelsin. Doktora tez sürecinde başarılar.

2021-01-24 18:40, berra keçeci yazmış:
> Sayın hocam merhaba,
> Ben Berra Keçeci Marmara Üniversitesi PDR doktora öğrencisiyim.
> Doktora tezimde kullanmak üzere uyarlamış olduğunuz flört
> şiddetine yönelik tutumlar ölçeklerini kullanmak istemekteyim.

Ek 5:

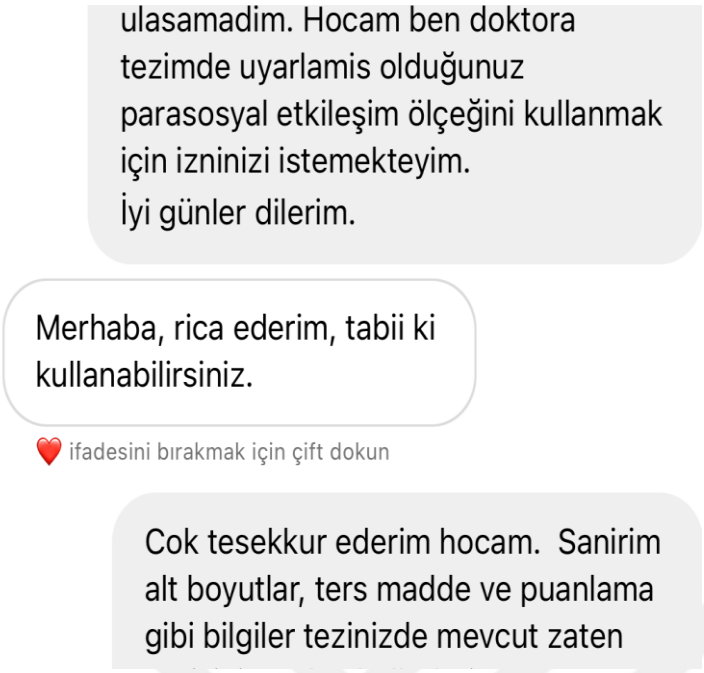
ulasamadim. Hocam ben doktora tezimde uyarlamis olduğunuz parasosyal etkileşim ölçeğini kullanmak için izninizi istemekteyim.
İyi günler dilerim.
Merhaba, rica ederim, tabii ki kullanabilirsiniz.
ifadesini bırakmak için çift dokun
Cok tesekkur ederim hocam. Sanirim alt boyutlar, ters madde ve puanlama gibi bilgiler tezinizde mevcut zaten

Ek 6:

Bilgilendirilmiş Onam:

Değerli katılımcı;

Bu çalışma üniversite öğrencilerinde flört şiddeti kabul düzeyindeki değişkenlerin etkisini incelemek amacıyla yapılmaktadır. Görüşmenin yaklaşık 50 dakika süreceği varsayılmaktadır. Yapılan görüşmede ses kayıt cihazı vasıtasıyla konuşmalarımız kaydedilecektir. Görüşme sırasında istediğiniz zaman görüşmeyi sonlandırma hakkınız vardır. Görüşmeden elde edilen veriler yalnızca bilimsel amaçlı kullanılacak hiçbir şekilde adınız-soyadınız veya herhangi bir kimlik bilginize yer verilmeyecek veya kimseyle paylaşılmayacaktır. Bu görüşmeye gönüllü olarak katılmayı tercih ediyorsanız **'Bu formu okudum anladım ve görüşmeye katılmayı gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.'** cümlesinin altına imzanızı atınız.

'Bu formu okudum anladım ve görüşmeye katılmayı gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorum.'

Katılımcının Adı Soyadı:

Telefon no:

E-posta adresi:

Tarih:

İmza:

Araştırmaya katılanların kimlik bilgilerini gizli tutacağım ve araştırma kapsamı dışında başka bir amaçla kullanmayacağımı taahhüt ediyorum.

Araştırmayı yapan: Berra KEÇECİ

E-posta adresi:

Telefon no:

Tarih:

İmza:

Ek 7:

GÖRÜŞME SORULARI:

KATEGORİLER:

A)Bağlanma Stilleri

1. Biraz kendinden bahseder misin? Nasıl birisindir?
2. Sana göre insanlarla ilişkilerin/iletişimin nasıldır? Onlara karşı nasıl davranırsın, hissedersin onlar sana nasıl davranırlar?
3. Ailenle ilişkin nasıldır? Onlarla olan bağını nasıl değerlendirirsin?
4. Onsuz yaşayamayacağım dediğin biri/birileri var mıdır? Bunu nasıl tanımlarsın?
5. Romantik ilişkilerin ne kadar sürmüştür? Nasıl başlatır, sürdürür veya bitirirsin?
6. Flört ilişkilerinde partnerine karşı bağın nasıldır? Kendini partnerinin yanında nasıl hissedersin?
7. Sana göre bağlılık nedir?

B)Flört Deneyimlerine Bakış

8. Flört ilişkilerindeki deneyimlerin hakkında neler söyleyebilirsin, senin için flört ne ifade ediyor?
9. Flört ilişkinde partnerin sana nasıl davranır?
10. Flört ilişkinde sen partnerine nasıl davranırsın?
11. Flört ilişkilerinde sana göre karşı tarafın sevgi/aşk içeren davranışları nelerdir?
12. Flört ilişkilerinde sana göre senin sevgi/aşk içeren davranışların nelerdir?
13. Flört ilişkilerinde sana göre karşı tarafın aşk/sevgi içermeyen davranışları nelerdir?
14. Flört ilişkilerinde sana göre sen aşk/sevgi hissetmediğinde nasıl davranırsın?
15. Flört ilişkilerinde nasıl davranışların tavırların olması gerektiğini düşünürsün?
16. Flört ilişkilerinde nasıl davranışların tavırların olmaması gerektiğini düşünürsün?
17. Flörtte şiddet içeren davranışlar sence nelerdir?
18. Sen bunlardan hangilerine maruz kaldın?
19. Sen bunlardan hangilerini gerçekleştirdin?
20. Sence bu davranışlar hangi sebeple ortaya çıkabilmektedir?
21. Psikolojik şiddet sence nedir?

C)Medya Etkileşimi

22. Sosyal medya/tv dizi film takip eder misin? Sosyal medyayla ilişkin nasıldır?
23. Takip ettiğin yayınlarda beğendiğin aynı/karşı cins var mı? Romantik ilişkisi olan partnerler mevcut mu?
24. Mevcutsa senin ilgini çeken/ilgini çekmeyen özellikleri nelerdir?
25. Dizi/filmlerin veya medyanın romantik ilişkinde nasıl bir etkisi olmakta?
26. Sosyal medyanın ilişkinde nasıl bir yeri vardır?

D) Toplumsal Cinsiyet Rolleri

27. Sence bir ilişkide kadın nasıl davranmalıdır?
28. Sence bir ilişkide erkek nasıl davranmalıdır?
29. Sence toplumda kadının rolleri nasıl olmalıdır?
30. Sence toplumda erkeğin rolleri nasıl olmalıdır?

Ek 8:

FLÖRT ŞİDDETİNE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEKLERİ ÖRNEK MADDELER

Erkeğin Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Bir erkek kız arkadaşını aşağılamamalıdır. *	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
2. Bir kız, arkadaşlarıyla dışarıya çıkmadan önce erkek arkadaşına sormalıdır.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
3. İlişkiler daima kızlar erkek arkadaşlarını memnun ettiklerinde yolunda gider.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
4. Bir kız, eğer erkek arkadaşını rahatsız ediyorsa, arkadaşlarıyla görüşmemelidir.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
5. Bir kız için her zaman erkek arkadaşının istediği şekilde giyinmesi önemlidir.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
Kadının Flörtte Uyguladığı Psikolojik Şiddete Yönelik Tutum Ölçeği	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Bir kızın erkek arkadaşına küfretmesinin asla iyi bir gerekçesi yoktur. *	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
2. Kızların erkek arkadaşlarına nasıl giyineceklerini söyleme hakları vardır.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
3. Bir kızın erkek arkadaşına kötü konuşması olabilecek bir şeydir.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
4. Bir kızın çok sinirlendiğinde erkek arkadaşına bağırması anlaşılabilir.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
5. Bazen kızlar, erkek arkadaşlarının onları dinlemeleri için onları tehdit etmek zorundadırlar.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**

Ek 9:

KİŞİLERARASI İLİŞKİLERDE BAĞLANMA STİLLERİ ÖLÇEĞİ ÖRNEK MADDELER

No	Maddeler	Bana hiç uygun değil			Bana orta düzeyde uygun			Bana her zaman uygun
		1	2	3	4	5	6	7
2	Başkalarıyla iletişimi kurma konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5	6	7
4	Başkalarının ne hissettiğini önemserim.	1	2	3	4	5	6	7
6	İnsanlar tarafından sevildiğimi düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
8	Başkalarına çok çabuk bağlanırım.	1	2	3	4	5	6	7
10	Kararsız bir insan olarak tanınırım.	1	2	3	4	5	6	7
12	İnsanlar tarafından onaylanan birisi olmak benim için çok önemlidir.	1	2	3	4	5	6	7
15	İnsanların dürüst olmadığını düşünürüm.	1	2	3	4	5	6	7
17	Başkalarıyla yaşadığım sorunlarda hatalı olan genellikle karşı taraftır.	1	2	3	4	5	6	7
19	İnsanların bana yakın olmasından rahatsız olurum.	1	2	3	4	5	6	7
21	Babana bile güvenme sözüne çok inanırım.	1	2	3	4	5	6	7

Ek 10:

TOPLUMSAL CİNSİYET OLUŞUMU ÖLÇEĞİ ÖRNEK MADDELER

	Hiç	Çok Az	Biraz
1. Gerçek bir erkek, istediğini elde eder.	0	1	2
4. Mutlu olmasan bile mutluymuş gibi görünmek, iyi olmanın bir parçasıdır.	0	1	2
5. Kadınlar en çok bir ilişki yaşarken mutludurlar.	0	1	2
9. Bedenin hiçbir zaman olduğu şekliyle yeterince iyi değildir.	0	1	2
14. Aşırı kiloluysan, sevgili bulmakta zorlanırsın.	0	1	2
15. Hiçbir erkek, bir kadından emir almak istemez.	0	1	2
19. İçinden çok korksan bile, güçlüymüşsün gibi hareket etmek önemlidir.	0	1	2

Ek 11:

PARASOSYAL ETKİLEŞİM ÖLÇEĞİ ÖRNEK MADDELER

	Hiç Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılıyorum	Tamamaen Katılıyorum
1.Dizideki en sevdiğim karakter bir hata yaptığında veya başından olumsuz olaylar geçtiğinde onun adına üzülüyorum.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
3. Dizideki en sevdiğim karakter sanki arkadaşlarımlaymışım gibi kendimi rahat hissetmemi sağlıyor.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
6. Dizinin gösterildiği zamanlarda en sevdiğim karakter bana adeta can yoldaşı oluyor.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
10. Onu çekici buluyorum.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
12. Dizideki en sevdiğim karakter başka bir televizyon programına çıksa o programı seyrederim.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**
14. En sevdiğim karakter bazı kararlar vermemde bana yardımcı olup yol gösteriyor.	**1**	**2**	**3**	**4**	**5**